

**VILNIAUS UNIVERSITETAS
ŠIAULIŲ AKADEMIJA**

EDUKOLOGIJOS MAGISTRANTŪROS STUDIJŲ PROGRAMA
Švietimo vadybos specializacija

AUŠRA BARTAŠĖ

Magistro baigiamasis darbas

**PEDAGOGŲ PROFESINIO AUGIMO IR PROFESINĖS VEIKLOS
VERTINIMO IR TOBULINIMO KOMPETENCIJOS SĄVEIKA**

Darbo vadovas: doc. dr. R. Bakutytė

Šiauliai, 2023

**Studijuojančiojo, teikiančio baigiamąjį
darbą, GARANTIJA**

WARRANTY of Final Thesis

Vardas, pavardė <i>Name, Surname</i>	Aušra Bartašė
Padalinys <i>Faculty</i>	Šiaulių akademija <i>Šiauliai Academy</i>
Studijų programa <i>Study Programme</i>	Edukologijos magistrantūros studijų programa Švietimo vadybos specializacija <i>Master's Degree Program in Education Sciences Specialization in Educational Management</i>
Darbo pavadinimas <i>Thesis topic</i>	Pedagogų profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveika <i>The Interaction of Teacher's Professional Growth and Professional Activity Assessment and Improvement Competence</i>
Darbo tipas <i>Thesis type</i>	Baigiamasis darbas <i>Final Thesis</i>

Garantuoju, kad mano baigiamasis darbas yra parengtas sąžiningai ir savarankiškai, kitų asmenų indėlio į parengtą darbą nėra. Jokių neteisėtų mokėjimų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

I guarantee that my thesis is prepared in good faith and independently, there is no contribution to this work from other individuals. I have not made any illegal payments related to this work.

Šiame darbe tiesiogiai ar netiesiogiai panaudotos kitų šaltinių citatos yra pažymėtos literatūros nuorodose.

Quotes from other sources directly or indirectly used in this thesis, are indicated in literature references.

Aš, Aušra Bartašė, pateikdamas (-a) šį darbą, patvirtinu (pažymėti)
I, Aušra Bartašė, by submitting this paper confirm (check)

**Embargo laikotarpis
*Embargo Period***

Prašau nustatyti šiam baigiamajam darbui toliau nurodytos trukmės embargo laikotarpį:
I am requesting an embargo of this thesis for the period indicated below:

_____ mėnesių / *months*
(embargo laikotarpis negali viršyti 60 mėn. / *an embargo period shall not exceed 60 months*).

Embargo laikotarpis nereikalingas / *no embargo requested*.

Embargo laikotarpio nustatymo priežastis / *Reason for embargo period:*

TURINYS

SANTRAUKA.....	4
SUMMARY.....	5
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS.....	6
LENTELIŲ SĄRAŠAS.....	7
ĮVADAS.....	8
1. PROFESINIO AUGIMO IR PEDAGOGŲ PROFESINĖS VEIKLOS VERTINIMO IR TOBULINIMO KOMPETENCIJOS SĄVEIKOS TEORINIS PAGRINDIMAS.....	13
1. 1. Pedagogų profesinio augimo sistemos reglamentavimas.....	13
1.2. Kompetencijos samprata.....	15
1. 3. Pedagogų kompetencijų samprata.....	17
1. 4. Pedagogų profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos samprata.....	19
1. 5. Pedagogų profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos plėtotės veiksniai.....	23
1. 5. 1. Vidinės sąlygos.....	23
1.5. 2. Išorinės sąlygos.....	30
1. 6. Pedagogų profesinio augimo ryšys su pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija.....	36
2. PEDAGOGŲ PROFESINIO AUGIMO IR PROFESINĖS VEIKLOS VERTINIMO IR TOBULINIMO KOMPETENCIJOS SĄVEIKA: EMPYRINIS TYRIMAS.....	39
2. 1. Tyrimo metodika ir instrumentas.....	39
2. 2. Empirinio tyrimo rezultatai ir analizė.....	43
2. 2. 1. Kiekybinis tyrimas.....	43
2. 2. 2. Kokybinis tyrimas.....	90
DISKUSIJA.....	103
IŠVADOS.....	105
REKOMENDACIJOS.....	111
LITERATŪRA.....	113
PRIEDAI.....	121

SANTRAUKA

Magistro baigiamojo darbo tema: „Pedagogų profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveika“.

Šiuolaikinėje darbo rinkoje svarbios tampa kompetencijos, kurios leidžia prisitaikyti prie nuolatinių pokyčių, o gebėjimas įgyti naujas kompetencijas ir taikyti jau turimas žinias, reflektuojant savo mokymąsi ir patirtį, formuoja giluminį požiūrį į mokymąsi ir atveria galimybes pedagogui tobulėti. Darbe nagrinėjama **problema** išreiškiama klausimu: Kas apsprendžia profesinio augimo ir pedagogų profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveiką, kaip profesinio augimo veiksnį? Papildomi probleminiai klausimai: Kokios pedagogo profesinės veiklos yra vertinamos ir kaip jos yra tobulinamos? **Hipotezė** - pedagogų profesinis augimas ir profesinės veiklos vertinimo bei tobulinimo kompetencija yra tarpusavyje sąveikaujantys veiksniai, nes pedagogų profesinis tobulėjimas skatina jų kompetencijų plėtrą ir prisideda prie efektyvios pedagoginės praktikos bei švietimo sistemos tikslų pasiekimo.

Darbo struktūra konstruojama mokslinės literatūros ir empirinio tyrimo analizės pagrindu, kurių **tikslas** – išnagrinėti pedagogo profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveiką. **Tyrimo objektas:** pedagogo profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveika.

Tyrimui atskleisti buvo taikyti **tyrimo metodai:** 1. *Teoriniai:* atlikta mokslinės literatūros analizė. 2. *Empiriniai:* Kiekybiniame tyrime, naudota anketinė apklausa raštu; kokybiniame tyrime naudota refleksija raštu 3. *Duomenų analizė:* tyrimo duomenys apdoroti taikant kokybinę turinio analizę. 4. Empirinio tyrimo rezultatai apibendrinti, atlikta kiekybinė ir kokybinė duomenų analizė

Pagrindinės kokybinio tyrimo išvados atskleidė, jog pedagogų profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo bei tobulinimo kompetencija tarpusavyje sąveikauja ir ši sąveika yra svarbi pedagogų profesinio tobulėjimo proceso dalis. Šiam sudėtingam procesui įtaką daro švietimo sistemos ir organizacijos politika, pedagogų asmeninės savybės, požiūris ir motyvacija. Pagrindinės kiekybinio tyrimo išvados išryškino, kad pedagogų profesinis augimas ir profesinės veiklos vertinimo bei tobulinimo kompetencija yra esminiai veiksniai švietimo sistemoje, kurie leidžia nuolat gerinti pedagogų kompetencijas ir atitikti besikeičiančius švietimo iššūkius. Ši sąveika turi didelę reikšmę užtikrinant aukštos kokybės pedagoginę praktiką ir įgyvendinant švietimo sistemos tikslus.

Esminiai žodžiai: pedagogo profesinis augimas, pedagogo kompetencija, refleksija.

SUMMARY

Master's thesis topic: The Interaction of Teachers' Professional Growth and Evaluation, and Enhancement Competence.

In today's labour market, competencies that enable adaptation to constant changes are becoming crucial. The ability to acquire new competencies and apply existing knowledge, while reflecting on one's learning and experience, forms a profound perspective on learning and opens opportunities for teachers' professional growth. The thesis explores **the problem** expressed by the question: What determines the interaction between professional growth and the competence of evaluating and enhancing teachers' professional activities? Additional questions: What aspects of teachers' professional activities are evaluated, how are they improved? *The hypothesis* states that teachers' professional growth and the competence of evaluating and enhancing their professional activities are interacting factors. Professional growth promotes the development of competencies and contributes to effective pedagogical practice and the achievement of educational system goals.

The structure of the thesis is constructed based on the analysis of scientific literature and empirical research, **aimed** at examining the interaction between teachers' professional growth and the evaluation and enhancement competence of their professional activities. **The object** of the research is the interaction between teachers' professional growth and the evaluation and enhancement competence of their professional activities.

The research employed **the following methods:** 1. Theoretical: analysis of scientific literature. 2. Empirical: Quantitative research utilized a written questionnaire, while qualitative research employed written reflection. 3. Data analysis: The research data were processed using qualitative content analysis. 4. The results of the empirical research were summarized, and both quantitative and qualitative data analysis were conducted.

The main conclusions of the qualitative research revealed that the interaction between teachers' professional growth and the evaluation and enhancement competence of their professional activities is significant and forms an integral part of teachers' professional development process. This complex process is influenced by educational system and organizational policies, as well as teachers' personal attributes, attitudes, and motivation. The main conclusions of the quantitative research highlighted that teachers' professional growth, and the evaluation and enhancement competence are essential factors in the education system, enabling continuous improvement of teachers' competencies and adaptation to changing educational challenges. This interaction plays a crucial role in ensuring high-quality pedagogical practice and achieving educational system goals.

Keywords: teachers' professional growth, teacher competence, reflection.

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

Paveikslas 1. Empirinio tyrimo dizaino struktūra.....	39
Paveikslas 2. Pedagogų darbo stažo pasiskirstymas kiekiu ir procentais.....	44
Paveikslas 3. Bendrųjų kompetencijų įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį.....	47
Paveikslas 4. Vadybinės organizacinės kompetencijos įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį...48	
Paveikslas 5. Kultūrinės kompetencijos įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį.....	49
Paveikslas 6. Socialinių kompetencijų įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį.....	50
Paveikslas 7. Sportinių kompetencijų įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį.....	52
Paveikslas 8. Dalykinių kompetencijų įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį.....	53
Paveikslas 9. Didaktinių kompetencijų įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį.....	54
Paveikslas 10. Vertybinių nuostatų vertinimas.....	55
Paveikslas 11. Kompetencijų įgijimo formos tobulinantis individualiai.....	57
Paveikslas 12. Kompetencijų įgijimo formų naudingumas per kolegialų dalijimąsi patirtimi...60	
Paveikslas 13. Kompetencijų įgijimo formų naudingumas specializuotų renginių metu.....	63
Paveikslas 14. Kompetencijų įgijimo formų naudingumas akademinio tobulinimosi būdu.....	66
Paveikslas 15. Kompetencijų įgijimo formų naudingumas viešosios nedarbinės aplinkos tobulinimo būdais.....	67
Paveikslas 16. Profesinio augimo kompetencijų tobulinimosi poreikis.....	68
Paveikslas 17. Profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos svarba.....	70
Paveikslas 18. Pedagogų turimi reflektuojančiojo mąstymo įgūdžiai.....	74
Paveikslas 19. Lavintini reflektuojančiojo mąstymo įgūdžiai.....	76
Paveikslas 20. Vidiniai veiksniai padedantys plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją.....	79
Paveikslas 21. Veiksnių apimančių individualią iniciatyvą vertinimas.....	79
Paveikslas 22. Veiksnių apimančių patirties analizę vertinimas.....	80
Paveikslas 23. Veiksnių apimančių praktiką vertinimas.....	82
Paveikslas 24. Veiksnių apimančių profesinį augimą vertinimas.....	83
Paveikslas 25. Veiksnių apimančių mokymąsi visą gyvenimą vertinimas.....	85
Paveikslas 26. Išorinių sąlygų vertinimas.....	86
Paveikslas 27. Pedagogų profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveikos vertinimas.....	89

LENTELIŲ SĄRAŠAS

<i>Lentelė 1. Kompetencijų apibrėžties įvairovė.....</i>	<i>16</i>
<i>Lentelė 2. Profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiška ir galimi įrodymai.....</i>	<i>20</i>
<i>Lentelė 3. Tiesioginiai ir netiesioginiai profesinio tobulėjimo įrodymai.....</i>	<i>33</i>
<i>Lentelė 4. Respondentų kvalifikacinė kategorija.....</i>	<i>44</i>
<i>Lentelė 5. Pedagogo mokomas dalykas.....</i>	<i>45</i>
<i>Lentelė 6. Pedagogų patirties įgijimo galimybės.....</i>	<i>91</i>
<i>Lentelė 7. Patirties įgijimą ribojantys veiksniai.....</i>	<i>92</i>
<i>Lentelė 8. Profesinio tobulėjimo privalumai.....</i>	<i>94</i>
<i>Lentelė 9. Refleksijos proceso tikslai.....</i>	<i>96</i>
<i>Lentelė 10. Refleksijos procesą sąlygojantys veiksniai.....</i>	<i>98</i>
<i>Lentelė 11. Savirefleksijos nauda.....</i>	<i>100</i>
<i>Lentelė 12. Pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijų sąlygojantys veiksniai.....</i>	<i>101</i>

IVADAS

Problemos ištirtumas ir pagrindimas. Mokymasis visą gyvenimą, strategijoje „Lietuva 2030“, yra įvardijamas kaip vienas pagrindinių veiksnių, užtikrinančių Lietuvos visuomenės pasirengimą pasaulio kaitai bei įgalinančių sumanios visuomenės kūrimą, kas siejamas ir su neformaliu būdu (profesinėje veikloje) įgytų kompetencijų formalizavimu (UAB Visionary Analytics, 2015, p. 4). Kadangi mokymosi visą gyvenimą poreikį lemia daugelis kaitos veiksnių, vienas iš svarbiausiųjų sąraše siejamas su kompetencija, nes XXI-ojo amžiaus darbuotojai turi įvaldyti kompetencijas, kurios padeda prisitaikyti pokyčių kupinoje darbo rinkoje, o svarbios tampa nebe turimos žinios, o kompetencijos įgyti bei panaudoti žinias (ten pat, p. 7, cit. iš Pasaulio bankas, 2003). Švietėjai skatina žmones įgyti kompetencijas, ne pažymėjimus, individualiai konsultuojant apie tai, kaip konkrečiam individui efektyviausia įgyti norimas kompetencijas. Paklausios tampa tam tikrą kompetenciją suteikiančios programos (ten pat, p. 11). Taigi Europos Sąjunga keičia požiūrį į mokymąsi ir numato švietimo viziją, atspindinčią ateities poreikius, nes svarbiau tampa ne įgyti diplomą ar pažymėjimą, o pademonstruoti gebėjimus, žinias bei įgūdžius konkrečioje situacijoje (ten pat, p. 9). Atsirado galimybė pripažinti įgytas žinias bei gebėjimus per IRT (Informacinės ir ryšių technologijos), o kompetencijų parodymą gali įvertinti tiek privatus sektorius, tiek tradicinės švietimo institucijos (ten pat, p. 11).

Viena iš pedagogo profesinio augimo srities kompetencijų yra apibrėžiama, kaip „profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija – orientuota į pedagogus kaip aktyvius besimokančiuosius, kurie planuoja, organizuoja ir vertina savo mokymosi procesą ir profesinį tobulėjimą.“ (Pedagogo profesijos kompetencijų aprašas, 2021, p. 4). Švietimo dokumentų ir mokslinių šaltinių analizė rodo, kad profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija gali būti apibūdinama kaip profesinio augimo dalis, kuri atsiskleidžia per pedagogo gebėjimų raišką profesinėje veikloje, kuri (į)vertinama kaupiant profesinio tobulėjimo įrodymus ir tikslingai tobulinama mokantis iš patirties. Taigi tiriamuoju darbu siekiama ištirti šios kompetencijos raišką pedagogo profesinėje veikloje, kai jis reflektuoja savo profesinę veiklą ir savirefleksiją taiko kompetencijoms įsivertinti, stipriesiems bei tobulintiniems profesinės veiklos aspektams išskirti.

Lietuvos ir užsienio mokslininkai įvairiapusiškai tyrinėjo kompetencijų sampratą (Niwans, 2018; Čiužas, 2013), jų plėtojimą (Gedvilienė, Bortkevičienė, Tūtlys, Vaičiūnienė, Stancikas, Staniulevičienė, Krivickienė, Vaitkevičius, Gedvilas, 2015; Jegelavičienė, Prakapas, 2016; Želvys, Čigienė, 2016; Zablackė, 2020, Laugalis, 2022, Litvinaitė, 2022), pedagogų profesines kompetencijas (Paurienė, 2016; Paurienė, 2017), pedagogo kompetencijas (Helmke, 2014; Ragauskienė, 2021), akcentuojant žinias, kaip svarbiausią įgūdį (Rožman ir Koren, 2013; Narikbayeva, 2016), kuris įgyjamos per patirtį mokantis (Dewey. 1997; Dewey, 2013; Paurienė,

2013; Pocevičienė, 2017; Poteliūnienė, Ustilaitė, Sabaliauskas, Česnavičienė, Juškevičienė, 2019; Zhang, Admiraal, Saab, 2021; Bėkšta, Lukošūnienė, 2022), išryškinant pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos savitumą (Kahnemanas (2011; Daukilas, Mičiulienė, Kovalčikienė, Kasperiuėnienė, 2016), skatinant mokymo ir mokymosi refleksiją (Aldahmash, Alahmad, Almufti, 2020; Aldahmash, Alshalhoub, Mohammed 2021), reflektvų mąstymą (Mirzaei, Phang, Sulaiman, Kashefi, 2014), akcentavo pedagogų dalyvavimą profesionalizacijos procese (Trakšelys, Martišauskienė, 2013), siekiant profesionalesnės veiklos (Pukelis, Smetona, 2012; Smilgienė, 2012), nustatė refleksijos svarbą pedagogo veikloje (Dewy, 1933; Gadamerio 2007; Lukošūnienė, 2011; Bubnys, 2012; Juodaitytė, Savickis, 2013; Mirzaei, Phang, Sulaiman, Kashefi (2014). Daraškevičiūtė, 2015; Bubnys ir Kairienė, 2016; Trepulė, 2017; Survutaitė ir Vaičekauskienė, 2017; Svajanovsky, 2017; Harun, Hanif, Choo, 2021), sėkmingai dirbančio mokytojo asmenybę (Pandey, Kavitha, 2015; Martišauskienė, 2015; Gumuliauskienė, Vaičiūnienė, 2015; Valuckienė, Balčiūnas, Katiliūtė, Simonaitienė, Stanikūnienė, 2015; Duoblienė, 2017; Navaitienė, Jaruševičienė, 2018).

Atsižvelgiant į gyvenimo tempą ir nuolatinę jo kaitą, pedagogui keliami nauji reikalavimai sietini su reflektavimu, savo kompetentingumo plėtote ir auginimu (Survutaitė ir Vaičekauskienė, 2017, p. 227). „Pedagogo mokymasis nėra baigtinis reiškinys – jis tęsiasi visą gyvenimą, o mokymasis ir profesinė veikla laikytini vienas kitą sąveikaujančiais elementais“ (Paurienė, 2017, p. 56). Norint suformuoti būsimo pedagogo profesinę kompetenciją, pasak Narikbayeva (2016, p. 2985), neužtenka vien akademinų žinių, nes neakademinės intelekto formos (socialinio, emocinio, praktinio) daro įtaką svarbiems žmogaus gebėjimams socialinėje realybėje. Žinios yra viena iš svarbiausių vertybių, o gebėjimas mokytis pabrėžiamas, kaip vienas svarbiausių įgūdžių mūsų visuomenėje (Rožman ir Koren, 2013, p. 1212). Šiandieniniai tyrimai dažniausiai orientuoti į pedagogą kaip ekspertą, į jo turimas kompetencijas, dėmesys skiriamas kompetencijoms ir orientacijoms, kurios akivaizdžiai siejasi su profesine veikla (Helmke, 2014, p. 113). Gebėjimas reflektuoti savo mokymąsi ir patirtį sudaro prielaidas mokymuisi tobulinti ir tolesnei, kokybiškesnei veiklai konstruoti, todėl refleksijos taikymas mokymesi formuoja giluminį požiūrį į mokymąsi ir yra viena iš žmogaus tobulinimosi galimybių (Lukošūnienė, 2011, p. 48). Nors yra atlikta tyrimų apie pedagogų profesines kompetencijas, tačiau nepakankamai ištyrinėta profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveika.

Probleminis klausimas. Žinios sensta ir jų vietoje atsiranda naujos, kurios skatina pokyčius, todėl mokslininkų pabrėžiama būtinybė tobulinti pedagogo profesijos kompetencijas (Paurienė, 2016, p. 184, cit. iš Laužackas, Gedvilienė, Tūtlys, Juozaitienė, 2008). Paurienė (2017, p. 141) teigia, kad profesinė veikla pedagogams suteikia turtingą patirtį ir galimybę tobulėti tiek žvelgiant

iš dalykinės, metodinės perspektyvos, tiek iš asmeninės, o įvairūs profesinės veiklos iššūkiai, problemos skatina ieškoti naujų sprendimų ir mokytis iš patirties. Patirtis susijusi ne tik su asmenine, bet ir visuomenine nauda, nes mokytojo reflektvyvioji praktika skatina apmąstyti savo patirtį, kas leidžia suvokti, kaip galima pakeisti savo elgesį, kad mokymas(is) būtų toks, kokio tuometu labiausiai reikia (Bubnys ir Kairienė, 2016, p. 52). Atsižvelgiant į tai, šiame darbe keliamas **pagrindinis probleminis klausimas**: Kas apsprendžia profesinio augimo ir pedagogų profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveiką, kaip profesinio augimo veiksnį? Papildomi probleminiai klausimai: Kokios pedagogo profesinės veiklos yra vertinamos ir kaip jos yra tobulinamos?

Hipotezė - pedagogų profesinis augimas ir profesinės veiklos vertinimo bei tobulinimo kompetencija yra tarpusavyje sąveikaujantys veiksniai, nes pedagogų profesinis tobulėjimas skatina jų kompetencijų plėtrą ir prisideda prie efektyvios pedagoginės praktikos bei švietimo sistemos tikslų pasiekimo.

Tyrimo objektas – pedagogo profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveika.

Tikslas – išnagrinėti pedagogo profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveiką.

Uždaviniai:

1. Teoriškai pagrįsti pedagogų profesinio augimo sampratą, išryškinant pedagogų profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją.
2. Atskleisti pedagogų profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos svarbą pedagogo profesinėje veikloje.
3. Išsiaiškinti ryšio tarp profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos ypatumus.
4. Empiriškai nustatyti profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveiką.

Sprendžiant darbe numatytą tikslą bei įgyvendinant išsikeltus uždavinius buvo pasirinkta **mišri metodologija**:

Kiekybinio tyrimo pagrindą sudaro *pozityvistinis* požiūris į pedagogo profesinio augimo ir kompetencijų raišką, bei jų sąveiką. Kokybinio tyrimo pagrindą sudaro *fenomenologinis* požiūris į nuolatinio mokymosi svarbą, nes dėmesys krypsta į pragmatistinę prigimtį. *Humanizmo aspektas* pabrėžia individo laisvę ir autentiškumą bei pedagogų gebėjimą savarankiškai formuoti savo profesinį tobulėjimą ir kompetencijas. Mokslinės literatūros analizė buvo taikoma pedagogų

kompetencijų sampratai pagrįsti. Kiekybinis tyrimas, taikant anketinę apklausą raštu, atliktas nustatant pedagogų kompetencijų raišką; kokybinis tyrimas atliktas išsiaiškinti, naudojant refleksiją raštu metodu, kaip pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo patyrimai yra įprasminami pedagoginėje veikloje; kiekybinė ir kokybinė duomenų analizė.

Tyrimo imtis ir atranka. Kiekybinio tyrimo imtis tikimybinė atsitiktinė – 78 respondentai, pedagoginį darbą atstovaujantys mokytojai. Taikytas atsitiktinis imties atrankos metodas, tai padidina imties patikimumą. Imtis reprezentatyvi, nes dalyvavo skirtingas kvalifikacines kategorijas ir nuo 0 iki 30 metų pedagoginio darbo stažą turintys pedagogai. Kokybinio tyrimo imtis sudaryta taikant netikimybinį tikslinį atrankos būdą – 6 informantai, pedagogai kurie pateikė išsamias refleksijas. Tyrimas atliktas visos Lietuvos mastu, nes apklausa pateikta internetu, adresu www.apklausa.lt, nuoroda pasidalinta socialinėse pedagogų grupėse. Elektroniniu paštu išsiųsti kvietimai dalyvauti apklausoje atsitiktinai pasirinkus gimnazijas Lietuvoje, siunčiant elektroninius laiškus gimnazijų administracijai, vadovams, mokytojams, elektroniniai adresai surasti atsitiktinėse Lietuvos gimnazijų svetainėse.

Tyrimo etapai ir organizavimas. Tyrimo duomenys rinkti nuo balandžio 15 iki gegužės 10 d., pateikiant apklausą internetu. Kiekybinio tyrimo rezultatams apdoroti naudota kompiuterinė programa MS Excel 2003 ir statistinis paketas SPSS (angl. Statistical Package for Social Science) 17.0 versijos programinis paketas. Kokybinio tyrimo duomenys analizuoti atliekant kokybinę „content“ analizę: atrinktų duomenų klasifikavimas, ieškoma tarpusavio ryšių, atsakymų panašumų bei skirtumų.

Darbo naujumas, teorinis ir praktinis reikšmingumas.

Rezultatų naujumas. Aktyvus savo veiklos reflektavimas ir mokymasis iš patirties gali prisidėti prie profesinės kompetencijos tobulinimo ir kokybiškos pedagoginės praktikos plėtojimo. Pedagogo profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveika turi didelę reikšmę užtikrinant aukštos kokybės pedagoginę praktiką ir įgyvendinant švietimo sistemos tikslus.

Rezultatų teorinis reikšmingumas. Pedagogų profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo bei tobulinimo kompetencijos tarpusavyje sąveikauja ir yra svarbios pedagogų profesinio tobulėjimo proceso dalys. Tai papildo ir konkretizuoja teoriją apie profesinį augimą ir kompetencijų plėtrą bei prisideda prie efektyvios pedagoginės praktikos. Refleksijos procesas yra svarbus pedagogų profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo įrankis. Tai papildo ir pagilina teorinį supratimą apie refleksijos reikšmę mokymosi ir tobulėjimo procesuose bei atskleidžia, kaip refleksija gali prisidėti prie kompetencijų plėtos.

Rezultatų praktinis reikšmingumas. Sudaryti struktūruoti ir nuoseklūs pedagogų profesinio augimo planai, apimant mokymo programas, stebėseną ir grįžtamąjį ryšį gali sistemingai plėtoti pedagogo kompetencijas ir tobulinant veiklą, atsižvelgiant į individualius poreikius ir veiklos kontekstą. Taip pat integruotas pedagogų profesinio augimo ir vertinimo ir tobulinimo kompetencijos plėtojimas į pedagoginio mokymo programas gali būti praktiškai reikšmingas. Galimybių dalyvauti mentorystės ir konsultavimo programose paieška bei pasitelkimas šiuos išteklius tobulinimo tikslams pasiekti, suteikia galimybę pedagogams gauti individualų ir individualizuotą pagalbą, paramą iš patyrusių kolegų arba ekspertų, kurie gali padėti jiems įgyvendinti savo mokymosi ir tobulėjimo tikslus.

Darbo struktūra. Darbą sudaro santrauka lietuvių ir užsienio kalba, įvadas, 2 skyriai, 8 poskyriai, diskusija, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas (62 šaltiniai), 50 priedų. Darbe pateikiama 12 lentelių, 23 paveikslai. Darbo apimtis be priedų – 110 puslapių.

1. PROFESINIO AUGIMO IR PEDAGOGŲ PROFESINĖS VEIKLOS VERTINIMO IR TOBULINIMO KOMPETENCIJOS SĄVEIKOS TEORINIS PAGRINDIMAS

1.1. Pedagogų profesinio augimo sistemos reglamentavimas

Pedagogų profesinio augimo sistema reglamentuojama ir strategiškai įgyvendinama vykdant formaliojo ir neformaliojo švietimo programas. Lietuvoje pedagogų profesinis tobulinimas reglamentuojamas nacionaliniuose dokumentuose (daugiau kaip 50), taip pat ES teisės aktuose, bei įvairiose strateginiuose dokumentuose. Profesinio tobulinimo programas įgyvendina Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka akredituotos kvalifikacijos tobulinimo įstaigos: savivaldybėse veikiančios švietimo centrai, švietimo pagalbos tarnybos, pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai padaliniai ir kitos įstaigos (apie 60). Taip pat tobulinimą vykdo 10 pedagogų rengimo padalinių ir aukštųjų mokyklų struktūrinių padalinių (Brandišauskienė, Mičiulienė, Petruškevičiūtė, 2021, p. 5-6). Pedagogų profesinį tobulinimą Lietuvoje reglamentuoja šie dokumentai:

- Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija, patvirtinta Švietimo ir mokslo ministro 2012 m. gegužės 30 d. (įsak. Nr. V-899). Šis dokumentas nustato pagrindinius principus ir tikslus pedagogų profesinio tobulinimo srityje.
- Pedagogų rengimo reglamentas, patvirtintas Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. rugsėjo 21 d. (įsak. Nr. V-1417) (pirminė red. 2010 m. sausio 8 d. Nr. V-54, 2018 m. gegužės 29 d. Nr. V-501). Šis reglamentas nustato taisykles ir reikalavimus pedagogų rengimo procesui.
- Institucijų, vykdančių mokytojų ir švietimo pagalbą teikiančių specialistų kvalifikacijos tobulinimą, veiklos vertinimo ir akreditacijos taisyklių nauja redakcija, patvirtinta Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. gegužės 28 d. (pirminė red. 2006 m. sausio 23 d. Nr. ISAK-109). Šis dokumentas nustato taisykles ir procedūras institucijoms, vykdančioms pedagogų ir švietimo specialistų kvalifikacijos tobulinimą.
- Valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų kvalifikacijos tobulinimo nuostatais, patvirtintais Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. sausio 4 d. įsakymo Nr. V-7 redakcija (pirminė red. 2007 m. kovo 29 d. ĮSAK-556). Šis dokumentas nustato nuostatas ir taisykles, susijusias su valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų personalo kvalifikacijos tobulinimu.

Pedagogų profesijos kompetencijų aprašas (2021, p. 5), nurodo, kad pedagogo profesinis augimas vertinamas pagal jo turimas kompetencijas, kurių plėtojimas apibrėžiamas keturiais lygmenimis:

- 1) *Pradedančiojo mokytojo (stažuotojo) lygmuo* – siejamas su pedagoginės veiklos pradžia ir profesinio identiteto formavimusi. Pedagogo kompetencijos atitinka pagrindinius profesinės veiklos reikalavimus ir mokytojo kvalifikacijai keliamus formaliuosius reikalavimus. Kompetencijas detalizuojantys gebėjimai įgyjami per formaliąsias studijas (juos patvirtina suteikta pedagogo kvalifikacija), o dirbama padedant mentoriui ir visos pedagoginės bendruomenės. Lygmuo atitinka 6-ąjį Lietuvos kvalifikacijų sandaros lygį.
- 2) *Pirmasis pedagoginės veiklos lygmuo*. Pedagogas savo profesinėje veikloje taiko nuolat atnaujinamas profesines žinias, tobulina įgūdžius, jo veiklos rezultatuose atsispindi realios kompetencijų gilinimo veiklos. Lygmuo atitinka 6-ąjį Lietuvos kvalifikacijų sandaros lygį, būtinas profesinis arba dalykinis bakalauro laipsnis (arba jo atitiktis teisės aktų nustatyta tvarka).
- 3) *Antrasis pedagoginės veiklos lygmuo*. Pedagogas profesinėje veikloje taiko išsamias ir šiuolaikiškas žinias bei įgūdžius, juos naudoja savo ir kolegų profesinės veiklos rezultatams gerinti; turima kompetencija dalijasi vykdydamas patirties sklaidą savoje ir kitose savivaldybės / regiono mokyklose; profesinės veiklos rezultatus naudoja pedagoginės veiklos kokybei tobulinti. Lygmuo atitinka 7-ąjį Lietuvos kvalifikacijų sandaros lygį, būtinas dalykinis arba ugdymo mokslų magistro laipsnis (arba jo atitiktis teisės aktų nustatyta tvarka).
- 4) *Trečiasis pedagoginės veiklos lygmuo*. Pedagogo turimos žinios, įgūdžiai ir vertybės leidžia atlikti aktualius tyrimus, analizes, vertinti ir tobulinti asmeninę profesinę, kolegų bei savo ir kitų švietimo institucijų veiklą, kurti ir diegti naujus metodus, sprendimus ir priemones ugdomosios veiklos gerinimui. Pedagogas veikia plačiu nacionaliniu ir tarptautiniu mastu. Lygmuo atitinka ne žemesnį kaip 7 Lietuvos kvalifikacijų sandaros lygį, būtinas ugdymo mokslų magistro arba daktaro laipsnis (arba jo atitiktis teisės aktų nustatyta tvarka).

Pedagogo kompetencijų tobulinimo rezultatai vertinami sprendžiant apie turimas ir ugdomas kompetencijas pagal jų atitikimą pateikiamiems kompetencijų lygmenims, kriterijams ir jų apibūdinimams. Kiekvienas aukštesnis kompetencijų lygmuo apima visus ankstesnius kompetencijų lygmenis ir jų kriterijus, todėl pedagogas siekiantis aukštesnio kompetencijų lygmens turi tenkinti ir visus žemesnių kompetencijų lygmenų kriterijus (Pedagogų profesijos kompetencijų aprašas, 2021, p. 5). Akcentuojama, kad pedagogas gali siekti aukštesnio lygmens ne anksčiau kaip po dviejų metų profesinio darbo viename iš nurodytų lygmenų (ten pat, p. 6).

Andrėkus, Birgelytė, Dinapienė ir kt. (2015, p.1) švietimo problemos analizėje apie tai, kaip mokosi Lietuvos pedagogai atskleidė, kad pedagogų profesinio tobulinimo sistemoje išryškėjo stiprybes ir silpnybes. Taigi išvelgtos silpnybės skatina kurti naujas strategijas, kad būtų pagerintos sąlygos pedagogų profesinio augimo srityje. Tyrimai atskleidė, kad vyrauja pakankamai didelė pasiūla, galimybės pasirinkti patogų laiką ir mokymo(si) vietą, bendruomeniškumo stiprinimas, galimybės reikštis individualiai iniciatyvai (ten pat, p. 6). Vis dėl to susiduriama su negebėjimu suvaldyti atsiradusios pasiūlos, mokymų kokybės, sistemiškumo, trūksta informacijos apie profesinio tobulinimosi galimybes, susilpnėję tarpinstituciniai ryšiai tarp švietimo centrų ir aukštųjų mokyklų (ten pat, p.10). Tai rodo jog pedagogai geba prisitaikyti prie pokyčių, rodo pastangas veikti, bet pasigendama tvarkingos, nuoseklios sistemos instituciniu lygmeniu (ten pat, p. 1). Atsižvelgiant į naujesnius tyrimus, kokias karjeros galimybes turi mokytojai (Zablackė, 2020, p. 2), akcentuojama, kad pedagogo profesinis ir asmeninis tobulėjimas daro įtaką jo karjeros augimui, trunkančiam visą pedagoginės veiklos laikotarpį, dalyvaujant tęstinio kvalifikacijos tobulinimo, formaliojo, neformaliojo ir savaiminio mokymosi veiklose. 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane vienas iš švietimo srities uždavinių yra stiprinti pedagogo profesiją, siekiant pritraukti gabių, kūrybingų, jaunų asmenų, motyvuoti keistis vyresnio amžiaus mokytojus, pertvarkyti pedagogų rengimą ir profesinių kompetencijų tobulinimą. Tai rodo, jog pedagogas pasirengęs keistis, ir tikisi jo poreikius atitinkančios švietimo reformos (ten pat, p. 7).

Apibendrinant galima teigti, kad pedagogų profesinis augimas yra tikslinga švietimo sistemos strategija, kuri įgyvendinama vykdant formaliojo ir neformaliojo švietimo programas. . Šios sistemos veikimą apibrėžia nacionaliniai dokumentai, ES teisės aktai ir strateginiai dokumentai, kurie nurodo profesinio tobulinimo programas ir akredituotas kvalifikacijos tobulinimo įstaigas. Šie dokumentai reglamentuoja pedagogų profesinio tobulinimo procesą Lietuvoje, apibrėždami principus, tikslus ir reikalavimus šio tobulinimo veiklai, nustato taisykles ir procedūras pedagogų rengimui, kompetencijų tobulinimui ir kvalifikacijos įgyvendinimui. Be to, dokumentai reglamentuoja veiklos vertinimą, akreditaciją ir kvalifikacijos tobulinimą valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų vadovams, mokytojams ir pagalbos mokiniui specialistams. Profesinis augimas vertinamas, apibrėžiant kompetencijų plėtotę keturiais lygmenimis: pradedančiojo mokytojo (stažuotojo), pirmasis pedagoginės veiklos, antrasis pedagoginės veiklos ir trečiasis pedagoginės veiklos. .

1.2. Kompetencijos samprata

Kompetencija pagal Niwans (2018, p. 67) – tai žinių, gebėjimų, įsitikinimų, kuriuos mokytojas turi ir įneša į mokymo situaciją, rinkinys. Remiantis Lietuvos Respublikos švietimo

įstatymu (2011), kompetencija apibrėžiama kaip tam tikros veiklos atlikimo gebėjimas, paremtas įgytų žinių, mokėjimų, įgūdžių, vertybinių nuostatų visuma. Čiužas (2013, p. 38, cit. Lužackas, 2005) atkreipia dėmesį į tai, kad kvalifikacija atspindi tai, ką žmogus įgijo švietimo sistemoje, o kompetencija įvardina, kaip profesinės galios praktinėje veikloje. Siekiant gilesnio kompetencijos apibrėžties suvokimo, pateikiama kompetencijos sampratos įvairovė (žr. 1 lentelę), pagal Čiužą (2013, p. 39).

Autorius(-iai)	Kompetencijos apibrėžtis
R. M. Guionas (1991)	Kompetencija atskleidžia elgsenos ar mąstymo kelius ir būdus, apibendrinančius daugybę patirtų situacijų ir išlaikančius savo struktūrą gana ilgą laiką
L. M. Spenceris, S. M. Spencer (1993)	Kompetencija yra esminė asmens charakteristika, turinti tiesioginę sąsają su veiksmingai atliekama aukštesnio lygio veikla
A. Trotteris, L. Ellisonas (1997)	Kompetencija yra įgūdžiai, gebėjimai ir charakteristikos, išryškėjantys žmonių veikloje siekiant sėkmingo rezultato, kai žmonės atlieka tam tikras užduotis ir veikia tam tikromis aplinkybėmis
P. Jucevičienė, D. Lepaitė (2000)	Kompetencija – žmogaus raiška arba gebėjimas veikti, nulemti asmens žinių, mokėjimų, įgūdžių, požiūrių, asmenybės savybių bei vertybių
V. Žydžiūnaitė (2000)	Kompetencija reiškiasi tam tikrais dirbančio asmens veiklos rezultatais, gebėjimu atlikti reikiamus veiksmus, veiksmingai realizuoti asmenines pastangas bei įgyti atitinkamą statusą visuomenėje
R. Laužackas (2005)	Kompetencija – gebėjimas atlikti tam tikrą darbą (užduotį) realioje ar imituojamoje situacijoje
P. Jucevičienė (2007)	Kompetencija – asmens žinios, įgūdžiai, gebėjimai, požiūriai, vertybės, glūdinčios žmogaus viduje ir pasireiškiančios sėkmingais žmogaus konkrečios srities veiklos, darbo rezultatais

1 lentelė. **Kompetencijos apibrėžties įvairovė**

Pateiktos kompetencijų apibrėžtys patvirtina žmonių aukštesnio lygio veiklą, patirtį, kaip pasiekto darbo, veiklos rezultatą, pasireiškusį per asmens gebėjimus, įgūdžius, žinias, požiūrius, asmenybės savybes ir vertybes, charakteristiką, jo elgesį bei mąstymą. Dauguma autorių pabrėžia, kad kompetencija reiškiasi per asmens gebėjimus ir įgūdžius. Kiti ieškodami tikslesnio kompetencijos paaiškinimo teigia, kad ji atskleidžia elgsenos ir mąstymo kelius ir būdus (Guionas, 1991). Taip pat galima teigti, jog autorių kompetencijos definicijos tiesiogiai nukreiptos į dirbančio žmogaus veiklą, siekiant sėkmingo darbo rezultato, kas sudaro galimybes pasiekti veikimo kokybę ir pereiti į aukštesnio lygio veiklą, tuo pačiu įgyti tam tikrą statusą visuomenėje. Visi asmens gebėjimai, įgūdžiai, požiūriai, vertybės, žinios glūdi žmogaus viduje, o veikiant tam

tikromis aplinkybėmis, realioje ar imituojamojoje situacijoje, pasireiškia sėkmingais žmogaus veiklos rezultatais.

Remiantis kompetencijų plėtros analize, pagal Gedvilienę ir kt. (2015, p. 32, cit. iš Le Deist, Winterton, 2005) išskirti penki kompetencijų tipai, pagal Cheetham ir Chivers pasiūlytą holistinį profesinio kompetentingumo modelį, kurie yra tarpusavyje susiję: kognityvinės (pažintinės) kompetencijos, funkcinės kompetencijos, asmeninės kompetencijos, etinės arba vertybinės kompetencijos ir metakompetencijos. Autoriai (ten pat, p. 32) nurodo kompetencijų tipus, kuriuos apibrėžia keturios dimensijos. Sudaryta holistinė kompetencijų tipologija: konceptuali dimensija, apimanti naujų idėjų kūrimą ir konceptualizavimą, operacinė dimensija, kuri išreiškia veiklą ir įveiklinimą atliekant konkrečius uždavinius ir užduotis, profesinė dimensija, apimanti profesinės veiklos lauką, ir asmeninė dimensija, išreiškianti asmens saviraišką (ten pat, p. 32, cit. iš Le Deist ir Winterton, 2005).

1. 3. Pedagogų kompetencijų samprata

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijoje (2012) sąvoka „kompetencija“ derintina su žodžiais „įgyjama“, „ugdoma“ ir vartotina tiek bendrajam profesinių gebėjimų lygiui, tiek atskiriems gebėjimams atlikti profesines užduotis, veikti profesinėje srityje apibūdinti, o sąvoka „kvalifikacija“ derintina su žodžiais „tobulinama“, „pripažįstama“, „formalizuojama“, „reikalaujama“ ir vartotina dokumentais patvirtintam bei su profesine karjera siejamai kompetencijų ir patirties visumai apibūdinti. Taip pat pabrėžiama, kad paties pedagogo veikla siekiant įgyti naujų ar aukštesnių kompetencijų yra įvardijama „profesiniu tobulinimusi“. Įvairiausios pedagogo kompetencijos yra svarbios, ugdytinės ir pripažįstamos kvalifikacijos tobulinimo proceso dalimi, įgyjančios viešą raišką, nepaisant to, ar jos tiesiogiai susijusios, ar nesusijusios su konkrečiomis jo einamomis pedagoginėmis pareigomis ir atliekamomis funkcijomis (ten pat). Kadangi neįmanoma vienareikšmiškai apibrėžti pedagogo kompetencijos ugdymo gairių, nusakytinos tik kompetencijų sritys ir slenkstinės (minimalios) ribos, kurias turi pasiekti asmuo, norintis įgyti valstybės pripažįstamą pedagogo kvalifikaciją ar siekti aukštesnės kvalifikacinės kategorijos (ten pat).

Pagal gebėjimų pobūdį ir jų taikymą skiriamos šios pagrindinės pedagogų kompetencijų sritys (Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija, 2012):

1) *bendrosios kompetencijos* (mokymo kalbos tinkama vartoseną, valstybinės bei užsienio kalbų mokėjimas, komunikaciniai gebėjimai, kritinis mąstymas, technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžiai, teisinis raštingumas, etiketo pagrindų išmanymas); siekiant pripažinti kai kurių kompetencijų įgijimą ir paskatinti jų ugdymąsi, norminiuose dokumentuose atskirai nurodytinės šios bendrosios kompetencijos:

- *vadybinės organizacinės kompetencijos* (įskaitant ekonominį ir finansinį raštingumą);
- *kultūrinės kompetencijos* (įskaitant meninę raišką, kultūrinį aktyvumą – meno propagavimą ir kultūrinės veiklos organizavimą);
- *socialinės kompetencijos* (piliietinis bei demokratinis sąmoningumas, visuomeninis aktyvumas, socialinis jautrumas, įskaitant labdaros ir paramos organizavimą, kitą pagalbą neįgaliesiems ir socialiai pažeidžiamiems asmenims);
- *sportinės kompetencijos* (įskaitant sporto ir nuolatinio fizinio aktyvumo propagavimą bei sporto renginių organizavimą);

2) *dalykinės kompetencijos* (mokomojo ir tai pačiai žinijos bei ugdymo sričiai (socialiniai, humanitariniai, gamtos mokslai, technologijos, menai, kūno kultūra ir sportas) priklausančių dalykų pagrindų bei naujovių išmanymas);

3) *didaktinės kompetencijos* (įskaitant psichologines žinias ir jų taikymą, profesinės etikos išmanymą ir laikymąsi).

Pedagogų profesijos kompetencijų apraše (2021, p. 3), akcentuojama, kad pedagogų kompetencijas sudaro, profesinės kultūros srities, profesinės ugdymo veiklos, profesinės bendruomenės veiklos srities ir profesinio augimo kompetencijos, grindžiamos bendražmogiškėmis, pilietinėmis ir tautinėmis vertybinėmis nuostatomis, kuriomis vadovaujasi visi pedagogai savo profesinėje veikloje:

- pagarba žmogui;
- pareigingumu ir atsakingumu už savo veiklos rezultatus, jų poveikio bendražmogiškų vertybių, pilietinės visuomenės darnos, socialinės atsakomybės puoselėjimui;
- nuolatinio asmeninio profesinio tobulėjimu;
- demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimu;
- paramos ir pagalbos mokiniams paskatinant ir įtraukiant į mokymosi, savęs pažinimo, socializacijos, asmenybinės brandos, kūrybinės raiškos, pilietiškumo, technologinio ir profesinio pasirengimo veiklas;
- bendradarbiavimu ir solidarumu besimokančioje bendruomenėje (ten pat).

Pagal kvalifikacijos tobulinimosi būdus skiriamos šios kompetencijų įgijimo formos (Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijoje, 2012):

1) *individualus tobulinimasis* (įskaitant mokslinę veiklą, dalykinę raišką profesinėmis publikacijomis ir projektais);

2) *kolegialus dalijimasis patirtimi* (metodinių grupių, dalykinių asociacijų veikla, pamokų, įskaitant atviras pamokas, ir kitos pedagoginės veiklos demonstravimas ir stebėjimas, konsultavimas ir konsultavimasis, išskyrus atvejus, kai tai įeina į tiesiogines tarnybines pareigas);

3) *specializuoti renginiai* (kursai, seminarai, mokymai, praktikos);

4) *akademinis* (aukštesnės pakopos ar kitos krypties, gretutinės, laipsnio nesuteikiančios studijos);

5) *viešoji nedarbinė veikla* (visuomeninė, kultūrinė, meninė raiška, įskaitant veiklą demokratinuose valdymo organuose, nevyriausybinėse organizacijose, socialinėse akcijose ir programose, dalyvavimą meno kolektyvuose, sportinės veiklos organizavimą ir dalyvavimą joje, amatininkystę ir kūrybinius projektus).

Ragauskienė (2021, p. 12) pabrėžia, jog akademinėje literatūroje vyrauja nuomonė, kad kompetencijų įgavimas bei tobulinimas nėra baigtinis procesas, jis turėtų būti nuolatinis palydovas ne tik profesinėje, bet ir kasdienėje veikloje. Pasak Trakšelio ir Martišauskienės (2013, p. 149), „mokytojo kompetencija – tai dalykinis, pedagoginis, psichologinis, vadybinis ir kt. mokytojo pasirengimas taip organizuoti ugdymo procesą, kad būtų užtikrinta kiekvieno mokinio savirealizacija“.

Apibendrinus galima teigti, kad pedagogo kompetencija suvokiama, kaip gebėjimų įgijimas ir jų ugdymas. Nors neįmanoma vienareikšmiškai apibrėžti pedagogo kompetencijos ugdymo gairių, apibrėžiamos tik kompetencijų sritys pagal gebėjimų pobūdį (bendrosios, dalykinės, didaktinės). Pedagogų kompetencijas sudaro profesinės kultūros sritys, profesinės ugdymo veiklos, profesinės bendruomenės veiklos sritys ir profesinio augimo kompetencijos, o jų pagrindą sudaro bendražmogiškos, pilietiškumo ir tautiškumo vertybinės. Išskirtos kompetencijų įgijimo formos: individualus tobulinimasis, kolegialus dalijimasis patirtimi, specializuoti renginiai, akademinis tobulinimasis, viešoji neverbalinė kalba.

1. 4. Pedagogų profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos samprata

Pedagogų profesijos kompetencijų aprašas (2021, p. 4) nurodo, kad profesinio augimo kompetencijas sudaro:

- profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija;
- profesinės veiklos tyrimo kompetencija;
- kolegialaus mokymosi kompetencija.

Pabrėžiama, kad profesinio augimo kompetencijos orientacija nukreipta į pedagogus kaip aktyvius besimokančiuosius, kurie planuoja, organizuoja ir vertina savo mokymosi procesą ir profesinį tobulėjimą. Taip pat akcentuojama, kas šios sritys kompetencijos yra bendros visiems pedagogams (ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo, neformaliojo ugdymo ir

profesinio mokymo) ir švietimo pagalbos specialistams (išskyrus psichologus) (ten pat). Pedagogų profesinė kompetencija, pasak Paurienės (2017, p. 140) laikytina rišliu dariniu, daugiadimensiniu gebėjimų, žinių, įgūdžių, nuostatų kompleksu, kurio visi elementai yra tarpusavyje susiję, o profesinės kompetencijos ugdymasis matomas kaip procesas, neatsiejamas nuo savaiminio mokymosi, reikalaujančiu besimokančiojo refleksijos.

Šiame darbe dėmesys nukreiptas į profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją, kuri Pedagogų profesijos kompetencijų apraše (2021, p. 17) išsamiau apibūdinama, t.y. kad pedagogas:

- Reflektuoja savo profesinę veiklą ir savirefleksiją taiko kompetencijoms įsivertinti, stipriesiems bei tobulintiniems profesinės veiklos aspektams išskirti.
- Profesinės veiklos įsivertinimą susieja su sistemingu, nuolatinu mokymusi ir tikslingai planuoja profesinio tobulėjimo kryptį ir priemones.
- Nuosekliai ir sistemingai tobulina savo profesinės veiklos gebėjimus.

Pedagogų profesinė veikla apima, remiantis Svojanovsky (2017, p. 346): ekperimentavimą; naujų žinių rinkimą; kursų ir konferencijų lankymą; savirefleksiją; išpareigojimą mokytis visą gyvenimą, kvalifikacijos kėlimą ir mokinių mokymosi gerinimą; bendradarbiavimą su kolegomis ir bendruomene; kūrybiškumą klasėje. Taigi pedagogo profesinė veikla, kaip sąmoningas pedagogo elgesys turintis tikslą, skatina funkcinį gebėjimą atlikti tam tikrą veiklą ir turėti jai pakankamai žinių bei įgūdžių. Kompetencijų raiškai nustatyti svarbu identifikuoti reiškinių ar vyksmo liudijančius požymius ir fiksuoti duomenis renkant įrodymus. Pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos požymiai ir įrodymai pateikiami 2 lentelėje.

KOMPETENCIJA (KRITERIJUS)	RAIŠKOS POŽYMIAI (RODIKLIAD)	ĮRODYMAI
Profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija	<ul style="list-style-type: none"> • Reflektuoja savo profesinę veiklą ir savirefleksiją taiko kompetencijoms įsivertinti, stipriesiems bei tobulintiniems profesinės veiklos aspektams išskirti. • Profesinės veiklos įsivertinimą susieja su sistemingu, nuolatinu mokymusi ir tikslingai planuoja profesinio tobulėjimo kryptį ir priemones. • Nuosekliai ir sistemingai tobulina savo profesinės veiklos gebėjimus. 	<p>Pateikiami tiesioginiai ir netiesioginiai įrodymai susiję su šios kompetencijos raiška.</p> <p>Tiesioginių įrodymų pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - refleksijos; - profesinio tobulėjimo planas; - įsivertinimo dokumentai; - ugdymo veiklos planai, metodinė medžiaga, veiklų vaizdo įrašai, pagrindžiantys profesinės veiklos gebėjimų tobulinimą; - kita.

2 lentelė. **Profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiška ir galimi įrodymai** (Šaltinis: Pedagogų kompetencijų vertinimo, jų pripažinimo ir taikymo profesinėje veikloje instrumentų paketas, 2021, p. 128)

Pateikta informacija (žr. 2 lentelę) rodo, kad profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos požymiai siejami su tiesioginiais įrodymų pavyzdžiais: refleksija (patirties analizavimas), profesinio tobulėjimo planas (koncentracija į profesinių siekių realizavimą), įsivertinimo dokumentai (savęs vertinimo liudijimai), ugdymo veiklos planai (veikimo nukreipto į ugdytinį ir priemonių numatymas), metodinė medžiaga (tam tikro dalyko metodikos rekomendacija), veiklų vaizdo įrašai (sąmoningo elgesio siekiant tikslo stebėjimas), kas skatina profesinės veiklos gebėjimų tobulinimą.

Pedagogas siekdamas patobulinti savo profesinę veiklą turi permąstyti ją reflektuodamas ir ieškoti stipriųjų veiklos dimensijų, taip pat išskirti silpnąsias veiklos sritis, o savirefleksiją taikyti kompetencijai įsivertinti ir mokymosi alternatyvoms numatyti. Mokymo ir mokymosi refleksija yra mokytojų skatinimas pažvelgti į problemas iš skirtingų pozicijų (Aldahmash, Alahmad, Almufti, 2020, p. 67) Nors vyksta reikšminga koreliacija tarp mokytojų požiūrio ir jų reflektavimo praktikos, mokytojai mano, kad reflektatyviąją praktiką vis dar sunku atlikti ir ji yra gana paini, nes mokytojams reikia daugiau mokymų apie praktikos refleksiją (ten pat, p. 73). Aldahmash ir kt. (2021, p. 1) teigia, kad kai mokytojai mąsto, kad apgalvotų savo mokymo veiklą, jie laikomi reflektuojančiais mąstytojais. Efektyvūs mokytojai yra tie, kurie savo mokymo veikloje naudoja reflektatyvųjį mąstymą, nes tai būtina sėkmingo ir atsakingo mokytojo savybė (ten pat). Mirzaei ir kt. (2014, p. 641) išskyrė penkis svarbius reflektuojančiojo mąstymo įgūdžius: stebėjimas, bendravimas, sprendimas, sprendimų priėmimas ir darbas komandoje. Akcentuojama, kad *stebėjimo įgūdis* pasireiškia per mokytojų jausmus ir elgesį, kai atliekami pastebėjimai žymint, įrašant trumpas, bet ryškias detales, kurios leidžia mokytojams patiems atpažinti situaciją. Pateikiami įvairūs būdai, kaip mokytojai tai gali padaryti: rašymas, piešimas, vaizdo ir garso įrašymas ir net fotografavimas kaip mokymo artefaktas ar produktas (ten pat, p. 641, cit. iš Dymoke ir Harrison, 2008). *Bendravimo įgūdžiai* atsiskleidžia per komunikacijos priemones, susijusias su reflektatyvia praktika, ir jas galima plėtoti įvairiais būdais: vedant asmeninį mokymosi žurnalą ar dienoraštį arba per formalesnį profesinį aplanką (ten pat, p. 642, cit. iš Dymoke'as ir Harrisonas, 2008). Atsižvelgiant į tai, kad kritinė praktikos refleksija yra aktyvus ir sąmoningas procesas (ten pat, p. 642, cit. iš Schön, 1983, 1987, 1991), mokytojai gali sau užduoti atvirus klausimus (Ką aš veikiu? Ką aš darau? Kas nutiko? Kas vyksta? Kas tai lėmė? Ir kodėl?) apie konkretų mokymo epizodą arba kritinį įvykį tame epizode ir užsirašyti savo išpūdžius. *Sprendimo įgūdis* susijęs su mokytojų siekiu išanalizuoti klasę, įvykį ar situaciją, stengiantis visiškai suprasti,

kas yra tas įvykis ar situacija. Jei tame įvykyje ar situacijoje dalyvauja ir mokytojai, toks požiūris į įvykį turi būti nešališkas, nes svarbu rasti geriausią idėją, o ne laukti tobulo (ten pat, p. 642, cit. iš Dymoke ir Harrison, 2008). *Sprendimų priėmimo įgūdis* apibrėžiamas kaip veiksmų krypties pasirinkimas norimam tikslui pasiekti ir tam svarbu naudoti įvairių tipų reflekyvios praktikos strategijas, kurios leidžia mokytojams pamatyti ir geriau susidoroti su mokymo sudėtingumu, priimti sprendimus dėl tolesnių veiksmų, giliau iširti pamokos stiprybę ir silpnumą per dialogą ir kritiškai apmąstant praktiką (ten pat, p. 642). Bendras mokymas, bendradarbiaujančių praktikų apklausa ir veiksmų tyrimas yra įrankiai, kurie formuoja *komandinio darbo įgūdžius*, kai mokytojas nuo pat savo mokytojo karjeros pradžios dirba įvairiose komandose (ten pat, p. 642). Taigi, tyrėjai siekdami suprasti mokytojų reflekyvųjį mąstymą nustatė, kad reflekyvaus mąstymo ugdymas per stebėjimo, bendravimo, sprendimų, sprendimų priėmimo, darbas komandoje įgūdžius, taikant įvairias priemones (ten pat, p. 644).

Mokytojo profesijoje ypač aktuali aukšta savimotyvacija ir pasiryžimas veikti negaunant tiesioginių ir greitų sėkmingos veiklos pripažinimo įrodymų, todėl ieškoma būdų, pavyzdžiui, kuriant mokytojų karjeros modelį (Zablackė, 2020, p. 2), kuris „turėtų skatinti vidinę motyvaciją, sudarant mokytojams sąlygas tobulėti, plėtoti turimas kompetencijas, veikti savarankiškai ir bendradarbiaujant, tačiau tuo pat metu ir numatant atskaitomybę už veiklos rezultatus“ (ten pat, cit. iš Crehan L., 2016; OECD, Working and learning together, 2019). EBPO ekspertų teigimu, daugelis mokytojų savo profesines perspektyvas vertina kaip ribotas, tvirtindami, kad jų veiklos pobūdis ir atsakomybės nesikeis visą profesinės veiklos laikotarpį, o tokiam požiūriui įtakos turi švietimo sistemų menka tinkamų profesinės karjeros augimo būdų pasiūla (ten pat, p. 2). Atlikdami pagrindinės profesinės veiklos funkcijas, mokytojai gali prisiimti papildomų pareigų ir atsakomybių, kurios gali išplėsti jų patirtį ir padidinti motyvaciją, nes plėsdami savo vaidmenį jie gali tapti konsultantais, išorės vertintojais, projektų vadovais ar koordinatoriais, praktikos vadovo mentorais (ypač pradedančių dirbti mokytojų mentorais) ar prisiimti naujas pedagogines arba metodines pareigas už klasės ribų (ten pat, p. 6).

Pedagogo profesijos kompetencijų įsivertinimui yra numatyti ir apibrėžti instrumentai (Pedagogų profesijos kompetencijų aprašas, 2021). Vykdomas kasmetinis pedagogo profesinės veiklos įsivertinimas, skirtas struktūruotai reflektuoti metų pasiekimus kompetencijų aspektu, dviejuose lygmenyse, t. y. pedagogo profesinių kompetencijų svarba / aktualumas pedagogo veikloje ir pedagogo veiklos atlieptis numatytiems rodikliams (ten pat, p. 105). Įsivertinamos kompetencijų srities stiprybės ir tobulintini aspektai ir numatomos tobulintinos kompetencijos kitiems metams (ten pat, p. 110). Veiksminga praktika, skirta ne tik pedagogo veiklos įsivertinimui, bet ir pedagogo kvalifikacijos išoriniam vertinimui kaupiama kompetencijų aplanke

– pedagogo sukauptų patirties įrodymų – realių faktų, atspindinčių pasiekimus vykdant pedagoginę veiklą, mokantis, plėtojant savanorišką ir (ar) visuomeninę veiklą, keliaujant, bendraujant ir kt., rinkinys, kuriame renkama ir nuolat atnaujinama ne vien pedagogo asmeninės veiklos duomenys, bet ir bendradarbiavimą su kolegomis atkleidžianti informacija (ten pat, p. 111). Yra kaupiamos ir kitokios kompetencijų aplanko formos. Harun ir kt. (2021, p. 12) atlikti tyrimai, apie pedagogo elektroninio aplanko galimybės mokytis, kaip mokyti rodo, kad holistinį požiūrį ir supratimą apie pedagogines galimybes, gali pasiūlyti elektroninis aplankas, kuriame kaupiama mokymosi rezultatų patirtis.

Apibendrinus galima pastebėti, kad pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija apibrėžiama atsižvelgus į jos specifiškumą ir savitumą, kuris priklauso nuo konstruktyviai tarpusavyje sąveikaujančių elementų. Ryšis tarp atskirų dimensijų – veiklos, veiklos (į)vertinimo, veiklos tobulinimo – sudaro sąlygas pedagogo profesinės kompetencijos raiškai, kurios požymiai siejami su refleksija, profesinio tobulėjimo planu, įsivertinimo dokumentais, ugdyto veiklos planais, metodine medžiaga, veiklų vaizdo įrašais. Mokytojai, būdami reflektuojančiais mąstytojais, įgalina lavinti stebėjimo, bendravimo, sprendimo ir jų priėmimo bei komandinio darbo įgūdžius.

1. 5. Pedagogų profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos plėtotės veiksniai

1. 5. 1. Vidinės sąlygos

Kompetencijų plėtojimas, grindžiamas visų žmogaus turimų intelektualinių išteklių panaudojimu, sudaro sąlygas naujam žinojimui kurti ir tik per tai sudaro prielaidas formuoti žmogaus savarankiškumui, atsakingumui ir kitiems bruožams, kurie dažnai yra traktuojami kaip įvairių bendrųjų gebėjimų raiškos rezultatai (Gedvilienė ir kt. (2015, p. 36). Pagal pažinimo dėsnius, atitinkančius ir kompetencijų plėtros pakopas, žinios yra gebėjimų ir įgūdžių pamatas, kuris ateina į galvą pirmiausia, ką savo tyrimuose atskleidė Kahnemanas (2011, p. 132), kad „savęs įvertinimui didelę įtaką darė lengvumas, su kuriuo pavyzdžiai [gebėjimo taikymo] ateidavo į galvą“.

Holistiniu požiūriu yra pabrėžiamos žmogaus savybės ir vertybės, požiūris į save kaip į profesionalą, t. y. žmogus yra pasiruošęs veikti neapibrėžtoje veiklos situacijoje (Čiužas, 2013, p. 39). Kad mokytojas pajėgtų vykdyti, savo pedagoginę veiklą, jam reikia nemažai pastangų ir atitinkamų gebėjimų, o tai skatina jį tapti ypač aukštos kompetencijos „mokymosi konsultantais“, kurie žino ir moka taikyti modernias mokymosi technologijas, mokymosi visą gyvenimą priemones ir technikas, geba ugdyti lyderio gebėjimus (Trakšėlys ir Martišauskienė, 2013, p. 151), būti lankstus, sąmoningas, nes kintantis mokyklos kontekstas kelia atitinkamus reikalavimus, nuolat besidomintis mokymo naujovėmis ir mokymusi, tiriantis savo veiklą ir kuriantis savas

teorijas, kaip tobulinti veiklą klasėje, mokymo procesą, keisti mokyklą (ten pat). Pasak Pukelio ir Smetonos (2012, p. 52), „kuo asmuo daugiau savo profesinėje veikloje remiasi įgūdžiais, tuo jo veikla yra profesionalesnė, nes, dalį veiklos atlikdamas automatiškai, likusią dėmesio dalį jis gali skirti kitoms profesinės veiklos problemoms nustatyti ir spręsti“. Profesinis tinkamumas mokslininkų įvardijamas, kaip žmogaus gebėjimas geriau nei vidutiniškai dirbti pasirinktoje profesijoje ne tik šiuo metu, bet ir ateityje, todėl mokytojas turi būti kompetentingas dalyko, kurį jis dėsto, bendravimo, vadovavimo srityse (Trakšėlys ir Martišauskienė, 2013, p. 151). Akcentuojama, kad pedagogo darbas nebėra vien tik pamokos pravedimas, numatomos naujos funkcijos padedančios pedagogui prisitaikyti prie nuolat vykstančių pokyčių, todėl švietimo sistemos dalyviai, ypač pedagogai, privalo nuolat tobulinti savo žinias, kad atitiktų dabartinės švietimo politikos keliamus profesinius ir asmenybės reikalavimus (ten pat, p. 148). Atsižvelgiant į tai, kad kompetencijos reikalavimai nuolat kinta, kartą įgyta kompetencija po kiek laiko jau nebeatitinka naujų reikalavimų, todėl pedagogai privalo nuolat dalyvauti profesionalizacijos procese, nuolat atnaujindami žinias, o visuomenėje ir jos sukurtuose institutuose kiekvienam jos nariui turi būti sudarytos sąlygos mokymosi visą gyvenimą užtikrinimui (ten pat, p. 150).

Siekiant įgyvendinti vieną iš Valstybinėje švietimo 2013–2022 m. strategijoje numatytų tikslų – „įdiegti duomenų analize ir įsivertinimu grįstą švietimo kokybės kultūrą, užtikrinančią savivaldos, socialinės partnerystės ir vadovų lyderystės darną“, atlikta 2020–2021 m. m. Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų veiklos įsivertinimo ir pažangos analizė (2022, p. 5). Nors mokyklos tobulina savo veiklą siekdamos įvairių tikslų – didesnio efektyvumo, geresnės kokybės ir sėkmingesnės adaptacijos (p. 10), atlikta 2020–2021 m. m. Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų veiklos įsivertinimo ir pažangos analizė (2022) patvirtino mokslininkų užfiksuotą mokyklų įsivertinimo proceso kokybės trūkumą, kai siekiant, kad įsivertinimo procesas būtų sėkmingas, mokyklų administracija turėtų atkreipti dėmesį į įsivertinimo proceso organizavimą, duomenų analizę ir reflektavimą (ten pat, p. 27). Mokymosi rezultatas nėra vienintelis mokymosi proceso pasisekimo įrodymas, nes mokymo(si) aplinkos įtaka, mokinio įgytos pradinės žinios, gebėjimai, kompetencijos pats procesas per mokinio ir mokytojo sąveiką, taip pat lemia mokymosi sėkmę (ten pat, p. 16).

Verta išskirti *mokymosi iš patirties* gebėjimus, kurie gali būti kaip prielaida pedagogo veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos plėtojei. Mokymasis skirstomas į formalų, informalų (savaiminį) ir neformalų mokymąsi. Pasak Smilgienės (2015, p. 16) informalusis (savaiminis) mokymasis – tai natūralus kiekvieną dieną vykstantis mokymasis. Savaiminis mokymasis „siejasi su asmens individualia iniciatyva, asmenine patirtimi, laisvalaikio leidimu, bendruomenine veikla“. (Smilgienė, 2015, p. 26, cit. iš Lauzacko, 2015, p. 22). Savaiminio

mokymosi pagrindą sudaro profesinių, asmeninių, socialinių, dvasinių poreikių tenkinimas, o profesinio tobulėjimo procese savaiminis, vadinamas patirtiniu mokymusi yra labai svarbus komponentas (ten pat, p. 26). Savaiminio mokymosi sampratą išsamiai analizavo Paurienė (2013) ir teigia, kad šios sampratos apibrėžimai nėra vienodi, bet orientuoti į individą, jo asmeninį tobulėjimą, paremtą individualia iniciatyva (p. 184, cit. iš Salmi, 1993) ir susieta su spauda, televizija, biblioteka, muziejais, teatrais, jaunimo organizacijomis, laisvalaikio užsiėmimais (ten pat). Taip pat autorė akcentuoja, kad savaiminio mokymosi sąvoka naudojama kaip sinonimas savivaldžiam, natūraliam ir implicitiniam (numanomam) mokymuisi. (ten pat, p. 185). Išryškinamos keturios mokymosi formos, pagal Paurienę (2013), kuri remiasi Foley (2007) – formalusis, neformalus, savaiminis ir šalutinis – akcentuojant, kad „savaiminio (informaliojo) mokymosi forma apima suaugusiųjų sąmoningą norą pasimokyti iš savo patirties, o šalutinio tipo mokymasis vyksta žmonėms aktyviai besidomint kitomis veiklomis, t. y. mokymasis yra šalutinis tai veiklai, į kurią asmuo įsitraukęs, jis dažniau numanomas ir nesuvokiamas kaip mokymasis arba bent ne tuo metu, kai vyksta“ (p. 190). Taip pat pažymima, kad mokymasis savaime nėra priskiriamas kažkuriai mokymosi formai, nes jo apibūdinimas priklauso nuo aplinkos ar konteksto, kuriame jis vyksta, požymių, pagal asmens mokymosi intenciją (ten pat). Be to savaiminis mokymasis laikytinas tolydžiu savivaldžiam, sąmoningam, tikslingam ir aplinkos paveiktam mokymuisi, kuriam nereikalingos papildomos pastangos (ten pat).

Patirtinio mokymosi teorija, kurią pasiūlė D. Kolbas (1984), grindžiama šiais pagrindiniais teiginiais apie mokymąsi (Bėkšta ir Lukošūnienė, 2022, p. 100):

- Geriau suprantamas proceso, o ne rezultatų prasme. Esminis dalykas yra grįžtamasis ryšys apie jų mokymosi pastangas.
- Tai nuolatinis procesas, susijęs su patyrimu, nes pažinimas nuolat atsiranda iš patirties ir yra nuolat patirtimi patikrinamas.
- Tai mokymasis iš naujo, kurį skatina procesas, kuriuo išsiaiškinami mokinių suvokimai ir tikėjimai apie studijuojamą dalyką, jie yra analizuojami, tikrinami ir integruojami su naujomis, labiau išvystytomis idėjomis.
- Reikia išspręsti konfliktą tarp dialektiškai skirtingų prisitaikymo prie besikeičiančio pasaulio modelių, nes mokymosi procesą tai veda tolyn. Mokymosi procese mokinys kviečiamas judėti pirmyn ir atgal tarp opozicinių pažinimo būdų: refleksijos ir veiksmo bei jautimo ir galvojimo.
- Tai visuminis (holistinis) adaptacijos prie pasaulio procesas, kuris apima ne tik pažinimą, tačiau įtraukia visą asmens funkcionavimą: galvojimą, jausmus, suvokimą ir elgesį.

- Mokymasis įvyksta dėl sinergetinės sąveikos tarp asmens ir aplinkos. Anot Jeano Piaget, kurio darbais remiasi D. Kolbas, mokymasis vyksta siekiant pusiausvyros dialektiniame naujos patirties asimiliavimo į egzistuojančias koncepcijas ir naujų koncepcijų pritaikymo (akomodavimo) naujoms patirtims procese.
- Tai pažinimo kūrimo procesas, priešinga „perteikimo“ modeliui.

Pocevičienė (2017, p. 6), teigia, kad įvairioms gyvenimo veikloms būdingas cikliškumas, ir išskiria pirminę ir antrinę patirtis. Pirmas etapas autorės akcentuojamas, kaip mokymosi ciklo pradžia, kai žmogaus turima konkreti patirtis, įgyta įvairiose gyvenimo ir mokymosi situacijose, kelia klausimus: Kas vyksta, įvyko? Ką aš, mes darome, padarėme? (ten pat). Antrame etape autorės pabrėžiama dalyvavimo, ir stebėjimo reikšmė, nes stebėjimas ir refleksija reiškia sąmoningą įvykių suvokimą, gebėjimą apibūdinti, kas nutiko ir kas veikta, atsigręžimą į įvykusius įvykius, kas apie juos galvota ir kyla klausimai sau: Kaip analizuoju tai, kas įvyko? Ką įvykiai/mintys/jausmai reiškia? Kaip aš juos interpretuoju, kaip apie juos mąstau? (ten pat). Šiame etape situacijoms suteikiama prasmė, sukuriamos prasmingos patirties galimybės, kai mokytojas padeda besimokančiajam, tarpininkaudamas (ten pat, p. 11).

Pagal D. Kolbą sudarytas patirtinio mokymosi modelis, rodo, kad savo prigimtimi mokymasis yra įtampų ir konfliktų valdomas procesas, kuriame naujos žinios, įgūdžiai ir suvokimai pasiekiami per konfrontaciją tarp keturių patirtinio mokymosi modelių, kurie išryškinami per keturias gebėjimų rūšis: konkretaus patyrimo, refleksyvaus stebėjimo, abstraktaus konceptualizavimo ir aktyvaus eksperimentavimo (Bėkšta ir Lukošūnienė, 2022, p. 101).

Anot, Bubnio (2012p. 39) „Kolb (1984) mokymosi iš patirties ciklas prasideda pradine patirtimi ir po reflekyvaus stebėjimo bei konceptualizavimo formuojama idėja, galinti skatinti eksperimentavimą ir naują patirtį“. Svarbiausiu mokymosi kokybės parametru Dewey (2013) įvardina mokymąsi, kuris yra asmens kaip individo „būdas dalyvauti šiame gyvenime“ (p. 211).

Toliau svarbu išryškinti *refleksijos gebėjimus*, kaip prielaidą pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo plėtotei. Pasirinkta tyrimo problema analizuojama pasitelkus filosofinių ugdymo sričių atstovų - J. Dewey, R. Descartes, H. G. Gadamer, Heideggerio, Pareyson, – mintis. Tokiu būdu siekiama atskleisti kompetencijos tobulinimo sąsajas su pragmatizmo ir hermeneutikos filosofijų kryptimis. Patirtis, pasak Daukilo, ir kt. (2016, p. 58), yra pragmatiškasis pažinimas pasižymintis dinamišku ir pliuralistiniu turiniu, „kurio duomenis žmogus tvarko sau naudinga linkme ir tokiu būdu pats formuoja tikrovę, suteikdamas jai individualų apibrėžtumą“. Dewey (1997, p. 13) pabrėžė, kad „(...) visa patirtis – tai arka, per kurią šviečia tas neapkeliautas pasaulis, kurio paraštė nublanksta amžinai, kai aš judu“ Taigi galima teigti, jog patirtis yra svarbi žmogaus pažinimo ir mokymosi proceso dalis, kuri leidžia žmogui suvokti bei interpretuoti

pasaulį. Žmogus susidurdamas su naujomis patirtimis, jas priima, individualiai pertvarko ir pritaiko, taip kurdamas savo tikrovę, o tai tampa priežastimi judėti pirmyn.

Toliau kyla poreikis analizuoti kaip vyksta tos naujos patirties tvarkymas. Remiantis R. Bubnio (2012) įžvalgomis „patirtis rekonstruojama refleksijos dėka, kuri gali būti paaiškinama kaip procesas, kai atkreipiamas dėmesys į išgyventą patirtį, apimančią mintis, jausmus ir veiksmus, sukuriant ir konceptualizuojant naujas prasmes“ (p. 5). Visuotinė lietuvių enciklopedija refleksiją apibrėžia, kaip filosofinio mąstymo būdą, skirtą suprasti, kritiškai analizuoti savo paties prielaidas ir pažinimo formas. Refleksijos problema buvo nagrinėjama jau antikoje, nes Sokratas pabrėžė savęs pažinimo svarbą, o Aristotelis refleksiją suprato kaip dieviškojo proto, kuriame mintis susijungia su dalyku apie kurį yra mąstoma, savybę. Šis filosofinio mąstymo būdas tampa itin svarbus, reikalingas ir reikšmingas pedagogo profesinėje veikloje, žvelgiant iš globalaus švietimo perspektyvos. L. Duoblienė (2017) apibūdina globaliai sėkmingai dirbantį mokytoją kaip lūkesčius pranokstančią asmenybę, kuriai būdingas netipinis mąstymas pergalint rutiniškumą ir pedagoginius stereotipus, gebėjimas naviguoti tarp seno ir naujo, tarp įvairių sričių, įvairiose aplinkose, aktyviai dalyvauti pokyčių lauke. Refleksijos įtaka pabrėžiama R. Descartes'o filosofijoje, teigiant, jog tokiu būdu įgytas žinojimas tampa viso pasaulio egzistavimo įrodymu (Visuotinė lietuvių enciklopedija). Profesinės veiklos refleksijos svarbą pabrėžia ir Bubnys (2014, p. 51) teigdamas, kad ji nustato ir keičia asmenines prielaidas, kuriomis remiasi praktika ir numato alternatyvių atsakymų į iškilusius klausimus atsiradimą ir galimus problemų sprendimus, tokiu būdu geriau suprantant profesinės veiklos subtilybes. Refleksija taikoma tada, kai besimokantysis susiduria su sudėtingomis, maloniomis ar nemaloniomis, nuostabą keliančiomis situacijomis veikloje ir yra įpareigotas mąstyti jas sprendžiant (Bubnys, 2012, p. 28). Refleksijos kilmę, jos svarbą pedagogo veikloje analizavo Dewy (1933, p. 220), teigdamas, kad refleksija gilina savianalizę, įsisąmoninimą, mokymo rezultatų sulysinimą su planuotais, todėl gerėja pedagogo veikla.

Siekiant paaiškinti jog patirtis susijusi ne tik su asmenine, bet ir visuomenine nauda, galima remtis R. Bubnio ir A. Kairienės (2016) pateiktomis išvadomis, kurios išryškėjo tyrinėjant mokytojo reflektiviąją praktikos sampratą ir turinį, kai „mokytojo reflektiviąji praktika skatina apmąstyti savo patirtį, o tai suteikia supratimą, kaip galima pakeisti savo elgesį, kad mokymas(is) būtų toks, kokio tuo metu labiausiai reikia (p. 65). Supratimo pasidalijimas su kitais mokytojais, jo sklaida mokyklos bendruomenėje, skatina ne tik asmeninį ir profesinį tobulėjimą, bet ir mokyklos, kaip organizacijos, mokymą(si) (ten pat, p. 65).

Pasak A. Juodaitytės, A. Savickio (2013), „edukologijos mokslas, kaip ir kiti socialiniai ar humanitariniai mokslai, tampa vis labiau priklausomas nuo gebėjimo savitai interpretuoti žinias,

paversti jas situaciją atitinkančiais faktais“ (p. 32). Šiuos gebėjimus autoriai paaiškina filosofiniu terminu „hermeneutika“, kuris traktuojamas kaip doktrina apie prasminės interpretacijos sąlygas, objektus ir reikšmes. Anot autorių hermeneutinis metodas savo prigimtimi yra diskursyvus ir atkreipia dėmesį į žmogaus suvokiamo pasaulio prasmes. Taigi interpretacija gali būti naudojama kaip pedagogo profesinės prasmės suvokimo įrankis.

Hermeneutikoje pabrėžiama tiesos problematika, kuri neapsiriboja vienintele ir teisinga tiesa. V. Daraškevičiūtė (2015) pažymi, kad Pareysono hermeneutikoje interpretacijos sąvoka apibūdinamas ontologinis santykis, pozicionuojamas kaip konkreti asmeninė prieiga, iš kurios perspektyvos atsiveria būtis ir tiesa. Autorė remiasi Pareysono teze, kurią įvardina viena svarbiausių, aiškinančių interpretacijos ir tiesos artumo ryši. „Nėra tokios tiesos, kuri nebūtų interpretacija, ir nėra tokios interpretacijos, kuri nebūtų tiesa“ (Daraškevičiūtė, p. 58).

A. Juodaitytė, A. Savickis (2013), išvelgia hermeneutikos visuotinę svarbą šiuolaikiniam mokslui, kuri atitinka jo prigimtį – klausti, neieškant paruoštų atsakymų, suteikiant lankstumo, naujomis galimybėmis praturtinti mokslinį tyrimą ir leisti mokslui kurti žinias ir paversti jas supratimu. V. Daraškevičiūtė (2015) analizuoja Heideggerio mintis ir teigia, jog šio filosofo mąstyme supratimas ir interpretacija yra vienodai svarbūs ir neišvengiami hermeneutinio rato momentai. Tačiau autorė pastebėti, kad šie momentai gana skirtingi, nes „supratimas aprašomas kaip mediatyvi būseną, kurioje individas aptinka save, o interpretacija traktuojama kaip aktyvus individo veiksmas, kuriuo jis pasirenka vieną iš galimybių, atmesdamas visas kitas“ (Daraškevičiūtė, 2015, p. 55). Nors hermeneutinio rato momentai skirtingi, bet galima numanyti, jog jie seka vienas šalia kito. Pedagogo profesinį augimą galima susieti su hermeneutiniu ratu, atkreipiant dėmesį į tai, jog patirtį pirmiausiai bandoma suprasti medituojant, o vėliau interpretuojant atrandama ir pasirenkama viena iš galimybių.

Taigi individas reflektuoja savo galimybes ir priima sprendimus, kurie remiantis H. G. Gadamerio(2007) požiūriu orientuoti ne į savanaudiškumą, o į politinį impulsą priklausyti visuomenei. Šiam filosofui rūpėjo įteisinti hermeneutinį supratimo modelį kaip praktiką, nes supratimas ontologiniu lygmeniu suvokiamas ne vien abstrakčiai – „suprantu, kad esu“, bet ir kaip konkrečiomis sąlygomis apribota socialinė praktika – „suprantu, kad esu tarp kitų“. Remiantis Freire, kuris suaugusiųjų švietimą suvokė kaip atsiveriančią galimybę elementariam raštingumui, ir kritinio mąstymo ugdymui, refleksiją ir veiksmus, kurie leidžia suaugusiajam išsivaduoti (Trepulė, 2017, p. 1).

Apibendrinant, galima teigti, kad viena iš vidinių prielaidų pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos plėtojei gali būti gebėjimas mokytis iš patirties, kuriame centrinė vieta tenka refleksijai. Pedagogo profesinė veikla, kaip nuolat išgyvenama patirtis,

skatina mokytis iš patirties, įtraukiant visą asmens funkcionavimą, nulemtą galvojimo, jausmų, suvokimo ir elgesio. O tai inspiruoja pedagogą eksperimentuoti, taikant refleksijos gebėjimus ir atrasti naujas prasmes, numatyti alternatyvas, atsakymų į iškilusius klausimus ir galimų problemų sprendimų paieškoje.

Toliau aptariant vidines sąlygas, orientuojamasi į pedagogo tam tikras vertybes, asmenybės savybes ir gebėjimus, kurie reikalingi pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos plėtotei. Atsižvelgiant į pateiktus pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo raiškos požymius (žr. 2 lentelę), galima teigti, kad pedagogo profesinei veiklai įtakos turi paties pedagogo elgsena, kurią lemia asmeninės savybės. Pasak Daukilo ir kt. (2016, p. 50), asmenybės bruožų raiška yra svarbi pozityviems profesinės veiklos procesams bei rezultatams, o remiantis Didžiojo penketo asmenybės bruožų teorija išskiriami sąmoningumo, atvirumo patyrimui, sutariamumo, ekstraversijos ir neurotizmo bruožai. *Sąmoningumas* siejamas su planavimo, organizavimo, užduočių išsikėlimo procesais, su poreikiu pasiekti, *atvirumo patyrimas* apima lakią vaizduotę, dėmesį vidiniams išgyvenimams, estetinį jautrumą, intelektinių žinių troškimą, domėjimąsi vidiniu ir išoriniu pasauliu, *sutariamumo* bruožas apibūdinamas tokiomis savybėmis kaip draugiškumas, užuojauta, atlaidumas, nuoširdumas, *ekstraversijos* bruožas, apimantis aktyvumą, socialumą ir optimizmą, *neurotizmo* bruožas atspindi tendenciją patirti neigiamus jausmus, tokius kaip baime, liūdesį, pyktį, kaltę, nepasitenkinimą (Daukilas ir kt. 2018, p. 51, cit. iš Žukauskienė, Barkauskienė, 2006). Asmenį profesinėje veikloje labiausiai charakterizuoja sąmoningumo ir neurotizmo asmenybės bruožai (ten pat, cit. iš Nofle, Robins, 2007; O'Connor, Paunonen, 2007). „Mokyklose vis dažniau vertinamas kūrybiškumas, inovatyvios idėjos, drąsa rizikuoti ir priimti sprendimus, todėl asmuo, turintis asmenybės bruožų, reikalingų mokytojui, gali sėkmingiau dirbti su mokiniais“ (Navaitienė, Jaruševičienė, 2018, p. 24). Pandey ir Kavitha (2015, p. 37) nurodo, kad mokytojų asmenybės bruožų ir saviveiksmingumo sąsajų analizė atskleidė, kad ekstraversija, sutariamumas, atvirumas patyrimui ir sąžiningumas teigiamai susiję su mokytojų saviveiksmingumu, o reikšmingas neigiamas ryšys nustatytas tarp saviveiksmingumo ir neurotizmo bruožo.

Trakšelys ir Martišauskienė (2013, p. 154), išanalizavę mokslinius šaltinius nustatė svarbiausius šiuolaikinės mokyklos mokytojo profesijai keliamus reikalavimus: mokėti bent dvi Europos Sąjungos kalbas, mokėti dirbti kompiuteriu, mokytis visą gyvenimą, tobulinti turimas žinias, įgūdžius ir gebėjimus, lavinti komunikacinius gebėjimus, komunikabilumas, lankstumas, empatiškumas, gebėjimas valdyti situaciją, kantrybė, vadybiniai sugebėjimai, kūrybiškumas, originalumas, objektyvumas vertinant mokinį. Naujų gebėjimų įgijimas ar jau turimų gebėjimų tobulinimas palengvintų pedagogų prisitaikymą prie vykstančios nuolatinės kaitos.

Martišauskienė (2015, p. 135-136) teigia, kad nuo žmogaus vertybinių nuostatų priklauso jo veiklos kokybė, o jos kartu su žiniomis ir gebėjimais imtos laikyti asmens kompetencijų dėmeniu. Autorė pabrėžia vertybinių nuostatų svarbą pedagogo darbe kaip pamatinį atskaitos tašką jungiantį asmenis, nes „ugdymas visuomet yra suprantamas kaip orientuoto į asmenybę vertybių perteikimo ir įgijimo procesas“ (ten pat, cit. iš Laužackas, 2005, p. 53). Atliktas tyrimas apie mokytojo vertybinės nuostatos ir jų sklaidą pedagoginėje veikloje taikant Rokeach metodiką, išryškino terminalines vertybes, sietinas su tolima gyvenimo perspektyva, galutiniais gyvenimo tikslais, ir instrumentines vertybes, kurios apibrėžiamos kaip kasdienius veiksmus ir poelgius suponuojančios vertybės, dažniausiai tampančios tiesioginiais ugdymo tikslais (ten pat, p. 137). Nustatyta, kad terminalinės vertybės tokios kaip sveikata, laiminga šeima, vidinė harmonija, išmintingumas, aktyvus gyvenimas yra daugiausiai pedagogų pripažįstamos, o malonumai, išganymai, nacionalinis saugumas, patogus gyvenimas, grožis – nelabai. Taip pat nustatyta, kad instrumentines vertybės, kurias pedagogai daugiausiai pripažįsta apima sąžiningumą, atsakingumą, intelektualumą, altruizmą, išprusimą (ten pat, p. 139), o mažiausiai – paklusnumą, išdidumą, vaizduotę, tvarkingumą, lankstumą (ten pat, p. 140).

Apibendrinant mokslinius šaltinius galima teigti, kad šiuolaikinei pedagogo profesijai nuolat keliami nauji reikalavimai siejami su įvairiais asmens gebėjimais ir vertybinėmis nuostatomis. Todėl galima daryti prielaidą, kad pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos plėtotei svarbu, kad pedagogas, priimdamas naujus iššūkius, būtų atviras naujovėms, kūrybiškas, kantrus, drąsus, rizikuojantis, empatiškas, komunikabilus, pasiryžęs mokytis visą gyvenimą. Pasitikėjimas savimi ir noras stengtis yra stiprinimas praktiškai ugdant gebėjimą mąstyti racionaliai. Nuolatinis patirties įgijimas, savo gebėjimų tobulinimas, naujų kompetencijų įgijimas ir galimybė nuolat mokytis ir tobulintis yra svarbiausia vertybė ateityje, kurioje dominuoja dorovinės ir pažinimo (mokslo tiesos) vertybės, o visuotinai pripažįstamas gėris – sveikata bei aktyvus gyvenimas yra kaip atsakas į dabarties iššūkius.

1.5.2. Išorinės sąlygos

Kompetencijų tobulinimas yra kaip prielaida pedagogo veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijai plėtotis. Vyksta nuolatinės investicijos į asmens profesinių kompetencijų – mokytojo žinių, įgūdžių, gebėjimų, vertybinių nuostatų, mokėjimo mokytis ir kitų sėkmingai mokytojo veiklai ugdymo procese reikalingų savybių – ugdymą (Lietuvos mokytojų profesinis tobulėjimas, 2010). Litvinaitė (2022, p. 5), teigia, kad intensyvios įvairių sričių kaitos paliečia ne tik žmogų kaip atskirą individą, bet ir žmonių grupes, turinčias bendrus tikslus ir poreikius. „Socialinių ryšių formų kaita, įprastų santykių pertrūkiai, tapatybių, tradicijų ir vertybių persvarstymai, didėjantis gyvenimo tempas, piliečių judumas, susvetimėjimas – tik keletas tokios

kaitos ženklų, reikalaujančių iš šiuolaikinio žmogaus nuolatinių pastangų ugdyti savo intelektualines ir socialines galias, plėtoti įvairias kompetencijas, siekiant šiame pasaulyje išlikti dalyvaujančiu veikėju“ (ten pat, p. 5).

Mokytojų, dirbančių pagal bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ir neformaliojo švietimo programas (išskyrus ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas), veiklą, susijusią su profesiniu tobulėjimu, aprašas (2019) nurodo, kad mokytojo kryptingas ir nuoseklus profesinis tobulėjimas yra būtina sąlyga siekti ugdymo kokybės, geresnių mokinių ugdymosi rezultatų, palankios ugdymosi aplinkos. Mokytojas plėtodamas profesines kompetencijas, tikslingai atnaujina ir gilina žinias apie mokomąjį dalyką ar ugdomąją sritį, ugdymo mokslų, švietimo politikos naujoves, tobulina gebėjimus taikyti inovatyvius ir veiksmingus ugdymo(si) metodus, strategijas, stiprina kūrybinio darbo nuostatas. Apibrėžiamos mokytojo profesinės kompetencijų tobulinimo galimybės: dalyvauti įstaigos, kaip besimokančios bendruomenės, ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo veiklose; stebėti ir aptarti ugdomasias veiklas (pamokas), reflektuoti praktinę veiklą, dalintis patirtimi dalykinėse (metodinėse) grupėse, įsivertinti savo profesinę veiklą, atlikti kitų pedagoginių darbuotojų profesinės veiklos analizę; dalyvauti neformaliojo suaugusiųjų švietimo veiklose, neformalaus švietimo programose, seminaruose, konferencijose, trumpalaikėse ar ilgalaikėse stažuotėse, projektuose; gilinti bendrąsias ir specialiąsias kompetencijas savišvietos būdu, analizuoti mokytojų veiklą reglamentuojančius dokumentus.

Litvinaitė (2022, p. 42), teigia, kad nuolatinio mokymosi paskata gali kilti iš įvairiausių šaltinių ir turėti skirtingų tikslų, nes vienu atveju besimokantysis apsiriboja vien tik siekiu įgyti žinių, patenkinti savo smalsumą ir toks vartojimas eikvoja laiką, išteklius, intelektualines galimybes. Kitu atveju mokymasis, kylantis iš tam tikrų situacijų padiktuoto poreikio ir nukreiptas į tam tikro pokyčio, atsinaujinimo galimybes, duoda ilgalaikių rezultatų (ten pat). Efektyvus ir prasmingas mokymasis kuria profesinį kapitalą, kurį sudaro trys skirtingos rūšys: žmogiškasis, kuriuo reikia dalintis, nes grupės, komandos, bendruomenės yra kur kas pajėgesnės nei individai; socialinis, nes mokytojų tarpusavio bendravimo modeliai turi reikšmingą teigiamą poveikį mokinių pasiekimams; sprendimų, nes profesionalai pasitelkia bendradarbius ir komandą, sugeba improvizuoti, nebijo suklysti ir mokosi iš klaidų (ten pat, p. 42, cit. iš Hargreaves, Fullan, 2019, p. 21–23).

Mokytojai susiduria su nuolatiniais pokyčiais ir naujovėmis, nes jie sprendžia dvigubą problemą: kaip geriausiai parengti mokinius dabarties ir ateities iššūkiams įveikti, todėl mokytojai privalo mokytis ir tobulinti savo gebėjimus pažinti bei valdyti pokyčius (Laugalis, 2022). Todėl šiandieninis pedagogas tampa didžiulių pokyčių subjektu, nes jo kompetencijų tobulinimas turi atitikti naujas socialines sąlygas, strategijas, metodus, padedančius jam iš esmės keistis. Pedagogų

rengimo reglamentas (2018) nurodo pedagogo pareigą plėtoti ir gilinti profesines kompetencijas. Švietimo sistemos tikslai pedagogams iš esmės keistis ir įpareigojimai plėtoti, profesines kompetencijas, sukelia tam tikrus prieštaravimus. Pirmiausia tai galima sieti su tam tikru reikalavimu pedagogui veikti, kas gali jį demotyvuoti ar skeptiškai vertinti švietimo sistemos siekius. Kitu atveju galima suprasti, jog orientuojamasi į pedagogo sąmoningumą ir suvokimą, kad asmeniniai pokyčiai gali transformuotis į gebėjimus ir virsti pirminiu įrankiu auginant ir padedant keistis visai visuomenei (ten pat). Pedagogams suteikiama profesinio augimo būdų pasirinkimo galimybė: studijuoti kitą mokomą dalyką ar tobulinti bendrąsias ir dalykines kompetencijas (ten pat). Kompetencijų plėtotė siejama su asmeniniais gebėjimais – reflektuoti savo pedagoginę veiklą ir specialiaisiais gebėjimais – atlikti savo veiklos tyrimus, sistemingai stebėti procesą ir vertinti pasiektus ugdymo(si) tikslus, rinkti, analizuoti, interpretuoti įrodymus ir duomenis ir jais grįšti savo profesinius ir ugdymosi tobulinimo sprendimus (ten pat). Pedagogo profesija įpareigoja nuolat tobulinti turimas profesines kompetencijas visą aktyvios profesinės karjeros laikotarpį, o pedagogai yra asmeniškai atsakingi už aktyvų dalyvavimą kompetencijų tobulinimo veiklose (Pedagogų kompetencijų vertinimo, jų pripažinimo ir taikymo profesinėje veikloje instrumentų paketas (2021, p. 14).

Kompetencijų tobulinimo programos yra vykdomos aukštosiose mokyklose, regioniniuose ir nacionaliniuose švietimo pagalbos centruose ir kitose institucijose, kurios vykdo pedagogų rengimą ir yra įgijusiose teisę įgyvendinti pedagogų kompetencijų tobulinimo programas teisės aktų nustatyta tvarka (Pedagogų rengimo modelio aprašas, 2017). Kompetencijų tobulinimas siejamas su paties pedagogo veikla siekiant įgyti naujų ar aukštesnių kompetencijų (Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija, 2012). Kompetencijų tobulinimo programos yra sąlygotos pedagogo vertinimo ir įsivertinimo proceso. Įsivertinimas suprantamas kaip procesas, kai asmuo vertina save, remdamasis savistaba, savianalize, sprendžia apie savo daromą pažangą ir dabartinius pasiekimus, juos lygina su ankstesniaisiais, numato tolesnius mokymosi tikslus ir jų siekimo strategijas (Pedagogų kompetencijų vertinimo, jų pripažinimo ir taikymo profesinėje veikloje instrumentų paketas, 2021, p. 7, cit. iš Indrašienė ir Žibėnienė, 2014). Kita svarbi vertinimo proceso etapo dalis apima įvertinimą, kai priimamas sprendimas, apibrėžiantis kokybę vertinimo metu, vertinimo proceso rezultata, konkretus sprendimas dėl asmens pasiekimų ir padarytos pažangos (ten, pat, cit. iš Indrašienė ir Žibėnienė, 2014).

Vertinant kompetencijas pedagogo veikloje atsižvelgiama į pedagogo profesinę pareigybę ir ugdymo srities specifiką bei pedagoginės veiklos rezultatus, sprendžiama apie turimas (pasiektas) ar išsiugdytas kompetencijas, įvertinamas jų pasireiškimas profesinėje veikloje remiantis aprašuose pateikiamų kompetencijų lygmenų apibūdinančiais kriterijais ir juos paaiškinančiu

turiniu ir pateikiamais kompetencijų tobulinimo įrodymais (Pedagogų kompetencijų vertinimo, jų pripažinimo ir taikymo profesinėje veikloje instrumentų paketas, 2021, p. 13).

Atsižvelgiant į keturias kompetencijų sritis (pedagogo profesinės kultūros, pedagogo profesinės ugdymo, profesinės bendruomenės ir profesinio augimo), pateikiami galimi kompetencijų įrodymai kaip galimi pavyzdžiai, kuriais remiantis pedagogas gali įsivertinti savo veiklą ir (ar) jo veikla gali būti įvertinta (Pedagogų kompetencijų vertinimo, jų pripažinimo ir taikymo profesinėje veikloje instrumentų paketas, 2021, p. 122). Pabrėžiama vertinimo metu surinktų ir pateikiamų įrodymų svarba, jų objektyvumas ir patikimumas (ten pat). Profesinio tobulėjimo aplanke kaupiami tiesioginiai ir netiesioginiai profesinio tobulėjimo įrodymai (žr. 3 lentelę).

PROFESINIO TOBULĖJIMO ĮRODYMAI	
Tiesioginiai <i>(paties pedagogo atlikti darbai)</i>	Netiesioginiai <i>(kitų atsiliepimai apie pedagogo veiklą, darbus, įgytas kompetencijas)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Veiklos / pamokos / užsiėmimų planas (ilgalaikiai, trumpalaikiai, individualūs) • Parengta metodinė medžiaga ir priemonės (galima pateikti IT nuorodas) • Atlikti tyrimai (ataskaitos, prezentacijos, pranešimai, tyrimo instrumentai) • Atvejo analizės • Parengtas ir (ar) įgyvendintas projektas • Parengta prezentacija • Ugdytinių įvertinimai • Grįžtamojo ryšio pavyzdžiai (mokiniui, tėvams, kolegoms); • Stebėtų pamokų/veiklų/užsiėmimų protokolai • Organizuotų ugdomųjų veiklų įrašai ir (ar) nuotraukos • Refleksijos • Įsivertinimai 	<ul style="list-style-type: none"> • Rekomendacijos • Pažymėjimai • Diplomai • Atestatai • Pagyrimo raštai • Padėkos • Atsiliepimai • Grįžtamojo ryšio komentarai • Stebėtų pamokų protokolai

3 lentelė. **Tiesioginiai ir netiesioginiai profesinio tobulėjimo įrodymai.** Adaptuota pagal Pedagogų kompetencijų vertinimo, jų pripažinimo ir taikymo profesinėje veikloje instrumentų paketas (2021, p. 122-123).

Taigi iš pateiktų įrodymų matyti, kad tiesioginiai įrodymai susiję su paties pedagogo atliktų darbų įsivertinimais, o netiesioginiai – su kitų atsiliepimais apie pedagogo veiklą, darbus, įgytas kompetencijas, kitų įvertinimais. Galimi ir kiti kompetencijų įrodymai, tačiau pabrėžiama svarba, kad vertinimo metu surinkti ir pateikiami įrodymai būtų objektyvūs ir patikimi (Pedagogų kompetencijų vertinimo, jų pripažinimo ir taikymo profesinėje veikloje instrumentų paketas, 2021, p. 122).

Igyvendinto projekto „Geresnis švietimas – geresnis mokymasis“ (2015-2017) išvados parodė, kad siekiant pagerinti mokinių mokymosi pasiekimus, mokytojams būtina nuolat tobulinti turimas kompetencijas ir įgyti naujų, o pedagogų bendruomenė turėtų tapti besimokančių profesionalų bendruomene. Pamokų stebėjimo ir vertinimo ir aptarimo sistema, yra reikšminga mokytojų praktinės veiklos tobulinimui ir todėl mokyklų vadovai turi stiprinti įgūdžius ir kompetencijas, įvaldyti ugdomojo konsultavimo metodikas. Pastebėta, kad pasyvus mokytojų mokymasis turi būti pakeistas profesionalia bendradarbiavimo veikla, dalijimusi gera patirtimi su kolegomis, reguliariu ir konstruktyviu stebėtos veiklos grįžtamuoju ryšiu ir pagalba. Akcentuojama, kad savianalizė yra svarbi mokytoją ir vadovą tobulėti skatinanti jėga, gebėjimas įsivertinti. Taip pat pabrėžiama, kad mokytojas turi tobulinti ne tik ir ne tiek dalykines kompetencijas, bet didelį dėmesį skirti bendrosioms ir specialiosioms bei bendrakultūrinėms kompetencijoms, nes tik tuomet galima tikėtis individualias galimybes atitinkančių mokinių ugdymo(si) pasiekimų ir nuolatinės pažangos (ten pat, p.68).

Pabrėžiamas svarbus ir vadovo, kaip lyderio vaidmuo, kuris gali sustiprinti mokytojų įsipareigojimą mokyklai ir apskritai mokytojo profesijai, kai nustačius mokyklos mokymo(si) viziją, mokytojai gali jaustis labiau linkę įsitraukti į organizacijos tikslus kaip į savo asmeninius tikslus, o tai savo ruožtu gali padidinti jų savarankišką motyvaciją dalyvauti profesinėje mokymosi veikloje (Zhang, Admiraal & Saab, 2021, p. 727). Želvys ir Čigienė (2016, p. 63) analizavo švietimo srities dokumentus ir atskleidė, kad vienas švietimo sistemos 2013–2022 m. siekių yra sukurti paskatų ir sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemą, tačiau būtent to siekio trūksta pačiai pedagoginei bendruomenei, o tai kelia naujus iššūkius mokyklų vadovams, dirbantiems su savo komandomis ir siekiantiems įgyvendinti keliamus tikslus. Kaip priemonė šiems sunkumams įveikti, pasitelkiama mentorystė, kurios procesas įvardijamas, kaip sąmoningas labiau kvalifikuoto ar patyrusio žmogaus bendravimas su mažiau patyrusiu ar kvalifikuotu, siekiant tobulinti tam tikrą kompetenciją, pabrėžiamas abipusiškai naudingos partnerystės kūrimas, tobulinant gebėjimus, elgseną, požiūrį, stengiantis padėti globotiniui pasiekti tikslus, kuriais mentorius nėra suinteresuotas (Želvys, Čigienė, 2016, p. 63, cit. iš Mačianskienė et al., 2004, 20).

Poteliūnienės, Ustilaitės ir kt. (2019, p. 99) atliktas tyrimas rodo, kad Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų mokytojai suvokia švietimo politikų jiems keliamus ugdymo tikslus, bet juos įgyvendindami ugdymo realybėje susiduria su iššūkiais. Akcentuojant ugdymo turinio įgyvendinimą pabrėžiama, kad mokytojai jį suvokia ir patiria kaip švietimo politikos dalyviai, mokyklos bendruomenės nariai ir profesionalai, todėl kyla būtinybė pripažinti, kad mokytojo asmeninei pozicijai tenka pagrindinis vaidmuo siekiant sėkmingo ir numatyta kryptimi vykstančio ugdymo turinio įgyvendinimo (ten pat). „Tik suvokdamas ugdymo tikslus ir tikėdamas tuo, kad

geba tai įgyvendinti, mokytojas gali sutelkti visas savo kūrybines galias aukščiausiems pasiekimams konkrečiame ugdymo realybės kontekste“, o sėkmės garantas yra mokytojo įgalinimas bei jo pripažinimas profesionalu ir lyderiu (ten pat). Siekiant, kad mokytojas būtų aktyvus kaitos dalyvis (ten pat, p. 98, cit. iš Goodson, 2003), labai svarbu, kad jam būtų teikiama tinkama parama, numatyti reikalingi išteklių ir tenkinami profesinio tobulinimosi poreikiai (ten pat, p. 99, cit. iš Maluleke, Motlhabane, 2015; Drummond, 2012). Siekiant užtikrinti veiksmingą mokytojų kompetencijų tobulinimąsi, pabrėžiama būtinybė užtikrinti mokytojų poreikius ir lūkesčius atliepanti kompetencijų tobulinimo renginių turinį, nors mokytojų dalyvavimo kompetencijų tobulinimo renginiuose tyrimas parodė, kad mokytojų profesinio tobulinimosi veiklose dalyvauja fragmentiškai, dažnai šis procesas yra situacinis ir nenuoseklus (Jegelevičienė, Prakapas, 2018, p. 5). LR švietimo įstatymo pakeitimo įstatyme (2011) akcentuojama, kad bendrojo ugdymo įstaiga privalo užtikrinti darnų žmogiškųjų išteklių vystymąsi, suteikdama sąlygas darbuotojams tobulėti. „Tobulindamos ugdymo ir mokymosi kokybę, mokyklos dažniau renkasi tobulinti tai, kas susiję su mokiniais ir jų tėvais, o išorės vertintojai siūlo mokyklose tobulinti veiklas, kurios tiesiogiai priklauso nuo mokytojo – ugdyti lyderius, prisiimančius atsakomybę“ (Gumuliauskienė, Vaičiūnienė, 2015, p. 26, cit. iš NMVA, 2012, p. 40). Lyderystės sklaida būdinga nedaugeliui mokytojų, nes ne visiems vadovams mokyklos bendruomenės narių lyderystė yra priimtina, o Bendrojo ugdymo mokyklų vadovų požiūris į lyderystę yra jos raiškiai mokykloje įtaką darantis veiksnys (ten pat, p. 25). Mokytojo lyderystė mokymuisi reiškiasi skiriant nuolatinį dėmesį mokymui ir mokymuisi, kuriant ir palaikant bendradarbiavimo kultūrą, skatinančią kolegų profesinį augimą, dalijimąsi gera patirtimi, inicijuojant ugdymo inovacijas ir jas įgyvendinant, palaikant ir skatinant kitų mokyklos bendruomenės narių lyderystę. (Valuckienė, Balčiūnas, Katiliūtė ir kt. 2016, p. 14).

Apibendrinant, galima teigti, kad išorines sąlygas pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos plėtotei yra užtikrinamos bendrojo ugdymo įstaigos, o tobulinimo galimybės organizuojamos aktyviai dalyvaujant besimokančios įstaigos veiklose. Efektyviai ir prasmingai mokantis, kuriamas profesinis kapitalas, stiprinantis pedagogų tarpusavio bendradarbiavimo gebėjimus. Kompetencijų tobulinimo veiksmingumas priklauso nuo vadovo, kuris kuria mentorystės sistemą ir rūpinasi lyderystės sklaida, o pedagogai suvokia save kaip švietimo politikos dalyvius, mokyklos bendruomenės narius ir profesionalus. Pedagogų profesinė veikla yra nuolat vertinama ir įsivertinama, siekiant apibrėžti turimas ir naujas kompetencijas, kurios numatomos tobulinti, pasitelkus ugdymo įstaigos siūlomas konsultavimo ir bendradarbiavimo metodikas.

1.6. Pedagogų profesinio augimo ryšys su pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija

Lietuvos Respublikos švietimo ir sporto ministerija (2022) išvelgė pedagoginių darbuotojų tobulinimo svarbą ir numatė 2023-2025 metų prioritetines kvalifikacijos tobulinimo sritis:

- skaitmeninių kompetencijų stiprinimas;
- kompetencijų, reikalingų įtraukties principui įgyvendinti, tobulinimas;
- pilietinio ugdymo kompetencijų stiprinimas;
- ugdymo praktikos ir didaktikos kompetencijų tobulinimas;
- lyderystės ugdymui ir mokymuisi kompetencijų tobulinimas.

Atsižvelgiant į tai, kad ugdymo praktikos ir didaktikos kompetencijų tobulinimas apima galimybę kokybiškai organizuoti ugdymo(si) procesą, taikyti ugdymo mokslo ir praktikos sintezę, galima išvelgti pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos stiprinimo galimybes. Ugdymo praktikos ir didaktikos kompetencijų tobulinimas apima aktyvių ugdymo metodų taikymo stiprinimą, tyrimais grįstos ugdymo(si) praktikos plėtrą pedagogikoje ir andragogikoje, savireguliacinio mokymosi gebėjimų stiprinimą, mokinių vertinimo ir pažangos analizės stiprinimą, mokymo plano modeliavimo ir lankstumo tobulinimą. Taigi galima teigti, kad pedagogo profesinė veikla ir yra ta ugdymo praktika, kurioje refleksijos būdu galima stiprinti ugdymo metodus (Pedagoginių darbuotojų (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) 2023–2025 metų prioritetinės kvalifikacijos tobulinimo sritys, 2022).

Pedagogo profesinis augimas vyksta nuolat atsinaujinančios triados konstrukto dėka: tobulinimo, tobulinimosi ir tobulėjimo. Tarptautinio tyrimo TALIS (Teaching and Learning International Survey) 2018 m. duomenys rodo, kad palyginti su kitų šalių pedagogais Lietuvos pedagogai tobulinasi daugiausia, tačiau tai jų veiklos veiksmingumui neturi ženklios įtakos (Brandišauskienė, Mičiulienė, Petruškevičiūtė, 2021, p. 3). Todėl aktualu analizuoti pedagogų profesinio augimo kokybę per vartotojų poreikių tenkinimo prieigą. Pasak Juozaičio (2008), praktikais profesionalais tampama ne tada, kai gaunamas profesinį pasirengimą patvirtinantis pažymėjimas, o tada, kai pradedamos taikyti įgytos profesinės žinios. Taigi didelė pasiūla tobulinimo (si) būdų pedagogams negali užtikrinti, kad jų veikimas staiga taps veiksmingas ir profesionalus. Numanoma, kad tam įtakos turi visų profesinio augimo proceso etapų sąveika. Šiame darbe svarbu apibrėžti sąvokas susijusias su pedagogų profesiniu augimu. Taigi **profesinis augimas** – dirbančio pedagogo profesinių kompetencijų plėtotė ir gilinimas visos aktyvios profesinės veiklos laikotarpiu (Brandišauskienė, Mičiulienė, Petruškevičiūtė, 2021, p. 6). **Pedagogų profesinis tobulinimas** – švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytus reikalavimus atitinkančių centrų ir kitų subjektų organizuojama tikslinga pedagogų ugdymo veikla, sudaranti

sąlygas pedagogo profesinių kompetencijų plėtotei ir gilinimui, turinti tikslą įgalinti pedagogo profesinį tobulėjimą (ten pat). **Pedagogų profesinis tobulinimasis** – pedagogų dalyvavimas profesinio tobulinimo institucijų ir subjektų siūlomose formaliose programose, veiklose, savišvieta, saviugda, kurių tikslas – plėtoti ir gilinti savo profesines kompetencijas, įgalinti savo tobulėjimą (ten pat). **Pedagogų profesinis tobulėjimas** – profesinio tobulinimosi įgalinta įgūdžių, nuostatų, požiūrių, mokymo ir ugdymo veiklos pozityvi kaita (ten pat). Išryškintos sąvokos leidžia numanyti, kad profesinio augimo pagrindinis dalyvis yra dirbantis pedagogas, kuris plėtoja profesines kompetencijas. Švietimo institucijos organizuoja pedagogo profesinį tobulinimą ir užtikrina jo tobulinimąsi organizuodamos įvairias programas. Toliau vyksta kaita – tobulėjimas, susidaro sąlygos naujų įgūdžių, nuostatų, požiūrių įsitvirtinimui, kas patvirtina profesinio augimo reiškinį. Siekiant išryškinti, kokią įtaką profesinis augimas daro pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijai, svarbu būtų akcentuoti, kad šios kompetencijos tobulinimas yra perėjimo iš mažiau tobulo būvio į tobulesnį procesas, o tai augina pedagogą jo profesinėje veikloje.

Įvairios naujos patirties įgijimo ir profesinio tobulėjimo galimybės – mokytis kasdienėje darbo aplinkoje, naudotis profesine literatūra, bendradarbiauti su kolegomis ir mokytis iš jų, dalyvauti kursuose, seminaruose, tęsti studijas aukštosiose mokyklose (Dačiulytė, ir kt. 2013, p. 34) pabrėžiamos ne kaip siekiamybė, o kaip būtinybė (ten pat, p. 128). Efektyvus profesinis tobulėjimas apibrėžiamas, kaip mokytojų praktikos ir mokinių mokymosi rezultatų gerinimas (Darling-Hammond ir kt., 2017, cit. iš Ahmad Zaky El Islami, 2022, p. 1), didinantis mokytojų gebėjimus dalyko turinio ir pedagoginio turinio žinių bei mokymo įgūdžių srityje (Holloway, 2006, cit. iš Ahmad Zaky El Islami, 2022, p. 1). Todėl galima numanyti, kad pedagogo profesinė veikla yra tikslingai nukreipta į mokinių mokymosi rezultatus, kas skatina pedagogą tobulėti, siekiant pagerinti jo veiksmų poveikį. Profesinio tobulinimo(si) procesai, pasak Mičiulienės, Bradišauskienės ir kt. (2021), gali inspiruoti asmenybės kismą, augimą, kylantį individualiai iš paties asmens, – tobulėjimą, kuris yra veiksminga ir sėkminga tobulinimosi pasirinkimo pasekmė. Taip pat autorės akcentuoja užsienio mokslininkų panašią profesinio tobulėjimo sampratą traktuotę:

- mokytojo profesinis augimas, kurį asmuo pasiekia įgydamas didesnę patirtį ir sistemingai nagrinėdamas savo mokymą (Glatthorn (1995).
- mokymosi veiklos išdava, susijusi su veikla, ugdančia asmens įgūdžius, žinias, kompetenciją ir kitas mokytojo savybes (Caena, 2011).

- tobulėjimas, inspiruotas mokymosi veiklos, yra iš paties asmens kylantis keitimasis, kuris atliepia mokytojo profesinį meistriškumą, arba horizontalios karjeros teorines nuostatas (Merfeldaitė ir Railienė, 2012).

Poteliūnienė, Ustilaitė, Sabaliauskas ir kiti (2019), teigia, kad mokytojai savo sėkmingą profesinę veiklą sieja su asmeniniu tobulėjimu, nes vykstant globalizacijos procesams, esant sparčiai technologijų kaitai, jiems stinga naujausių mokslu grįstų žinių, IKT taikymo kompetencijų. Autorės akcentuoja nuolatinio profesinio augimo svarbą, nes atsižvelgiant į kiekvienais metais didėjantį mokinių skaičių, kurie yra įvaldę technologijas, kyla poreikis mokytojams tobulėti (p. 95). Teresevičienė, Volungevičienė, Žydzžiūnaitė ir kiti (2015) pažymi, kad profesinio augimo procese susiduriama su mokytojų poreikiu tobulėti, išmokti valdyti stresą, kuris patiriamas diegiant naujas technologijas, nes dėl to reikia papildomai mokytis teoriškai ir praktiškai (p. 50). Kadangi mokytojai jaučia didžiulę atsakomybę už mokinio asmenybės augimą, daugelis jų abejoja anksčiau įgytomis žiniomis ir jaučia naujų žinių poreikį įgyvendinant įtraukųjį ugdymą, nors informacijos gausa ir laiko stoka kelia daugiau neaiškumų dėl ugdomosios veiklos. „Mokytojai išvelgia ir nuolatinio mokymosi dirbti komandoje su kitais mokytojais poreikį, kas padėtų sėkmingai tarpdalykinei integracijai ir sprendžiant įvairius su ugdymu susijusius klausimus, planuojant integruotas pamokas ir koreguojant savo parengtus planus“ (Poteliūnienė, Ustilaitė, Sabaliauskas ir kiti 2019, p. 95).

Apibendrinant galima teigti, kad profesiniam augimui reikalingos ir kitos šiam procesui svarbios ir viena kitą papildančios sudedamosios dalys. Pedagogų profesinio augimo poreikiai siejami su profesiniu tobulinimu, tobulinimusi ir tobulėjimu. Išryškintos sąvokos rodo, kad profesinio augimo pagrindinis dalyvis yra dirbantis pedagogas, kuris plėtoja profesines kompetencijas. Švietimo institucijos organizuoja pedagogo profesinį tobulinimą ir užtikrina jo tobulinimąsi organizuodamos įvairias programas. Vykstanti kaita – tobulėjimas, sudaro sąlygas naujų įgūdžių, nuostatų, požiūrių įsitvirtinimui, kas inspiruoja asmenybės keistis ir sudaro aiškias prielaidas pedagogo profesinio augimo raidai. Todėl galima numanyti, kad profesinis augimas daro įtaką pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos tobulinimui ir atvirksčiai. Abipusė sąveika skatina ne tik asmeninį pedagogo kitimą, bet jo atsakomybę už mokinio asmenybės augimą ir jo mokymosi rezultatus.

2. PEDAGOGŲ PROFESINIO AUGIMO IR PROFESINĖS VEIKLOS VERTINIMO IR TOBULINIMO KOMPETENCIJOS SĄVEIKA: EMPYRINIS TYRIMAS

2.1. Tyrimo metodika ir instrumentas

Tyrimo dizainas. Profesinio augimo ir pedagogų profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveikos empirinį tyrimą sudaro dvi dalys: 1) pedagogų profesinio augimo įsivertinimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos ištyrimas; 2) pedagogų profesinio augimo įsivertinimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveikos patirčių ištyrimas. Empirinio tyrimo esmę geriausiai atspindi tyrimo dizaino parengimas. Tyrimui pasirinktas mišrus tyrimo dizainas, kurio struktūra atsispindi 1 paveiksle.

1 pav. Empirinio tyrimo dizaino struktūra (sudaryta darbo autorės)

Pasirinktos dvi metodologinės priegijos – kiekybinis ir kokybinis metodas – mišrus metodas. Pasak, Aleknevičienės, Pocienės, Šupos (2020) „mišrių metodų tyrimas apima kiekybinių ir kokybinių duomenų rinkimą, analizę ir interpretaciją viename ar keliuose tyrimuose, kurie tiria tą patį konkretų reiškinį“ (cit. iš Leech, N. and Onwuegbuzie, A., 2008). Siekiant paaiškinti ir sustiprinti kiekybinius rezultatus kokybiniais, prioritetas neteikiamas nė vienai ir abi priegijos taikomos kaip lygiavertės. Mišrus tyrimas – kiekybinis tyrimas, taikant

anketinę apklausą raštu, atliktas nustatant pedagogų kompetencijų raišką; kokybinis tyrimas atliktas išsiaiškinti, naudojant refleksiją raštu metodą, kaip pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo patyrimai yra įprasminami pedagoginėje veikloje. Kiekybinio tyrimo pagrindą sudaro pozityvistinė strategija, kuri socialinę realybę aiškina objektyvistiniu požiūriu. Kiekybiniam tyrimui būdinga normatyvinė paradigma, kai elgesys priklauso nuo išorinių aplinkos ir vidinių stimulų (Kardelis, 2005, p.276). Kokybiniam tyrimui pasirinkta fenomenologinė tyrimo strategija, nes tiriama asmens patirtis. Taigi tyrimo pagrindą sudarys fenomenologinis požiūris į tyrimo objektą, nes bus domimasi subjektyvia ir sąmoninga žmogaus būtimi, akcentuojamas žmogaus visybiškumas, unikalumas ir individualumas. Fenomenologine tyrimo strategija pasirinkta hermeneutinė fenomenologija, nes siekiama sutelkti dėmesį į konkrečią išgyventą patirtį ir joje esančius momentus, kurie kiekvienu atveju yra skirtingi ir unikalūs. Remiantis pragmatizmo teorija svarbu išvelgti pedagogo kompetencijos tobulinimo įgytų žinių taikymą įvairių praktinių situacijų metu, nes „tai, ką jis (...) išmoko (...) vienoje situacijoje, tampa instrumentu suprasti ir spręsti situacijas, su kuriomis jis susidurs ateityje“ (Dewey, 1997, p. 44). Humanizmas, kaip filosofinis ir psichologinis požiūris, pabrėžia žmogaus individualumą, subjektyvumą ir asmeninę patirtį. Tai reiškia, kad tyrimo metu galima suteikti didesnę dėmesį pedagogų asmeniniam augimui, savirefleksijai ir savivertei, kaip svarbiems veiksniams profesiniame tobulėjime ir kompetencijų raiškoje. Humanistinė perspektyva taip pat gali skatinti pažintinę ir emocinę sąveiką su tyrinėjamais subjektais, siekiant giliau suprasti jų patirtį ir suvokimus. Tai leidžia tyrėjui giliau įsijausti į pedagogų pasaulį ir gauti išsamias ir turiningas atsakymus apie jų profesinį augimą ir kompetencijų raišką.

Tyrimo instrumentas. *Anketinės apklausos metodas.* Anketinės apklausos būdas pasirinktas siekiant ištirti pedagogų nuostatas, požiūrį į profesinį augimą ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją, šių dviejų dėmenų sąveiką. Kiekybiniai tyrimai dėl duomenų masiškumo leidžia nustatyti tendencijas, dėsningumus ar ryšius tarp kintamųjų, nors reiškinių koreliacija ne visada reiškia kad jie yra vienas kito priežastis (Aleksnevičienė, Pocienė, Šupa, 2020, p. 44). Klausimyne pateikti 12 pusiau uždaro tipo klausimų, kurie suformuluoti, remiantis mokslinės literatūros teorine analize. Klausimams nuo 4 iki 12 taikytas duomenų grupavimo būdas – ranginė skalė – kai atsakymai išdėstyti didėjančia tvarka (tikrai taip (1); lyg ir taip (2); lyg ir ne (3); tikrai ne (4); nežinau (5)) ir prašoma pažymėti atitinkamą įvertinimą. Klausimui Nr. 3 taikyta duomenų intervalinė skalė. Klausimui Nr. 1 įvertinti taikyta nominalioji matavimų skalė, kai požymio reikšmė matuojam atsižvelgiant į nagrinėjamo požymio kategorijas, skirstant į grupes. Klausimyne pateiktas ir vienas atviro tipo klausimas (Nr. 2), kai

prašoma įrašyti atsakymą ir vienas atviro tipo klausimas kai prašoma pateikti refleksiją. (Nr. 13), kai (žr. 1,2,3,4,5,6 priedus). Klausimynas sudarytas siekiant gauti duomenis apie:

- 1) Tiriamųjų demografinius duomenis, tokius kaip kvalifikacinė kategorija (Nr. 1) ir darbo stažas (Nr. 3).
- 2) Tiriamųjų bendrųjų, vadybinių, kultūrinių, socialinių, sportinių, dalykinių ir didaktinių kompetencijų įsivertinimas (Nr. 4).
- 3) Tiriamųjų vertybinių nuostatų įsivertinimas (Nr. 5).
- 4) Tiriamųjų kompetencijų įgijimo formų naudingumo pagal kvalifikacijos tobulinimosi būdus (individualaus tobulinimasis, kolegialus dalijimas patirtimi, specializuoti renginiai, akademinis tobulinimasis, viešoji nedarbinė veikla) įsivertinimas (Nr. 6)
- 5) Tiriamųjų siekio tobulinti profesinio augimo kompetenciją įsivertinimas (Nr. 7).
- 6) Tiriamųjų požiūrio apie profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos svarbą (Nr. 8).
- 7) Tiriamųjų reflektuojančiojo mąstymo įgūdžių turėjimo įsivertinimas (Nr. 9) ir siekio juos lavinti įsivertinimas (Nr. 10).
- 8) Tiriamųjų nuomonės apie sąlygas, padedančias plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją, įsivertinimas (Nr. 11).
- 9) Tiriamųjų nuomonė apie pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos tobulinimą, per profesinį augimą, įsivertinimas (Nr. 12).
- 10) Tiriamųjų refleksija apie profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raišką, išryškinant naudingas patirtis (Nr. 13).

Kokybinio tyrimo instrumentas, *refleksija raštu*, integruotas į anketinę apklausą, pateikiant vieną atviro tipo klausimą (13 klausimas) su papildomais orientaciniais reflektivaus mąstymo klausimais. Siekiant pagrįsti fenomenologinę tyrimo strategiją – hermeneutinę fenomenologiją, remiamasi Fuster (2019, p. 221) išvalgomis, kad „Hermeneutinės fenomenologijos sukauptos ir vėliau į aprašymus paverstos patirtys bus veiksmingos analizuojant pedagoginius aspektus, kuriais pedagogas turi giliai domėtis įvykiais, vykstančiais klasėje, ir optimizuoti pedagoginę praktiką“. Pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos patyrimą svarbu tirti, nes ši kompetencija yra grįsta profesinės veiklos refleksija. Pedagogų profesijos kompetencijų aprašas (2021) pabrėžia pedagogo gebėjimo reflektuoti savo pedagoginę veiklą ir remiantis savo asmeniniu veiklos vertinimu nusistatyti tolesnius kompetencijų ugdymo(si) tikslus ir būdus svarbą. Kokybinio tyrimo pagrindą sustiprina Fuster (2019, p. 221) teiginys, „kad mokytojas pripažintų fenomenologinio metodo svarbą, nes jis skatina giliai apmąstyti kasdienes išgyvenimus, atrasti

šių išgyvenimų prasmę savitu kiekvieno individo būdu (...), kad būtų galima imtis veiksmų, kurie veda į pedagoginės praktikos tobulinimą pažinti, suprasti, atkurti ir, jei reikia, atgaminti, transformuoti pojūčių ir prasmių supratimą.

Duomenų apdorojimo metodai. Duomenims apdoroti taikyti šie metodai: kiekybinė duomenų analizė – koreliacinė analizė ir kokybinė turinio analizė. Tyrimo metu koreliacijos skaičiavimas atliktas su „IBM SPSS 23“ programa, kuri padėjo nustatyti ar kintamieji yra priklausomi (vienam didėjant kitas mažėja arba atvirkščiai)? koks yra ryšio stiprumas tarp kintamųjų? ar koreliacija statistiškai reikšminga? Statistinio ryšio stiprumas tarp analizuotų kintamųjų išreiškiamas koeficientu (r). Koreliacija parodo ryšio kryptį – vieno kintamojo reikšmei didėjant, kito kintamojo reikšmė gali didėti arba mažėti. Koreliacijos koeficientai gali įgyti reikšmes nuo -1 iki 1 . Teigiamas koreliacijos koeficientas rodo, kad vienam kintamajam didėjant, didėja ir kitas kintamasis. Neigiamas koreliacijos koeficientas rodo, kad vienam didėjant, kitas kintamasis mažėja. Kuo reikšmė arčiau -1 arba 1 , tuo priklausomybė tarp kintamųjų yra stipresnė. Koreliacijai apskaičiuoti buvo naudojamas Spirmano koreliacijos koeficientas. Atliekant koreliacinę analizę buvo vertinamas koreliacijos (r) stiprumas bei jo statistinis reikšmingumas. Koreliacijos stiprumas buvo vertinamas skalėje nuo 0 iki 1 arba nuo 0 iki -1 . Jei $r=0$ – priklausomybės tarp kintamųjų nėra, $r=1$ arba -1 – kintamieji visiškai priklausomi. Norint įsitikinti, kad gauta koreliacija nebuvo neatsitiktinis sutapimas, buvo apskaičiuota p reikšmė, kuri parodė ar koreliacija statistiškai reikšminga. Koreliacijos statistiniam reikšmingumui įvertinti SPSS gauta p reikšmė buvo palyginta su reikšme $\alpha=0,05$. Koreliacija statistiškai reikšminga, jei SPSS apskaičiuota p reikšmė mažesnė už $0,05$ ($p<0,05$). Koreliacinės analizės reikšmėms interpretuoti buvo remiamasi Kasiulevičiaus ir Denapienės (2008) rekomendacijomis: $0,00 < r < 0,19$ Labai silpna koreliacija; $0,20 < r < 0,39$ Silpna koreliacija; $0,40 < r < 0,69$ Vidutinė koreliacija; $0,70 < r < 0,89$ Stipri koreliacija; $0,90 < r < 1,00$ Labai stipri koreliacija.

Tyrimo organizavimas ir imties apibūdinimas. Tyrimo duomenys rinkti nuo balandžio 15 iki gegužės 10 d., pateikiant apklausą internete adresu www.apklausa.lt, nuoroda pasidalinta socialinėse pedagogų grupėse. Elektroniniu paštu išsiųsti kvietimai dalyvauti apklausoje atsitiktinai pasirinkus gimnazijas Lietuvoje, siunčiant elektroninius laiškus gimnazijų administracijai, vadovams, mokytojams, elektroniniai adresai surasti atsitiktinėse Lietuvos gimnazijų svetainėse. Kiekybinio tyrimo imtį sudaro respondentai visos Lietuvos mastu, kurie dirba pedagoginį darbą. Orientacija buvo nukreipta į dalyko mokytojus. Taikyta tikimybinė atsitiktinė atranka. Tyrime dalyvavo 78 pedagogai, kurių darbo stažas svyruoja nuo 1 metų iki 30 metų. Respondentais tyrime buvo mokytojo, vyresniojo mokytojo, mokytojo metodininko ir

mokytojo eksperto kvalifikacinę kategoriją įgiję pedagogai. Respondentams buvo pateikta 13 klausimų. Iš gautų duomenų atsakant į klausimą Nr. 13 suformuota kokybinio tyrimo netikimybinė tikslinė atranka. Pasirinkti tie informantai, kurių atsakymai buvo informatyvūs tiriamuoju atžvilgiu. Taigi atrinktos 6 informantų refleksijos. Tyrimo rezultatų ataskaitoje, informantų atsakymams pateikti, pasirinktas kodavimas (P1, P2, P3, P4, P5, P6). Tyrimo dalyviai atrinkti tikslingai siekiant atskleisti konkretų pedagogų patyrimą, susijusį su viena iš profesinio augimo kompetencijų: pedagogo profesinės veiklos vertinimas ir tobulinimas. Orientacija nukreipta į pedagogus dirbančius dalyko mokytojais. Kiekybinio tyrimo duomenims surinkti sudaryta imtis taikant tikimybinį atsitiktinį atrankos būdą – 78 respondentai. Tyrimo instrumentu pasirinktas anketavimas raštu, pagal pateiktus uždarus tyrėjo klausimus, siekiant nustatyti, kokia yra pedagogų profesinio augimo raiška sąveika su profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija. Kokybinio tyrimo duomenims surinkti, sudaryta imtis, taikant netikimybinį tikslinį atrankos būdą – 6 informantai. Tyrimo instrumentu pasirinkta nestruktūruota refleksija raštu, pagal pateiktus tyrėjo atvirus klausimus siekiant atskleisti pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos patirtis.

Empirinio tyrimo etika. Empirinio tyrimo etika yra labai svarbi ir apima įvairias gaires ir principus, kurie nustato tinkamą elgesį tyrėjui ir užtikrina dalyvių teisių ir gerovės apsaugą. Atliekant tyrimą buvo vadovautasi šiais etikos principais, kuriuos akcentavo K. Kardelis (2005):

- *Privatumo*, kai kiekvienas žmogus turi teisę pats spręsti, kiek plačiai išsakyti savo pažiūras, nuomonę ar visai nieko nesakyti. Bet koks tyrimo dalyvių pateiktos informacijos skleidimas negalimas negavus tiriamųjų sutikimo.
- *Anonimiškumo*. Kiekvienas tyrėjas įsipareigoja saugoti dalyvių bei tyrimo duomenų anonimiškumą, siekiant išvengti tiriamųjų tapatybės nustatymo.
- *Konfidencialumo*. Tyrėjas išlieka ištikimu tam kuris jam pagelbėjo tyrime ir laiko paslapyje viską apie informaciją pateikusį asmenį.

2.2. Empirinio tyrimo rezultatai ir analizė

2. 2. 1. Kiekybinis tyrimas

Atliktas kiekybinis tyrimas, taikant anketos metodą ir siekiant nustatyti pedagogų bendrą požiūrį į profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveika. Toliau pateikiama kiekybinio tyrimo rezultatai ir analizė.

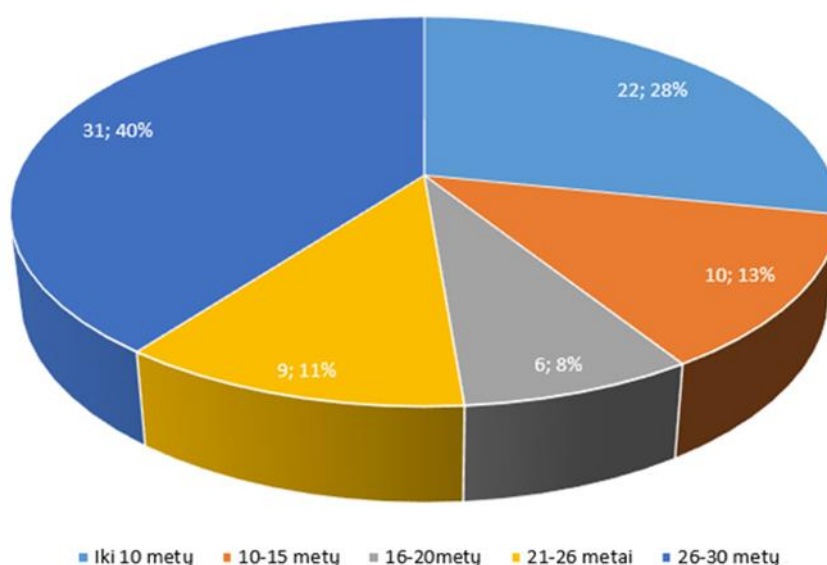
Tyrimo dalyvių demografinių duomenų analizė. Respondentų buvo prašoma nurodyti savo kaip pedagogo kvalifikacinę kategoriją. Pedagogų kvalifikacinės kategorijos pasiskirstymas pateiktas 4 lentelėje.

4 lentelė. Respondentų kvalifikacinė kategorija

Atsakymo variantai	Kiekis	Santykis
Nesu atestuotas	6	7,69%
Mokytojo kvalifikacinė kategorija	18	23,08%
Vyresniojo mokytojo kvalifikacinė kategorija	21	26,92%
Mokytojo metodininko kvalifikacinė kategorija	30	38,46%
Mokytojo eksperto kvalifikacinė kategorija	3	3,85%

Duomenų analizė parodė, kad mažiausią tiriamųjų dalį – vos 3,85 proc. sudaro mokytojai ekspertai. Didžiąją dalį tiriamųjų imties sudaro pedagogai turintys mokytojo metodininko kvalifikaciją (38,46 proc.) ir pedagogai turintys vyresniojo mokytojo kvalifikacinę kategoriją (26,92 proc.), o neatestuoti (7,69 proc.). Galima teigti, kad toks respondentų pasiskirstymas pagal kvalifikacinę kategoriją atspindi tyrimo dalyvių profesinio augimo karjeros galimybes, tikslingai tobulinant savo profesionalumą, siekiant aukštesnės kvalifikacinės kategorijos.

Toliau tyrimu siekta išsiaiškinti, koks respondentų pedagoginio darbo stažas (žr. 2 pav.).

2 pav. Pedagogų darbo stažo pasiskirstymas kiekiu ir procentais (N=78)

Respondentų pasiskirstymo pagal pedagoginio darbo stažą analizė rodo, kad trečdalis apklaustųjų turi 26-30 m. patirtį ir pati mažiausia dalis tyrimo dalyvių nurodė, jog jų pedagoginio darbo patirtį sudaro 16-20 m. Remiantis gautų rezultatų analize, galima daryti prielaidą kad dauguma dirba nebe pirmus metus ir yra susipažinę su savo institucijos misija, vizija, tikslu, veikla, bei suvokia, ko trūksta jiems profesinio augimo srityje siekiant įgyti naujas kompetencijas ar tobulinti jau turimas.

Nustatytas reikšmingas ryšys tarp pedagogo kvalifikacinės kategorijos ir pedagoginio darbo stažo, nes koreliacija $r = 0,662$ atitinkanti p reikšmė (0,001) yra mažesnė už 0,05. Taigi šie du dydžiai reikšmingai koreliuoja, koreliacija teigiama, vidutinio stiprumo, taigi priklausomybė yra tiesioginė. Tai rodo, kad didesnė pedagogo kvalifikacinė kategorija gali būti susijusi su ilgesniu pedagoginiu darbo stažu, o atvirkščiai, ilgesnis pedagoginis darbo stažas gali rodyti didesnę tikimybę pasiekti aukštą kvalifikacinę kategoriją.

Kadangi tyrimu siekta atspindėti įvairių pedagogų patirtį, respondentų buvo prašoma nurodyti kokį mokomą dalyką jie dėsto. Tyrimo dalyvių pasiskirstymas pagal mokomą dalyką atsispindi 5 lentelėje.

5 lentelė. **Pedagogo mokomas dalykas (N=78)**

Mokslo kryptis (bendras atsakymų skaičius)	Mokomas dalykas	Atsakymų skaičius
Humanitariniai mokslai (25)	Lietuvių kalba ir literatūra	13
	Anglų kalba	7
	Rusų kalba	3
	Užsienio klaba	1
	Kalba	1
Gamtos mokslai (17)	Matematika	7
	Fizika	2
	Chemija	3
	Biologija	3
	Gamta žmogus	1
	Geografija	1
Socialiniai mokslai (11)	Ekonomika	2
	Etika	5
	Sociologija	1
	Žmogaus sauga	1
	Socialinė pedagogė	1
	Specialioji pedagogika	1
Technologijų mokslai (7)	Informacinės technologijos	2
	Technologijos	4
	Projektavimas	1
Vaizduojamieji menai (9)	Muzika	3
	Dailė	2
	Šokis	1
	Menai	1
	Meninis ugdymas	1
	Garso režisūra	1
Kita	Pradinis ugdymas	5

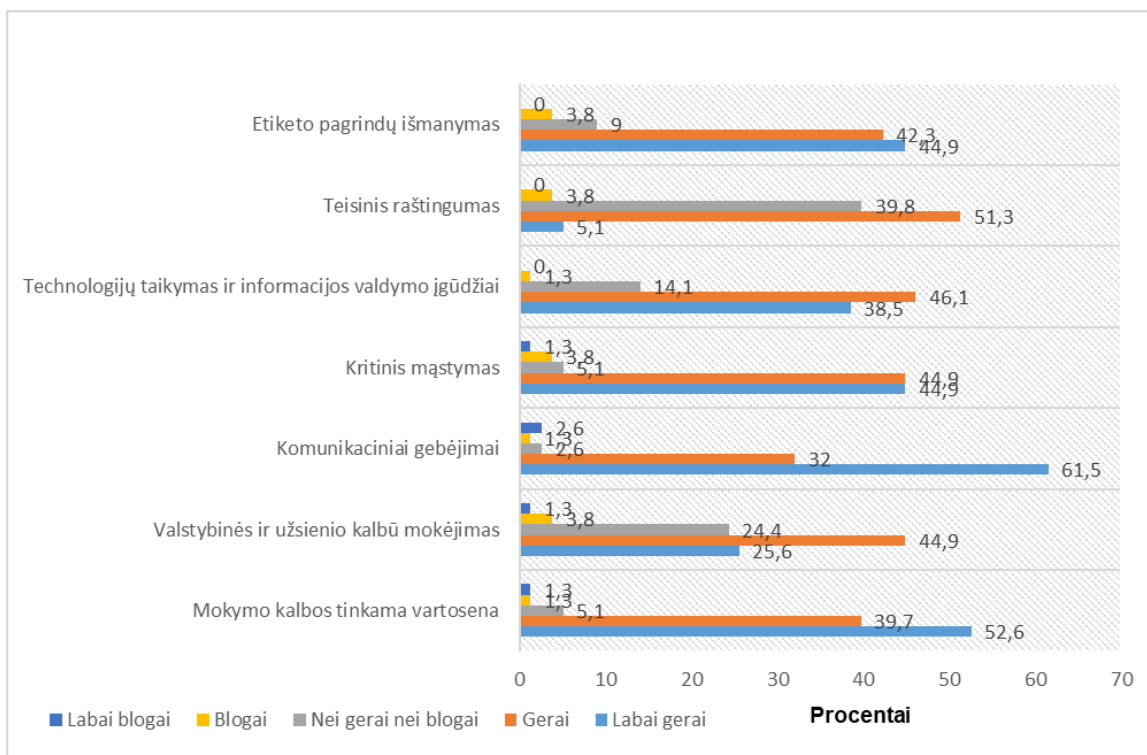
(15)	Priešmokyklinis ugdymas	2
	Ikimokyklinis ugdymas	8

Respondentai daugiausiai pateikė atsakymų (25) susijusių su humanitarinių mokslų kryptimi, nes nurodė lietuvių kalbos ir literatūros, anglų, rusų, užsienio ir kalbos mokomus dalykus. Taip pat pateikta 17 atsakymų siejamų su gamtos mokslais, 11 atsakymų – su socialiniais mokslais, 7 atsakymai – su technologijų mokslais, 9 atsakymai – su vaizduojamuoju menu ir kiti atsakymai (15) susiję su pradinio, ikimokykliniu ir priešmokykliniu ugdymu. Tai rodo, kad tyrimo dalyviai atstovauja įvairius mokomuosius dalykus, o tokia įvairovė sudaro galimybę tyrėjui sužinoti kuo įvairesnę pedagogų patirtį.

Apibendrinant demografinių duomenų apie respondentus analizę, galima teigti, kad tyrime dalyvavo daugiausia pedagogų turinčių metodininko kvalifikacinę kategoriją ir nemažesnę nei 26 m. pedagoginio darbo stažą. Patyrę pedagogai atstovauja įvairius mokomuosius dalykus siejamus su gamtos, socialiniais, technologijų mokslais ir vaizduojamaisiais menais ir daugiausiai respondentų atstovauja humanitarinius mokslus.

Respondentų požiūrio analizė apie savo turimų pedagoginių kompetencijų įsivertinimą. Pedagogų kompetencijos suskirstytos į kompetencijų pagal gebėjimų pobūdį blokus: bendrosios, vadybinės organizacinės, kultūrinės, socialinės, sportinės, dalykinės, didaktinės (žr. 1,2 priedas).

Siekiant išsiaiškinti kaip pedagogai vertina savo bendrąsias kompetencijas, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytas savo turimas kompetencijas pagal gebėjimų pobūdį (etiketo pagrindų išmanymą, teisinį raštingumą, technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžius, kritinis mąstymą, komunikacinius gebėjimus, valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimą, mokymo kalbos tinkamą vartoseną). Respondentų įsivertinimų pasiskirstymas pateiktas 3 paveiksle.

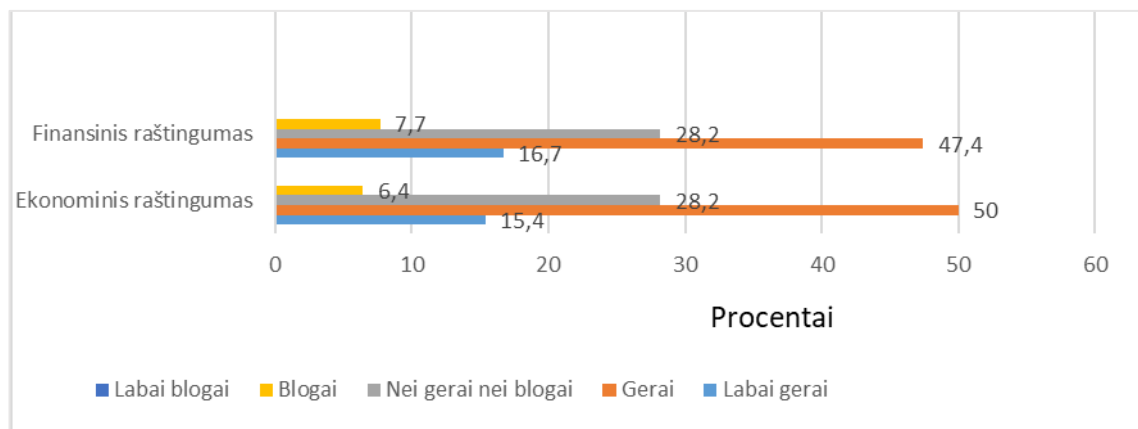
3 pav. Bendrųjų kompetencijų įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį (N-78)

Iš X paveiksle gautų rezultatų matyti, kad labai gerai daugiau nei pusė respondentų įsivertintas mokymo kalbos tinkamą vartoseną, komunikacinius gebėjimus. Šiek tiek mažiau nei pusė apklaustųjų mano, kad jų kritinis mąstymas, etiketo pagrindų išmanymas, technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžiai yra labai geri. Tačiau valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimas o ypač teisinis raštingumas tik ketvirtadaliui ar keliems atrodo yra labai geri.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp bendrųjų kompetencijų kintamųjų (žr. 7 priedas), nustatyti reikšmingi ryšiai tarp kintamųjų. Koreliacinių ryšių tarp bendrųjų kompetencijų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai pateikti 31, 32, 33, 34 prieduose.

Apibendrinant galima teigti, kad tam tikros kompetencijos tarpusavyje sąveikauja ir gali turėti bendrą poveikį tiriamųjų suvokimui ir elgesiui įvairiose situacijose. Etiketo pagrindų išmanymas gali paveikti technologijų taikymo, informacijos valdymo ir komunikacinius gebėjimus, o teisinis raštingumas gali turėti įtakos kritiniam mąstymui ir komunikacijai. Tai rodo, jog šios kompetencijos gali būti svarbios siekiant efektyviai bendrauti, naudotis informacija ir technologijomis bei kritiškai vertinti teisinį kontekstą. Šios išvados pabrėžia svarbą tobulinti ir skatinti šias kompetencijas, siekiant gerinti bendravimą, informacijos valdymą ir mąstymo procesus.

Siekiant išsiaiškinti kaip pedagogai vertina savo vadybines kompetencijas, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytas savo turimas kompetencijas pagal gebėjimų pobūdį (finansinis raštingumas ir ekonominis raštingumas). Gauti rezultatai pateikti 4 paveiksle.

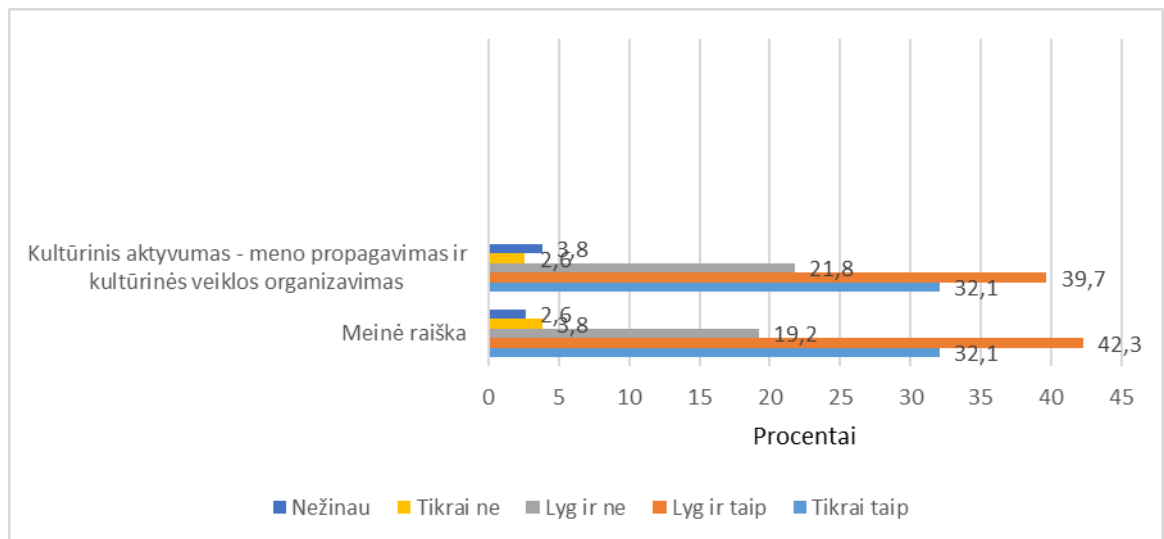

4 pav. Vadybinės organizacinės kompetencijos įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį (N=78)

Vadybinės organizacinės kompetencijos įsivertinimas pagal finansinio ir ekonominio raštingumo gebėjimus rodo, kad tik šeštadalis apklaustųjų finansinio ir ekonominio raštingumo gebėjimus įsivertino kaip labai gerus. Tad galima manyti, jog savo vadybines ir organizacines kompetencijas tiriamieji vertino prasčiau nei bendrąsias. Tokia tendencija gali priklausyti nuo specializacijos švietimo srityje, profesinio išsilavinimo skirtumo, biurokratizmo įtakos, didelio darbo krūvio ir laiko trūkumo bei profesinės kultūros įpročių. Ieškant koreliacinių ryšių tarp šių gebėjimų nustatytas absoliutus teigiamas ryšys ($r=0,851$, $p<0,001$) (žr. 8 priedas). Tai rodo, jog žmonės su geresniu finansiniu raštingumu dažniausiai turi ir geresnius ekonominius raštingumo gebėjimus, o tai gali padėti efektyviau valdyti finansus ir suprasti ekonomikos principus. Koreliacinė analizė parodė kad ryšio tarp vadybinių organizacinių kompetencijos gebėjimų ir demografinių kintamųjų nėra.

Apibendrinant galima teigti, kad pedagogai dažnai vertina savo vadybines kompetencijas prasčiau nei bendrąsias, ypač finansinio ir ekonominio raštingumo gebėjimus. Tai gali kilti dėl specializacijos švietimo srityje, profesinio išsilavinimo skirtumo, didelio darbo krūvio ir laiko trūkumo bei profesinės kultūros įpročių. Svarbu tobulinti pedagogų mokymo programas ir palaikyti jų finansinį bei ekonominį raštingumą, siekiant pagerinti jų vadybines kompetencijas.

Siekiant išsiaiškinti kaip pedagogai vertina savo kultūrinės kompetencijas, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytas savo turimas kompetencijas pagal gebėjimų pobūdį (kultūrinis aktyvumas – meno propagavimas ir kultūrinės veiklos organizavimas, bei meninė raiška). Gauti duomenys pateikti 5 paveiksle.

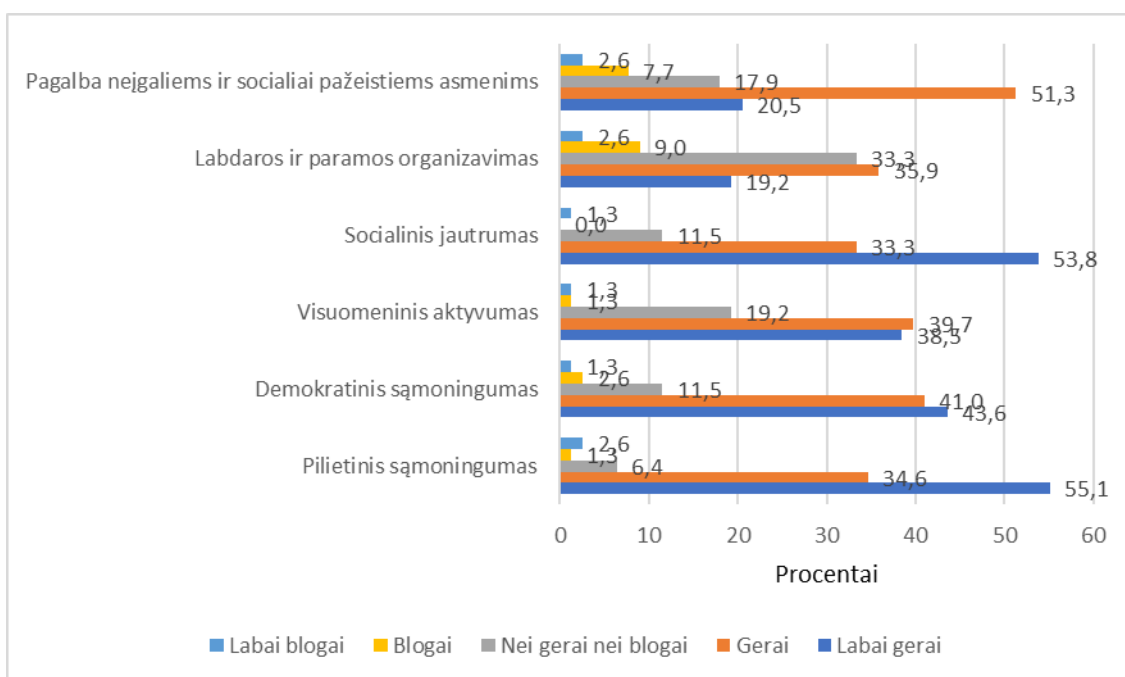
5 pav. Kultūrinės kompetencijos įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį (N=78)

Kultūrinės kompetencijos įsivertinimas pagal meninės raiškos ir kultūrinio aktyvumo gebėjimus rodo, kad tik trečdalis apklaustųjų meninės raiškos ir kultūrinio aktyvumo gebėjimus įsivertino kaip labai gerus. Tad galima manyti, jog savo kultūrinę kompetenciją tiriamieji vertino prasčiau nei bendrąsias, bet geriau nei vadybinę organizacinę kompetenciją. Tiriamieji vertina kultūrinę kompetenciją prasčiau nei bendrąsias galimai dėl profesinio išsilavinimo skirtumo, standartizavimo tendencijų ir mažo kultūrinio įvairumo. Tačiau jie geriau vertina vadybinę ir organizacinę kompetenciją galimai dėl profesinės kultūros prioritetų ir praktinės patirties prieinamumo. Ieškant koreliacinių ryšių tarp šių gebėjimų nustatytas teigiamas stiprus ryšys ($r=0,759$, $p<0,001$) (žr. 9 priedas). Tai rodo, kad didėjant meninei raiškai, didėja ir kultūrinis aktyvumas ir atvirkščiai. Tikėtina, kad tiriamieji, turintys didesnes meninės raiškos gebėjimus, dažniausiai pasižymi ir didesniu kultūriniu aktyvumu. Be to šie gebėjimai papildė vienas kitą, nes meninės raiškos procesas dažnai įtraukia kultūrinės išraiškas, idėjas ir kontekstą. Koreliacinė analizė parodė kad ryšio tarp kultūrinės kompetencijos gebėjimų ir demografinių kintamųjų nėra.

Apibendrinant galima, teigti, kad pedagogai dažnai vertina savo kultūrinės kompetencijas prasčiau nei bendrąsias kompetencijas, ypač tai pasireiškia kultūrinio aktyvumo ir meninės raiškos gebėjimų atžvilgiu. Tai gali būti susiję su profesinio išsilavinimo skirtumu, standartizavimo tendencijomis ir mažu kultūriniu įvairumu. Tačiau pedagogai geriau vertina savo vadybinę ir organizacinę kompetenciją. Svarbu skatinti pedagogų kultūrinę kompetenciją ir meninę raišką, siekiant pagerinti jų suvokimą ir gebėjimus kultūriniame kontekste. Demografiniai veiksniai neturi didelės įtakos pedagogų kultūrinėms kompetencijoms.

Siekiant išsiaiškinti kaip pedagogai vertina savo socialines kompetencijas, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytas savo turimas kompetencijas pagal gebėjimų pobūdį (pagalba neįgaliems ir socialiai pažeistiems asmenims, labdaros ir paramos organizavimas, socialinis jautrumas,

visuomeninis aktyvumas, demokratinis sąmoningumas, pilietinis sąmoningumas). Respondentų įsivertinimų pasiskirstymas pateiktas 6 paveiksle.

6 pav. Socialinių kompetencijų įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį (N=78)

Iš X paveiksle gautų rezultatų matyti, kad labai gerai daugiau nei pusė respondentų įsivertino socialinio jautrumo ir pilietinio sąmoningumo gebėjimus. Šiek tiek mažiau nei pusė apklaustųjų mano, kad jų visuomeninio aktyvumo ir demokratinio sąmoningumo gebėjimai yra labai geri. Pilietinis sąmoningumas ir demokratinis sąmoningumas yra susiję ir svarbūs demokratijai. Pilietinis sąmoningumas apima teisių, pareigų ir atsakomybės suvokimą, o demokratinis sąmoningumas apima supratimą apie demokratijos principus ir vertybes. Jie skatina piliečius aktyviai dalyvauti ir ginti demokratines vertybes. Tačiau pagalbos neįgaliems ir socialiai pažeistiems asmenims, o ypač labdaros ir paramos organizavimas tik penktadaliui atrodo yra labai geri. Galima numanyti, kad gebėjimai teikti pagalbą neįgaliems ir socialiai pažeistiems asmenims priklauso dėl trūkstančio specialiųjų poreikių supratimo, nepakankamų išteklių, mokymo ir pažinimo bei dėl emocinio ir fizinio krūvio. Galima numanyti, kad labdaros ir paramos organizavimo gebėjimai priklauso nuo specialistų specializacijos, laiko ir resursų trūkumo, kompetencijos ir patirties stokos, prioritetų ir užduočių bei dėmesio skirtumo.

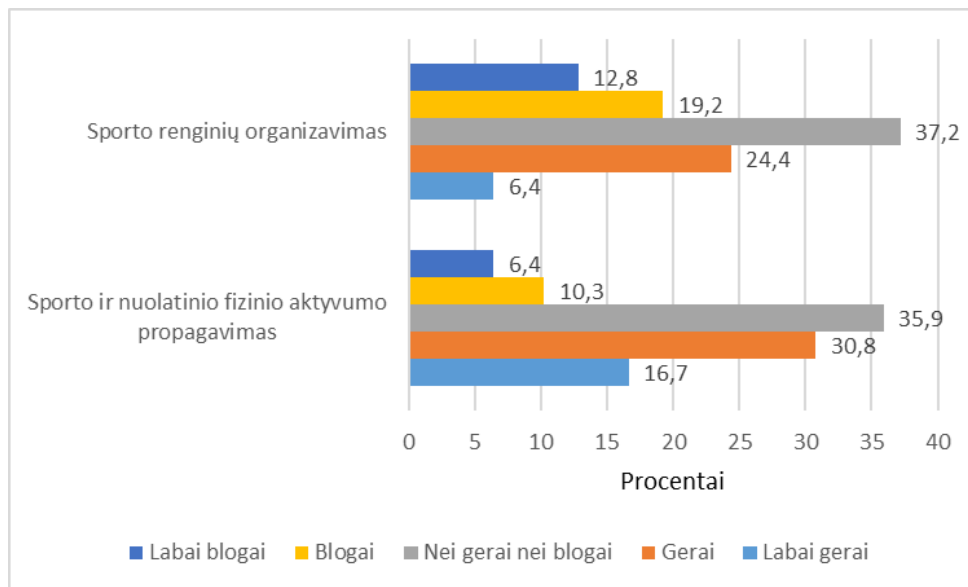
Analizuojant koreliacinius ryšius tarp socialinių kompetencijų kintamųjų (žr. 10 priedas), nustatyti reikšmingi ryšiai tarp kintamųjų. Koreliacinių ryšių tarp socialinių kompetencijų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai pateikiami 35, 36 prieduose.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp socialinių kompetencijų gebėjimų ir demografinių duomenų kintamųjų, nustatytas neigiamas ryšys tarp demokratinio sąmoningumo ir pedagoginio darbo stažo ($r = -0,256$, $p < 0,024$). Didėjant pedagoginiam darbo stažui, demokratinio

sąmoningumo gebėjimai turi tendenciją mažėti. Galima numanyti, kad pedagoginis darbo stažas gali turėti įtakos asmeninėms vertybėms, požiūriui į vadybą ir įsitikinimams, o tai gali dar turėti įtakos demokratinio sąmoningumo gebėjimams. Taip pat galimas atvirkštinis poveikis, kuris reikštų, kad aukštas demokratinio sąmoningumo gebėjimas gali turėti įtakos individo darbo stažui ir jo pasirinkimui pedagogikos srityje. Taip pat nustatytas neigiamas ryšys tarp pilietinio sąmoningumo ir pedagoginio darbo stažo ($r = -0,303$, $p < 0,007$). Tai rodo, kad didėjant pedagoginiam darbo stažui, pilietinio sąmoningumo gebėjimai turi tendenciją mažėti. Taigi, pedagoginio darbo stažas gali turėti įtakos individų pilietiniam sąmoningumui, o ilgesnis darbo stažas gali sumažinti pilietinio sąmoningumo gebėjimus.

Apibendrinant galima teigti, kad pedagogų savo socialinių kompetencijų vertinimas yra įvairus, su tendencija prasčiau vertinti tam tikras sritis, tokias kaip gebėjimas teikti pagalbą neįgaliems ir socialiai pažeistiems asmenims bei organizuoti labdaros veiklas. Tačiau pedagogai geriau vertina vadybinę ir organizacinę kompetenciją. Pastebimas ryšys tarp tam tikrų gebėjimų, tokio kaip socialinis jautrumas ir gebėjimas teikti pagalbą, bei aktyvaus dalyvavimo labdaros veiklose. Taip pat pastebimas ryšys tarp pilietinio sąmoningumo, demokratinio sąmoningumo ir socialinio jautrumo bei aktyvumo visuomeninėje veikloje. Pedagoginio darbo stažas gali turėti įtakos demokratinio sąmoningumo gebėjimams, tačiau pastebėtas neigiamas ryšys tarp pedagoginio darbo stažo ir pilietinio sąmoningumo. Galima teigti, kad pedagogai turėtų tobulinti savo socialines kompetencijas ir skatinti aktyvų dalyvavimą visuomeninėje veikloje, siekiant stiprinti socialinį teisingumą ir bendruomenės gerovę.

Siekiant išsiaiškinti kaip pedagogai vertina savo sportines kompetencijas, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytas savo turimas kompetencijas pagal gebėjimų pobūdį (sporto renginių organizavimas, sporto ir nuolatinio fizinio aktyvumo propagavimas). Respondentų įsivertinimų pasiskirstymas pateiktas 7 paveiksle.

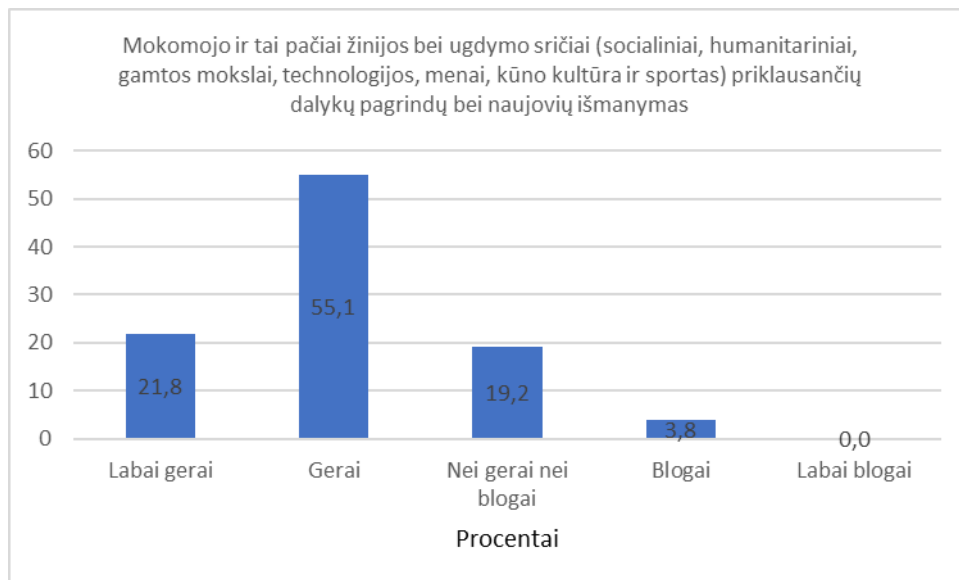
7 pav. Sportinių kompetencijų įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį (N=78)

Gauti duomenys rodo, kad tik šeštadalis respondentų labai gerai vertino sporto ir nuolatinio fizinio aktyvumo propagavimo gebėjimus. Tai rodo, kad tiriamieji susiduria su šio gebėjimo nepakankamu, neefektyvumu arba netinkamu vykdymu. O sporto renginių organizavimas vertintas labai gerai itin mažos dalie respondentų. Tai rodo, kad tik nedidelė dalis tiriamųjų jaučia, jog yra labai kompetentingi ir įgudę šioje srityje. Jie gali turėti galias žinias, patirtį arba sėkmingą praktiką sporto renginių organizavimo srityje, kas leidžia jiems vertinti savo gebėjimus labai teigiamai. Kita dalis tiriamųjų gali turėti mažiau patirties, žinių ar pasitikėjimo savo organizavimo įgūdžiais, todėl jų vertinimas gali būti mažiau palankus.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp sportinės kompetencijos gebėjimų (žr. 11 priedas), nustatyta kad sporto ir nuolatinio fizinio aktyvumo propagavimo ir sporto renginių organizavimo ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,682$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant sporto ir nuolatinio fizinio aktyvumo propagavimui, didės ir sporto renginių organizavimas. Koreliacinė analizė parodė kad ryšio tarp sportinių kompetencijos gebėjimų ir demografinių kintamųjų nėra.

Apibendrinant galima teigti, kad pedagogai vertina savo sportines kompetencijas skirtingai, o sporto renginių organizavimas yra sritis, kurioje tik dalis jų jaučiasi patyrę ir gebantys. Be to, aktyvus sporto ir fizinio aktyvumo propagavimas gali skatinti sporto renginių organizavimą.

Siekiant išsiaiškinti kaip pedagogai vertina savo dalykinę kompetenciją, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytą savo turimą kompetenciją pagal gebėjimų pobūdį (mokomojo ir tai pačiai ugdymo sričiai priklausančių dalykų bei naujovių išmanymo gebėjimas). Respondentų pasiskirstymas pateiktas 8 paveiksle.

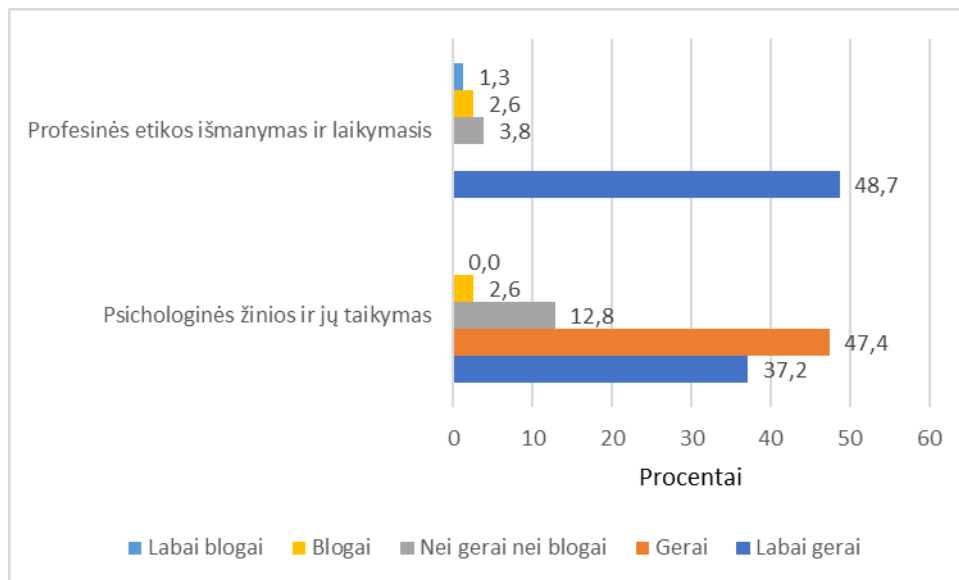

8 pav. Dalykinių kompetencijų įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį (N=78)

Duomenys rodo, kad dalykinė kompetencija, kurią apima mokomojo ir tai pačiai ugdymo sričiai priklausančių dalykų bei naujovių išmanymo gebėjimas, tik penktadalio respondentų įsivertina labai gerai. Tai rodo, kad tik nedidelė dalis tiriamųjų jaučia didelį pasitikėjimą savo gebėjimais šioje srityje. Galima manyti, kad daugumai respondentų trūksta pasitikėjimo savo dalykinėmis kompetencijomis, o tai gali reikšti, kad jie jaučiasi mažiau įsitikinę ir patyrę šioje srities žiniomis ir gebėjimais. Šis rezultatas gali atskleisti poreikį ir svarbą stiprinti mokymąsi ir tobulinimąsi šioje srityje, siekiant didinti dalykinę kompetenciją ir užtikrinti geresnį gebėjimų lygį. Koreliacinė analizė parodė, kad ryšio tarp dalykinių kompetencijos gebėjimų ir demografinių kintamųjų nėra (žr.12 priedas).

Apibendrinant galima teigti, kad pedagogai vertina savo dalykinę kompetenciją, susijusią su mokomojo ir tai pačiai ugdymo sričiai priklausančių dalykų bei naujovių išmanymo gebėjimu, labai įvairiai ir tik nedidelė dalis tiriamųjų jaučia didelį pasitikėjimą savo gebėjimais šioje srityje. Daugumai respondentų trūksta pasitikėjimo savo dalykinėmis kompetencijomis, o tai gali reikšti, kad jie jaučiasi mažiau įsitikinę ir patyrę šioje srities žiniomis ir gebėjimais. Atskleidžia poreikis stiprinti mokymąsi bei tobulinimąsi dalykinės kompetencijos srityje, siekiant padidinti gebėjimų lygį ir užtikrinti aukštą kompetencijos lygį.

Siekiant išsiaiškinti kaip pedagogai vertina savo didaktinę kompetenciją, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytą savo turimą kompetenciją pagal gebėjimų pobūdį (profesinės etikos išmanymas ir laikymasis, psichologinės žinios ir jų taikymas). Respondentų pasiskirstymas pateiktas 9 paveiksle.

9 pav. Didaktinių kompetencijų įsivertinimas pagal gebėjimų pobūdį (N=78)

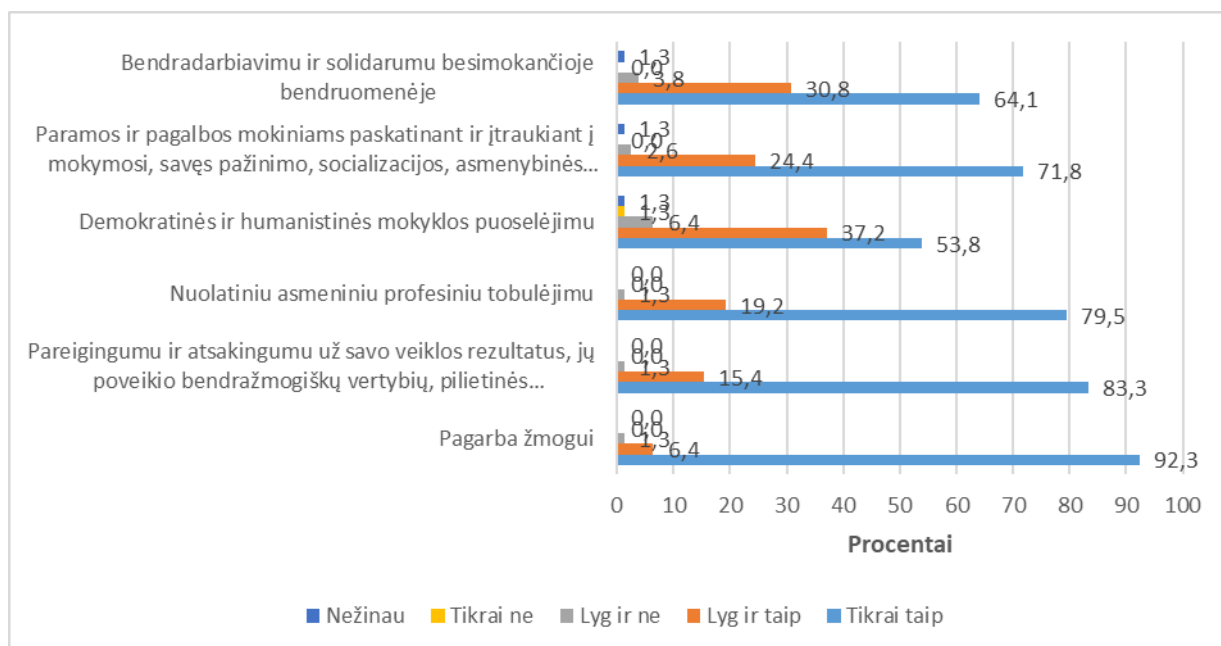
Iš 9 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad apie daugiau nei pusę respondentų savo profesinio etikos išmanymo ir laikymosi gebėjimus vertina labai gerai. Tai rodo, kad tiriamieji yra sąmoningi ir atsakingi savo profesinės veiklos kontekste bei įsipareigoję laikytis aukštų profesinių standartų ir vertybių, yra pasirengę elgtis sąžiningai, pagal profesinius principus ir vertybes, kas yra labai svarbu profesinėje veikloje ir organizacijų kontekste. Taip pat daugiau nei pusė visų respondentų labai gerai vertina savo psichologines žinias ir jų taikymo gebėjimus, o tai rodo, kad tiriamieji suvokia, kad turi adekvačias psichologines žinias ir įgūdžius, kurie jiems padeda suprasti ir interpretuoti žmonių elgesį, emocinius procesus ir mintis bei taikyti šias žinias įvairiose situacijose. Šis rezultatas rodo, kad respondantai yra pasirengę naudoti savo psichologines žinias ir gebėjimus, siekdami padėti kitiems arba tobulinti savo pačių elgesį ir gerovę.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp didaktinės kompetencijos gebėjimų (žr. 13 priedas), nustatyta, kad tarp profesinės etikos išmanymo ir laikymosi gebėjimų ir psichologinių žinių ir jų taikymo gebėjimų ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,485$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant profesinės etikos išmanymui ir laikymosi gebėjimams, didės psichologinės žinios ir jų taikymo gebėjimai. Tai rodo, kad respondantai, kurie yra gerai įsisąmoninę profesinės etikos principus ir geba laikytis jų, taip pat turi geras psichologines žinias ir sugeba pritaikyti šias žinias praktinėje veikloje. Koreliacinė analizė parodė, kad ryšio tarp didaktinių kompetencijos gebėjimų ir demografinių kintamųjų nėra.

Apibendrinant galima teigti, kad pedagogai daugiausia vertina savo profesinio etikos išmanymą, laikymąsi aukštų profesinių standartų ir vertybių bei psichologines žinias ir jų taikymo gebėjimus. Dauguma įvertina šias kompetencijas labai gerai, rodydami sąmoningumą,

atsakingumą ir pasirengimą naudoti savo žinias ir įgūdžius praktinėje veikloje. Koreliacinė analizė parodė ryšį tarp profesinio etikos ir psichologinių gebėjimų, tai rodo, kad tiriamieji, kurie įsisąmonina profesinius principus ir griežtai laikosi etikos standartų, taip pat turi geras psichologines žinias ir gebėjimus juos pritaikyti savo veikloje. Demografiniai kintamieji neturėjo ryšio su didaktinėmis kompetencijomis.

Vertybinės nuostatų kuriomis pedagogai grindžia savo pedagogines kompetencijas ir vadovaujasi savo profesinėje veikloje analizė. Siekiant išsiaiškinti kokiomis vertybinėmis nuostatomis pedagogai pagrindžia savo pedagogines kompetencijas, kuriomis vadovaujasi savo profesinėje veikloje, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytas savo turimas vertybines nuostatas (pagarba žmogui; pareigingumu ir atsakingumu už savo veiklos rezultatus, jų poveikio bendražmogiškų vertybių, pilietinės visuomenės darnos, socialinės atsakomybės puoselėjimui; nuolatinis asmeniniu profesiniu tobulėjimu; demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimu; paramos ir pagalbos mokiniams paskatinant ir įtraukiant į mokymosi, savęs pažinimo, socializacijos, asmenybės brandos, kūrybinės raiškos, pilietiškumo, technologinio ir profesinio pasirengimo veiklas; bendradarbiavimu ir solidarumu besimokančioje bendruomenėje). Respondentų vertinimų pasiskirstymas pateiktas 10 paveiksle.

10 pav. Vertybinių nuostatų vertinimas (N=78)

Iš 10 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad beveik visi apklaustieji labai gerai vertina vertybines nuostatas susijusias su pagarba žmogui. Tai gali reikšti, kad jie pripažįsta svarbą ir vertina pagarbą, kurią reikia parodyti kitiems žmonėms, ir tai yra svarbi jų asmeninės etikos dalis. Taip didžioji dalis tiriamųjų labai gerai vertina pareigingumą ir atsakingumą. Tai gali rodyti, kad

jie yra pasiryžę vykdyti savo pareigas ir priimti atsakomybę už savo veiksmus. Šie bruožai yra svarbūs profesinėje veikloje ir rodo norą būti patikimais ir sąžiningais darbuotojais ar kolegomis. Daugiau nei pusė tiriamųjų vertina labai gerai nuolatinį asmeninį profesinį tobulėjimą ir paramos ir pagalbos vertybes bei bendradarbiavimo ir solidarumo besimokančioje bendruomenėje vertybes. Tai rodo jų norą nuolat tobulinti savo žinias ir įgūdžius bei parodyti paramą ir bendradarbiavimą kitų poreikiams tenkinti. Ir tik pusė visų tiriamųjų vertino demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimo vertybes labai gerai. Tai gali reikšti, kad kai kurie respondentai yra mažiau susipažinę arba nesidomėję šiomis vertybėmis, kurios gali būti susijusios su mokyklos veikimu, požiūriu į mokinius ir bendruomeniniais principais..

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp vertybinių nuostatų, nustatyti reikšmingi ryšiai (žr. 14 priedas) tarp kintamųjų. Koreliacinių ryšių tarp vertybinių nuostatų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai pateikiami 37,38,39, 40 prieduose.

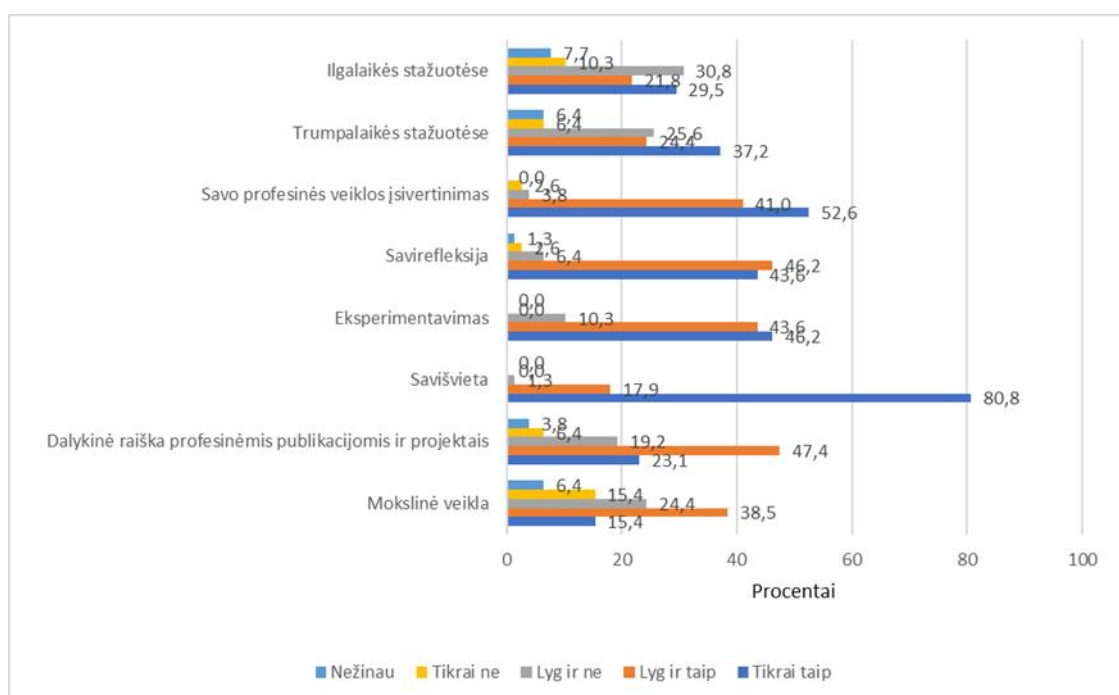
Analizuojant koreliacinius ryšius tarp vertybinių nuostatų ir demografinių duomenų nustatytas neigiamas ryšys tarp *pareigingumo ir atsakingumo už savo veiklos rezultatus, jų poveikio bendražmogiškų vertybių, pilietinės visuomenės darnos, socialinės atsakomybės puoselėjimo ir pedagoginio darbo stažo* ($r = -0,259$), kuris yra statistiškai reikšmingas ($p < 0,022$). Mažesnis pareigingumo ir atsakingumo lygis yra susijęs su didesniu pedagoginio darbo stažu, taip pat mažesniu poveikiu bendražmogiškoms vertybėms, pilietinei visuomenei, socialinei atsakomybei ir puoselėjimui. Tai gali rodyti, kad ilgesnis darbo stažas gali paveikti pareigingumo ir atsakingumo motyvaciją ir suvokimą. Taip pat nustatytas neigiamas ryšys tarp *demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimo ir pedagoginio darbo stažo* ($r = -0,255$), kuris yra statistiškai reikšmingas ($p < 0,024$). Didesnis pedagoginio darbo stažas yra susijęs su mažesniu demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimu, o mažesnis pedagoginis darbo stažas - su didesniu šių vertybių puoselėjimu. Tai rodo, kad ilgesnis pedagoginis darbo stažas gali būti susijęs su mažesniu demokratinio ir humanistinio požiūriu į mokyklą, o tai gali būti dėl įprastų praktikų ir įpročių, susiformavusių per ilgesnį darbo laiką. Galbūt pedagogai su ilgesniu darbo stažu jaučiasi mažiau linkę eksperimentuoti ar keisti savo mokymo metodus, tuo tarpu jaunesni pedagogai gali būti labiau atviri naujovėms ir demokratiškam mokyklos valdymui.

Apibendrinant galima teigti, kad dauguma pedagogų svarbias vertybes, tokias kaip pagarba žmogui, pareigingumas, atsakingumas, asmeninis profesinis tobulėjimas, parama ir bendradarbiavimas, bet ne visi demokratinės mokyklos vertybes. Ilgesnis darbo stažas gali turėti įtakos pareigingumui ir atsakingumui, motyvacijai bei suvokimui. Pedagogai turintys mažesnį pedagoginio darbo stažą yra labiau atviri naujovėms ir demokratiškam mokyklos valdymui, tuo

tarpu pedagogai su ilgesniu darbo stažu jaučiasi mažiau linkę eksperimentuoti ar keisti savo mokymo metodus.

Kompetencijų įgijimo formų ir būdų analizė. Pedagogų kompetencijų įgyjimo formos suskirstytos į kvalifikacijos tobulinimo būdų blokus: individualus tobulinimasis, kolegialus dalijimais patirtimi, specializuoti renginiai, akademinis tobulinimasis, viešoji nedarbinė veikla. (žr. 3 priedas).

Siekiant išsiaiškinti kaip pedagogai įgyja kompetencijas kai tobulinasi individualiai, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytas savo kompetencijų įgijimo formas pagal kvalifikacijos tobulinimo būdus (mokslinė veikla, dalykinė raiška profesinėmis publikacijomis ir projektais, savišvieta, eksperimentavimas, savirefleksija, savo profesinės veiklos įsivertinimas, trumpalaikės stažuotės, ilgalaikės stažuotės). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 11 paveiksle.

11 pav. Kompetencijų įgijimo formos tobulinantis individualiai (N=78)

Iš 11 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad didžioji dalis respondentų individualiai tobulinasi savišvietos būdu. Tai rodo pedagogų atsakomybę už savo mokymosi procesą ir norą būti nuolat besimokančiais specialistais. Tokis būdas leidžia pedagogams kontroliuoti savo mokymosi procesą, rinktis aktualias sritis, atitinkančias jų poreikius ir interesus, ir įgyti įgūdžius, kurie gali būti tiesiogiai pritaikomi jų darbo aplinkoje. Daugiau nei pusė apklaustųjų kompetencijas įgyja įsivertindami savo profesinę veiklą, eksperimentuodami, savirefleksijos būdu. Šis požiūris atspindi jų norą tobulėti ir siekti aukštos kokybės užtikrinimo savo pedagoginėje praktikoje. Vertinant savo veiklą, eksperimentuojant ir atliekant savirefleksiją, pedagogai gali suvokti savo stipriąsias ir silpnąsias sritis bei nuolat tobulinti savo įgūdžius ir gebėjimus. Trečdalis tiriamųjų nurodė, kad jie kompetencijas įgyja per trumpalaikes stažuotes, o ketvirtadalis – per ilgalaikes

stažuotes. Tai rodo, kad pedagogai aktyviai dalyvauja stažuotėse siekdami plėsti savo žinias ir įgūdžius bei tobulinti profesinę praktiką. Trumpalaikės stažuotės gali būti naudingos naujų idėjų ir metodų įgijimui, tuo tarpu ilgalaikės stažuotės suteikia galimybę giliau įsijausti į pedagoginę veiklą ir įgyti išsamesnį patirties pagrindu paremtą mokymąsi. Tik penktadalis tiriamųjų nurodė dalykinės raiškos būdą, o tai gali reikšti, kad dauguma pedagogų retai naudojami dalykinės raiškos būdu, kaip įrankiu kompetencijų plėtrai. Mokslinė veikla, savo ruožtu, yra priimtina tik šeštadaliui pedagogų. Tai gali rodyti, kad dalis pedagogų nėra susipažinę su mokslinės veiklos principais arba nenori/negali jų įtraukti į savo profesinę veiklą. Šie duomenys gali atskleisti, kad dalykinės raiškos būdo ir mokslinės veiklos naudojimas kompetencijų įgijimui yra gana ribotas pedagogų kontekste ir galėtų būti sritis, kurioje galima skatinti tobulėjimą ir pažangą.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp pedagogų kompetencijų įgijimo formų individualiu būdu, nustatyti reikšmingi ryšiai (žr. 15 priedas) tarp:

- *Mokslinės veiklos ir dalykinės raiškos profesinėmis publikacijomis ir projektais* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,509$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai gali reikšti, kad tiriamieji, kurie daugiau įsitraukia į mokslinę veiklą (publikuoja straipsnius, dalyvauja projektuose ir pan.), taip pat dažniau pasitelkia dalykinę raišką savo profesinėje veikloje. Tai gali rodyti, kad mokslinė veikla ir dalykinė raiška gali papildyti viena kitą ir prisidėti prie pedagogų kompetencijų plėtos ir profesinio tobulėjimo.
- *Mokslinės veiklos ir trumpalaikės stažuotės* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,280$), statistiškai reikšmingas ($p<0,013$). Šis rezultatas gali rodyti, kad tiriamieji, kurie dalyvauja trumpalaikėse stažuotėse, taip pat daugiau įsitraukia į mokslinę veiklą arba atvirkesčiai. Tai gali rodyti, kad trumpalaikės stažuotės gali teikti galimybes mokslinės veiklos plėtrai arba, kad mokslinė veikla gali skatinti pedagogus dalyvauti trumpalaikėse stažuotėse.
- *Dalykinės raiškos profesinėmis publikacijomis ir projektais ir eksperimentavimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,258$), statistiškai reikšmingas ($p<0,023$). Šis rezultatas rodo, kad tiriamieji, kurie aktyviai pasitelkia dalykinę raišką profesinėse publikacijose, projektuose, taip pat yra linkę į eksperimentavimą ir dalykinės raiškos praktikavimą. Tai gali rodyti, kad šios veiklos formos yra tarpusavyje susijusios ir viena kitą papildo.
- *Savišvietos ir eksperimentavimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,330$), statistiškai reikšmingas ($p<0,003$). Šis rezultatas rodo, kad tiriamieji, kurie daugiau investuoja į savo savišvietą, yra linkę eksperimentuoti ir pritaikyti naujas idėjas ir metodus savo profesinėje veikloje. Tai gali rodyti, kad savišvietos veikla skatina kūrybiškumą ir naujovių diegimą pedagoginėje praktikoje.

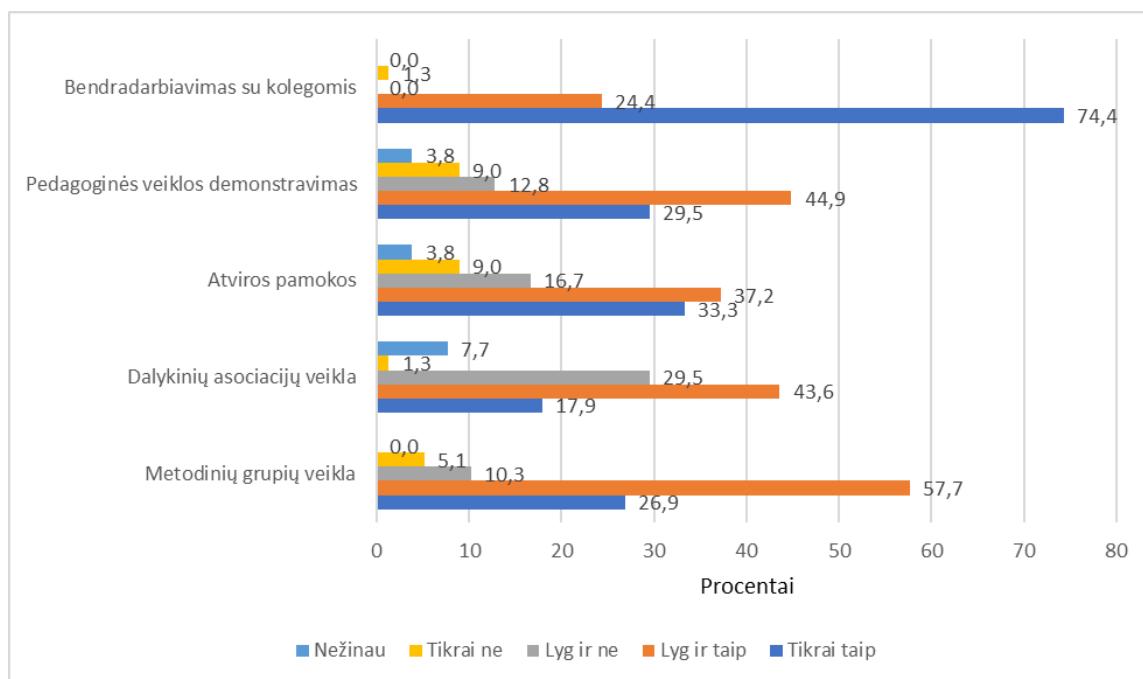
- *Savišvietos ir savo profesinės veiklos įsivertinimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,241$), statistiškai reikšmingas ($p<0,034$). Šis rezultatas rodo, kad pedagogai, kurie aktyviai domisi savo savišvieta ir tobulinasi, taip pat linkę vertinti savo profesinę veiklą teigiamai. Tai gali reikšti, kad savišvietos veikla ir nuolatinis profesinis tobulėjimas padeda pedagogams įgyti didesnę suvokimą apie savo profesinę kompetenciją ir veiklos rezultatus bei teikia jiems pasitenkinimą savo darbu.
- *Savišvietos ir savirefleksijos* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,310$), statistiškai reikšmingas ($p<0,006$). Šis rezultatas rodo, kad pedagogai, kurie daugiau įsitraukia į savišvietos veiklą, yra linkę taip pat daugiau savireflektuoti. Tai gali rodyti, kad savišvietos procesas skatina pedagogus apmąstyti savo veiklą, tikslus ir rezultatus bei nuolat tobulinti savo profesinius įgūdžius ir žinias.
- *Eksperimentavimo ir savirefleksijos* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,429$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Šis rezultatas rodo, kad tiriamieji, kurie daugiau eksperimentuoja savo profesinėje veikloje, yra linkę taip pat daugiau savireflektuoti. Tai gali rodyti, kad eksperimentavimas skatina juos apmąstyti savo veiksmus, analizuoti rezultatus ir mokytis iš savo patirties bei tobulinti savo profesinius gebėjimus.
- *Eksperimentavimo ir savo profesinės veiklos įsivertinimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,266$), statistiškai reikšmingas ($p<0,019$). Šis rezultatas rodo, kad tiriamieji, kurie daugiau eksperimentuoja savo profesinėje veikloje, dažniau linkę teigiamai įvertinti savo veiklą. Tai gali rodyti, kad eksperimentavimas suteikia jiems daugiau patirties ir galimybių išmokti iš savo veiklos, o tai padeda jiems geriau įvertinti savo profesionalumą bei pažangą.
- *Savirefleksijos ir savo profesinės veiklos įsivertinimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,671$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Šis rezultatas rodo, kad tiriamieji, kurie daugiau praktikuoja savirefleksiją, linkę pozityviai įvertinti savo profesinę veiklą. Tai gali rodyti, kad savirefleksija padeda jiems geriau suvokti savo stipriąsias ir silpnąsias sritis, išmokti iš patirties ir tobulinti savo profesinę praktiką.
- *Ilgalaikės stažuotės ir trumpalaikės stažuotės* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,678$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Šis rezultatas rodo, kad pedagogai, kurie daugiau dalyvauja ilgalaikėse stažuotėse, taip pat dažniau dalyvauja trumpalaikėse stažuotėse, ir atvirkščiai. Tai gali rodyti, kad pedagogai, kurie domisi ir siekia savo profesinės kompetencijos tobulinimo, linkę išnaudoti įvairias galimybes ir patirti skirtingus mokymosi kontekstus.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp individualių tobulinimosi būdų ir demografinių duomenų, nustatyta, kad *dalykinės raiškos profesinėmis publikacijomis ir projektais ir pedagogo kvalifikacinės kategorijos* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,283$), statistiškai

reikšmingas ($p < 0,012$). Šis rezultatas rodo, kad tiriamieji, kurie aktyviau dalyvauja dalykinės raiškos veiklose, taip pat dažniau pasiekia aukštesnę pedagogo kvalifikacinės kategorijos vertinimą, ir atvirkščiai. Tai gali rodyti, kad dalykinė raiška gali būti svarbus veiksnys pedagogo profesinio tobulėjimo procese ir galimai turi įtakos pedagogo vertinimui ir pripažinimui.

Apibendrinant galima teigti, kad dauguma pedagogų individualiai tobulinasi savišvietos būdu, dalyvauja stažuotėse ir vertina savo veiklą. Nors retai naudojasi dalykinės raiškos ir mokslinės veiklos principais, tai yra sritis, kurioje galima skatinti tobulėjimą. Savišvietos veikla, eksperimentavimas ir savirefleksija padeda pedagogams plėsti žinias ir tobulinti praktiką. Taip pat pastebima, kad pedagogai, aktyviai dalyvaujantys dalykinės raiškos veiklose ir stažuotėse, pasiekia geresnius rezultatus. Visi šie veiksniai rodo pedagogų norą tobulėti ir siekti aukštos kokybės.

Siekiant išsiaiškinti kaip pedagogai įgyja kompetencijas kai tobulinasi per kolegialų dalijimąsi patirtimi, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytas savo kompetencijų įgijimo formas pagal kvalifikacijos tobulinimo būdus (bendradarbiavimas su kolegomis, pedagoginės veiklos demonstravimas, atviros pamokos, dalykinių asociacijų veikla, metodinių grupių veikla). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 12 paveiksle.

12 pav. Kompetencijų įgijimo formų naudingumas per kolegialų dalijimąsi patirtimi (N=78)

Iš 12 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad didžioji dalis apklaustųjų pripažįsta bendradarbiavimo su kolegomis svarbą. Bendradarbiavimas su kolegomis gali suteikti galimybę dalintis gera patirtimi, gauti grįžtamąjį ryšį, mokytis vienas iš kito, kurti naujas idėjas ir gerinti

pedagoginę praktiką. Atviros pamokos ir pedagoginės veiklos demonstravimas naudingos tik trečdaliui apklaustųjų ir tai rodo, kad vyrauja skirtingos tiriamųjų patirtys ir poreikiai, požiūriai, dėl šių formų naudingumo. Nepalankios sąlygos ar nepakankama parama iš aplinkos ir institucijų gali sumažinti mokytojų susidomėjimą šia praktika. Ketvirtadalis pedagogų laiko metodinių grupių veiklą naudingą kompetencijų įgijimui, o vos šeštadalis - dalykinių asociacijų veiklą. Tai rodo, kad daugumai pedagogų šios veiklos neatrodo tokios naudingos arba nesuteikia reikiamos vertės kompetencijų vystymuisi.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp kolegialaus dalijimosi patirtimi įgijimo formų (žr. 16 priedas), nustatyta, kad tarp:

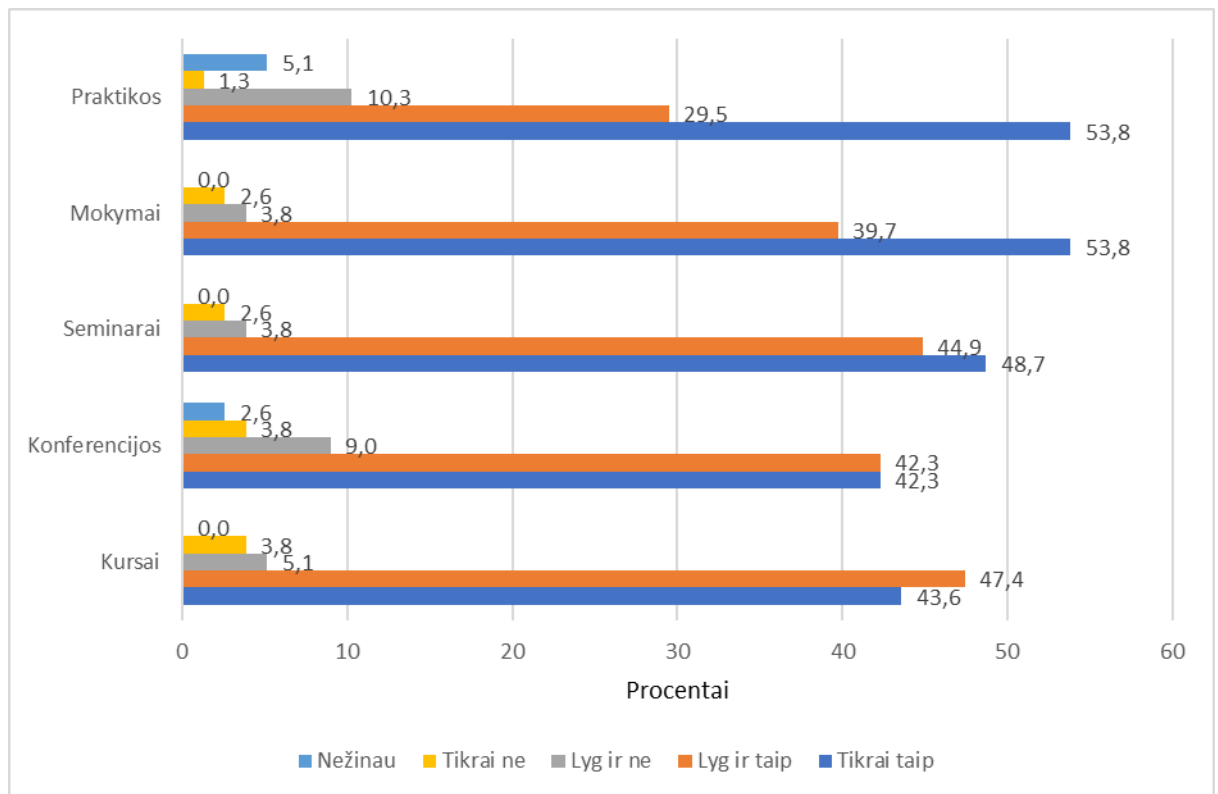
- *Atvirų pamokų ir pedagoginės veiklos demonstravimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,641$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai reiškia, kad kuo daugiau atvirų pamokų pedagogas įgyvendina, tuo labiau tikėtina, kad jis taip pat įgyvendina ir pedagoginės veiklos demonstravimą. Nors jie yra susiję, bet ne itin artimi arba priklausomi.
- *Atvirų pamokų ir metodinių grupių veiklos* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,409$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant atviroms pamokoms, didėja ir dalyvavimas metodinių grupių veikloje. Tai rodo, kad atviros pamokos skatina pedagogus domėtis ir ieškoti naujų bendradarbiavimo būdų, o metodinės grupės teikia jiems galimybę tobulinti savo gebėjimus ir dalintis gerąja patirtimi su kolegomis.
- *Atvirų pamokų ir bendradarbiavimo su kolegomis* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,282$), statistiškai reikšmingas ($p<0,012$). Tai reiškia, kad tiriamieji, kurie dažniau įgyvendina atviras pamokas, taip pat yra linkę labiau bendradarbiauti su savo kolegomis mokykloje. Gali būti, kad atviros pamokos skatina dalijimąsi idėjomis, patirtimi ir gerąja praktika su kolegomis, taip prisidedant prie bendro mokymosi ir profesinio tobulėjimo.
- *Metodinių grupių veiklos ir pedagoginės veiklos demonstravimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas, bet silpnas ($r=0,259$), statistiškai reikšmingas ($p<0,022$). Didėjant dalyvavimui metodinių grupių veikloje, taip pat padidėja pedagoginės veiklos demonstravimas. Tai reiškia, kad tiriamieji, kurie aktyviai dalyvauja metodinių grupių veikloje, yra linkę dažniau demonstruoti savo pedagogines veiklas kolegoms.
- *Metodinių grupių veiklos ir bendradarbiavimo su kolegomis* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas, bet silpnas ($r=0,371$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant dalyvavimui metodinių grupių veikloje, taip pat padidėja bendradarbiavimas su kolegomis. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie nuolat dalyvauja metodinių grupių veikloje, yra linkę dažniau bendradarbiauti ir bendrauti su savo kolegomis. Gali būti, kad metodinė grupė suteikia jiems galimybę dalintis žiniomis, idėjomis ir gerąja praktika, o tai skatina bendradarbiavimą su kolegomis.

- *Metodinių grupių veiklos ir dalykinių asociacijų veiklos* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas, bet silpnas ($r=0,278$), statistiškai reikšmingas ($p<0,014$). Šie rezultatai rodo, kad metodinė grupė gali turėti įtakos dalykinių asociacijų veiklai, bet ši įtaka yra silpna. Galbūt metodinė grupė teikia tam tikrą palaikymą, kuris padeda kurti dalykinės veiklos asociacijas.
- *Pedagoginės veiklos demonstravimo ir bendradarbiavimo su kolegomis* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas, bet silpnas ($r=0,328$), statistiškai reikšmingas ($p<0,003$). Šie rezultatai rodo, kad pedagoginės veiklos demonstravimas gali turėti tam tikrą įtaką bendradarbiavimui su kolegomis, nors ši įtaka yra silpna. Galbūt pedagoginės veiklos demonstravimas skatina dalijimąsi gerąja praktika, idėjomis ir patirtimi su kolegomis, taip skatindamas bendradarbiavimą ir komunikaciją.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp tobulinimosi būdų kolegialaus dalijimosi patirtimi būdais ir demografinių duomenų, nustatyta, kad tarp *dalykinių asociacijų veiklos* ir *pedagogo kvalifikacinės kategorijos* yra neigiamas ryšys ($r= - 0,278$), statistiškai reikšmingas ($p<0,003$). Šie rezultatai rodo, kad dalykinės asociacijos veikla gali būti susijusi su pedagogo kvalifikacinės kategorijos mažėjimu. Tai gali reikšti, kad pedagogai, kurie aktyviai dalyvauja dalykinėse asociacijose, gali turėti mažesnę kvalifikacinę kategoriją. Galbūt dalykinės asociacijos veikla nėra tiesiogiai vertinama ar pripažįstama kaip svarbus kvalifikacijos rodiklis.

Apibendrinant galima teigti, kad pedagogai supranta bendradarbiavimo su kolegomis svarbą, tačiau atviros pamokos ir pedagoginės veiklos demonstravimas naudingi tik dalims apklaustųjų. Nepalankios sąlygos ir nepakankama parama gali sumažinti mokytojų susidomėjimą šiomis veiklomis. Tik dalis vertina metodines grupes, o nedidelė dalis dalykinės asociacijas. Atviros pamokos skatina bendradarbiavimą su kolegomis, o metodinės grupės padeda tobulinti gebėjimus ir dalintis patirtimi. Pedagoginės veiklos demonstravimas gali turėti silpną įtaką bendradarbiavimui. Dalykinės asociacijos veikla gali neturėti didelės įtakos kvalifikacijos rodikliams ar vertinimui.

Siekiant išsiaiškinti kaip pedagogai įgyja kompetencijas kai tobulinasi specializuotų renginių metu, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytas savo kompetencijų įgijimo formas pagal kvalifikacijos tobulinimo būdus (praktikos, mokymai, seminarai, konferencijos, kursai). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 13 paveiksle.

13 pav. Kompetencijų įgijimo formų naudingumas specializuotų renginių metu (N-78)

Iš 13 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad daugiau nei pusė apklaustųjų pripažįsta praktikos ir mokymų metu įgytų kompetencijų naudą. Tai rodo, kad tiriamieji supranta, kad mokymai ir praktika yra būtini norint nuolat tobulėti ir atsinaujinti savo profesinėje srityje. Jie gauna vertingą ir pritaikomą informaciją bei įgūdžius, kurie padeda jiems plėtoti ir tobulinti savo profesinę veiklą. Seminarai, kursai ir konferencijos yra naudingos pusei respondentų, o tai rodo, kad ši tiriamųjų dalis pripažįsta, kad šie būdai suteikia jiems galimybę įgyti naujų žinių, gilinti savo kompetencijas ir sekti naujausias mokslines bei pedagogines tendencijas. Tai rodo jų norą nuolat tobulinti savo profesinę praktiką, siekti aukštos kvalifikacijos ir teikti geriausią mokymo patirtį savo mokiniams, bei investuoti laiką ir pastangas į savo profesinį augimą.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp specializuotų renginių metu kompetencijų įgijimo formų (žr. 17 priedas), nustatyta, kad tarp:

- *Kursų ir konferencijų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,688$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad pedagogai, dalyvavę kursuose ir konferencijose, linkę labiau naudotis ir vertinti šias profesinės plėtros galimybes, nes dalyvavimas šiose veiklose dažniausiai siejasi su didesniu žinių, įgūdžių ar kompetencijų lygiu pedagogų profesinėje praktikoje, o tai gali apimti naujų mokymo metodų ar technologijų įsisavinimą, pedagoginių įgūdžių tobulinimą arba naujų mokslinių žinių įgijimą.

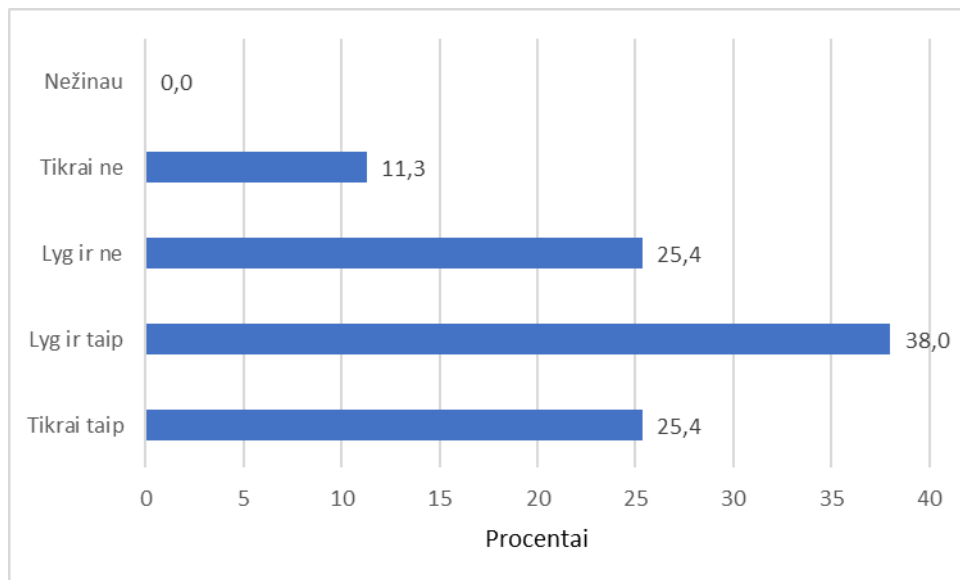
- *Kursų ir seminarų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir stiprus ($r=0,774$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Pedagogai, dalyvavę kursuose ir seminaruose, dažniausiai susiję su didesniu žinių, įgūdžių ar kompetencijų lygiu jų profesinėje praktikoje. Tai rodo, kad šios profesinės plėtros veiklos yra efektyvios ir naudingos pedagogų mokymuisi bei tobulinimuisi. Dalyvavimas kursuose ir seminaruose dažnai suteikia galimybes gilinti savo žinias, mokytis naujų mokymo metodų, įsisavinti naujausias mokslines žinias arba keistis gerąja praktika su kitais pedagogais.
- *Kursų ir mokymų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir stiprus ($r=0,719$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad kuo daugiau tiriamieji dalyvauja kursuose ir mokymuose, tuo daugiau jie linkę turėti didesnę žinių, įgūdžių ir kompetencijų lygį. Tai gali reikšti, kad šios profesinės plėtros veiklos suteikia pedagogams naudingas žinias, naujus mokymo metodus, įgūdžius arba praplečia jų žinių spektrą konkrečiame pedagogikos arba mokymo sričių kontekste.
- *Kursų ir praktikų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,475$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tiriamieji, dalyvaudami kursuose ir praktikose, dažniau pasiekia aukštesnį žinių, įgūdžių ir kompetencijų lygį. Derindami šias dvi veiklas, tiriamieji gali gauti įvairialypę patirtį, plėsti savo profesines kompetencijas ir tobulėti mokymo srityje.
- *Praktikų ir konferencijų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,395$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Kuo daugiau pedagogai dalyvauja praktikose, tuo labiau jie linkę lankytis konferencijose. Tai gali reikšti, kad praktikos patirtis suteikia pedagogams naujų žinių ir įgūdžių, kurias jie nori papildyti ir plėtoti per konferencijas.
- *Praktikų ir seminarų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,497$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Kuo daugiau pedagogai dalyvauja praktikose, tuo daugiau jie linkę lankytis seminaruose. Šis ryšys gali būti paaiškinamas tuo, kad praktikos patirtis gali suteikti tiriamiesiems naujų žinių, idėjų ir perspektyvų, kurias jie nori tobulinti ir papildyti seminaruose. Be to, seminarai gali būti vieta, kurioje jie gali dalintis savo praktikos patirtimi, mokytis iš kolegų ir gauti naujų įžvalgų bei įkvėpimo.
- *Praktikų ir mokymų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,520$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad praktikose dalyvaujantys tiriamieji dažniau siekia mokytis ir lanko mokymus. Galima numanyti, kad praktinė patirtis gali skatinti tiriamuosius tobulinti savo žinias ir įgūdžius, o mokymai yra vienas iš būdų, tai pasiekti. Praktikų metu tiriamieji galimai suvokia, kuriose srityse jiems trūksta žinių arba norėtų

tobulėti, ir tai gali paskatinti juos dalyvauti mokymuose, kad užpildytų šias spragas ir patobulintų savo profesinę praktiką.

- *Mokymų ir konferencijų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,555$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad pedagogai, dalyvaudami mokymuose, dažniau taip pat lanko konferencijas. Tikėtina, kad jie nori ne tik gauti informaciją ir naujų žinių mokymų metu, bet taip pat siekia praplėsti savo akiratį, sekti naujausias tendencijas ir geriausią praktiką, o tai gali padėti tiriamiesiems numatyti perspektyvas, kurias jie gali pritaikyti savo profesinėje veikloje.
- *Mokymų ir seminarų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir stipri ($r=0,839$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tiriamieji, dalyvaudami mokymuose, dažnai taip pat lanko ir seminarus. Mokymai gali pateikti teorines žinias ir praktinius įrankius, o seminarai gali suteikti galimybę taikyti šias žinias realiose situacijose, diskutuoti su kolegomis ir gauti grįžtamąjį ryšį.
- *Konferencijų ir seminarų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,555$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kas tiriamieji, dalyvaudami konferencijose, dažnai taip pat lanko ir seminarus. Konferencijos gali praplėsti žinias ir suteikti naujus perspektyvius požiūrius, o seminarai gali padėti taikyti šias žinias praktikoje ir užmegzti glaudesnę dialogą su kolegomis.
- Koreliacinė analizė parodė, kad ryšio tarp specializuotų renginių būdų ir demografinių kintamųjų nėra.

Apibendrinant galima teigti, kad dauguma pedagogų pripažįsta praktikos ir mokymų metu įgytų kompetencijų naudą, nes skatina norą tobulėti, o mokymai yra būdas užpildyti žinių spragas.. Seminarai, kursai ir konferencijos yra naudingos, siekiant tobulinti savo žinias, kompetencijas ir sekti naujausias pedagogines tendencijas. Pedagogai, dalyvavę šiose profesinės plėtros veiklose, linkę labiau naudotis ir vertinti šias galimybes, nes tai dažnai siejasi su didesniu žinių ir kompetencijų lygiu bei naujų mokymo metodų ar technologijų įsisavinimu. Dalyvavimas kursuose, praktikose, konferencijose ir seminaruose suteikia galimybę gilinti žinias, keistis gerąja praktika su kolegomis ir plėsti savo profesines kompetencijas ir gerinti profesinę veiklą bei užtikrinti aukščiausią mokymo kokybę savo mokiniams.

Siekiant išsiaiškinti kaip pedagogai įgyja kompetencijas kai tobulinasi akademinio būdu, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytas savo kompetencijų įgijimo formas pagal kvalifikacijos tobulinimo būdą (aukštesnės pakopos ar kitos krypties, gretutinės, laipsnio nesuteikiančios studijos). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 14 paveiksle.

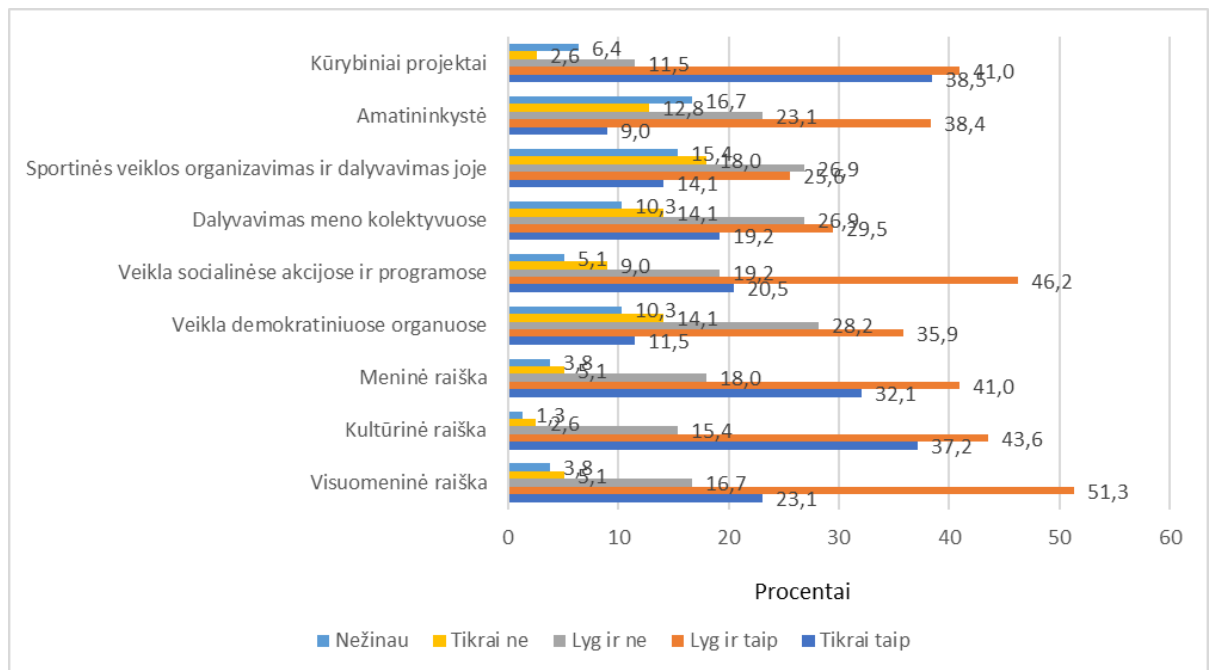

14 pav. Kompetencijų įgijimo formų naudingumas akademinio tobulinimosi būdu (N=78)

Iš 14 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad ketvirtadalis apklaustųjų pripažįsta akademinio tobulinimosi būdą naudingu, kai siekiama aukštesnės pakopos ar kitos krypties, gretutinės, laipsnio nesuteikiančių studijų. Tai rodo, kad šie tiriamieji vertina galimybes tobulinti savo žinias ir įgūdžius per tobulinimosi programas, mokymus ar kitas akademinės veiklas, kurios neprideda naujo oficialaus laipsnio ar kvalifikacijos. Akademinio tobulinimosi būdai gali būti orientuoti į specializuotų temų ar metodų studijas, pedagoginio mokslo naujoves, tyrimo metodiką ar kitas aktualias sritis, kurios padeda plėtoti pedagogų profesionalumą ir praktiką. Koreliacinė analizė parodė, kad ryšio tarp akademinio tobulinimosi būdų ir demografinių kintamųjų nėra.

Apibendrinant, galima numanyti, kad pedagogai supranta ir vertina nuolatinio profesinio tobulėjimo svarbą ir yra pasirengę investuoti savo laiką ir pastangas siekiant gilinti savo žinias ir įgūdžius per akademinį tobulinimą. Ši nuolatinė pažinimo ir profesinio tobulėjimo dėmesio kultūra gali skatinti pedagogų profesinį augimą ir įgyvendinti kokybiškesnį mokymą bei ugdymą.

Siekiant išsiaiškinti kaip pedagogai įgyja kompetencijas kai tobulinasi dalyvaudami viešojoje nedarbinėje veikloje, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytas savo kompetencijų įgijimo formas pagal kvalifikacijos tobulinimo būdą (visuomeninė raiška, kultūrinė raiška, meninė raiška, veikla demokratinuose valdymo organuose, veikla socialinėse akcijose ir programose, dalyvavimas meno kolektyvuose, sportinės veiklos organizavimas ir dalyvavimas joje, amatininkystė, kūrybiniai projektai). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 15 paveiksle.

15 pav. Kompetencijų įgijimo formų naudingumas viešosios nedarbinės veiklos tobulinimosi būdais (N=78)

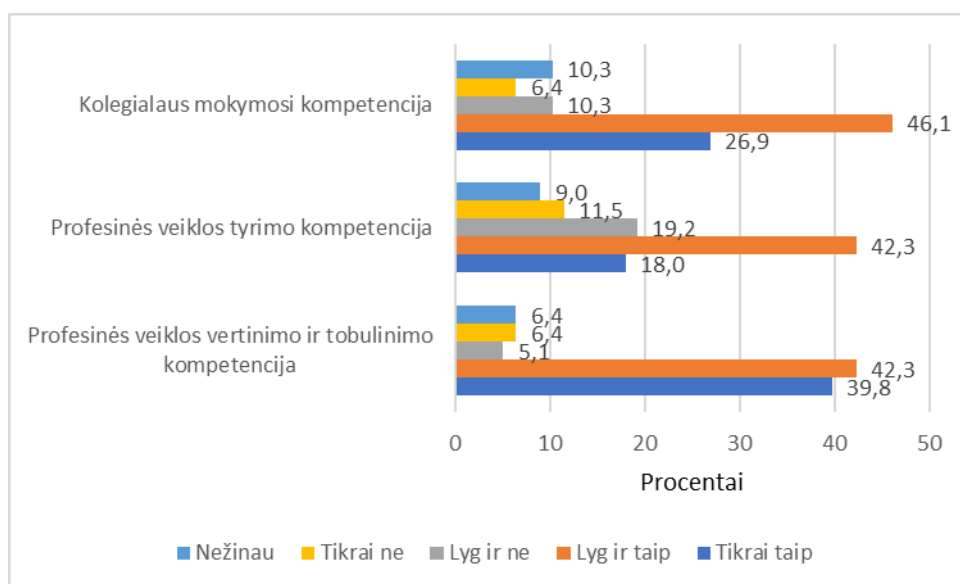
Iš 15 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad mažiau nei pusė apklaustųjų pripažįsta kūrybinius projektus ir kultūrinę raišką kaip naudingą tobulinimosi būdą. Galima daryti prielaidą, kad tiriamieji, kurie mažiau pripažįsta kūrybinius projektus ir kultūrinę raišką kaip naudingus tobulinimosi būdus, gali turėti įprastą ir tradicinį požiūrį į mokymą bei mokymosi procesą. Jie gali būti linkę laikytis tradicinių metodų ir neįtraukti į savo praktiką naujovių ar kūrybinių elementų. Taip pat, gali trūkti mokymosi aplinkos, kurioje skatinama kūrybiškumas ir kultūrinė raiška, arba tiriamieji gali jausti, kad neturi pakankamai žinių ar įgūdžių šiose srityse. Meninę raišką laiko naudinga tik trečdalis, o visuomeninę – tik ketvirtadalis. Tai rodo, kad dauguma apklaustųjų nepripažįsta meninės ir visuomeninės raiškos kaip naudingų tobulinimosi būdų. Galima numanyti, kad tiriamieji skiria didesnę dėmesį kitiems būdams, ar neturi pakankamai patirties šiai raiškai, taip pat gali trūkti išteklių ar palaikymo. Veikla socialinėse akcijose ir programose, bei dalyvavimas meno kolektyvuose, tiriamųjų požiūriu taip pat yra naudinga tik nedidelei daliai apklaustųjų. Tai rodo, kad daugumai pedagogų veikla socialinėse akcijose ir programose neatrodo labai svarbi ar naudinga kompetencijų įgijimo požiūriu. Galima manyti, kad jie teikia didesnę prioritetą kitoms veikloms ar mokymo metodams, kurie jų nuomone yra efektyvesni ar labiau atitinka jų profesines ar asmenines poreikius. Itin mažai daliai respondentų yra naudingos kvalifikacijų įgijimo formos organizuojant sportines veiklas ir dalyvaujant jose, taip pat veikiant demokratinuose valdymo organuose, bei amatininkystės būdu. Galima manyti, kad šios veiklos sritys yra mažiau svarbios, patrauklios tiriamiesiems kaip būdas tobulinti savo kompetencijas.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp viešos nedarbinės veiklos būdų (žr. 18 priedas), nustatyti reikšmingi ryšiai tarp kintamųjų. Koreliacinių ryšių tarp viešos nedarbinės veiklos būdų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai pateikiami 41,42, 43, 44, 45, 46 ,47 prieduose.

- Koreliacinė analizė parodė, kad ryšio tarp viešos nedarbinės veiklos būdų ir demografinių kintamųjų nėra.

Apibendrinus, galima daryti prielaidą, kad dalis pedagogų pasižymi įprasta ir tradicine nuostata, nenorėdami įtraukti kūrybiškumo, meninės ir visuomeninės raiškos bei kitų alternatyvių tobulinimosi būdų į savo praktiką. Būtina skatinti šiuos pedagogus ir užtikrinti, kad būtų sukurtos tinkamos mokymosi aplinkos bei palaikymo priemonės, skatinančios naujoves ir įtraukiančios įvairius tobulinimosi būdus, kad būtų užtikrintas kokybiškas ir įvairiapusiškas pedagogų profesinis tobulėjimas. Pedagogai, kurie vertina ir akcentuoja visuomeninę raišką, dažniau naudojami kultūrine ir menine raiška bei yra linkę dalyvauti demokratinėse veiklose, socialinėse akcijose, meno kolektyvuose ir kūrybiniuose projektuose. Tai rodo svarbų ryšį tarp visuomeninės raiškos, socialinio aktyvumo ir kūrybiškumo bei bendruomenės vystymo. Be to, pastebima tendencija, kad didėjant veiklai socialinėse akcijose ir programose, padidėja kūrybinių projektų veikla, o sumažėjus šiai veiklai, mažėja ir kūrybiniai projektai. Dalyvavimas meno kolektyvuose taip pat didina tikimybę, kad tiriamieji aktyviai įsitrauks į kūrybinius projektus. Nepaisant to, sportinės veiklos organizavimas ir dalyvavimas joje tik šiek tiek susiję su kūrybiniais projektais.

Profesinio augimo kompetencijų analizė. Siekiant išsiaiškinti kurią profesinio augimo kompetenciją pedagogai norėtų tobulinti artimiausiu metu, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytas kompetencijas (profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo, profesinės veiklos tyrimo, kolegialaus mokymosi). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 16 paveiksle.

16 pav. Profesinio augimo kompetencijų tobulinimosi poreikis (N=78)

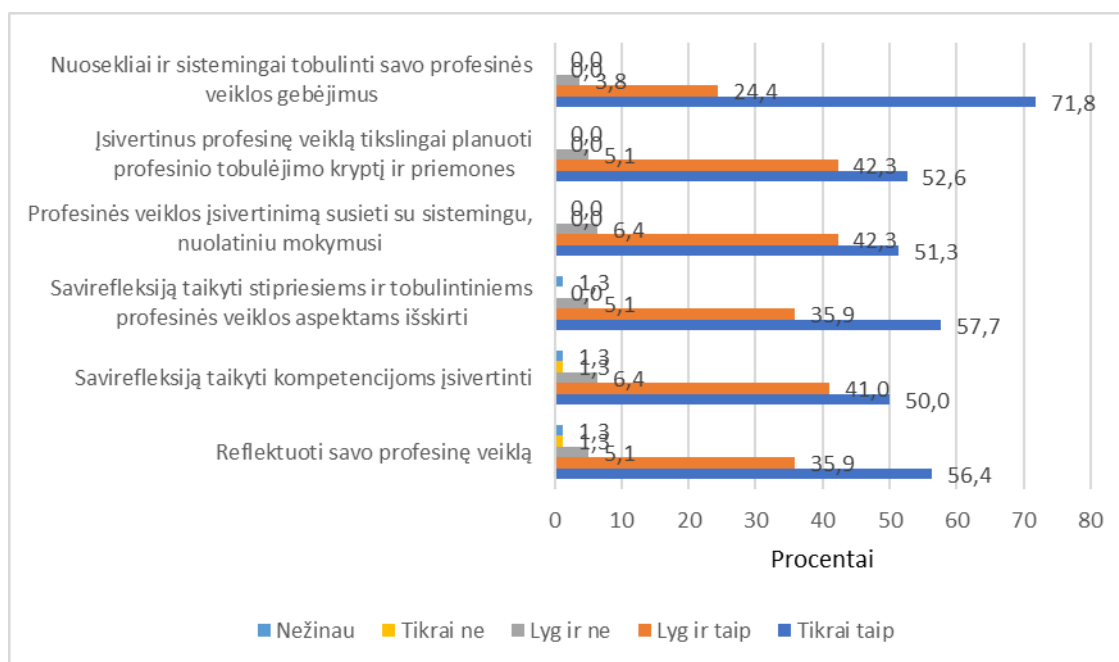
Iš 16 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad beveik pusė respondentų norėtų tobulinti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją. Noras tobulinti šią kompetenciją gali rodyti tiriamųjų siekį nuolat atnaujinanti savo žinias, įgūdžius, siekiant geriau atitikti mokinių poreikius ir užtikrinti sėkmingą jų vystymąsi. Kolegialaus mokymosi kompetenciją norėtų tobulinti trečdalis tiriamųjų, o profesinės veiklos tyrimo – apie šeštadalis. Galima teigti, kad yra tam tikras susidomėjimas šiomis kompetencijomis, kurių tobulinimas gali padėti tiriamiesiems plėtoti savo gebėjimus ir žinias, gauti naudingą grįžtamąjį ryšį iš kolegų ir tirti savo profesinį veiklos efektyvumą bei inovacijas.

- Analizuojant koreliacinius ryšius tarp profesinio augimo kompetencijų tobulinimo poreikio (žr. 19 priedas), nustatyta, kad tarp *profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo* ir *profesinės veiklos tyrimo kompetencijų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,435$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tiriamieji, turintys geresnes profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijas, taip pat pasižymi didesne profesinės veiklos tyrimo kompetencija. Tai gali reikšti, kad gebėjimas objektyviai vertinti savo darbą ir nustatyti tobulinimo sritis skatina norą tyrinėti savo profesinę veiklą ir ieškoti būdų ją tobulinti. Taip pat nustatyta, kad tarp profesinės veiklos tyrimo ir kolegialaus mokymosi kompetencijų ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,434$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tiriamieji, turintys aukštesnę profesinės veiklos tyrimo lygį, taip pat pasižymi geresne kolegialaus mokymosi kompetencija. Tai gali reikšti, kad gebėjimas atlikti ir taikyti tyrimus savo profesinėje veikloje skatina norą bendradarbiauti su kolegomis, dalintis žiniomis, mokytis vieniems iš kitų ir plėtoti savo profesinę praktiką per bendradarbiavimą su kolegomis. Koreliacinė analizė parodė, kad ryšio tarp profesinio augimo kompetencijų tobulinimo poreikio ir demografinių kintamųjų nėra.

Apibendrinant galima teigti, kad didžioji dalis pedagogų nori tobulinti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją, o trečdalis taip pat yra suinteresuoti kolegialaus mokymosi kompetencijos tobulinimu. Tai gali reikšti, kad pedagogai siekia nuolat tobulinti savo darbo rezultatus, įgyti naujas žinias ir gebėjimus bei bendrauti ir keistis patirtimi su kolegomis. Taip pat pastebimas tam tikras susidomėjimas profesinės veiklos tyrimo kompetencija, kas gali reikšti pedagogų norą tirti ir analizuoti savo veiklą bei ieškoti naujų būdų jos tobulinimui.

Profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos svarbos analizė. Siekiant išsiaiškinti kaip pedagogai vertina profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos svarbą, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytą kompetencijos raišką (reflektuoti savo profesinę veiklą, savirefleksiją taikyti kompetencijoms įsivertinti, savirefleksiją

taikyti stipriesiems ir tobulintiniems profesinės veiklos aspektams išskirti, profesinės veiklos įsivertinimą susieti su sistemingu, nuolatiniu mokymusi, įsivertinus profesinę veiklą tikslingai planuoti profesinio tobulėjimo kryptį ir priemones, nuosekliai ir sistemingai tobulinti savo profesinės veiklos gebėjimus). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 17 paveiksle.

17 pav. Profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos svarba (N=78)

Iš 17 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad didžioji dalis apklaustųjų mano kad labai svarbu nuosekliai ir sistemingai tobulinti savo profesinės veiklos gebėjimus. Tai rodo, kad tiriamųjų pasiryžimą ir įsipareigojimą siekti profesinio augimo bei nuolat tobulinti savo darbą, taip pat sąmoningumą ir atsakomybę už savo profesinę raidą bei siekį būti kokybiškiems ir efektyviems užsiimant pedagogine veikla. Daugiau nei pusei apklaustųjų labai svarbu reflektuoti savo profesinę veiklą ir savirefleksiją taikyti stipriesiems ir tobulintiniems aspektams išskirti. Tai rodo, tiriamieji pripažįsta svarbų kritinio savęs vertinimo ir nuolatinio tobulėjimo vaidmenį profesinėje veikloje. Mažiau nei pusė respondentų mano, kad labai svarbu savirefleksiją taikyti kompetencijoms įsivertinti, profesinės veiklos įsivertinimą susieti su sistemingu ir nuolatiniu mokymusi bei įsivertinus profesinę veiklą tikslingai planuoti profesinio tobulėjimo kryptį ir priemones. Todėl galima numanyti, kad galbūt nemaža dalis tiriamųjų nesupranta arba nevertina refleksijos ir savirefleksijos svarbos profesiniam tobulėjimui. Jie gali laikyti šiuos veiksmus laiko ir energijos švaistymu arba tiesiog nesijusti pakankamai pasitikintys savo gebėjimais atlikti tokias analizes. Taip pat, trūkstant aiškaus supratimo apie tai, kaip integruoti savirefleksiją į profesinį tobulėjimą, gali trūkti motyvacijos šioms veikloms vykdyti.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos (žr. 20 priedas), nustatyta, kad tarp:

- *Reflektuoti savo profesinę veiklą ir savirefleksiją taikyti kompetencijoms įsivertinti* ryšys yra teigiamas ir stiprus ($r=0,799$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad kuo daugiau tiriamieji reflektuoja savo profesinę veiklą, tuo labiau jie taiko savirefleksiją kompetencijoms įsivertinti, nes siekiant tobulinti savo gebėjimus bei žinias profesinėje srityje tai yra svarbu, o stiprus ryšys rodo, kad tai galimai padeda pasiekti aukštesnį profesionalumo lygį.
- *Reflektuoti savo profesinę veiklą ir savirefleksiją taikyti stipriesiems ir tobulintiniems profesinės veiklos aspektams išskirti* ryšys yra teigiamas ir stiprus ($r=0,749$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam didės ir kitas. Tai rodo, kad reflektuojant savo profesinę veiklą ir taikant savirefleksiją, galima efektyviau išskirti ir tobulinti stiprius profesinės veiklos aspektus, o tai gali padėti tiriamiesiems suvokti savo stipriąsias sritis ir jas dar labiau tobulinti, siekiant geresnių rezultatų ir profesionalumo plėtros.
- *Reflektuoti savo profesinę veiklą ir profesinės veiklos įsivertinimą susieti su sistemingu, nuolatinio mokymusi* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,596$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad reflektuojant savo profesinę veiklą ir dėmesingai praktikuojant sistemingą, nuolatinį mokymąsi, galima turėti teigiamą įtaką profesinės veiklos įsivertinimui.
- *Reflektuoti savo profesinę veiklą ir planuoti profesinio tobulėjimo kryptį ir priemones* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,466$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam iš kintamųjų, didės ir kitas. Tai rodo, kad reflektuojant savo profesinę veiklą, gali būti padedama efektyviau planuoti profesinio tobulėjimo kryptį ir priemones, kas leidžia individualiai identifikuoti sritis, kurias reikia tobulinti, ir sukurti veiksmingą planą siekiant karjeros augimo ir tobulėjimo.
- *Savirefleksiją taikyti kompetencijoms įsivertinti ir savirefleksiją taikyti stipriesiems ir tobulintiniems profesinės veiklos aspektams išskirti* ryšys yra teigiamas ir stiprus ($r=0,710$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad kompetencijų įsivertinimas savirefleksijos būdu, yra susijęs su savirefleksija, taikoma stipriesiems ir tobulintiniems profesinės veiklos aspektams išskirti. Kuo daugiau tiriamieji įsitraukia į savirefleksiją, tuo geriau jie gali nustatyti sritis, kurias reikia tobulinti.
- *Savirefleksiją taikyti kompetencijoms įsivertinti ir profesinės veiklos įsivertinimą susieti su sistemingu, nuolatinio mokymusi* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,615$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad

šie du aspektai turi tam tikrą sąryšį, nes taikant savirefleksiją ir dėmesingai praktikuojant sistemingą, nuolatinį mokymąsi, galima gerinti savo kompetencijas ir profesinę veiklą.

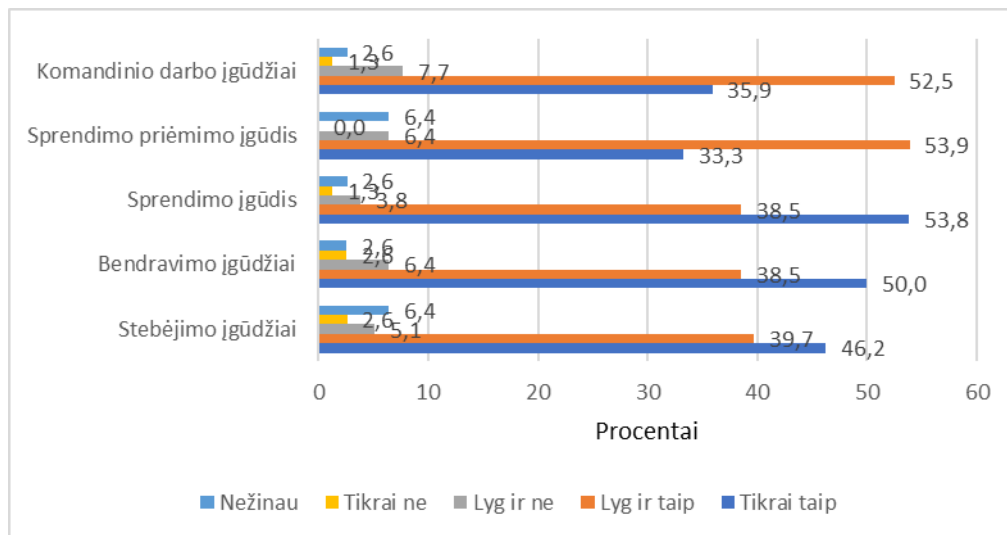
- *Savirefleksiją taikyti kompetencijoms įsivertinti ir įsivertinus profesinę veiklą tikslingai planuoti profesinio tobulėjimo kryptį ir priemones* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,568$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad taikant savirefleksiją kompetencijų įvertinimui, galima geriau nustatyti savo stipriąsias ir tobulintinas sritis, o tobulėjimo planavimas padeda efektyviau siekti karjeros tikslų ir tobulėti savo profesinėje veikloje.
- *Savirefleksiją taikyti stipriesiems ir tobulintiniems profesinės veiklos aspektams išskirti ir profesinės veiklos įsivertinimą susieti su sistemingu, nuolatinio mokymusi* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,675$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad taikant savirefleksiją stipriesiems ir tobulintiniems profesinės veiklos aspektams išskirti, galima efektyviau įvertinti savo profesinę veiklą ir integruoti sistemingą, nuolatinį mokymąsi, siekiant nuolat tobulinti savo įgūdžius ir pasiekti aukštesnio lygio profesinius rezultatus.
- *Savirefleksiją taikyti stipriesiems ir tobulintiniems profesinės veiklos aspektams išskirti ir įsivertinus profesinę veiklą tikslingai planuoti profesinio tobulėjimo kryptį ir priemones* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,541$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad taikant savirefleksiją stipriesiems ir tobulintiniems profesinės veiklos aspektams išskirti, galima efektyviau įvertinti savo profesinę veiklą ir planuoti tolesnį profesinį tobulėjimą siekiant maksimizuoti savo potencialą ir pasiekti karjeros tikslus.
- *Savirefleksiją taikyti stipriesiems ir tobulintiniems profesinės veiklos aspektams išskirti ir nuosekliai ir sistemingai tobulinti savo profesinės veiklos gebėjimus* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,280$), statistiškai reikšmingas ($p<0,013$). Šiek tiek didėjant vienam kintamajam, šiek tiek didės ir kitas. Tai rodo, kad savirefleksija gali padėti identifikuoti stipriąsias sritis ir planuoti tobulėjimo veiksmus, tačiau gali prireikti papildomų pastangų ir priemonių siekiant nuosekliai ir sistemingai tobulinti savo profesines gebėjimus.
- *Profesinės veiklos įsivertinimą susieti su sistemingu, nuolatinio mokymusi ir įsivertinus profesinę veiklą tikslingai planuoti profesinio tobulėjimo kryptį ir priemones* ryšys yra teigiamas ir stiprus ($r=0,708$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Šie kintamieji yra glaudžiai susiję. Tai rodo, kad tobulinant savo profesines gebėjimus ir sėkmingai įvertinant savo profesinę veiklą, svarbu įtraukti sistemingą ir nuolatinį mokymąsi kaip įrankį planuojant tolesnį profesinį tobulėjimą.

- *Profesinės veiklos įsivertinimą susieti su sistemingu, nuolatiniu mokymusi ir nuosekliai ir sistemingai tobulinti savo profesinės veiklos gebėjimus* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,398$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Kuo labiau tiriamieji susieja savo profesinės veiklos įsivertinimą su sistemingu, nuolatiniu mokymusi, tuo silpniau jie išryškina nuoseklų ir sistemingą savo profesinės veiklos gebėjimų tobulinimą
- *Įsivertinus profesinę veiklą tikslingai planuoti profesinio tobulėjimo kryptį ir nuosekliai ir sistemingai tobulinti savo profesinės veiklos gebėjimus priemonės ir ryšys* yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,446$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad efektyvus savęs įvertinimas ir planavimas gali padėti žmogui sąmoningai ir sistemingai tobulinti savo profesinius įgūdžius ir gebėjimus.

Koreliacinė analizė parodė, kad ryšio tarp profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos ir demografinių kintamųjų nėra.

Apibendrinant, koreliacinė analizė parodė, kad yra įvairių ryšių tarp skirtingų aspektų, tokių kaip refleksija, savirefleksija, profesinio veiklos vertinimas, planavimas ir tobulinimas. Paaikškėjo stiprus ryšys tarp refleksijos ir savirefleksijos bei tarp savirefleksijos ir profesinio veiklos vertinimo. Taip pat buvo pastebėti vidutinio stiprumo ryšiai tarp refleksijos ir nuolatinių mokymosi bei tarp savirefleksijos ir profesinių veiklos aspektų tobulinimo. Silpnesni ryšiai buvo pastebėti tarp savirefleksijos ir nuoseklaus bei sistemingo profesinių gebėjimų tobulinimo. Kiekvienas ryšys gali turėti skirtingą stiprumą, nuo stipraus iki silpno, tačiau visi jie yra teigiami ir statistiškai reikšmingi. Tai rodo, kad šie aspektai yra susiję ir gali turėti įtakos profesiniam tobulėjimui bei kompetencijų plėtrai.

Reflektuojančiojo mąstymo įgūdžių analizė. Siekiant išsiaiškinti kokius pedagogai turi reflektuojančiojo mąstymo įgūdžius, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytą turimą įgūdį, kuris buvo pateiktas su išsamesniu jo raiškos aprašymu (stebėjimo, bendravimo, sprendimo, sprendimų priėmimo, komandinio darbo) (žr. 4 priedas). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 18 paveiksle.

18 pav. Pedagogų turimi reflektuojančiojo mąstymo įgūdžiai (N=78)

Iš 18 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad truputį daugiau nei pusė apklaustųjų mano kad turi sprendimo ir bendravimo įgūdžius. Mažiau nei pusė respondentų nurodė, kad turi stebėjimo įgūdžius, o apie ketvirtadalis – komandinio darbo ir sprendimų priėmimo įgūdžius. Tai rodo, kad pedagogų profesinėje veikloje trūksta tam tikrų svarbių įgūdžių, kurie yra būtini veiksmingam mokymui ir mokinio pažangai. Šie rezultatai gali rodyti trūkumus profesinio tobulėjimo programose ir bendradarbiavimo bei įgūdžių plėtros stoką švietimo sistemoje. Būtina skatinti pedagogų profesinį tobulėjimą ir užtikrinti jiems galimybes įgyti ir tobulinti svarbius įgūdžius, siekiant užtikrinti kokybiškesnį mokymo procesą ir geriausius rezultatus.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos (žr. 21 priedas), nustatyta, kad tarp:

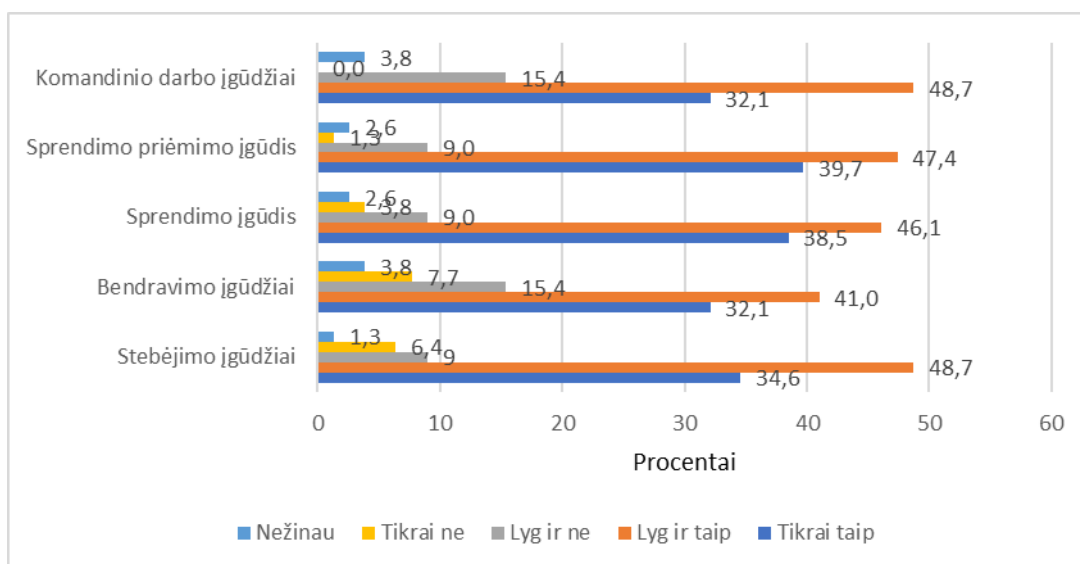
- *Stebėjimo įgūdžių* ir *bendravimo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,474$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad didesni stebėjimo įgūdžiai susiję su geresniais bendravimo įgūdžiais.
- *Stebėjimo įgūdžių* ir *spendimo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,311$), statistiškai reikšmingas ($p<0,006$). Tai rodo, jog tiriamieji, turintys gerus stebėjimo įgūdžius, dažnai taip pat pasižymi gerais sprendimų priėmimo įgūdžiais, tačiau šio ryšio stiprumas yra silpnas.
- *Stebėjimo įgūdžių* ir *spendimo priėmimo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,328$), statistiškai reikšmingas ($p<0,003$). Tai rodo, jog tiriamieji, turintys gerus stebėjimo įgūdžius, dažnai taip pat pasižymi gerais sprendimų priėmimo įgūdžiais, tačiau šio ryšio stiprumas yra silpnas.
- *Stebėjimo įgūdžių* ir *komandinio darbo* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,348$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tiriamieji, turintys geresnius įgūdžius, taip pat dažnai

- pasižymi geresniais komandinio darbo gebėjimais. Nors šis ryšys yra teigiamas, jo stiprumas yra silpnas, tai reiškia, kad įgūdžių lygis ne itin stipriai sąveikauja su komandinio darbo sėkme.
- *Bendravimo įgūdžių ir spendimo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,468$), statistiškai reikšmingas ($p<0,006$). Tai rodo, jog tiriamieji, turintys gerus bendravimo įgūdžius, dažnai taip pat pasižymi gerais sprendimų priėmimo įgūdžiais. Nors šie įgūdžiai turi tam tikrą sąsają ir stiprėja kartu, tačiau jų ryšys nėra labai stiprus arba visiškai proporcingas.
 - *Bendravimo įgūdžių ir spendimo priėmimo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,369$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, jog tiriamieji, turintys gerus bendravimo įgūdžius, dažnai taip pat pasižymi gerais sprendimų priėmimo įgūdžiais, tačiau šio ryšio stiprumas yra silpnas. Tiriamieji, kurie moka efektyviai bendrauti su mokiniais, kolegomis ir tėvais, gali turėti gebėjimą priimti sprendimus atsižvelgiant į bendravimo kontekstą.
 - *Bendravimo įgūdžių ir komandinio darbo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,386$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, jog tiriamieji, turintys gerus bendravimo įgūdžius, dažnai taip pat pasižymi tam tikrais komandinio darbo įgūdžiais, nors šis ryšys yra silpnas, galima numanyti, kad tie kurie puikiai bendrauja su kolegomis, moka konstruktyviai bendradarbiauti ir kooperuotis su kitais, gali pasižymėti tam tikrais komandinio darbo įgūdžiais
 - *Spendimo įgūdžių ir spendimo priėmimo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,473$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie geba efektyviai ir racionaliai išnaudoti turimus išteklius, priimti sprendimus pagal situacijos reikalavimus ir lanksčiai prisitaikyti prie kintančių aplinkybių, gali taip pat pasižymėti gebėjimu priimti tinkamus sprendimus.
 - *Spendimo įgūdžių ir komandinio darbo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,358$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, jog tiriamieji, turintys gerus spendimo įgūdžius, dažnai taip pat pasižymi tam tikrais komandinio darbo įgūdžiais, nors šis ryšys yra silpnas, galima numanyti, kad tie, kurie geba efektyviai planuoti ir organizuoti darbą, bendradarbiauti su kolegomis, skatinti grupės bendradarbiavimą ir kooperaciją, gali taip pat pasižymėti tam tikrais komandinio darbo įgūdžiais.
 - *Spendimo priėmimo įgūdžių ir komandinio darbo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,481$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tie tiriamieji, kurie moka priimti sprendimus bendrai su komanda, aktyviai bendrauti, skatinti grupės narių dalyvavimą ir kooperaciją, gali taip pat pasižymėti tam tikrais komandinio darbo įgūdžiais.

Koreliacinė analizė parodė, kad ryšio tarp turimų pedagogo reflektuojančiojo mąstymo įgūdžių ir demografinių kintamųjų nėra.

Rezultatai rodo, jog reflektuojantis mąstymas yra pedagogų individuali savybė, kuri nėra tiesiogiai susijusi su jų demografiniais duomenimis. Visų šių rezultatų apibendrinimas rodo, kad reflektuojančiųjų pedagogų įgūdžiai yra kompleksiški ir daugialypiai paveikti.

Toliau siekiant išsiaiškinti kokius pedagogai reflektuojančiojo mąstymo įgūdžius norėtų lavinti, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytą turimą įgūdį, kuris buvo pateiktas su išsamesniu jo raiškos aprašymu (stebėjimo, bendravimo, sprendimo, sprendimų priėmimo, komandinio darbo) (žr. 5 priedas). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 19 paveiksle.

19 pav. Reflektuojančiojo mąstymo įgūdžiai, kuriuos pedagogai nori lavinti (N=78)

Iš 19 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad ketvirtadalis apklaustųjų išreiškė norą tobulinti sprendimo ir sprendimo priėmimo įgūdžius, tai rodo jų supratimą apie šių įgūdžių reikšmę pedagoginėje veikloje. Be to, trečdalis respondentų išsakė poreikį tobulinti stebėjimo, komandinio darbo ir bendravimo įgūdžius. Tai rodo, kad šie įgūdžiai yra įvardyti kaip svarbūs ir pageidaujami tobulinti. Toks poreikis atspindi siekį įgyti arba tobulinti įgūdžius, kurie gali padėti pagerinti pedagogų veiklą, bendravimą su mokiniais ir komandinį darbą su kolegomis. Šie rezultatai gali būti vertinga informacija, kuri gali būti panaudota planuojant mokymo programas arba organizuojant mokymo veiklą, siekiant padėti pedagogams tobulinti norimus įgūdžius ir pagerinti jų profesinę veiklą.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp reflektuojančiojo mąstymo įgūdžių, kuriuos pedagogai nori lavinti (žr. 22 priedas), nustatyta, kad tarp:

- *Stebėjimo įgūdžių* ir *bendravimo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,441$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji norėdami lavinti šiuos gebėjimus, gali dalyvauti specializuotuose mokymuose arba dirbti su kitais patyrusiais pedagogais, siekdami gauti atitinkamos srities žinių ir įgūdžių. Taip

pat, tiriamieji gali reflektuoti savo praktiką, stebėti kitų kolegų pamokas, domėtis naujausiais pedagogikos metodais ir taikyti juos savo darbe.

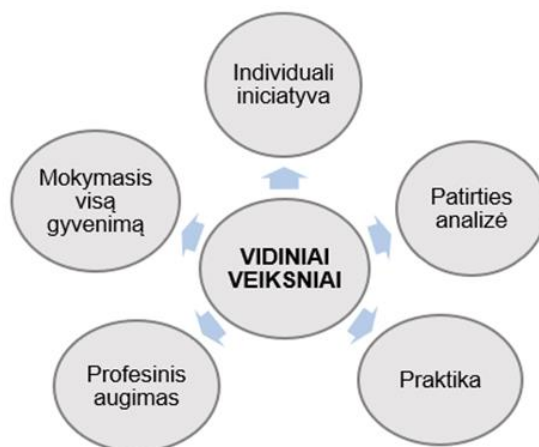
- *Stebėjimo įgūdžių ir sprendimo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,579$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamųjų noras lavinti stebėjimo įgūdžius ir sprendimo įgūdžius atitinka jų poreikį nuolat tobulinti ir prisitaikyti prie mokinių individualių poreikių ir kintančių situacijų. Tai gali padėti jiems tapti dar efektyvesniais ir įtakoti teigiamą mokymosi aplinką, kuri skatina mokinių pažangą ir gerovę.
- *Stebėjimo įgūdžių ir sprendimo priėmimo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,401$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji gali turėti motyvaciją ir poreikį lavinti tiek stebėjimo įgūdžius, tiek sprendimų priėmimo įgūdžius, siekiant efektyvesnio mokymo ir ugdymo proceso. Lavindami stebėjimo įgūdžius, pedagogai gali gerinti savo gebėjimus stebėti mokinių veiklą ir pažinti jų individualius poreikius, o tai gali padėti tinkamiau priimti sprendimus ir veikti pagal mokinių poreikius.
- *Stebėjimo įgūdžių ir komandinio darbo* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,637$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji siekdami lavinti šiuos gebėjimus, gali sukurti veiksmingą ir produktyvią mokymosi aplinką, kurioje gebės efektyviai bendradarbiauti su kolegomis ir sėkmingai atlikti savo profesinę veiklą.
- *Bendravimo įgūdžių ir sprendimo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,484$), statistiškai reikšmingas ($p<0,006$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamųjų siekis lavinti bendravimo įgūdžius ir sprendimo įgūdžius gali padėti pedagogams veiksmingiau ir efektyviau vykdyti savo profesinę veiklą, ugdant ir skatinant mokinių pažangą ir gerovę.
- *Bendravimo įgūdžių ir sprendimo priėmimo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,444$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamųjų siekis lavinti bendravimo įgūdžius ir sprendimo priėmimo įgūdžius gali padėti pedagogams efektyviau vykdyti savo profesinę veiklą, ugdant ir skatinant mokinių pažangą ir gerovę bei sprendžiant iššūkius, su kuriais jie susiduria mokyklos aplinkoje.
- *Bendravimo įgūdžių ir komandinio darbo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,507$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji gali siekti pagerinti savo gebėjimus kurti palankią ir produktyvią

komunikacijos atmosferą, suprasti ir atsižvelgti į kitų komandos narių perspektyvas, skatinti veiksmingą bendradarbiavimą ir sklandų darbo procesą.

- *Sprendimo įgūdžių ir sprendimo priėmimo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,420$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji gali siekti pagerinti savo gebėjimus analizuoti informaciją, vertinti galimus sprendimo variantus, įvertinti galimas pasekmes ir priimti racionalius sprendimus, atitinkančius mokymo ir ugdymo tikslus.
- *Sprendimo įgūdžių ir komandinio darbo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,604$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji gali siekti geresnių rezultatų darbe su kolegomis, sklandų bendradarbiavimą ir efektyvesnį mokymo bei ugdymo procesą.
- *Sprendimo priėmimo įgūdžių ir komandinio darbo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,567$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji gali siekti geresnių rezultatų bendradarbiaujant su kolegomis, prisidėti prie efektyvaus komandinio darbo, gerinti mokymo ir ugdymo procesą bei pasiekti bendrą tikslą.
- *Kvalifikacinės kategorijos ir sprendimo priėmimo įgūdžių* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,237$), statistiškai reikšmingas ($p<0,036$). Teigiamas, nors ir silpnas, ryšys tarp kvalifikacinės kategorijos ir sprendimo priėmimo įgūdžių rodo, kad tiriamieji su aukštesne kvalifikacinės kategorija gali turėti šiek tiek geresnius sprendimo priėmimo įgūdžius. Lavindami sprendimo priėmimo įgūdžius, jie gali tapti efektyvesni priimdami sprendimus, įgyvendindami savo veiklą ir siekdami pedagoginių tikslų, nepriklausomai nuo jų kvalifikacinės kategorijos.

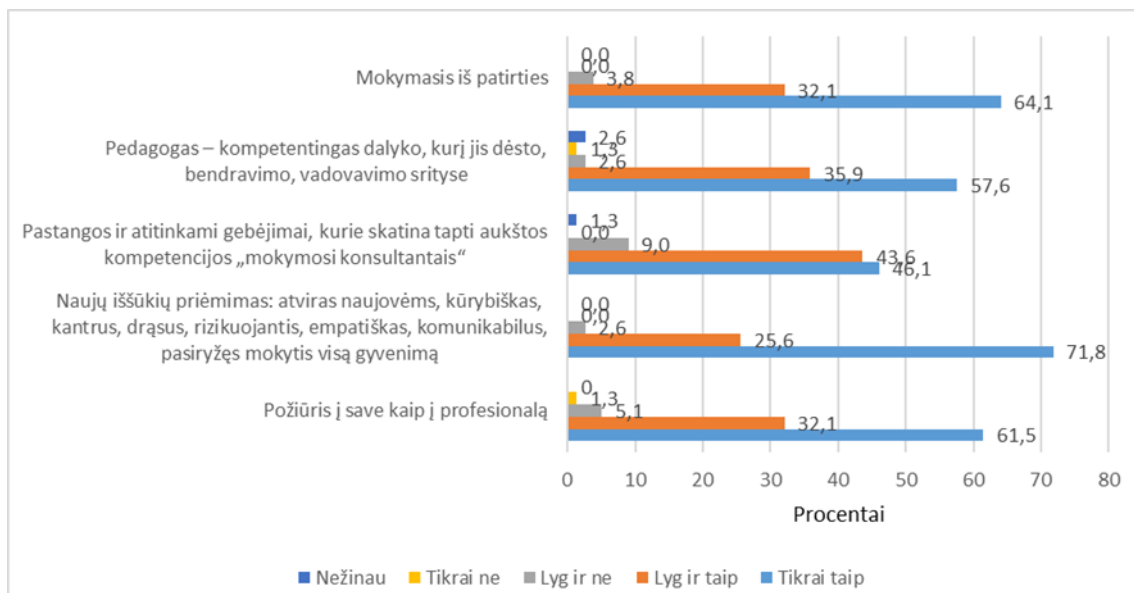
Apibendrinant, galima teigti, kad pedagogai išreiškia norą lavinti reflektuojančiojo mąstymo įgūdžius. Visi šie įgūdžiai yra svarbūs pedagogų veiklai ir gali prisidėti prie jų efektyvumo, mokymo proceso kokybės ir mokinių pažangos. Lavindami šiuos įgūdžius, pedagogai gali tapti dar kompetentesni, pasitikintys savo gebėjimais ir pasiekiantys geresnius rezultatus savo profesinėje veikloje.

Sąlygų padedančių plėtoti pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją analizė. Siekiant išsiaiškinti, kokios sąlygos, Jūsų manymu, padeda plėtoti pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytą veiksni (žr. 23 priedas). Atsižvelgiant į tai, kad buvo išskirta ir pateikta įvertinti nemažai veiksnių, jie buvo suskirstyti į vidinius ir išorinius. Vidiniai veiksniai buvo kategorizuoti (žr. 23 priedas), kategorijos pateiktos 20 paveiksle.

20 pav. Vidiniai veiksniai padedantys plėtoti pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją

Siekiant išsiaiškinti ar individuali iniciatyva padeda plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytą sąlygą (požiūris į save kaip profesionalą; naujų iššūkių priėmimas: atviras naujovėms, kūrybiškas, kantrus, drąsus, rizikuojantis, empatiškas, komunikabilus, pasiryžęs mokytis visą gyvenimą; pastangos ir atitinkami gebėjimai, kurie skatina tapti aukštos kompetencijos „mokymosi konsultantais“; pedagogas – kompetentingas dalyko, kurį jis dėsto, bendravimo, vadovavimo srityse; mokymasis iš patirties). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 21 paveiksle.

21 pav. Veiksnų, apimančių individualią iniciatyvą vertinimas (N=78)

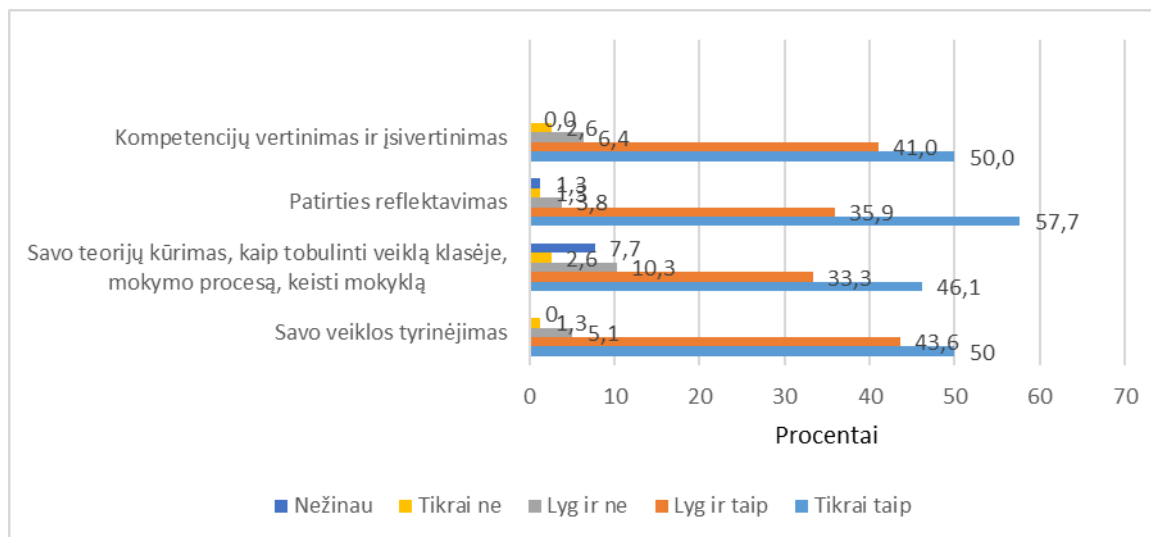
Iš 21 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad didžioji dalis apklaustųjų pritaria, kad nauji iššūkiai padeda plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją. Tai rodo, kad dauguma apklaustųjų supranta naujų iššūkių svarbą ir jų įtaką profesiniam augimui. Taip pat reikėtų pastebėti, kad daugiau nei pusė respondentų teigiamai vertina mokymosi iš patirties

principą. Tai reiškia, kad jie suvokia, jog per patirtį ir praktinį darbą galima įgyti vertingų žinių bei įgūdžių, kurie padeda tapti kompetentingais pedagogais. Tai rodo apklaustųjų norą nuolat tobulėti ir išmokti iš savo veiklos rezultatų. Be to, pastangos ir atitinkami gebėjimai yra svarbūs daugiau nei pusei respondentų, norint pagerinti savo profesinį pasirengimą ir veiklą. Tai rodo, kad apklaustieji supranta, jog norint pasiekti aukštus rezultatus savo darbe, reikalingos pastangos bei nuolatinis savo gebėjimų tobulinimas.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp individualios iniciatyvos sąlygų, kuriose pedagogas gali tobulėti (žr. 24 priedas), nustatyta, kad tarp kintamųjų yra reikšmingi ryšiai (žr. 48,49 priedai).

Apibendrinant rezultatus galima teigti, kad pedagogų požiūris į save kaip į profesionalą, pastangos ir atitinkami gebėjimai, kompetentingumas bei mokymasis iš patirties yra susiję su naujų iššūkių priėmimu. Tai rodo nuolatinio tobulinimosi, refleksijos, siekio tobulėti ir prisitaikyti prie kintančių veiklos sąlygų, svarbą. Taip pat akcentuojama kompetentingumo ir gebėjimų taikyti patirtį svarba siekiant geresnių rezultatų pedagoginėje veikloje. Vis dėlto, šie ryšiai yra vidutinio ar silpno stiprumo, todėl gali būti ir kitų veiksnių, kurie taip pat veikia šiuos procesus.

Siekiant išsiaiškinti ar patirties analizė padeda plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytą sąlygą (kompetencijų vertinimas ir įsivertinimas, patirties reflektavimas, savo teorijų kūrimas, kaip tobulinti veiklą klasėje, mokymo procesą, keisti mokyklą, savo veiklos tyrinėjimas). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 22 paveiksle.

22 pav. Veiksnių, apimančių patirties analizę vertinimas(N=78)

Iš 22 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad daugiau nei pusė apklaustųjų pritaria, kad patirties reflektavimas padeda plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją. Tai rodo, kad daugelis tiriamųjų supranta refleksijos svarbą ir jos naudą savo profesinėje veikloje. Pusė respondentų nurodė vertinantys kompetencijų vertinimą ir įsivertinimą, savo veiklos tyrinėjimą, bei savo teorijų kūrimą. Tai rodo, kad ne visi tiriamieji aktyviai įtraukia šiuos veiksmus

į savo refleksijos procesą. Nors tik pusė respondentų pabrėžė šiuos aspektus, tai vis tiek rodo tam tikrą supratimą apie refleksijos svarbą jų profesinėje veikloje.

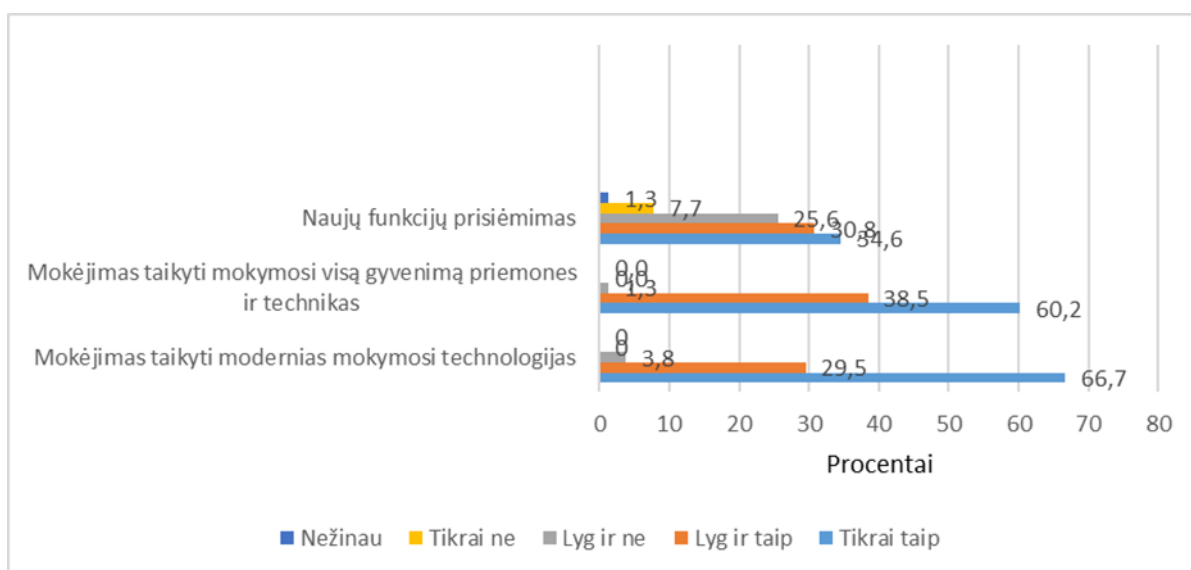
Analizuojant koreliacinius ryšius tarp patirties analizės sąlygų, kuriose pedagogas gali tobulėti (žr. 25 priedas), nustatyta, kad tarp *savo veiklos tyrinėjimo* ir *savo teorijų kūrimo* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,497$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie aktyviai tyrinėja savo veiklą, turi didesnę tendenciją kurti ir plėtoti savo teorinius pagrindus. Tai gali padėti jiems geriau suprasti pedagoginės praktikos principus, sukurti naujus mąstymo modelius ir gerinti savo veiklą. Nustatyta, kad tarp *savo veiklos tyrinėjimo* ir *patirties reflektavimo* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,404$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie aktyviai tiria savo veiklą, yra linkę atidžiau reflektuoti savo patirtį, o tai gali padėti jiems giliau suprasti savo veiklą, atpažinti stiprybes ir silpnybes, bei tobulinti savo profesinę kompetenciją. Nustatyta, kad tarp *savo veiklos tyrinėjimo* ir *kompetencijų vertinimo ir įsivertinimo* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,381$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Šiek tiek didėjant vienam kintamajam, šiek tiek didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie aktyviai tiria savo veiklą, yra linkę vertinti savo kompetencijas ir įvertinti save kritiškai, o tai gali padėti jiems suvokti savo stiprybes ir silpnybes bei identifikuoti sritis, kuriose reikalingas tobulinimas ir mokymasis. Nustatyta, kad tarp *patirties reflektavimo* ir *kompetencijų vertinimo ir įsivertinimo* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,525$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji gali naudoti patirties reflektavimą kaip veiksmingą priemonę įvertinti savo kompetencijas ir tobulėti savo profesinėje veikloje.

Taip pat nustatyta, kad tarp pedagogo kvalifikacinės kategorijos ir savo teorijų kūrimo nustatytas neigiamas ryšys ($r= - 0,225$), statistiškai reikšmingas ($p<0,048$). Tai rodo, kad tiriamieji su aukštesne kvalifikacine kategorija gali neaktyviai kurti savo teorines prielaidas ir mąstymo modelius apie pedagoginę veiklą. Tai gali būti dėl to, kad jie daugiau remiasi esamomis teorijomis ir geroji praktika, o ne skatina ar nestiprina savo asmeninės teorinės pažinties plėtojimą.

Apibendrinant rezultatus galima teigti, kad refleksija, veiklos tyrinėjimas ir teorijų kūrimas yra svarbūs aspektai pedagogų veiklos plėtojimui ir kompetencijų vertinimui. Tai rodo, kad aktyvus savo veiklos reflektavimas ir mokymasis iš patirties gali prisidėti prie profesinės kompetencijos tobulinimo ir kokybiškos pedagoginės praktikos plėtojimo. Tačiau pedagogų kvalifikacinė kategorija gali turėti įtakos jų polinkiams kurti savo teorines prielaidas.

Siekiant išsiaiškinti ar praktika padeda plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytą sąlygą (mokėjimas taikyti modernias

mokymosi technologijas, mokėjimas taikyti mokymosi visą gyvenimą priemones ir technikas, naujų funkcijų prisiėmimas). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 23 paveiksle.

23 pav. Veiksnių, apimančių praktiką vertinimas(N=78)

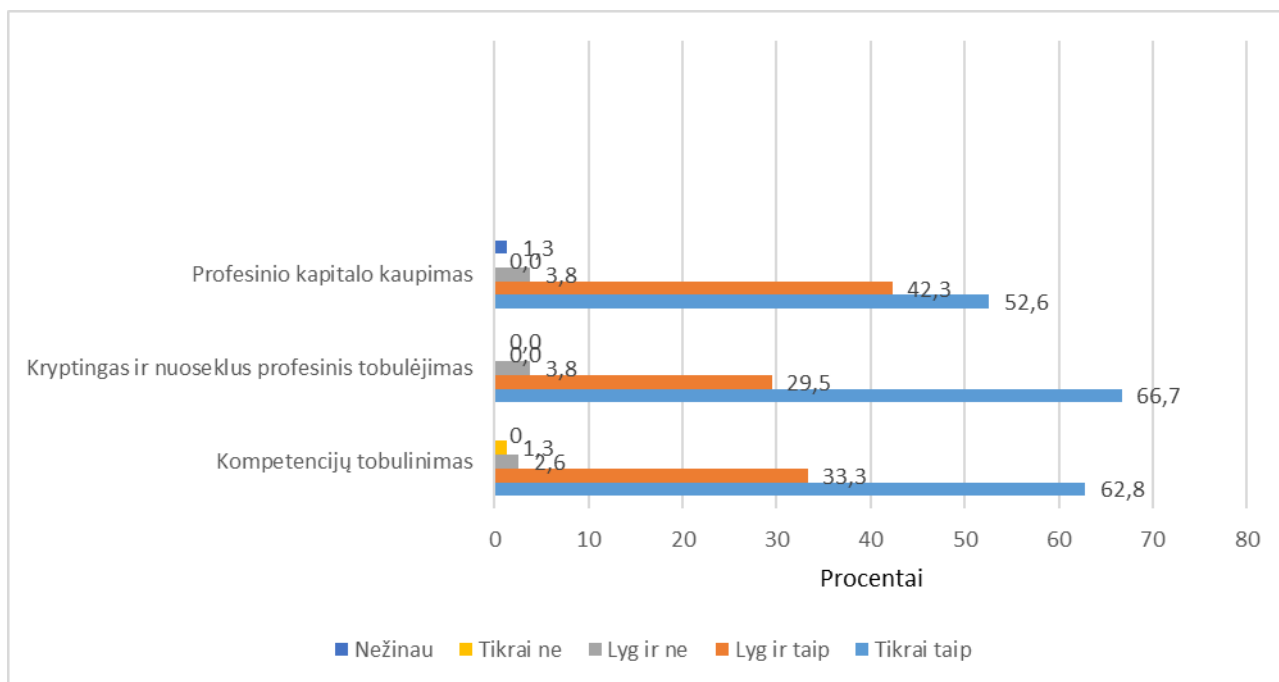
Iš 23 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad daugiau nei pusė apklaustųjų pritaria, kad mokėjimas taikyti modernias mokymosi technologijas bei mokymosi visą gyvenimą priemones ir technikas, padeda plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją. Tiriamųjų pritarimas šioms sąlygoms rodo, kad jie pripažįsta svarbą nuolatiniam mokymuisi, pasitiki šiuolaikinėmis technologijomis ir yra pasiryžę tobulėti bei plėtoti savo profesines kompetencijas. Nors tik trečdalis tiriamųjų pritaria, kad naujų funkcijų prisiėmimas padeda profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos plėtotei, tai gali rodyti poreikį geriau informuoti ir parengti juos naujovių pritaikymui.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp patirties analizės sąlygų, kuriose pedagogas gali tobulėti (žr. 26 priedas), nustatyta, kad tarp *mokėjimo taikyti modernias mokymosi technologijas* ir *mokėjimo taikyti mokymosi visą gyvenimą priemones ir technikas* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,521$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie yra patyrę ir pasitiki moderniomis technologijomis, taip pat vertina nuolatinį mokymąsi ir yra atviri naujoms priemonėms bei technikoms, padedančioms tobulėti jų profesinėje veikloje. Nustatyta, kad tarp *mokėjimo taikyti modernias mokymosi technologijas* ir *naujų funkcijų prisiėmimo* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,343$), statistiškai reikšmingas ($p<0,002$). Šiek tiek didėjant vienam kintamajam, šiek tiek didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie yra patyrę ir pasitiki moderniomis technologijomis, taip pat yra linkę eksperimentuoti su naujomis funkcijomis ir prisiimti naujų atsakomybių, siekdami tobulinti savo profesinę veiklą. Nustatyta, kad tarp *mokėjimo taikyti mokymosi visą gyvenimą priemones ir*

technikas ir *naujų funkcijų prisiėmimo* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,471$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie vertina nuolatinį mokymąsi ir taiko įvairias mokymosi priemones, taip pat yra linkę eksperimentuoti ir priimti naujas funkcijas, siekdami tobulinti savo profesinę veiklą. Koreliacinė analizė parodė, kad ryšio tarp praktikos sąlygų ir demografinių kintamųjų nėra.

Apibendrinant rezultatus galima numanyti, kad pedagogai vertina praktikos svarbą taikyti modernias mokymosi technologijas ir mokymosi visą gyvenimą priemones bei technikas plėtojant savo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją. Naujų funkcijų prisiėmimas gali būti iššūkis, tačiau tai gali būti įveikta su tinkama informacija ir parama.

Siekiant išsiaiškinti ar profesinis augimas padeda plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytą sąlygą (profesinio kapitalo kaupimas, kryptingas ir nuoseklus profesinis tobulėjimas, kompetencijų tobulinimas). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 24 paveiksle.

24 pav. Veiksnių, apimančių profesinio augimą vertinimas (N=78)

Iš 24 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad daugiau nei pusė tiriamųjų pripažįsta kryptingą ir nuoseklų profesinį tobulėjimą kaip svarbią sąlygą, leidžiančią plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją. Tai reiškia, kad jie supranta, jog nuolatinis tobulėjimas ir mokymasis yra būtini norint tobulinti savo profesinę veiklą ir įgyti reikiamų gebėjimų. Be to, panašiai daugiau nei pusė tiriamųjų taip pat vertina kompetencijų tobulinimą. Tai rodo, kad jie supranta, jog didinant savo gebėjimus ir žinias galima geriau atlikti savo profesinį darbą. Profesinio kapitalo kaupimas, kurį taip pat vertina daugiau nei pusė tiriamųjų, rodo, kad jie

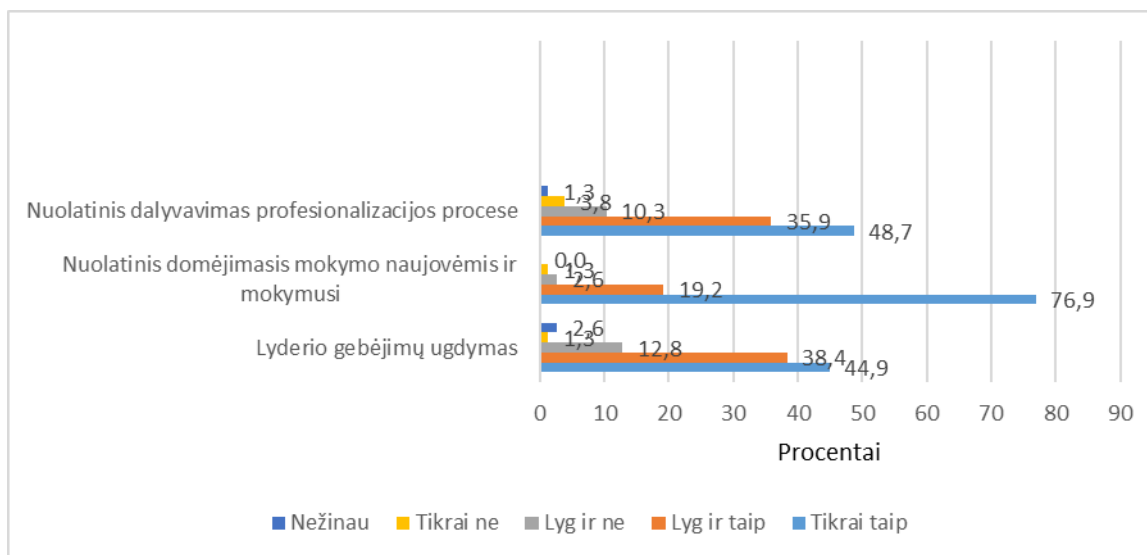
pripažįsta profesinę patirtį, žinias ir gebėjimus kaip svarbius išteklius, kurie turi įtakos jų veiklai ir sėkmei. Tai rodo, kad tiriamieji siekia nuolat tobulėti ir plėsti savo profesinį kapitalą, kad galėtų efektyviau dirbti ir teikti aukštos kokybės mokymą.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp profesinio augimo sąlygų, kuriose pedagogas gali tobulėti (žr. 27 priedas), nustatyta, kad tarp *kompetencijų tobulinimo* ir *kryptingo ir nuoseklaus profesinio tobulėjimo* ryšys yra teigiamas ir stiprus ($r=0,767$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tiriamieji, kurie daugiau dėmesio skiria kompetencijų tobulinimui, taip pat linkę dėti pastangas kryptingam ir nuosekliai tobulėti savo profesinėje veikloje. Tai rodo, kad norint efektyviai tobulėti profesiniame darbe, svarbu siekti naujų gebėjimų ir žinių bei juos nuolat tobulinti. Nustatyta, kad tarp *kompetencijų tobulinimo* ir *profesinio kapitalo kaupimo* ryšys yra teigiamas ir stiprus ($r=0,717$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tiriamieji, kurie daugiau dėmesio skiria kompetencijų tobulinimui, taip pat tendencingi kaupi profesinį kapitalą (profesinę patirtį, žinias, gebėjimus) kaip svarbų išteklių kaupimo šaltinį. Nustatyta, kad tarp *kryptingo ir nuoseklaus profesinio tobulėjimo* ir *profesinio kapitalo kaupimo* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,683$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tiriamieji, kurie siekia tobulėti kryptingai ir nuosekliai, taip pat yra linkę kaupti savo profesinį kapitalą (profesinę patirtį, žinias, gebėjimus), o tokios pastangos padeda jiems plėtotis ir pasiekti geresnių rezultatų savo profesinėje veikloje.

Taip pat nustatyta, kad tarp *pedagoginio darbo stažo* ir *kryptingo ir nuoseklaus profesinio tobulėjimo* nustatytas neigiamas ryšys ($r= - 0,224$), statistiškai reikšmingas ($p<0,049$). Tai rodo, kad ilgesnis pedagoginis darbo stažas yra susijęs su mažesniu akcentuojamu kryptingu ir nuosekliu profesiniu tobulėjimu. Tai reiškia, kad ilgesnis darbo stažas gali lemti tam tikrą pasyvumą arba mažesnę susidomėjimą siekti naujų mokymosi galimybių ir tobulėjimo.

Apibendrinant galima teigti, jog, šie rezultatai parodo, kad kompetencijų tobulinimas, kryptingas ir nuoseklus profesinis tobulėjimas bei profesinio kapitalo kaupimas yra svarbios sąlygos pedagogų profesiniam augimui. Tačiau reikia atsižvelgti į tai, kad pedagoginis darbo stažas gali turėti tam tikrą įtaką.

Siekiant išsiaiškinti ar mokymasis visą gyvenimą padeda plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytą sąlygą (nuolatinis dalyvavimas profesionalizacijos procese, nuolatinis domėjimasis mokymo naujovėmis ir mokymusi, lyderio gebėjimų ugdymas). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 25 paveiksle.

25 pav. Veiksnių, apimančių mokymosi visą gyvenimą vertinimas(N=78)

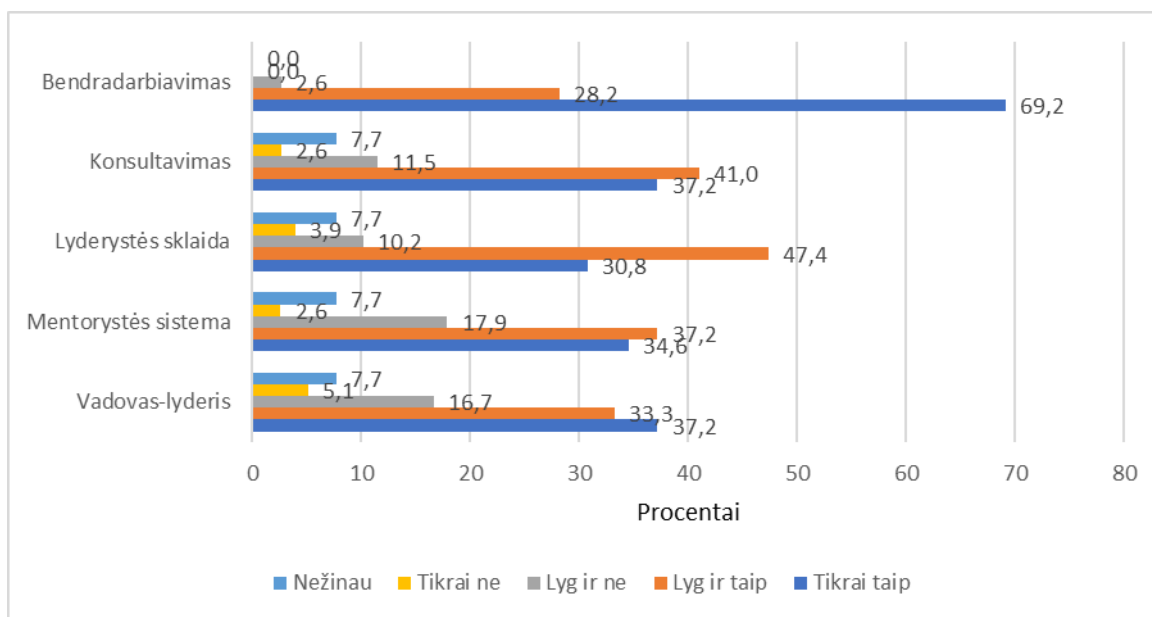
Iš 25 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad didžioji dalis apklaustųjų vertina nuolatinio domėjimosi mokymo naujovėmis ir mokymusi, kaip svarbią sąlygą, leidžiančią plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją. Tai rodo, kad pedagogai pripažįsta nuolatinį mokymąsi ir sekti naujoves kaip būdą tobulinti savo profesinį potencialą ir gerinti savo mokymo bei vertinimo kompetencijas. Nors šiek tiek daugiau nei trečdalis respondentų vertina nuolatinį dalyvavimą profesionalizacijos procese bei lyderio gebėjimų ugdymą, šie veiksniai yra mažiau įvertinti palyginti su kitomis sąlygomis, kurias vertina didžioji dalis apklaustųjų. Tai gali atspindėti tam tikrus iššūkius, su kuriais susiduria pedagogai siekdami dalyvauti tokiuose procesuose arba tobulinti lyderystės įgūdžius.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp mokymosi visą gyvenimą sąlygų, kuriose pedagogas gali tobulėti (žr. 28 priedas), nustatyta, kad tarp *lyderystės gebėjimų ugdymo* ir *nuolatinio domėjimosi mokymo naujovėmis ir mokymusi* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,335$), statistiškai reikšmingas ($p<0,003$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie aktyviai tobulina savo lyderystės gebėjimus, taip pat yra linkę nuolat siekti naujovių ir mokytis, tobulinti savo pedagogines kompetencijas ir geriau vadovauti mokymo procesui, o tai gali lemti geresnę gebėjimų pritaikyti naujas mokymo ir vertinimo strategijas bei efektyviau vadovauti mokinių mokymuisi. Nustatyta, kad tarp *lyderystės gebėjimų ugdymo* ir *nuolatinis dalyvavimas profesionalizacijos procese* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,340$), statistiškai reikšmingas ($p<0,002$). Nors tiriamieji, kurie labiau skiria dėmesį lyderystės gebėjimų ugdymui, dažniau dalyvauja profesionalizacijos procese, sąsaja tarp šių dviejų veiksnių nėra labai stipri. Tai gali reikšti, kad kiti veiksniai, tokie kaip laiko trūkumas, išteklių ar prioritetų nustatymas, gali turėti įtakos jų galimybei dalyvauti profesionalizacijos procese, nepriklausomai

nuo jų lyderystės gebėjimų ugdymo. Nustatyta, kad tarp *nuolatinio domėjimosi mokymo naujovėmis ir mokymusi* ir *nuolatinio dalyvavimo profesionalizacijos procese* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,318$), statistiškai reikšmingas ($p<0,005$). Tiriamieji, kurie daugiau domisi mokymosi naujovėmis ir nuolat mokosi, dažniau dalyvauja profesionalizacijos procese. Tai gali rodyti, kad tiriamieji, kurie siekia nuolatinio mokymosi ir naujovių įsisavinimo, taip pat įžvelgia ir pripažįsta profesionalizacijos proceso svarbą ir naudą savo profesinei plėtrai.

Apibendrinant, rezultatus galime teigti, kad pedagogai suvokia ir vertina mokymosi visą gyvenimą svarbą mokymosi visą gyvenimą kontekste. Jie yra linkę aktyviai domėtis naujovėmis, dalyvauti profesinėje veikloje ir siekti nuolatinio tobulėjimo. Tai svarbu siekiant adekvačiai atitikti nuolat besikeičiančias mokymo ir švietimo iššūkių aplinkybes.

Siekiant išsiaiškinti ar išorinės sąlygos padeda plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytą sąlygą (bendradarbiavimas, konsultavimas, lyderystės sklaida, mentorystės sistema, vadovas – lyderis). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 26 paveiksle.

26 pav. Išorinių sąlygų vertinimas(N=78)

Iš 26 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad daugiau nei pusė respondentų pasisako, kad bendradarbiavimas yra svarbi išorinė sąlyga leidžianti plėtoti profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją. Tai rodo, kad tiriamieji yra linkę akcentuoti grupinio darbo svarbą ir vertina galimybę dalintis žiniomis, idėjomis bei patirtimi su kolegomis. Bendradarbiavimas padeda skatinti inovacijas, skirtingų mokytojų stiprybių išnaudojimą ir bendrą augimą. Tačiau šie duomenys taip pat atskleidžia, kad mažiau nei trečdalis pedagogų vertina konsultavimą, mentorystės sistemą ir vadovą-lyderį kaip vertingas priemones. Tai gali reikšti, kad tam tikra dalis

pedagogų nėra pakankamai supažindinta su šių priemonių potencialu arba nėra tinkamų struktūrinių sąlygų, kad jos būtų veiksmingai panaudojamos. Konsultavimas ir mentorystė gali padėti pedagogams tobulėti, dalintis idėjomis ir gauti naudingų atsiliepimų, o vadovas-lyderis gali paskatinti ir skatinti naujoves bei ugdyti lyderystės savybes mokykloje. Be to, tik trečdalis tiriamųjų vertina lyderystės sklaidos svarbą. Tai gali rodyti, kad šioje srityje yra trūkumų arba tiriamieji nepripažįsta, kaip svarbu skleisti ir propaguoti lyderystės savybes, o tai gali būti susiję su mokyklų kultūra, kurioje šie aspektai nėra pakankamai pabrėžiami arba nevertinami.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp mokymosi visą gyvenimą sąlygų, kuriose pedagogas gali tobulėti (žr. 29 priedas), nustatyta, kad tarp:

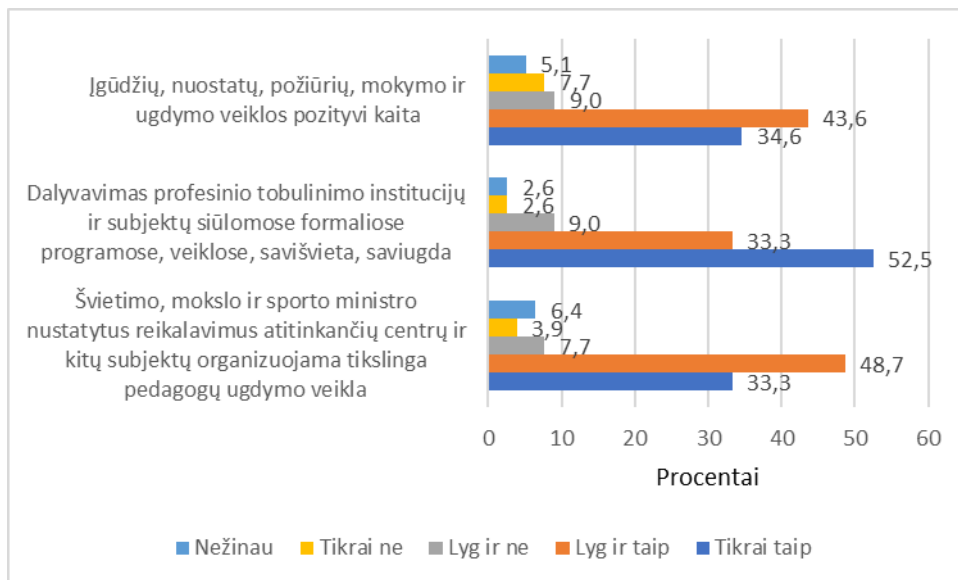
- *Vadovo lyderio ir mentorystės sistemos* ryšys yra teigiamas ir stiprus ($r=0,721$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Šis rezultatas teikia įrodymų, kad vadovo lyderio įtaka ir mentorystės sistema yra susijusios ir veikia viena kitą pedagogų profesinės plėtros kontekste. Vadovo lyderystė gali paskatinti ir remti pedagogų augimą, o mentorystės sistema suteikia jų reikiamą palaikymą, patarimus ir indėlių. Šie rezultatai pabrėžia, kad stiprus ir veiksmingas vadovas-lyderis bei gerai organizuota mentorystės sistema yra svarbios sąlygos pedagogų profesiniam tobulėjimui.
- *Vadovo – lyderio ir lyderystės sklaidos* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,667$) statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad vadovai gali turėti tam tikrą įtaką skleisti lyderystės vertybes ir savybes.
- *Vadovo – lyderio ir konsultavimo* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,575$) statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad vadovai, kurie yra efektyvūs lyderiai, taip pat pasižymi gebėjimu ir noru suteikti patarimus, paramą ir konsultacijas pedagogams.
- *Vadovo – lyderio ir bendradarbiavimo* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,309$) statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Nors šis ryšys yra teigiamas, jis yra silpnas, kas reiškia, kad vadovo lyderystė turi tam tikrą, tačiau ne itin didelį poveikį bendradarbiavimui. Tai gali rodyti, kad vadovai turi tam tikrą įtaką skatinti bendradarbiavimą tarp pedagogų, tačiau daugiau veiksmų gali įtakoti bendradarbiavimo lygį organizacijoje.
- *Mentorystės sistemos ir lyderystės sklaidos* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,694$) statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad efektyvi mentorystės sistema gali būti veiksminga priemonė skatinti lyderystės savybes ir jų sklaidą tarp pedagogų.
- *Mentorystės sistemos ir konsultavimo* ryšys yra teigiamas ir stiprus ($r=0,746$) statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad mentorystės

sistema gali turėti įtakos konsultavimo veiklai ir suteikti vertingą paramą bei patarimus pedagogams.

- *Mentorystės sistemos ir bendradarbiavimo* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,440$) statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas.
- *Lyderystės sklaidos ir konsultavimo* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,690$) statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad geresnė mentorystės sistema gali būti veiksminga skatinant bendradarbiavimą tarp pedagogų profesinėje veikloje.
- *Lyderystės sklaidos ir bendradarbiavimo* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,432$) statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Šiek tiek didėjant vienam kintamajam, šiek tiek didės ir kitas. Tai rodo, kad lyderystės sklaida gali būti susijusi su didesniu konsultavimo veiklos mastu pedagogų profesinėje veikloje.
- *Bendradarbiavimo ir konsultavimo* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,507$) statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad gerėjant bendradarbiavimo veiklai, tikimasi didesnio konsultavimo veiklos masto ir poveikio.
- Koreliacinė analizė parodė, kad ryšio tarp išorinių sąlygų ir demografinių kintamųjų nėra.

Apibendrinant gautus rezultatus galima teigti, kad tarp vadovo-lyderio, mentorystės sistemos, konsultavimo ir bendradarbiavimo yra ryšiai, kurie rodo tam tikrą sąveiką pedagogų profesinėje veikloje. Vadovo-lyderio ir mentorystės sistemos tarpusavio ryšys yra stiprus, o vadovo-lyderio ir konsultavimo bei vadovo-lyderio ir bendradarbiavimo ryšiai yra vidutinio stiprumo. Taip pat pastebima vidutinio stiprumo ryšis tarp mentorystės sistemos ir lyderystės sklaidos, mentorystės sistemos ir konsultavimo bei mentorystės sistemos ir bendradarbiavimo. Be to, lyderystės sklaidos ir konsultavimo bei bendradarbiavimo ir konsultavimo ryšiai yra vidutinio stiprumo. Šie ryšiai rodo, kad šie veiksniai tarpusavyje sąveikauja ir gali turėti įtakos pedagogų profesiniam tobulėjimui ir veiklai.

Profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija sąveikos analizė. Siekiant išsiaiškinti ar profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija sąveikauja, respondentų buvo prašyta įvertinti nurodytą (Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytus reikalavimus atitinkančių centrų ir kitų subjektų organizuojama tikslinga pedagogų ugdymo veikla; dalyvavimas profesinio tobulinimo institucijų ir subjektų siūlomose formaliose programose, veiklose, savišvieta, saviugda; įgūdžių, nuostatų, požiūrių, mokymo ir ugdymo veiklos pozityvi kaita). Duomenų pasiskirstymas pateiktas 27 paveiksle.

27 pav. Pedagoogo profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveikos vertinimas(N=78)

Iš 27 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad apie pusė respondentų pritaria, kad dalyvavimas profesinio tobulinimo institucijų ir subjektų siūlomose formaliose programose, veiklose, savišvieta, saviugda sąveikauja su pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija. Tai rodo, kad respondentai suvokia, jog nuolatinis mokymasis ir dalyvavimas profesinėse programose yra svarbus veiksnys pedagogų kompetencijų tobulinimui. Tai gali atspindėti nuolatinį švietimo sistemos vystymąsi, siekiant užtikrinti aukštą pedagogų kvalifikacijos lygį ir geriausią galimą mokymo ir mokymosi procesą. Trečdalis apklaustųjų mano kad įgūdžių, nuostatų, požiūrių, mokymo ir ugdymo veiklos pozityvi kaita bei Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytus reikalavimus atitinkančių centrų ir kitų subjektų organizuojama tikslinga pedagogų ugdymo veikla sąveikauja su šia kompetencija. Tai rodo, kad tiriamieji, turi suvokimą, kad pedagogų ugdymo veikla, organizuojama atsižvelgiant į Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytus reikalavimus bei kitų subjektų iniciatyvas, yra svarbus veiksnys pedagogų kompetencijų plėtrai ir profesinio tobulėjimo procesui. Tai atspindi pastangas užtikrinti aukštą pedagogų kvalifikacijos lygį ir gerinti švietimo sistemos efektyvumą.

Analizuojant koreliacinius ryšius tarp profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija sąveikos, (žr. 30 priedas), nustatyta, kad tarp: *Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tikslinga pedagogų ugdymo veikla turi teigiamą ryšį su pozityvia kaita*, ir jis yra vidutinio stiprumo ($r=0,515$) statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, Švietimo institucijų nustatytos iniciatyvos pedagogų tobulinimo ir profesinio augimo srityje atrodo turinčios teigiamą poveikį pedagogams ir prisidedančios prie jų kompetencijų vystymo. Taip pat nustatytas ryšys teigiamas ryšys *Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tikslinga pedagogų*

ugdymo veikla ir formaliomis programomis ir jis yra vidutinio stiprumo ($r=0,421$) statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad kuo daugiau tiriamųjų dalyvauja formaliose programose, tuo labiau pastebima teigiamos kaitos tendencija jų profesinėje veikloje ir stiprėja jų kompetencija vertinimo bei tobulinimo srityje. Dalyvavimas formaliose programose, kurios yra sukurtos profesiniam tobulinimui, atrodo turintis teigiamą poveikį pedagogams ir prisidedantis prie jų kompetencijų plėtros. Nustatyta, kad formalių programų ir pozityvios kaitos ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,355$) statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Šiek tiek didėjant vienam kintamajam, šiek tiek didės ir kitas. Tai rodo, kad dalyvavimas formaliose programose gali turėti teigiamą poveikį pedagogo profesinės veiklos pokyčiams ir skatinti pozityvią kaitą. Taip pat nustatyta, kad pedagogo kvalifikacinė kategorija ir formalios programos ryšys yra teigiamas, bet silpnas ($r=0,227$) statistiškai reikšmingas ($p<0,045$). Tai rodo, kad aukštesnė pedagogo kvalifikacinė kategorija gali būti susijusi su didesniu dalyvavimu formaliose programose, o dalyvavimas formaliose programose gali prisidėti prie pedagogo kvalifikacijos kėlimo.

Apibendrinant galima teigti, kad visi šie rezultatai rodo, kad pedagogų profesinio tobulėjimo veiksmai, įskaitant dalyvavimą formaliose programose ir vykdant tikslingą pedagogų ugdymo veiklą, turi įtakos pedagogų kompetencijoms vertinimo ir tobulinimo srityje. Tai rodo pastangas užtikrinti aukštą pedagogų kvalifikacijos lygį ir gerinti švietimo sistemos efektyvumą.

2.2.2. Kokybinis tyrimas

Atliktas kokybinis tyrimas, taikant refleksijos metodą ir siekiant nustatyti pedagogų patirtis, susijusias su profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiška. Toliau pateikiama kokybinio tyrimo rezultatai ir analizė.

Išanalizavus mokslinę literatūrą paaiškėjo, jog patirtis yra pragmatiškas pažinimas su dinamišku turiniu, kurį žmogus formuoja sau naudinga linkme, pertvarkydamas tikrovę (Daukilas 2016, p. 58) ir tai skatina žmogų judėti į priekį (Dewey, 1997, p. 13). Taigi tiriamuoju darbu siekiama nustatyti profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveikos aspektus ir ištirti šios kompetencijos raišką pedagogo profesinėje veikloje, kai jis reflektuoja savo profesinę veiklą ir savirefleksiją taiko kompetencijoms įsivertinti. Tyrimo dalyvių buvo prašoma pasidalinti savo asmeniniu požiūriu į šios kompetencijos raišką ir pateikti refleksiją, kokios Jų patirtys, profesinėje veikloje, susiję su profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiška. Taip pat išryškinti savo kaip pedagogo, profesinio augimo procesuose įgytų kompetencijų naudingiausias būdus, apmąstyti, kaip įgyti gebėjimai, įgūdžiai, požiūriai, vertybės ar žinios, kaip nauja patirtis, darė įtaką profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijai, kai reflektuodami savo profesinę veiklą ir savirefleksiją taikydami

kompetencijai įsivertinti, išskyrė stipresnius bei tobulintinus profesinės veiklos aspektus. Be to, buvo klausiama, kaip sėkmingai ar nesėkmingai jie planavo profesinio tobulėjimo kryptį ir priemones, bei kokius pakeitimus jie darytų ateityje (X priedas).

Taigi analizuojant gautus duomenis paaiškėjo, kad pedagogai išvelgia patirties įgijimo galimybes, jų teiginiai pateikiami 6 lentelėje ir 50 priede.

6 lentelė. **Pedagogų patirties įgijimo galimybės** (N=6)

Kategorija	Teiginių skaičius	Sub-kategorija	Teiginiai
Konkrečios	5	Didelė pasiūla	<i>Galimybių tobulėti savo profesinėje srityje yra labai daug <...> (P1)</i>
		Ilgalaikės programos	<i>Dalyvaujant ilgalaikėje (5 metų) programoje <...> (P3)</i>
		Seminarai	<i>Dažniausiai kompetencijas tobulinu seminaruose, <...> (P5)</i>
		Kursai	<i>Dažniausiai kompetencijas tobulinu <...> , įvairiuose kursuose (P5)</i>
		Patirties sklaida	<i><...> kai kiti dalinasi savo gerosiomis patirtimis, <...> (P5)</i>
Individualios	2	Naujovių paieška	<i><...> nuolat ieškau būtų atrasti kažką naujo. (P2)</i>
		Poreikių tenkinimas	<i>Įvairius gebėjimus tobulinu ar įgyju <...> atsižvelgiant į poreikį (P2)</i>

Analizuojami refleksijų duomenys neišryškino esminių skirtumų, todėl tyrimo rezultatai pateikiami apibendrintai. Tyrimo dalyviai nurodė, kad siekdami gauti naują patirtį jie pasirenka kelias galimybes, o pedagogų pasirinkimą charakterizuoja kategorijos "Konkrečios" ir "Individualios". Pedagogų pasirinkimas dažniausiai yra susijęs su konkrečiomis ir individualiomis strategijomis, kurios atitinka jų poreikius ir pageidavimus.

Kategorija „Konkrečios“ sukonkretinta į penkias subkategorijas „Didelė pasiūla“, „Ilgalaikės programos“, Seminarai“, „Kursai“ ir „Patirties sklaida“. Toks informantų požiūris leidžia išryškinti svarbius aspektus ir tendencijas, susijusias su pedagogų pasirinkimais ir galimybėmis profesiniam augimui. Informantai teigia, kad turi **plačias ir įvairiapusiškas galimybes** įgyti profesinę patirtį, to siekiama per didelę pasiūlą, kurios spektras yra gana platus („*Galimybių tobulėti savo profesinėje srityje yra labai daug*“ (P1)). Dalyvavimas **ilgalaikėse mokymo iniciatyvose** suteikia galimybę gauti išsamesnę ir gilesnę patirtį, kuri užtrunka ilgesnį laiką („*Dalyvaujant ilgalaikėje (5 metų) programoje*“ (P3)). **Struktūruota ir sisteminga mokymo aplinka** suteikia tyrimo dalyviams aiškią kryptį, kurios pagrindu jie gali tobulinti savo kompetencijas ir įgyti naują patirtį („*Dažniausiai kompetencijas tobulinu seminaruose, <...> (P5), „Dažniausiai kompetencijas tobulinu <...> , įvairiuose kursuose“ (P5)*). Šioje aplinkoje dažnai yra suteikiama **galimybė gauti grįžtamąjį ryšį** iš mokymo specialistų arba bendrauti su kitais profesinės srities specialistais, kurie **dalinasi savo vertinga patirtimi ir praktiniais**

pasiekimais („<...> kai kiti dalinasi savo gerosiomis patirtimis, <...> “(P5)). Plati ir įvairiapusiška pasiūla, kai galima pasirinkti įvairias mokymo iniciatyvų, tokias kaip ilgalaikės programos, seminarai ir kursai yra priemonės pedagogams įgyti naują patirtį, tobulinant kompetencijas ir tobulėjant profesinėje srityje.

Kategorija „Individualios“ sukonkretinta į dvi subkategorijas „Naujų paieška“, „Poreikių tenkinimas“. Informantų teiginiai išryškina jų **inovatyvų požiūrį** („<...> nuolat ieškau būtų atrasti kažką naujo“ (P2)) ir patirties įgijimo paieškas, kurios siejamos su reikalavimais **tobulinti gebėjimus, atsižvelgiant į kontekstą**, kuriame veikia („Įvairius gebėjimus tobulinu ar įgyju <...> atsižvelgiant į poreikį“ (P2)). Inovatyvus požiūris ir patirties įgijimo galimybes atskleidžia individualias galimybes tobulinti gebėjimus, atsižvelgiant į veiklos kontekstą ar savo asmeninius poreikius.

Apibendrinant pedagogų pasisakymus, galima teigti, kad pedagogų patirtis įgyjama per mokymo iniciatyvas, kurios yra bendros ir pasiekiamos daugeliui pedagogų. Tai apima didelę pasiūlą, ilgalaikės programas, seminarus ir kursus, kurie yra organizuojami visiems norintiems dalyvauti. Šios mokymo iniciatyvos gali suteikti pedagogams plačią perspektyvą, įvairiapusiškas žinias ir patirtį. Kita vertus, yra ir kitos galimybės, kurios yra pritaikytos individualiai atsižvelgiant į specifinius poreikius ir veiklos kontekstą.

Toliau gauti duomenys atskleidė, keletą veiksnių, kurie riboja pedagogų patirties įgijimą ir taip sukelia tam tikras kliūtis kompetencijų tobulinimui ir profesiniam augimui. Veiksniai trukdantys pedagogams įgyti patirtį pateikti 7 lentelėje ir 50 priede.

7 lentelė. **Patirties įgijimą ribojantys veiksniai (N=6)**

Kategorija	Teiginių skaičius	Sub-kategorija	Teiginiai
Išoriniai veiksniai	5	Lūkesčių neatitikimas	<...> tikimasi visai ko kito <...> (P2)
		Skatinimo stoka	Valstybinė švietimo sistema niekaip neskatina tobulėjimo <...> (P4)
		Neteisingas įvertinimas	Valstybinė švietimo sistema <...> vienodai atlygina tiek už puikių, tiek už blogą darbą, <...> (P4)
		Švietimo reformos	<...> kuomet vykdomos švietimo reformos, <...> kyla per daug neaiškumų (P1)
		Pertvarkos	<...> kuomet vykdomos <...> pertvarkos ir kyla per daug neaiškumų (P1)
Vidiniai veiksniai	6	Nusivylimas	<...> skambūs ir traukiantys seminarų pavadinimai dažniausiai nuvilia <...> (P2)
		Beprasmybės jausmas	<...> dažnai aplanko beprasmybės jausmas <...> (P1)
		Baimės jausmas	Dar nedirštu išbandyti pati naujas programėles <...> (P5)
		Nepasitikėjimas	<...> kartais nepasitikiu, <...> (P5)
		Nesaugumas	<...> jaučiuosi nesaugiai <...> (P5)
		Abejingumas	<...> tai tikrai neskatina savo atradimais dalintis su kitais, <...> (P4)

Analizuojant informantų pateiktus refleksijų duomenis, paaiškėjo, jog veiksniai gali būti suskirstyti į dvi kategorijas „Išoriniai veiksniai“ ir „Vidiniai veiksniai“. Kategorijoms priskirti teiginiai liudija, jog tiek išoriniai tiek vidiniai veiksniai turi reikšmingą įtaką pedagogų patirties įgijimui.

Informantų nuomone reikšmingi yra išoriniai veiksniai, nes kategorija „Išoriniai veiksniai“ sukonkretinta į penkias subkategorijas „Lūkesčių neatitikimas“, „Skatinimo stoka“, „Neteisingas įvertinimas“, „Švietimo reformos“ ir „Pertvarkos“. Šios subkategorijos išryškina konkretesnius aspektus ir situacijas, su kuriais susiduria pedagogai. Informantai teigia, kad **nesuderinamumas tarp tikslų ir realybės** („<...> tikimasi visai ko kito <...>“ (P2)), **paramos trūkumas** („Valstybinė švietimo sistema niekaip neskatina tobulėjimo <...>“ (P4)) ir **neapibrėžtumas susijęs su sisteminiais švietimo pokyčiais** („<...> kuomet vykdomos švietimo reformos, <...> kyla per daug neaiškumų“ (P1)) bei **organizacijos restruktūrizacija** („<...> kuomet vykdomos <...> pertvarkos ir kyla per daug neaiškumų“ (P1)). Nesuderinamumas tarp tikslų ir realybės, trūkstant paramos ir neaiškumo dėl sisteminio švietimo pokyčių bei organizacijos restruktūrizacijos yra išoriniai veiksniai, kurie riboja pedagogų patirties įgijimą.

Kategorija „Vidiniai veiksniai“ akcentuojama pakankamai reikšmingai, nes ji sukonkretinta į šešias subkategorijas „Nusivylimas“, „Beprasmybės jausmas“, „Baimės jausmas“, „Nepasitikėjimas“, „Nesaugumas“, „Abejingumas“. Šios subkategorijos išryškina specifinius vidinius veiksnius, su kuriais susiduria pedagogai ir kurie turi įtakos jų patirties įgijimui. Informantų nuomone, patirties įgijimui trukdo **apgaulingas išpūdis, sukeliantis neigiamus jausmus** („<...> skambūs ir traukiantys seminarų pavadinimai dažniausiai nuvilia <...>“ (P2)), taip aplanko **negatyvi būklė, kai prarandamas tikėjimas išvelgti prasmę** („<...> dažnai aplanko beprasmybės jausmas <...>“ (P1)), bei **neigiamas emocinis atsakas susidūrus su iššūkiu** („Dar nedrįstu išbandyti pati naujas programėles <...>“ (P5)). Taip pat išryškėjo, informantų teiginiuose, tai, kad **abejingumas savo sugebėjimams** („<...> kartais nepasitikiu, <...>“ (P5)), **pažeidžiamumas** („<...> jaučiuosi nesaugiai <...>“ (P5)), **neigiamas požiūris atsiribojant** („<...> tai tikrai neskatina savo atradimais dalintis su kitais, <...>“ (P4)) veikia pedagogų požiūrį ir trukdo įgyti reikalingą patirtį.

Apibendrinant galima teigti, jog pedagogai gali susidurti su išoriniais ir vidiniais veiksniais tiek savo darbo aplinkoje, tiek bandydami įgyti patirties. Išoriniai veiksniai gali būti susiję su aplinkos sąlygomis, švietimo sistemos politika, organizacijos politika ar pertvarkomis, kurios gali turėti įtakos pedagogų darbui ir galimybei įgyti patirties. Vidiniai veiksniai yra glaudžiai susiję su pedagogų asmeninėmis savybėmis, požiūriu ir emocijomis, kurios gali paveikti jų gebėjimą įgyti

ir pritaikyti naują patirtį, aktyvų naujų patirties įgijimo būdų ieškojimą bei prisitaikymą prie kintančių darbo sąlygų.

Toliau analizuojant tyrimo duomenis pastebėtos informantų išvalgos apie profesinio tobulėjimo privalumus. Zablackė (2020, p. 2), akcentuoja, jog pedagogo profesinis ir asmeninis tobulėjimas daro įtaką jo karjeros augimui, trunkančiam visą pedagoginės veiklos laikotarpį ir tai atsispinti informantų teiginiuose. Gautų duomenų priskyrimas pateikiamas 8 lentelėje 50 priede.

8 lentelė. **Profesinio tobulėjimo privalumai** (N=6)

Kategorija	Teiginių skaičius	Sub-kategorija	Teiginiai
Kompetencijų tobulinimas	2	Dalykinės	<i>Profesiniam tobulėjimui didžiausią įtaką daro dalykinės <...> kompetencijos tobulinimas (P4)</i>
		Metodinės	<i>Profesiniam tobulėjimui didžiausią įtaką daro <...> metodinės kompetencijos tobulinimas. (P4)</i>
Karjera	1	Privatus sektorius	<i><...> tačiau išstobulinus dalykines ir metodines kompetencijas galima pereiti į privatų sektorių. (P4)</i>
Patirties įgijimas	6	Per žinias	<i>Buvo teorinis pagrindas, <...> (P3)</i>
		Bendradarbiaujant	<i><...> bendradarbiaujant turinio išdėstymas <...> (P3)</i>
		Per praktiką	<i><...> praktinis jo išbandymas(P3) <...> pavyksta išsamiai susipažinti su naudingomis programėlėmis, kurios paįvairina mano dėstomo dalyko veiklą (P5) <...> Išmokusi kurti QR kodus, <...> (P5)</i>
		Per kitų patirtį	<i><...> todėl labai patogu pasinaudoti jau išbandytais kitų pedagogų patirtimis (P5)</i>
Ugdymo proceso kokybė	1	Per mokinių įtraukimą	<i><...> pastebėjau, kad mokiniai su malonumu imasi užduočių, <...> (P5)</i>

Informantų nuomone profesinis tobulėjimas suprantamas kaip tam tikrų pokyčių ir pažangos siekimas profesinėje veikloje ir tai išryškina kategorijos „Kompetencijų tobulinimas“, „Karjera“, „Patirties įgijimas“, „Ugdymo proceso kokybė“. Visos šios kategorijos pabrėžia svarbiausius aspektus ir tikslus, kurie yra siejami su profesiniu tobulėjimu ir parodo informantų supratimą apie tai, ką jiems reiškia profesinis tobulėjimas ir kokie konkrečiai veiksmai ir pastangos gali būti įtrauktos į šį procesą.

Kategorija „Patirties įgijimas“ detalizuota į keturias subkategorijas „Per žinias“, „Bendradarbiaujant“, „Per praktiką“, „Per kitų patirtį“. Tai rodo, kad informantai siekia įgyti patirtį įvairiais būdais ir per skirtingas sąveikas. Taigi, tyrimo dalyviai **vertina teorinio pagrindo svarbą**, kuris suteikia jam stabilų ir struktūrizuotą žinių pagrindą (*„Buvo teorinis pagrindas, <...>“ (P3)*). Taip pat **vertina kolektyvinę patirtį**, kas daro įtaką plėtojant turinio išdėstymo įgūdžius (*„<...> bendradarbiaujant turinio išdėstymas <...>,, (P3)*). Informantai savo teiginiais akcentuoja **praktinio darbo ir išbandymų reikšmę** (*„<...> praktinis jo išbandymas“ (P3) „<...> pavyksta išsamiai susipažinti su naudingomis programėlėmis, kurios paįvairina mano dėstomo*

dalyko veiklą“ (P5) „<...> Išmokusi kurti QR kodus, <...>“ (P5)), kai per praktiką jie įgyja konkrečią ir pritaikomą patirtį bei įgūdžius, kuriuos jie gali panaudoti savo darbe. **Patogumas** yra svarbus aspektas, kurį informantai pabrėžia vertindami kitų pedagogų patirties naudojimą, siekiant **palengvinti profesinį tobulėjimą**, kas leidžia jiems pasisemti patirties iš įvairių šaltinių ir praturtinti savo profesinį augimą. („<...> todėl labai patogu pasinaudoti jau išbandytais kitų pedagogų patirtimis“ (P5)). Taigi patirtis įgyjama įvairiais būdais ir per skirtingas sąveikas, vertinamas teorinis pagrindas, kolektyvinė patirtis, praktinis darbas ir patogi kitų pedagogų patirtis, o tai ypač svarbu profesiniam tobulėjimui.

Kategorija „Kompetencijų tobulinimas“ sukonkretinta į dvi subkategorijas „dalykinės“ ir „Metodinės“. Šios subkategorijos atskleidžia informantų supratimą apie tai, kad siekiant profesinio tobulėjimo svarbu nuolat tobulinti tiek savo dalykinės srities žinias, tiek mokymo metodikas ir strategijas. Informantų nuomone **dalykinės kompetencijos** tobulinimas daro didžiausią įtaką profesiniam tobulėjimui, rodo, kad šios kompetencijos yra **esminės ir lemiamos** norint pasiekti gerų rezultatų ir sėkmingai vykdyti profesinę veiklą („Profesiniam tobulėjimui didžiausią įtaką daro dalykinės <...> kompetencijos tobulinimas“ (P4)). Taip pat informantai nurodo, kad **metodinės kompetencijos**, kaip gebėjimų tobulinimas taikyti įvairius mokymo metodus, strategijas ir priemones yra **esminis veiksnys** siekiant efektyvaus ir kokybiško mokymo proceso („Profesiniam tobulėjimui didžiausią įtaką daro <...> metodinės kompetencijos tobulinimas“ (P4)). Šių dviejų kompetencijų sąveika yra esminė profesinio tobulėjimo proceso dalis.

Kategorija „Karjera“ sukonkretinta į subkategoriją „Privatus sektorius“, kas rodo informantų suvokimą apie karjeros galimybes ir plėtrą privačiame sektoriuje. Informantai pripažįsta, kad tobulinant dalykines ir metodines kompetencijas, **atsiranda potencialas karjerai ir pažangai** privačiame sektoriuje („<...> tačiau ištobulinus dalykines ir metodines kompetencijas galima pereiti į privatų sektorių“ (P4)). Sėkmingai išnaudojus savo kompetencijas ir sugebėjimus, galima pasiekti aukštesnį karjeros lygį, gauti daugiau galimybių ir iššūkių bei rasti naujas karjeros perspektyvas privačiojo sektoriaus srityje.

Kategorija „Ugdymo proceso kokybė“ detalizuota į subkategoriją „Per mokinių įtraukimą“. Tyrimo dalyvių nuomone, **mokinių įtraukimas** yra esminis veiksnys ugdymo proceso sėkmei ir kokybei, **skatinant jų susidomėjimą ir entuziazmą** („<...> pastebėjau, kad mokiniai su malonumu imasi užduočių, <...>“ (P5)). Geresni mokinių rezultatai, praturtina pedagogų profesinę patirtį.

Apibendrinant galima teigti, kad pedagogai įvertina ir išvelgia įvairius privalumus, susijusius su profesiniu tobulėjimu. Patirties įgijimas per skirtingas sąveikas, vertingą teorinį

pagrindą, kolektyvinės patirties ir praktinio darbo svarba bei galimybė pasinaudoti kitų pedagogų patirtimi yra svarbūs elementai, kurie padeda pedagogams plėtoti savo profesinį augimą. Įgūdžių ir kompetencijų tobulinimas atveria naujas karjeros perspektyvas, suteikia galimybę siekti aukštesnio karjeros lygio, o ypač dalykinių ir metodinių kompetencijų plėtotės sąveika yra esminė profesinio tobulėjimo proceso dalis.

Mokslinės literatūros analizė parodė, kad profesinės veiklos refleksija yra svarbus procesas, kuris keičia asmenines prielaidas, numato problemų sprendimus ir padeda pedagogams geriau suprasti veiklos subtilybes. Remiantis Bubnio (2014, p. 51) tyrimais, refleksija padeda pedagogams analizuoti ir įsisąmoninti mokymo rezultatus bei giliau įsitraukti į savianalizę. Tai suteikia galimybę gerinti pedagogo veiklą ir tobulinti pedagogines praktikas. Taip pat, Dewey (1933, p. 220) pabrėžia, kad refleksija padeda pedagogams išmokti iš savo patirties, rasti naujus būdus ir įžvalgas bei prisitaikyti prie kintančių veiklos sąlygų. Remiantis šiomis įžvalgomis, išryškėjo informantų nuomonė apie refleksijos tikslus. Gautų duomenų priskyrimas pateikiamas 9 lentelėje 50 priede.

9 lentelė. **Refleksijos proceso tikslai (N=6)**

Kategorija	Teiginių skaičius	Sub-kategorija	Teiginiai
Reflektuoti	4	Rezultatus	<...> reflektuoti rezultatus, <...> (P4)
		Nuveiktus darbus	Dažniausiai tai įvyksta mokslo metų pabaigoje, sužiūrėjus nuveiktus darbus (P1)
		Savo patirtį	Savirefleksija tai aktyvus mąstymas apie savo patirtis <...> (P6)
		Savo profesinę veiklą	Savo profesinėje veikloje labai naudinga sustoti ir permastyti kritiškai, tai ką tu darai ir kaip darai (P6)
Atpažinti trūkumus	2	Turinio	Refleksijų metu paaiškėjo turinio, <...> klaidos (P3)
		Metodų	Refleksijų metu paaiškėjo <...> metodų klaidos, <...> (P3)
Numatyti perspektyvas	4	Tobulinimo	Refleksijų metu paaiškėjo <...> tendencijos, <...> (P3)
		Tobulėjimo	Refleksijų metu paaiškėjo <...> būtinumas tobulinti, <...> (P3) Planuoju ir ateityje ieškoti informacinių technologijų panaudojimo galimybių, <...> (P5)
		Pokyčio	<...> labai pakilo kompetencijos (P3)
Numatyti pokyčius	2	Būtinus	Refleksijų metu <...> būtinumas <...>, keisti <...> (P3)
		Asmeninius	Refleksijų metu paaiškėjo <...> būtinumas <...> pačiam keistis.(P3)

Gauti tyrimo duomenys rodo, jog egzistuoja keletas refleksijos tikslų, kuriuos charakterizuoja kategorijos „Reflektuoti“, „Atpažinti trūkumus“, „Numatyti perspektyvas“ ir „Numatyti pokyčius“. Refleksija leidžia pedagogams atidžiai peržvelgti savo veiklą, analizuojant, vertinant ir numatant perspektyvas.

Kategorija „Reflektuoti“ sukonkretinta į keturias subkategorijas „Rezultatus“, „Nuveiktus darbus“, „Savo patirtį“, ir „Savo profesinę veiklą“. Tai atskleidžia, kad refleksija, informantų

nuomone, yra daugiapusiškas procesas, kuris apima įvairias sritis ir aspektus pedagogų profesinėje veikloje. Taigi tyrimo dalyviai suvokia savo veiklos rezultatų prasmę, nes refleksija **orientuota į rezultatus** („<...> reflektuoti rezultatus, <...>“ (P4)), kurie **kritiškai įvertinami** („Dažniausiai tai įvyksta mokslo metų pabaigoje, sužiūrėjus nuveiktus darbus“ (P1)), **įtraukiant savirefleksijos procesą**, kuris apima aktyvų mąstymą apie savo patirtis („Savirefleksija tai aktyvus mąstymas apie savo patirtis <...>“ (P6)). Taip pat akcentuojama **analitinė perspektyva**, kuri padeda geriau suprasti savo pedagogines praktikas („Savo profesinėje veikloje labai naudinga sustoti ir permastyti kritiškai, tai ką tu darai ir kaip darai“ (P6)). Taigi išryškėjo kelios refleksijos tikslų kategorijos, kurios orientuotos į rezultatus, apima jų kritišką įvertinimą, darbų analizę savirefleksijos būdu ir analitinę perspektyvą.

Kategorija „Atpažinti trūkumus“ detalizuota į dvi subkategorijas „Turinio“ ir „Metodų“, tai rodo, kad informantai identifikuoja trūkumus tiek mokymo turinyje, tiek naudojamuose mokymo metoduose ir strategijose. Informantų teiginiai liudija, kad jie **kritiškai vertina turinio elementus** („Refleksijų metu paaiškėjo turinio, <...> klaidos“ (P3)) **bei mokymo metodus ar priemones** („Refleksijų metu paaiškėjo <...> metodų klaidos, <...>“ (P3)) ir atpažįsta galimas klaidas arba nepilnaverčius aspektus, kurie gali būti patobulinti.

Kategorija „Numatyti perspektyvas“ sukonkretinta į tris subkategorijas „Tobulinimo“, „Tobulėjimo“ ir „Pokyčių“. Šios subkategorijos atskleidžia, kaip refleksija leidžia tyrimo dalyviams numatyti ir planuoti ateities perspektyvas pedagogų profesiniam tobulėjimui bei pedagoginės veiklos pokyčiams. Taigi informantų nuomone refleksijos procesas, **padeda atskleisti tam tikras vystymosi kryptis** („Refleksijų metu paaiškėjo <...> tendencijos, <...>“ (P3)). Suvokimas, kas yra **neišvengiama ir privaloma** („Refleksijų metu paaiškėjo <...> būtinumas tobulinti, <...>“ (P3)) **tampa motyvacija imtis veiksmų** („Planuoju ir ateityje ieškoti informacinių technologijų panaudojimo galimybių, <...>“ (P5)), o **pastebėtas pokytis** akcentuojamas, kaip **motyvacinis veiksnys** („<...> labai pakilo kompetencijos“ (P3)) siekiant tolesnio tobulėjimo.

Kategorija „Numatyti pokyčius“ sukonkretinta į dvi subkategorijas „Būtinus“ ir „Asmeninius“. Informantų nuomone, **pageidaujamų rezultatų siekis ar tobulėjimas yra neišvengiamas poreikis**, kuris skatina juos įgyvendinti pokyčius ir tobulinti savo veiklą („Refleksijų metu <...> būtinumas <...>, keisti <...>“ (P3)), taip pat pripažįstamas **asmeninis būtinumas keistis ir tobulėti**, atsižvelgiant į savo individualias savybes ir siekius („Refleksijų metu paaiškėjo <...> būtinumas <...> pačiam keistis“ (P3)). Numatytų pokyčių svarba akcentuoja nuolatinio tobulėjimo poreikį ir siekį derinti tiek objektyvius, tiek asmeninius aspektus, siekiant nuosekliai tobulėti ir pasiekti gerus rezultatus.

Apibendrinus gautus rezultatus galima teigti, kad refleksijos proceso tikslai yra svarbūs pedagogams siekiant nuosekliai tobulėti ir pasiekti gerus rezultatus savo profesinėje veikloje. Jie apima orientaciją į rezultatus, kritinį įvertinimą, patirties analizę savirefleksijos būdu, analitinę perspektyvą. Refleksijos procesas leidžia pedagogams identifikuoti trūkumus tiek mokymo turinyje, tiek naudojamuose mokymo metoduose ir strategijose. Jie kritiškai vertina šiuos aspektus, atpažįsta klaidas ar nepilnaverčius elementus ir siekia juos ištaisyti. Be to, refleksija padeda pedagogams numatyti ir planuoti ateities perspektyvas savo profesiniam tobulėjimui bei pedagoginės veiklos pokyčiams. Refleksijos procesas taip pat atskleidžia tam tikras vystymosi kryptis, kurios gali būti derinamos su objektyviais (būtiniais) ir asmeniniais (individualiais) aspektais.

Toliau analizuojant informantų teiginius išryškėjo refleksijos procesą sąlygojantys veiksniai, kurie pateikti 10 lentelėje 50 priede.

10 lentelė. **Refleksijos procesą sąlygojantys veiksniai** (N=6)

Kategorija	Teiginių skaičius	Sub-kategorija	Teiginiai
Išoriniai veiksniai	4	Nepalankios aplinkybės	<...> įsitraukus į veiklas mokykloje, dalyvaujant ir organizuojant užsiėmimus, nelieta laiko įsivertinti save (P1) Reflektavimui dažniausiai nepakanka laiko (P2)
		Parama iš šalies	Profesinėje veikloje dabar ypač skatinama savirefleksija, <...> (P6)
		Organizacijos tikslai	<...> tai įvyksta mokslo metų pabaigoje <...> (P1)
Vidiniai veiksniai	6	Praktinis problemų sprendimas	Įvairius gebėjimus tobulinu ar įgyju ne iš anksto suplanavus, <...> (P2)
		Spontaniška motyvacija	Įvairius gebėjimus tobulinu ar įgyju ne iš anksto suplanavus, o spontaniškai atsižvelgiant į poreikį (P2) <...> tam tikri pakeitimai organizuojant pamokas ar kitas veiklas vyksta čia ir dabar. (P1)
		Kritinis mąstymas	<...> kyla minčių apie tobulintinus dalykus, perplanavimą ir pan (P1) Savirefleksija tai aktyvus mąstymas apie savo patirtis, kritinis savęs ir savo veiksmų analizavimas (P6)

Gauti duomenys atskleidė, kad refleksijos procesas yra paveikiamas tam tikrų sąlygų. Remiantis analizuojamu turiniu išryškėjo dvi kategorijos „Išoriniai veiksniai“ ir „Vidiniai veiksniai“. Šios kategorijos atspindi svarbius išorinius ir vidinius veiksnius, kurie turi įtakos refleksijos procesui ir jo eigai.

Kategorija „Vidiniai veiksniai“ detalizuoja subkategorijas „Praktinis problemų sprendimas“, „Spontaniška motyvacija“, „Kritinis mąstymas“. Informantai teigia, kad jie **patys skatina refleksiją ir tobulėjimą tiesioginėje praktikoje** („Įvairius gebėjimus tobulinu ar įgyju ne iš anksto suplanavus, <...> “(P2)), remiasi praktiniu požiūriu ir dažnai **sprendžia problemas**,

atsižvelgdami į esamas aplinkybes ir poreikius („Įvairius gebėjimus tobulinu ar įgyju ne iš anksto suplanavus, o spontaniškai atsižvelgiant į poreikį“ (P2)). Įžvelgiamas jų pasirengimas tobulinti ir įgyti naujus gebėjimus ne pagal iš anksto nustatytą planą, bet **veikiant spontaniškai** („<...> tam tikri pakeitimai organizuojant pamokas ar kitas veiklas vyksta čia ir dabar“ (P1)). Taip pat tyrimo dalyviai **kritiškai mąsto** ir analizuoja savo patirtis ir veiksmus („<...> kyla minčių apie tobulintinus dalykus, perplanavimą ir pan. (P1)“), bei **aktyviai mąsto** apie savo patirtis ir kritinį savęs bei savo veiksmų analizavimą („Savirefleksija tai aktyvus mąstymas apie savo patirtis, kritinis savęs ir savo veiksmų analizavimas (P6)“).

Kategorijai „Išoriniai veiksniai“ išskirtos dvi subkategorijas „Nepalankios aplinkybės“ ir „Parama iš šalies“, kurios pabrėžia kontrastą tarp veiksmų, kurie gali turėti skirtingą poveikį refleksijos procesui. Analizuojant tyrimo duomenis matyti, kad informantai išreiškia nuomonę, jog **ribotas laiko resursas ir didelis užimtumas trukdo savirefleksijai**, nes nepalieka pakankamai laiko šiam procesui („<...> išitraukus į veiklas mokykloje, dalyvaujant ir organizuojant užsiėmimus, nelieka laiko įsivertinti save (P1)“ **bei refleksijai** („Reflektavimui dažniausiai nepakanka laiko“ (P2)). Tačiau **parama iš šalies teigiamai veikia refleksijos procesą** („Profesinėje veikloje dabar ypač skatinama savirefleksija, <...>“ (P6)), **kai ypatingas dėmesys skiriamas rezultatams**, jų vertinimui ir pasiektų rezultatų analizei **organizacijos veikloje** („<...> tai įvyksta mokslo metų pabaigoje <...>“ (P1)).

Apibendrinant duomenų analizę apie refleksijos procesą sąlygojančius veiksmus, galima teigti, kad tiek vidiniai, tiek ir išoriniai veiksniai daro įtaką šiam procesui. Pedagogas yra motyvuotas ir atviras lanksčiam požiūriui į savo tobulėjimą ir veiklą, nors sprendžia kylančias problemas spontaniškai, vis dėl to išlaikydamas kritinį ir aktyvų mąstymą. Tačiau riboti laiko resursai ir didelis užimtumas kelia iššūkius savirefleksijai, nes trūksta laiko šiam procesui, nors pastebima, kad parama iš išorės turi teigiamą poveikį refleksijai, ypač kai organizacija skiria dėmesį rezultatams ir jų vertinimui.

Gauti tyrimo duomenys rodo, kad savirefleksija pažvelgti į save ir apmąstyti savo mintis ir veiksmus gali duoti tam tikrą naudą pedagogui. Gautų duomenų priskyrimas pateikiamas 11 lentelėje 50 priede.

11 lentelė. Savirefleksijos nauda (N=6)

Kategorija	Teiginių skaičius	Sub-kategorija	Teiginiai
Asmeninė nauda	1	Tobulėjimas	<...> neabejotinai padeda tobulėti <...> (P6)
Profesinė nauda	4	Trūkumų įsivertinimas	<...> padeda <...> įsivertinti trūkumus, <...> (P6)
		Darbo prasmės pajautimas	<...> padeda <...> pajusti darbo prasmę (P6)
		Veiklų planavimas	<...> labai padeda planuojant ateities veiklas <...> (P6)
		Darbo proceso modeliavimas	<...> labai padeda <...> modeliuojant savo darbo procesą (P6)

Analizuojant tyrimo duomenis, matyti, kad informantai teigiamai vertina asmeninės ir profesinės savirefleksijos naudą. Informantų teiginiai išryškino dvi kategorijas „Asmeninė nauda“ ir „Profesinė nauda“. Taigi savirefleksija yra palankiai vertinama dėl jos teigiamo poveikio tiek asmeniniam, tiek profesiniam tobulėjimui.

Kategorija „Asmeninė nauda“ sukonkretinta į subkategoriją „Tobulėjimas“. Informantų teiginiai pabrėžia, kad savirefleksija vertinama kaip **efektyvus būdas asmeniniam tobulėjimui** („<...> neabejotinai padeda tobulėti <...> (P6)).

Kategorija „Profesinė nauda“ sukonkretinta į subkategorijas „Trūkumų įsivertinimas“, „Darbo prasmės pajautimas“, „Veiklų planavimas“, „Darbo proceso modeliavimas“. Profesinė savirefleksija teikia naudą dėl jos **galimybės atidžiau įsivertinti trūkumus**, nes informantai akcentuoja trūkumų įsivertinimo svarbą („<...> padeda <...> įsivertinti trūkumus, <...>“ (P6)). Per savirefleksiją, tyrimo dalyviai teigia, kad gauna **galimybę suvokti ir pajusti darbo prasmę**, kas yra vienas iš profesinės savirefleksijos teikiamų privalumų („<...> padeda <...> pajusti darbo prasmę“ (P6)). Pagal informanto nuomonę, profesinė savirefleksija teikia naudą veiklų planavimui, **leidžiant iš anksto planuoti būsimas veiklas** („<...> labai padeda planuojant ateities veiklas“ (P6)) bei struktūruoti ir optimizuoti savo darbo veiklą („<...> labai padeda <...> modeliuojant savo darbo procesą (P6)).

Iš analizuotų tyrimo duomenų matyti, kad pedagogai palankiai vertina asmeninės ir profesinės savirefleksijos naudą. Asmeninė nauda susitelkia į asmeninį tobulėjimą, o profesinė nauda apima trūkumų įsivertinimą, darbo prasmės pajautimą, veiklų planavimą ir darbo proceso modeliavimą. Savirefleksija yra vertinama kaip efektyvus būdas asmeniniam tobulėjimui ir atskleidžia galimybes įvertinti ir tobulinti savo veiklą tiek asmeniniame, tiek profesiniame kontekste. Tai leidžia suvokti ir pajusti darbo prasmę, trūkumų įsivertinimo svarbą, planuoti ir optimizuoti būsimas veiklas bei struktūruoti darbo procesą.

Išanalizavus mokslinę literatūrą paaiškėjo, jog abipusė profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveika skatina ne tik asmeninį

pedagogo kitimą, bet jo atsakomybę už mokinio asmenybės augimą ir jo mokymosi rezultatus. Remiantis šiomis išvalgomis, informantų teiginiai išryškino pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją sąlygojančius veiksnius (žr. 12 lentelėje 50 priedas).

12 lentelė. **Pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją sąlygojantys veiksniai (N=6)**

Kategorija	Teiginių skaičius	Sub-kategorija	Teiginiai
Rinkos pokyčiai	1	Konkurencingumas	<...> taip išlaikomas konkurencingumas mokykloje. (P4)
Vertybinės nuostatos	2	Nuolatinis tobulėjimas	Tuo tarpu konkurencija privačiame sektoriuje, apimančiame visos šalies rinką, skatina nuolat tobulėti, <...> (P4)
		Atsakomybė	<...> visa atsakomybė už labai aukštas kompetencijas ir su tuo susijusius rezultatus tenka tik pačiam mokytojui. (P4)
Profesinės veiklos pokyčių poreikis	4	Dalyko perteikimas	<...> ieškoti naujovių <...> dalyko perteikime, <...> (P4)
		Dalyko įsisavinimas	<...> ieškoti naujovių <...> dalyko <...> įsisavinime <...> (P4)
		Patirties panaudojimas	<...> panaudojau šią patirtį ir savo pamokoje <...> (P5) Planuoju <...> , kad mano pamokos būtų kuo įvairesnės ir atlieptų šiuolaikinių mokinių mokymosi poreikius (P5)
Lūkesčiai	2	Kokybės siekimas	<...> iš mokymų, konferencijų ar seminarų norisi kokybės (P1)
		Praktiškumas	Norisi <...> informacijos, kurią realiai galėčiau pritaikyti savo darbe (P1)

Pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija gali būti sąlygojama įvairiais veiksniais, kuriuos gauti duomenys išryškino, įskaitant šias kategorijas: „Rinkos pokyčiai“, „Vertybinės nuostatos“, „Profesinės veiklos pokyčių poreikis“ ir „Lūkesčiai“. Šie veiksniai suteikia pedagogams supratimą apie svarbius aspektus, kurie įtakoja jų profesinę veiklą ir skatina nuolatinį tobulėjimą bei pritaikymą prie besikeičiančių sąlygų ir mokinių poreikių.

Kategorija „Rinkos pokyčiai“ sukonkretinta į subkategoriją „Konkurencingumas“. Informantai liudija, kad **gebėjimas pasiūlyti pridėtinę vertę ar unikalumą**, kuris išskirtų mokyklą iš kitų yra vienas iš veiksnių, kuris gali turėti įtakos pedagogų darbo vertinimui ir tobulinimui („<...> taip išlaikomas konkurencingumas mokykloje“ (P4)).

Kategorija „Vertybinės nuostatos“ detalizuoja dvi subkategorijas „Nuolatinis tobulėjimas“ ir „Atsakomybė“. Šios subkategorijos pabrėžia pedagogų vertybes ir elgesio standartus, kurie apima nuolatinį profesinį tobulėjimą ir atsakomybės jausmą. Informantai teigia, kad **konkurencija gali skatinti nuolatinį tobulėjimą ir pažangą** („Tuo tarpu konkurencija privačiame sektoriuje, apimančiame visos šalies rinką, skatina nuolat tobulėti, <...>“ (P4)), bet didžiausia **atsakomybė** už savo kompetencijas ir susijusius rezultatus, įskaitant mokinio pažangą, **tenka mokytojui**

(„<...> visa atsakomybė už labai aukštas kompetencijas ir su tuo susijusius rezultatus tenka tik pačiam mokytojui“ (P4)).

Toliau kategorija „Profesinės veiklos pokyčių poreikis“ sukonkretinta į subkategorijas „Dalyko perteikimas“, „Dalyko įsisavinimas“, „Patirties panaudojimas“. Išryškėję subkategorijos, analizuojant informantų teiginius, rodo pedagogų poreikį keisti ir tobulinti mokymo procesą bei jų gebėjimą pritaikyti naujoves siekiant efektyvesnio dalyko perteikimo („<...> ieškoti naujovių <...> dalyko perteikime, <...>“ (P4)). Akcentuojama svarba nuolat tobulinti mokymo procesą ir paieškoti naujų metodų ir strategijų, kurios padėtų geriau įsisavinti dalyką („<...> ieškoti naujovių <...> dalyko <...> įsisavinime <...>“ (P4)). Informantų nuomone mokytojas taiko savo patirtį ir kuria įvairialypes pamokas, siekdamas atitikti šiuolaikinių mokinių mokymosi poreikius („<...> panaudojau šią patirtį ir savo pamokoje <...>“ (P5)), „Planuoju <...>, kad mano pamokos būtų kuo įvairesnės ir atlieptų šiuolaikinių mokinių mokymosi poreikius“ (P5)).

Taip išryškėjo kategorija „Lūkesčiai“, kuri sukonkretinta į subkategorijas „Kokybės siekimas“, „Praktiškumas“. Lūkesčiai, susiję su kokybės siekimu ir praktiškumu, nes informantų teiginiai akcentuoja, kad pedagogai siekia gauti **aukštos kokybės iš profesinės plėtros priemonių** („<...> iš mokymų, konferencijų ar seminarų norisi kokybės (P1)), kurie suteiktų jiems naudingą ir pritaikomą informaciją, praktinius įrankius, kurie padėtų jiems efektyviai dirbti ir įgyvendinti naujas idėjas ar metodikas („Norisi <...> informacijos, kurią realiai galėčiau pritaikyti savo darbe (P1)). Taigi lūkesčiai atspindi mokytojų troškimą nuolat tobulėti ir turėti įrankius, kurie iš tiesų atneštų teigiamus rezultatus jų kasdieninėje pedagoginėje veikloje.

Apibendrinant gautus rezultatus galima teigti, kad pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija yra sąlygojama įvairių veiksnių. Šie veiksniai atskleidžia nuolatinį pedagogų troškimą tobulėti, prisitaikyti prie kintančių rinkos sąlygų bei įgyvendinti veiksmingas mokymo ir vertinimo strategijas, siekiant užtikrinti sėkmingą mokinių mokymąsi ir pasiekti išskirtinų rezultatų. Lūkesčiai parodo mokytojų ilgalaikį siekį nuolat tobulėti ir turėti praktiškus įrankius, kurie tikrai pateisintų jų pastangas ir suteiktų teigiamus rezultatus jų kasdienėje pedagoginėje veikloje.

DISKUSIJA

Įvertinus tyrimo rezultatus ir remiantis darbe pateikta tyrimo problemos teorine analize išskirti panašumai, skirtumai ir prieštaravimai. Paurienė (2016, p. 184, cit. iš Laužackas, Gedvilienė, Tūtlys, Juozaitienė, 2008) teigia, kad žinios sensta ir jų vietoje atsiranda naujos, kurios skatina pokyčius, todėl mokslininkų pabrėžiama būtinybė tobulinti pedagogo profesijos kompetencijas, todėl galima išskirti tam tikrus kiekybinio tyrimo rezultatų panašumus. Kadangi pastebėta, kad reikalingos sąlygos padedančios plėtoti pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją, kurios rodo nuolatinio tobulinimosi, refleksijos, siekio tobulėti ir prisitaikyti prie kintančių veiklos sąlygų, svarbą. Taip pat kyla tam tikri prieštaravimai, nes nepakanka vien žinių atnaujinimo, svarbus ir pedagogų požiūris į save kaip į profesionalą, pastangos ir atitinkami gebėjimai, kompetentingumas bei mokymasis iš patirties, o tai yra susiję su naujų iššūkių priėmimu. Taip pat kokybinio tyrimo duomenys patvirtina teorinį teiginį, kad profesinė veikla pedagogams suteikia turtingą patirtį ir galimybę tobulėti tiek žvelgiant iš dalykinės, metodinės perspektyvos, tiek iš asmeninės, o įvairūs profesinės veiklos iššūkiai, problemos skatina ieškoti naujų sprendimų ir mokytis iš patirties (Paurienė, 2017, p. 141). Nustatyta, kad pedagogai įgyja patirties per įvairias mokymo iniciatyvas, kurios gali būti pritaikytos bendrai visiems pedagogams arba individualiai, atsižvelgiant į jų specifinius poreikius ir veiklos kontekstą, kas rodo, kad pedagogų profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo bei tobulinimo kompetencijos tarpusavyje sąveikauja ir yra svarbios pedagogų profesinio tobulėjimo proceso dalys. Tik svarbu atsižvelgti į kiekybinio tyrimo gautus rezultatus, kurie rodo, kad ilgesnis pedagoginio darbo stažas gali turėti įtakos pedagogų pareigingumui ir atsakingumui, motyvacijai bei suvokimui. Pedagogai su ilgesniu darbo stažu gali jaustis patenkinti ir užtikrinti savo profesine patirtimi, todėl gali būti mažiau linkę eksperimentuoti ar keisti savo mokymo metodus. Kita vertus, pedagogai su mažesniu pedagoginio darbo stažu gali būti labiau atviri naujovėms ir demokratiškam mokyklos valdymui. Jie gali lengviau prisitaikyti prie besikeičiančių mokinių poreikių ir būti linkę ieškoti naujų būdų, kaip padidinti mokymosi efektyvumą ir įtraukti visus mokinius į mokymo procesą.

Apmąstant, kaip tyrimo rezultatai susiję su ankstesniais tyrimais, galima remtis Bubnio ir Kairienės (2016, p. 52) tyrimais, kurie nustatė, kad patirtis susijusi ne tik su asmenine, bet ir visuomenine nauda, nes mokytojo reflektvyvioji praktika skatina apmąstyti savo patirtį, kas leidžia suvokti, kaip galima pakeisti savo elgesį, kad mokymas(is) būtų toks, kokio tuo metu labiausiai reikia. Kokybinis tyrimas parodė, kad refleksijos procesas yra svarbus pedagogų profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo įrankis. Jis leidžia pedagogams identifikuoti trūkumus, kritiškai vertinti savo veiklą ir planuoti ateities perspektyvas. O kiekybinis tyrimas

atskleidė, kad akcentuojant visuomeninę raišką, pedagogai dažniau naudojami kultūrine ir menine veikla, dalyvauja demokratinėse veiklose, socialinėse akcijose, meno kolektyvuose ir kūrybiniuose projektuose. Tai rodo svarbų ryšį tarp visuomeninės raiškos, socialinio aktyvumo ir kūrybiškumo bei bendruomenės vystymo. Taigi mišraus tyrimo rezultatai patvirtina teorinius tyrimo prielaidas.

Atsižvelgiant į gautus tyrimo rezultatus, galima išvelgti jų praktinę reikšmę. Tai patvirtina kiekybinio tyrimo rezultatai, kurie rodo, kad pedagogų profesinio augimo procesas ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveika turi didelę reikšmę užtikrinant aukštos kokybės pedagoginę praktiką ir įgyvendinant švietimo sistemos tikslus.

Siekiant išvelgti tyrimo ribotumus, galima remtis kiekybinio tyrimo rezultatais, kurie atskleidžia, kad naujų funkcijų prisiėmimas gali būti iššūkis, tačiau tai gali būti įveikta su tinkama informacija ir parama, tokia kaip vadovo-lyderio palaikymas, mentorystės sistema, konsultavimas ir bendradarbiavimas. O kokybinio tyrimo rezultatai, rodo, kad profesinio tobulėjimo procesas yra ilgalaikis ir turi būti nuolat palaikomas ir skatinamas tiek pedagogų, tiek organizacijos lygmeniu. Tai reikalauja pastangų, nuolatinio mokymosi ir bendradarbiavimo, siekiant nuolat tobulinti pedagogų veiklą ir užtikrinti kokybišką mokymąsi. Todėl svarbu nuolat atnaujinti ar tęsti tokio pobūdžio tyrimus, kad būtų galima gauti vertingų žinių ir išvalgų, kurios padės tobulinti pedagogų profesinį augimą ir vertinimą. Taigi šį darbą galima būtų tęsti atsižvelgiant į technologijų įtaką. Su besiplečiančiomis technologijomis ir informacijos sklaida, galima prognozuoti didesnę dėmesį skiriant mokymuisi ir naudojant technologines priemones profesinio tobulėjimo procese. Tyrimai gali nukreipti dėmesį į naujas technologijas, jų poveikį pedagogų kompetencijų plėtrai ir būdus, kaip geriausiai integruoti technologijas į mokymo programas. Taip pat atkreipiant dėmesį į socialinio ir emocinio aspekto įtraukimą. Tyrimai gali tirti socialinių ir emocinių kompetencijų vaidmenį pedagogų profesiniame augime ir vertinime. Galima tikėtis, kad tolesni tyrimai nagrinės šiuos aspektus ir ieškos būdų, kaip paremti pedagogus jų vystymesi ir integruoti juos į pedagoginio mokymo programas. Remiantis atliktais tyrimais, galima prognozuoti, kad nuolatinis mokymasis ir individualizuota parama išlieka svarbiais elementais pedagogų profesinio augimo procese. Būtų įdomu atlikti tolesnius tyrimus, kad būtų išnagrinėtos skirtingos individualios paramos formos ir jų poveikis pedagogų veiklai ir profesiniams siekiams. Tendencija tyrinėti organizacijos kultūros ir vadovavimo vaidmenį pedagogų profesiniame augime ir vertinime taip pat yra svarbus aspektas. Būtų galima tirti skirtingas organizacijų kultūras, vadovų elgesio modelius ir jų įtaką pedagogų profesiniam tobulėjimui bei įtraukti šiuos aspektus į pedagogų rengimo programas. Siekiant suvokti globalius iššūkius ir geriausią patirtį, galima skatinti tarptautinį bendradarbiavimą ir palyginamąją analizę tarp švietimo institucijų iš skirtingų šalių. Tyrimai gali tirti skirtingų šalių praktikas, politiką ir efektyvius metodus pedagogų profesiniam augimui ir vertinimui.

IŠVADOS

Teorinės dalies išvados:

1. Išanalizavus mokslinius šaltinius, išsiaiškinta, pedagogų profesinio augimo samprata, išryškinant pedagogų profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją.

Pedagogų profesinio augimo sistema yra tikslinga švietimo strategija, įgyvendinama per formaliojo ir neformaliojo švietimo programas. Nacionaliniai dokumentai, ES teisės aktai ir strateginiai dokumentai nustato pedagogų profesinio tobulinimo programas ir akredituotas kvalifikacijos tobulinimo įstaigas. Šie dokumentai reglamentuoja pedagogų profesinio tobulinimo procesą, apibrėždami principus, tikslus, reikalavimus, taisykles ir procedūras. Profesinis augimas vertinamas keturiais lygmenimis, atsižvelgiant į pedagogų kompetencijų plėtotę skirtingose pedagoginės veiklos stadijose. Pedagogų kompetencija apima gebėjimų įgijimą ir jų ugdymą, susideda iš skirtingų kompetencijų sričių ir turi vertybinį pagrindą. Profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija yra viena iš profesinio augimo kompetencijų ir apima refleksiją, planavimą, įvertinimą, bendradarbiavimą ir kitus įgūdžius.

2. Mokslinių šaltinių analizė atskleidė pedagogų profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos svarbą pedagogo profesinėje veikloje.

Pedagogų profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiška yra svarbi pedagogo profesinėje veikloje. Refleksija ir gebėjimas mokytis iš patirties skatina eksperimentavimą, naujų prasmų atradimą ir problemų sprendimą. Pedagogams svarbu būti atviriems naujovėms, kūrybiškiems, kantriems ir drąsiems. Nuolatinis gebėjimų tobulinimas ir naujų kompetencijų įgijimas yra svarbios vertybės ateityje. Bendrojo ugdymo įstaigos užtikrina veiklos plėtrą, o vadovai skatina mentorystę ir lyderystę. Pedagogai suvokia save kaip švietimo politikos dalyvius ir profesionalus, o jų profesinė veikla yra nuolat (į)vertinama, siekiant apibrėžti esamas ir tobulintinas kompetencijas.

3. Išanalizavus mokslinius šaltinius išsiaiškinti, ryšio tarp profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos, ypatumai.

Profesinis augimas ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo bei tobulinimo kompetencijos yra glaudžiai susijusios, nes sustiprina ir skatina vienas kitą, įgalindami pedagogą tapti efektyvesniu ir kokybiškesniu mokytoju bei ugdymo veiklos organizatoriumi. Pedagogų profesinis augimas yra susijęs su profesinio tobulėjimo siekimu ir plėtojimu, kuris įgyvendinamas per mokymąsi ir įgūdžių tobulinimą. Švietimo institucijos teikia programas ir organizuoja tobulinimo galimybes pedagogams. Šis procesas yra svarbus ne tik pedagogui, bet ir mokiniams, nes pedagogo profesinio augimo rezultatas yra jo atsakomybė už mokinio asmenybės augimą ir mokymosi rezultatus. Tuo pačiu metu, pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos skatina profesinį

augimą. Abipusė sąveika tarp šių procesų leidžia pedagogui keistis, plėtoti naujus įgūdžius ir perspektyvas bei įgyti daugiau profesinės patirties.

4. Empiriškai nustatyta profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveika.

Kiekybinio tyrimo analizės rezultatų išvados.

1. Pastebėta, kad pedagogų kompetencijų įsivertinimas atskleidė įvairias tendencijas:

– Bendrosios kompetencijos tarpusavyje sąveikauja ir gali turėti bendrą poveikį pedagogų suvokimui ir elgesiui įvairiose situacijose, taip pat turėti įtakos kritiniam mąstymui ir komunikacijai. Šios kompetencijos gali būti svarbios siekiant efektyviai bendrauti, naudotis informacija ir technologijomis bei kritiškai vertinti teisinį kontekstą.

– Prasčiau yra vertinamos vadybinės kompetencijos, o tai gali kilti dėl specializacijos švietimo srityje, profesinio išsilavinimo skirtumo, didelio darbo krūvio, laiko trūkumo bei profesinės kultūros įpročių. Silpniau vertinamos ir kultūrinės kompetencijos, kas gali būti susiję su profesinio išsilavinimo skirtumu, standartizavimo tendencijomis ir mažu kultūriniu įvairumu.

– Socialinių kompetencijų vertinimas yra įvairus, su tendencija prasčiau vertinti tam tikras sritis, tokias kaip gebėjimas teikti pagalbą neįgaliesiems ir socialiai pažeistiems asmenims, o sportinės kompetencijos pedagogų tarpe nėra visapusiškai išvystytos, kadangi tik dalis jų jaučiasi patyrę ir pasižymi gebėjimais šioje sferoje.

– Dalykinės kompetencijos vertinamos labai įvairiai, bet tik nedidelė dalis pedagogų jaučia didelį pasitikėjimą savo gebėjimais šioje srityje. O didaktinių kompetencijų vertinimas rodo, kad pedagogai įsisąmonina profesinius principus ir griežtai laikosi etikos standartų, taip pat turi geras psichologines žinias ir gebėjimus juos pritaikyti savo veikloje.

– Pedagogai turi įvertinti ir tobulinti savo kompetencijas visose svarbiose sferose, siekiant efektyviai bendrauti, naudotis informacija ir technologijomis, kritiškai vertinti teisinį kontekstą, stiprinti socialinį teisingumą, skatinti aktyvų dalyvavimą visuomenėje bei užtikrinti aukštą kompetencijos lygį visuose pedagoginės veiklos aspektuose.

2. Išsiaiškinta, kad visapusiškas pedagogų profesinio augimo ir vertybinių nuostatų plėtojimas yra svarbus, siekiant aukštos pedagoginės veiklos kokybės ir užtikrinant demokratišką ir įtraukų mokymo procesą mokykloje:

– Pedagogų vertybinės nuostatos yra svarbi sąsaja tarp jų pedagoginių kompetencijų ir profesinės veiklos. Dauguma pedagogų remiasi svarbiomis vertybėmis, tokiomis kaip pagarba žmogui, pareigingumas, atsakingumas, asmeninis profesinis tobulėjimas, parama ir bendradarbiavimas. Nors dauguma pedagogų pripažįsta svarbias vertybes, pastebima, kad ne visi jie visiškai įtraukia demokratinės mokyklos vertybes į savo profesinę veiklą. Tai gali reikšti, kad tam tikri pedagogai

gali nepakankamai skatinti mokinių dalyvavimą sprendimų priėmimo arba nepakankamai remti jų saviraišką ir kūrybiškumą.

– Ilgesnis pedagoginio darbo stažas gali turėti įtakos pedagogų pareigingumui ir atsakingumui, motyvacijai bei suvokimui. Pedagogai su ilgesniu darbo stažu gali jaustis patenkinti ir užtikrinti savo profesinę patirtimi, todėl gali būti mažiau linkę eksperimentuoti ar keisti savo mokymo metodus. Kita vertus, pedagogai su mažesniu pedagoginio darbo stažu gali būti labiau atviri naujovėms ir demokratiškam mokyklos valdymui. Jie gali lengviau prisitaikyti prie besikeičiančių mokinių poreikių ir būti linkę ieškoti naujų būdų, kaip padidinti mokymosi efektyvumą ir įtraukti visus mokinius į mokymo procesą.

– Siekiant gerinti pedagogų profesines kompetencijas ir skatinti demokratišką mokyklos valdymą, svarbu skatinti nuolatinį profesinį tobulėjimą visais pedagoginio darbo stažo etapais. Mokymo programose ir profesinėje plėtroje reikėtų akcentuoti ne tik pedagogines kompetencijas, bet ir demokratiškos mokyklos vertybes bei skatinti pedagogus nuolat ieškoti naujų būdų, kaip įgyvendinti šias vertybes savo kasdieninėje praktikoje.

3. Nustatyta, kad pedagogai siekia tobulėti ir siekti aukštos kokybės:

– Pedagogai daugiausiai kompetencijas įgyja individualiai tobulindamiesi savišvietos būdu, dalyvaudami stažuotėse ir vertindami savo veiklą. Savišvietos veikla, eksperimentavimas ir savirefleksija yra veiksmingi būdai plėsti žinias ir tobulinti pedagoginę praktiką.

– Kolegialus dalijimasis patirtimi yra suprantamas ir svarbus pedagogams, tačiau atviros pamokos, pedagoginės veiklos demonstravimas ir dalykinės asociacijos nėra visiškai išnaudojamos. Skatinant bendradarbiavimą su kolegomis, metodinės grupės yra naudingos tobulinant įgūdžius ir dalijantis gerąja praktika.

– Specializuoti renginiai padeda pedagogams tobulinti žinias, kompetencijas ir sekti naujausias pedagogines tendencijas. Dalyvavimas šiose veiklose prisideda prie aukštesnio lygio žinių, kompetencijų bei naujų mokymo metodų ar technologijų įsisavinimo.

– Akademinis tobulinimas yra svarbus pedagogų profesinis augimas, kuris skatina žinių ir įgūdžių gilinimąsi. Pedagogai supranta ir vertina nuolatinį profesinį tobulėjimą bei yra pasirengę investuoti laiką ir pastangas siekdami gauti aukštesnę kvalifikaciją.

– Pedagogų profesiniam tobulėjimui yra svarbu skatinti inovacijas, įtraukti kūrybiškumo ir visuomeninės raiškos elementus bei įvairius tobulinimosi būdus. Nepaisant tam tikrų pedagogų tradicinių nuostatų, reikia pabrėžti inovatyvumą ir visuomeninę raišką, kurios pasireiškia per kultūrinę ir meninę veiklą, demokratinius veiksmus, socialines akcijas ir kūrybinius projektus. Toks požiūris yra svarbus bendruomenės vystymui ir padeda pedagogams tapti kompetentingais bei siekti aukštos kokybės profesinės veiklos rezultatų.

4. Išsiaiškinta, kad pedagogai yra sąmoningi ir siekia nuolat tobulėti bei plėsti savo profesines kompetencijas, tobulinti savo darbo rezultatus, įgyti naujas žinias ir gebėjimus bei bendrauti ir keistis patirtimi su kolegomis. Taip pat pastebimas tam tikras susidomėjimas profesinės veiklos tyrimo kompetencija, kas gali reikšti pedagogų norą tirti ir analizuoti savo veiklą bei ieškoti naujų būdų jos tobulinimui. Jie siekia užtikrinti aukštos kokybės mokymą ir ugdymą bei patenkinti mokinių poreikius. Profesinis augimas ir profesinės veiklos tobulinimas yra svarbūs elementai pedagogų profesinio ir asmeninio vystymosi procese.

5. Nustatyta, kad pedagogai turi ir siekia lavinti reflektuojančiojo įgūdžius:

– *Reflektuojantis mąstymas yra pedagogų savybė, kuri yra nepriklausoma nuo jų demografinių duomenų, todėl refleksyvūs pedagogai daugiau remiasi savo asmeninėmis charakteristikomis ir profesiniu vystymusi. Reflektuojančio mąstymo įgūdžiai yra kompleksiški ir veikia daugelį aspektų, įskaitant stebėjimą, bendravimą, sprendimų priėmimą ir komandinį darbą ir yra svarbūs pedagogų profesiniam veiksmingumui ir mokymosi proceso kokybei.*

– *Pedagogų noras tobulinti reflektuojančiojo mąstymo įgūdžius, įskaitant stebėjimą, bendravimą, sprendimų priėmimą ir komandinį darbą, rodo jų troškimą tapti dar kompetentingesniais, pasitikėti savo gebėjimais ir pasiekti geresnių rezultatų savo profesinėje veikloje. Šių įgūdžių lavinimas padeda pedagogams stiprinti analitinį ir kritinį mąstymą, geriau suprasti ir vertinti savo veiklą bei mokinių poreikius, efektyviau planuoti ir įgyvendinti mokymo procesą, skatinti mokinių pažangą ir sėkmę.*

6. Pastebėta, kad reikalingos sąlygos padedančios plėtoti pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją:

– *Pedagogų požiūris į save kaip į profesionalą, pastangos ir atitinkami gebėjimai, kompetentingumas bei mokymasis iš patirties yra susiję su naujų iššūkių priėmimu. Tai rodo nuolatinio tobulinimosi, refleksijos, siekio tobulėti ir prisitaikyti prie kintančių veiklos sąlygų, svarbą.*

– *Refleksija, veiklos tyrinėjimas ir teorijų kūrimas yra svarbūs aspektai pedagogų veiklos plėtojimui ir kompetencijų vertinimui. Aktyvus savo veiklos reflektavimas ir mokymasis iš patirties gali prisidėti prie profesinės kompetencijos tobulinimo ir kokybiškos pedagoginės praktikos plėtojimo. Pedagogų kvalifikacinė kategorija gali turėti įtakos jų polinkiams kurti savo teorines prielaidas.*

– *Pedagogai vertina praktikos svarbą taikyti modernias mokymosi technologijas ir mokymosi visą gyvenimą priemones bei technikas plėtojant savo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją. Naujų funkcijų prisiėmimas gali būti iššūkis pedagogams, tačiau tinkama*

informacija ir parama, tokia kaip vadovo-lyderio palaikymas, mentorystė, konsultavimas ir bendradarbiavimas, gali padėti jį įveikti.

7. Išsiaiškinta, kad pedagogo profesinis augimas ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija tarpusavyje sąveikauja:

– Pedagogų profesinis augimas ir profesinės veiklos vertinimo bei tobulinimo kompetencija yra esminiai veiksniai švietimo sistemoje, kurie leidžia nuolat gerinti pedagogų kompetencijas ir atitikti besikeičiančius švietimo iššūkius. Ši sąveika turi didelę reikšmę užtikrinant aukštos kokybės pedagoginę praktiką ir įgyvendinant švietimo sistemos tikslus.

– Pedagogų ugdymo veikla, organizuojama remiantis Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytais reikalavimais bei kitų subjektų iniciatyvomis, yra svarbus veiksnys pedagogų kompetencijų plėtrai ir profesinio tobulėjimo procesui.

– Pastangos užtikrinti aukštą pedagogų kvalifikacijos lygį ir gerinti švietimo sistemos efektyvumą atsispindi per pedagogų profesinio tobulėjimo veiksmus, įskaitant dalyvavimą formaliose programose ir tikslingą pedagogų ugdymo veiklą. Todėl būtina sudaryti palankias sąlygas, kurias apima tinkamą mokymo aplinką, vadovų-lyderių palaikymą, mentorystės ir konsultavimo programas bei bendradarbiavimo galimybes.

– Pedagogų kompetencijų vertinimas ir tobulinimas remiasi refleksija, veiklos tyrinėjimu, mokymusi iš patirties bei pasitelkiant modernias mokymo technologijas ir mokymosi visą gyvenimą priemones.,

Kokybinio tyrimo analizės rezultatų išvados:

1. Tyrimo rezultatai parodė, kad pedagogų profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo bei tobulinimo kompetencijos tarpusavyje sąveikauja ir yra svarbios pedagogų profesinio tobulėjimo proceso dalys. Nustatyta, kad pedagogai įgyja patirties per įvairias mokymo iniciatyvas, kurios gali būti pritaikytos bendrai visiems pedagogams arba individualiai, atsižvelgiant į jų specifinius poreikius ir veiklos kontekstą.

2. Profesiniam tobulėjimui daro neigiamą įtaką išoriniai veiksniai – švietimo sistemos ar organizacijos politika, taip pat ir vidiniai veiksniai, tokie kaip pedagogų asmeninės savybės, požiūris ir emocijos, kas turi įtakos patirties įgijimui.

3. Profesinis tobulėjimas suteikia pedagogams daug privalumų, tokių kaip įgūdžių ir kompetencijų plėtra, galimybė siekti aukštesnio karjeros lygio ir pasinaudoti kitų pedagogų patirtimi.

4. Refleksijos procesas yra svarbus pedagogų profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo įrankis. Jis leidžia pedagogams identifikuoti trūkumus, kritiškai vertinti savo veiklą ir planuoti ateities perspektyvas.

5. Efektyviam savirefleksijos procesui sąlygoja tiek vidiniai, tiek išoriniai veiksniai. Pedagogų motyvacija, lankstus požiūris į tobulėjimą ir organizacijos parama yra svarbūs veiksniai, skatinantys veiksmingą savirefleksiją.
6. Pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija yra lemiamai paveikta įvairių veiksnių, tokių kaip pedagogų troškimas tobulėti, prisitaikyti prie rinkos sąlygų ir įgyvendinti veiksmingas mokymo bei vertinimo strategijas.
7. Profesinio tobulėjimo procesas yra ilgalaikis ir turi būti nuolat palaikomas ir skatinamas tiek pedagogų, tiek organizacijos lygmeniu. Tai reikalauja pastangų, nuolatinio mokymosi ir bendradarbiavimo, siekiant nuolat tobulinti pedagogų veiklą ir užtikrinti kokybišką mokymąsi.

REKOMENDACIJOS

Pateikiu konkrečias rekomendacijas, kuriomis siekiama paskatinti veiksmus ir bendradarbiavimą skirtingose suinteresuotųjų grupėse, siekiant užtikrinti efektyvų pedagogų profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo bei tobulinimo kompetencijų sąveiką.

Švietimo politikams: Sudaryti struktūruotus ir nuoseklius pedagogų profesinio augimo planus, apimant mokymo programas, stebėseną ir grįžtamąjį ryšį. Remti ir skatinti programas, skirtas pedagogų profesiniam tobulėjimui, įskaitant finansinę paramą ir mokymų bei konferencijų organizavimą. Skatinti nuolatinį tobulinimąsi, refleksiją ir mokymąsi iš patirties per pedagogų profesinio augimo programas. Atsižvelgti į demokratijos principus mokymo programose, kad pedagogai galėtų juos pritaikyti savo kasdieninėje praktikoje. Užtikrinti prieinamą ir kokybišką mokymosi aplinką, atitinkančią pedagogų profesinio tobulėjimo poreikius. Skatinti ir finansuoti pedagogų profesinio tobulėjimo programas, kurios integruotų kompetencijų vertinimą ir tobulinimą bei skatintų mokymosi visą gyvenimą kultūrą per vertybinių nuostatų ir demokratiškos mokyklos vertybių plėtojimą. Skatinti mokyklų ir švietimo institucijų vadovus sudaryti palankias sąlygas pedagogų individualiai savišvietai, eksperimentavimui ir savirefleksijai. Skatinti bendradarbiavimą tarp švietimo institucijų, mokslininkų ir pedagogų siekiant efektyviai pritaikyti naujausias mokslines žinias ir praktikas.

Mokslininkams ir pedagogų rengėjams: Integruoti pedagogų profesinio augimo ir vertinimo ir tobulinimo kompetencijos plėtojimą į pedagoginio mokymo programas. Skatinti tyrinėjimus ir inovacijas šioje srityje, siekiant geriau suprasti pedagogų profesinio augimo ir vertinimo procesus. Užtikrinti, kad mokymo turinys būtų pritaikytas pedagogų poreikiams ir skatintų jų profesinį augimą. Tyrinėti pedagogų profesinio augimo procesą ir jo sąveiką su profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija. Palaikyti empirinių tyrimų, skirtų gerinti pedagogų profesinio augimo strategijas ir programas. Skatinti pedagogų refleksijos ir veiklos tyrinėjimo įgūdžių plėtrą per praktinį darbą ir refleksijos procesus. Pateikti aktualią informaciją ir praktines gaires dėl profesinio tobulėjimo strategijų, metodų ir priemonių, taikomų mokymo procese. Bendradarbiauti su pedagogais ir mokyklomis, siekiant įgyvendinti tyrimų rezultatus praktinėje aplinkoje ir suteikti jiems konkrečių įrankių bei metodikų, kurios padėtų pagerinti pedagogų profesinį tobulėjimą ir veiklos vertinimą.

Švietimo įstaigų vadovams: Užtikrinti nuolatinę paramą pedagogų profesiniam augimui ir veiksmingai panaudoti jų gautas žinias ir įgūdžius bei remti finansiškai ir organizuojant laiko resursus. Užtikrinti, kad pedagogų profesinis tobulėjimas būtų integruotas į įstaigos strategiją ir veiklos planus. Kurti palankias mokymo aplinkas, kuriose pedagogai gali dalyvauti refleksijos, veiklos tyrinėjimo ir teorijų kūrimo procesuose. Palaikyti ir skatinti mentorystės ir konsultavimo

programas, kurios remtų pedagogų profesinį augimą ir kompetencijų vertinimą. Remti bendradarbiavimą su kitomis švietimo institucijomis, mokslininkais ir pedagogais, siekiant pasinaudoti naujausiomis mokslinėmis žiniomis ir praktikomis. Investuoti į mokymo kursus ir konferencijas, kurios skatina profesinį tobulėjimą ir naujų kompetencijų įgijimą. Remti ir skatinti pedagogų savirefleksiją, atvirumą naujovėms ir nuolatinį mokymąsi iš patirties. Remti tėvų dalyvavimą švietimo įstaigų veikloje ir skatinti konstruktyvų dialogą tarp tėvų, mokytojų ir vadovų dėl pedagogų profesinio augimo bei kompetencijų tobulinimo.

Socialiniams partneriams (profesinės sąjungos, švietimo organizacijos): Remti pedagogų profesinio tobulėjimo programas ir veiklas, suteikiant finansinę ir logistinę paramą. Organizuoti profesinio bendradarbiavimo ir patirties mainų platformas, kuriose pedagogai galėtų dalintis gerąja praktika ir mokytis vienas iš kitų. Bendradarbiauti su švietimo įstaigomis ir teikti praktinę paramą pedagogų profesiniam tobulėjimui, įskaitant praktikos vietų teikimą, kvalifikacijos kėlimo programas arba karjeros galimybių plėtros iniciatyvas. Skatinti tėvų ir visuomenės sąmoningumą apie pedagogų svarbą ir profesinio augimo reikšmę švietimo sistemoje.

Mokytojams: Išnaudoti galimybes gauti grįžtamąjį ryšį apie savo veiklą ir naudoti jį kaip pagrindą tobulinimui ir augimui. Ieškoti galimybių dalyvauti specializuotuose kursuose, seminaruose ir kitose profesinės plėtros veiklose, siekiant nuolat tobulinti savo žinias ir kompetencijas. Aktyviai dalyvauti profesinės plėtros veiklose, kurios skatina profesinės veiklos vertinimo, tobulinimo ir kolegialaus mokymosi kompetencijas. Įsitraukti į pedagoginės veiklos tyrimus ir naudoti jų rezultatus savo praktikoje. Aktyviai domėtis naujovėmis ir tobulinti savo profesines kompetencijas per nuolatinį mokymąsi, besiremiant refleksija ir veiklos tyrinėjimu. Dalyvauti profesinių bendruomenių ir tinklų veikloje, siekiant dalintis patirtimi ir gauti kolegų paramą ir palaikymą. Vertinti ir taikyti mokymosi technologijas bei mokymosi visą gyvenimą priemones ir technikas savo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijai plėtoti. Aktyviai dalyvauti pedagogų profesinio tobulėjimo programose, reflektuoti savo veiklą ir mokytis iš patirties. Ieškoti galimybių dalyvauti mentorystės ir konsultavimo programose bei pasitelkti šiuos išteklius savo profesinio augimo ir kompetencijų tobulinimo tikslams pasiekti.

Tėvams: Remti ir palaikyti mokytojų profesinį tobulėjimą, parodydami suinteresuotumą. Bendradarbiauti su mokyklomis ir mokytojais siekiant remti ir skatinti demokratišką mokyklos valdymą bei vertybinių nuostatų plėtojimą. Dalyvauti tėvų susirinkimuose ir kitose mokyklos veiklose, kur galima išreikšti paramą ir bendradarbiavimą, padedant užtikrinti, kad mokyklos vertybės ir demokratijos principai būtų praktiškai įgyvendinami. Remti pedagogus ir palaikyti jų pastangas siekiant aukštos kokybės mokymo ir ugdymo savo vaikams, bei jų profesinį augimą, pripažįstant jų indėlį į vaikų ugdymą.

LITERATŪRA

- Aldahmash, Abdulwali & Alshalhoub, Samar & Mohammed, Majed. (2021). Mathematics teachers' reflective thinking: Level of understanding and implementation in their professional practices. *PLOS ONE*, 16. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0258149>
- Andrėkus, V., Birgelytė, A., Dinapienė, S., Kalvaitis, A., Korenkienė, R., Monkevičienė, J., Norkūnienė, R., Rutkauskienė, B., Šedeckytė-Lagunavičienė, I., Šaučiulytė, R. (2015). Kaip mokosi Lietuvos pedagogai? *Švietimo problemos analizė*, 142(18). Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2018/03/Kaip_mokosi_lietuvas_pedagogai.pdf
- Bėkšta, A. ir Lukošūnienė, V. (2022). *Mokėjimas mokytis*. https://www.smpf.lt/wp-content/uploads/2022/01/Stalo-knyga-andragogui_2022-m..pdf
- Brandišauskienė, A., Mičiulienė, R., Petruškevičiūtė, A., (2021). *Pedagogų profesinio tobulinimo(si) modelis*. Kaunas. VDU Švietimo akademija.
- Bubnys R. (2012). *Refleksyvaus mokymo(si) metodų diegimo aukštojoje mokykloje metodika: refleksija kaip besimokančiųjų asmeninės ir profesinės raidos didaktinis metodas*. Šiauliai: Šiaulių valstybinė kolegija.
- Bubnys, R. (2014). Reflektavimo kompetencijos struktūra socialinio darbo studentams atliekant praktikas. *STEPP: Socialinė teorija, empirija, politika ir praktika*, 9, 50-63. <https://doi.org/10.15388/STEPP.2014.0.3777>
- Bubnys, R., Kairienė, A. (2016). Mokytojo reflektyviosios praktikos samprata ir turinys: nuo veiklos impulsyvumo link asmeninio ir profesinio tobulėjimo. *Pedagogika*, 121(1), 53–69. <https://doi.org/10.15823/p.2016.04>
- Čiužas, R., (2013). *Mokytojo kompetencijos. Profesinio meistriškumo siekis*. Mokslo monografija. Vilnius: Edukologija.
- Daraškevičiūtė, V. (2015). Ontologinės hermeneutikos kontroversijos: Praktinis aspektas. *Problemos*, 88, p. 54-65.

Daukila, S., Mičiulienė, R., Kovalčikienė, K., & Kasperiušienė, J. (2016). *Profesijos pedagogų veiklos turinys: profesinis tobulėjimas, identitetas, ugdymo turinio metodologija ir kokybė: kolektyvinė monografija*. Akademija, Kauno r.: Aleksandro Stulginskio universiteto Leidybos centras. http://193.219.64.235/bitstream/1/6658/1/Daukila_monografija_A51.pdf

Dewey, J. (1933). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process*. Boston: D.C. Heath and Company.

Dewey, J. (1997). *Experience and education*. New York: Touchstone.

Dewey, J. (2013). *Demokratija ir ugdymas. Įvadas į ugdymo filosofiją*. Klaipėda: Baltic printing House.

Duoblienė, L. (2017). *Globaliai sėkmingai dirbantys mokytojas – lūkesčius pranokstanti asmenybė*. VU tinklalapis. <https://naujienos.vu.lt/1-duobliene-globaliai-sekmingai-dirbantis-mokytojas-lukescius-pranokstanti-asmenybe/>

Gedvilienė, G., Bortkevičienė, V., Tūtlys, V., Vaičiūnienė, V., Stancikas, E., Staniulevičienė, D., Krivickienė, V., Vaitkevičius, R., Gedvilas, P. (2015). *Suaugusiųjų bendrųjų kompetencijų plėtra*. Mokslo monografija. Vilnius: „Versus aureus“ leidykla.

Gumuliauskienė, A., Vaičiūnienė, A. (2015). Mokytojų lyderystės raiškos ir jos skatinimo ypatumai bendrojo ugdymo mokykloje. *Mokytojų ugdymas*, 24(1), 25 – 47. <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2015~1442995870209/J.04~2015~1442995870209.pdf>

Harun, N. S. R. Hanif, M. H. & Choo, G. S. 2021. The pedagogical affordances of e-portfolio in learning how to teach for Teacher Education Programs: A systematic review. *Studies in English Language and Education*, 8(1), 1-15. <https://doi.org/10.24815/siele.v8i1.17876>

Helmke, A. (2014). *Unterrichtsqualität und Lehrerprofessionalität. Diagnose, Evaluation und Verbesserung des Unterrichts* (5. überarbeitete Aufl., Schule weiterentwickeln – Unterricht verbessern. Orientierungsband). Seelze: Klett-Kallmeyer.

<http://talpykla.elaba.lt/elaba-fedora/objects/elaba:4339359/datastreams/MAIN/content>

[https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-](https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2022/11/2022_analize_nr6_2021_m_Mokytoju_profesinis-tobulejimas.pdf)

[content/uploads/2022/11/2022_analize_nr6_2021_m_Mokytoju_profesinis-tobulejimas.pdf](https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2022/11/2022_analize_nr6_2021_m_Mokytoju_profesinis-tobulejimas.pdf)

Jeglavičienė, V., Prakapas, R. (2016). *Bendrojo ugdymo mokytojų bendrųjų kompetencijų tobulinimo(si) poreikio ir turinio analizė*. Vilnius: Ugdymo plėtotės centras. Projektas „Bendrojo ugdymo mokytojų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimas“ projekto kodas: 09.4.2–ESFA-V-715-02-0001.

Juodaitytė, A., Savickis, A. (2013). Hermeneutikos metodo taikymas šiuolaikiniame edukologijos moksle. *Acta Paedagogica Vilnensia*. 30, p. 24-33.

Kahneman, D. (2011). *Thinking, fast and slow*. Penguin Books. <https://doi.org/10.1007/s00362-013-0533-y>

Kasiulevičius V., Denapienė G. (2008). Statistikos taikymas mokslinių tyrimų analizėje. *Gerontologija*. 9(3): 176-180.

Kompetencijų tobulinimo vadovas geresniam mokymui(si) (2015-2017). Strateginės partnerystės projektas Nr.2015- 1-LT01-KA201-013495 „Geresnis švietimas – geresnis mokymasis“ (B EBL – „Better Educating - Better Learning“). <https://www.krs.lt/media/7010/kompetenciju-tobulinimo-vadovas.pdf>

Kardelis, K. (2005). Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. Šiauliai: Liucijus.

Laugalis, M. (2022). *Bendrojo ugdymo mokytojų organizacijos tobulinimo ir pokyčių valdymo kompetencijos tobulinimas*. Vilnius: nacionalinė švietimo agentūra. Projektas „Bendrojo ugdymo mokytojų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimas“ Nr. 09.4.2-ESFA-V-715-02-0001.

[https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2022-10-](https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2022-10-10/DIEGIMAS_Aurelija/metodin%C4%97%20med%C5%BEiaga/Mokyklos_tobulinimas_07_05.pdf)

[10/DIEGIMAS_Aurelija/metodin%C4%97%20med%C5%BEiaga/Mokyklos_tobulinimas_07_05.pdf](https://www.emokykla.lt/upload/EMOKYKLA/BP/2022-10-10/DIEGIMAS_Aurelija/metodin%C4%97%20med%C5%BEiaga/Mokyklos_tobulinimas_07_05.pdf)

Litvinaitė, J. (2022). *Bendrojo ugdymo mokytojų bendravimo ir bendradarbiavimo kompetencijos tobulinimas*. Kaunas: Nacionalinė švietimo agentūra. Nacionalinės švietimo agentūros Projektas

„Bendrojo ugdymo mokytojų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimas“ (NR. 09.4.2-ESFA-V-715-02-0001).

Lukošūnienė, V. (2011). Refleksija kaip integrali mokymosi mokytis kompetencijos dalis. *Pedagogika*, 101, 43-49.

Martišauskienė, E. (2015). Mokytojų vertybinės nuostatos ir jų sklaida pedagoginėje veikloje. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 19, 135 – 146. <http://dx.doi.org/10.15388/ActPaed.2007.19.7546>

Mirzaei F. & Phang FA, Sulaiman S. & Kashefi H. (2014). Measuring Teachers Reflective Thinking Skills. *Procedia—Social and Behavioral Sciences*, 141, 640–647. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.05.112>

Mokytojų profesinis tobulėjimas: 2021 metų Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų pažangos duomenų analizė (2022). Vilnius. Nacionalinė švietimo agentūra. Projektas Nr. 09.4.1-ESFA-V-713-02-0001 „Profesinio mokymo ir mokymosi visą gyvenimą informacinių sistemų ir registru plėtra“.

Mokytojų, dirbančių pagal bendrojo ugdymo, profesinio mokymo ir neformaliojo švietimo programas (išskyrus ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas), veiklų, susijusių su profesiniu tobulėjimu, aprašas, (2019). Pavirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. V-184. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0b7107603c5e11e98893d5af47354b00/asr>

Narikbayeva, L. M. (2016). The self-development of non-academic intelligence forms in a future pedagogue. *Iejme— mathematics education*, 11 (8), 2985-2994. <https://www.iejme.com/download/the-self-development-of-non-academic-intelligence-forms-in-a-future-pedagogue.pdf>

Navaitienė, J., Jaruševičienė, V. (2018). Mokytojų asmenybės bruožai ir pyktis. *Pedagogika*, 132(4), p. 23–41. <https://doi.org/10.15823/p.2018.132.2>

Niwans, R. (2018). A Study of Teaching Competency in Relation with Attitude Towards Creative Teaching of B.Ed. Trainee-teachers. *Journal of Education and Practice*, 9(4), 66–72.

<https://core.ac.uk/download/pdf/234641372.pdf>

Pandey, N. S., Kavitha, M. (2015). Relationship between Teachers' Personality Traits and Self Efficacy: An Empirical Analysis of School Teachers in Karaikal Region. *Pacific Business Review International*, 8(3), 37–42. <https://doi.org/10.7220/2345-024X.22.7>

Paurienė, G. (2016). Biografinių aplinkybių nulemtas informalusis mokymasis: pedagogo profesijos kompetencijų raiška. Mokslinių straipsnių rinkinys. *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka*, 16, 184 –195.

<https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/15026/Paurien%20c4%97.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Paurienė, G. (2017). *Pedagogų profesinės kompetencijos ugdymas savaiminiu mokymusi*. Daktaro disertacija. Vilnius. Mykolo Romerio universitetas.

Paurienė, G. (2013). Savaiminio (informaliojo) mokymosi sampratos analizė. *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka*, 10, 181-197.

Pedagoginių darbuotojų (išskyrus aukštųjų mokyklų darbuotojus) 2023–2025 metų prioritetinės kvalifikacijos tobulinimo sritys, 2022. Patvirtinta Švietimo mokslo ir sporto ministro 2022 m. gruodžio 13 d. (įsakymu Nr. V-1942). <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/e039f8207ab811edbc04912defe897d1>

Pedagogo profesijos kompetencijų aprašas (2021). Vilnius: VšĮ „Šiuolaikinių didaktikų centras“ ekspertų grupė. Projektas „Tęsk“ Nr. 09.2.1-ESFA-V-727-01-0001 https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2021/11/Pedagogo-profesijos-kompetenciju-aprasas_III-lygmenys-atnaujintas.pdf

Pedagogų kompetencijų vertinimo, jų pripažinimo ir taikymo profesinėje veikloje instrumentų paketas (2021). Vilnius: VšĮ „Šiuolaikinių didaktikų centras“ ekspertų grupė. Projektas „Tęsk“

Nr. 09.2.1-ESFA-V-727-01-0001. <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2022/03/Pedagogu-kompetenciju-vertinimo-instrumentu-paketas.pdf>

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija (2012). Patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. V-899. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.425929>

Pedagogų rengimo modelio aprašas (2017). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/01388c40998611e78d46b68e19efc509?jfwid=5w7avl4go>

Pedagogų rengimo reglamentas (2018). Prieiga per internetą: [https://www.smm.lt/uploads/documents/Pedagogams/03-07%20PRReglamentas%20\(galutinisPI\)1.pdf](https://www.smm.lt/uploads/documents/Pedagogams/03-07%20PRReglamentas%20(galutinisPI)1.pdf)

Pocevičienė, R. (2017). *Patirtis kaip mokymosi šaltinis*. https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/patirtis_kaip_mokymosi_saltinis_aplinka_instrumentas_tikslas_d.a.kolb_p.jarvis1.pdf

Poteliūnienė, S., Ustilaitė, S., Sabaliauskas, S., Česnavičienė, J., Juškevičienė, A. (2019). Mokytojų patirtys įgyvendinant ugdymo turinį: mokytojas, kaip švietimo politikos dalyvis, mokyklos bendruomenės narys ir profesionalas. *Pedagogika*, 133(1), 78–104. <https://doi.org/10.15823/p.2019.133.5>

Pukelis, K., Smetona, A. (2012). Švietimo sąvokos „competence“ mikrosistemos darninimas. *The Quality of Higher Education*, 9. <http://dx.doi.org/10.7220/2345-0258.9.2>

Ragauskienė, A. (2021). *Bendrojo ugdymo mokytojų komunikacijos ir informacijos valdymo kompetencijų tobulinimas*. Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Pagal ESF projektą „Bendrojo ugdymo mokytojų bendrųjų ir dalykinių kompetencijų tobulinimas“ (Nr. 09.4.2-ESFA-V-715-02-000).

Rožman, L., & Koren, A. (2013). *Learning to Learn as a Key Competence and Setting Learning Goals*. Active Citizenship by Knowledge Management & Innovation: Proceedings of the

Management, Knowledge and Learning International Conference 2013, 1211 – 1218.

<http://www.toknowpress.net/ISBN/978-961-6914-02-4/papers/ML13-388.pdf>

Smilgienė, J. (2012). Ikimokyklinių ugdymo įstaigų pedagogų kompetencijų tobulinimo poreikis bei galimybės dalyvaujant profesinėje veikloje. *Mokytojų ugdymas*, 18, 12-29.

Survutaitė, D., ir Vaičekauskienė, S. (2017). *Lietuvos pedagogų kvalifikacijos ir ugdomosios veiklos paralelės*. Recenzuotų mokslo straipsnių rinkinys, Mokslu grįsto švietimo link, 226 – 244. Lietuvos edukologijos universitetas.

Svojanovský, P. (2017). Supporting student teachers' reflection as a paradigm shift process. *Teaching and Teacher Education*, 66, 338 – 348. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2017.05.001>

Trakšėlys, K., & Martišauskienė, D. (2013). Pedagogo profesionalizacijos aspektai modernioje visuomenėje. *Tiltai*, (2), 146-161.

Trepulė, E., (2017). *Transformuojantis Paulo Freire mokymas*. VDU. Prieiga per internetą: <https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/paulofreirestraipsnis.pdf>

UAB Visionary Analytics, 2015. *Mokomės visą gyvenimą*. Teminio tyrimo ataskaita. Parengta įgyvendinant sutartį Nr. LRVK-064 dėl „Lietuva 2030“ įgyvendinimo rezultatų stebėsenos sistemos tobulinimo paslaugų“ tarp Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos ir UAB Visionary Analytics.

http://www.esparama.lt/documents/10157/490675/MVG_teminio+tyrimo+ataskaita_2015.pdf/28d20d9b-a93a-47a5-ad20-50568454c317

Valuckienė, J., Balčiūnas, S., Katiliūtė, E., Simonaitienė, B., Stanikūnienė, B. (2015). *Lyderystė mokymuisi: teorija ir praktika mokyklos kaitai*. Monografija. Šiauliai: Titnagas. https://mtc.lt/attachments/article/437/Lyderyste%20mokymuisi_teorija%20ir%20praktika%20mokyklos%20kaitai.pdf

Volungevičiėnė, A., Teresevičiėnė, M., Žydžiunaite, V., Kaminskiėnė, L., Rutkienė, A., Trepulė, E., Daukilas, S. (2015). *Technologijomis grindžiamas mokymas ir mokymasis organizacijoje*. Monografija. Vytauto Didžiojo universitetas: Versus Aurerus

Zablackė, R. (2020). Kokias karjeros galimybes turi mokytojai? *Švietimo problemos analizė*, 187 (9). Vilnius: Nacionalinės švietimo agentūros Bendrųjų reikalų departamento Aprūpinimo ir leidybos skyrius. <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/12/Mokytoju-karjeros-galimybes-1.pdf>

Zhang, X., Admiraal, W., & Saab, N. (2021). Teachers' motivation to participate in continuous professional development: relationship with factors at the personal and school level. *Journal of Education for Teaching*, 47(5), 714-731. <https://doi.org/10.1080/02607476.2021.1942804>

Želvys, R., & Čigienė, S. (2016). Management of the Mentoring Process in Vilnius City Secondary Schools. *Pedagogika*, 123(3), 55–66. <https://doi.org/10.15823/p.2016.33>

PRIEDAI

ANKETA

Gerb. Respondente, esu magistratūros studijų II kurso studentė. Rašau magistro baigiamąjį darbą tema „Pedagogo profesinio augimo ir profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveika“. Taigi tiriamuoju darbu siekiama nustatyti profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos sąveikos aspektus ir ištirti šios kompetencijos raišką pedagogo profesinėje veikloje, kai jis reflektuoja savo profesinę veiklą ir savirefleksiją taiko kompetencijoms įsivertinti, stipriesiems bei tobulintiems profesinės veiklos aspektams išskirti. Gebėjimas reflektuoti savo mokymąsi ir patirtį sudaro prielaidas mokymuisi tobulinti ir tolesnei, kokybiškesnei veiklai konstruoti. Prašau Jus užpildyti anketą ir pasidalinti savo asmeniniu požiūriu į šios kompetencijos raišką. Tyrimas yra anoniminis, jo metu gauti duomenys bus apibendrinti ir pateikti baigiamajame darbe. Jūsų nuomonė – labai svarbi.

1. Kokia Jūsų, kaip pedagogo, kvalifikacinė kategorija (pažymėkite vieną tinkantį atsakymą)?

- Nesu atestuotas 1
- Mokytojo kvalifikacinė kategorija 2
- Vyresniojo mokytojo kvalifikacinė kategorija 3
- Mokytojo metodininko kvalifikacinė kategorija 4
- Mokytojo eksperto kvalifikacinė kategorija 5

2. Kokį dalyką dėstote (įrašykite)?

3. Koks Jūsų pedagoginio darbo stažas?

- iki 10 metų 1
- 10-15 metų 2
- 16-20 metų 3
- 21-25 metai 4
- 26-30 metų 5

4. Kaip įvertintumėte savo turimas kompetencijas pagal gebėjimų pobūdį (kur 1 – labai gerai, o 5 - labai blogai) (pažymėkite vieną tinkantį atsakymą kiekvienoje eilutėje):

Kompetencijos	Labai gerai (1)	Gerai (2)	Nei gerai nei blogai (3)	Blogai (4)	Labai blogai (5)
Bendrosios kompetencijos					
Mokymo kalbos tinkama vartoseną					
Valstybinės bei užsienio kalbų mokėjimas					
Komunikaciniai gebėjimai					
Kritinis mąstymas					
Technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžiai					
Teisinis raštingumas					
Etiketo pagrindų išmanymas					

Vadybinės organizacinės kompetencijos					
Ekonominis raštingumas					
Finansinis raštingumas					
Kultūrinės kompetencijos					
Meninėraiška					
Kultūrinis aktyvumas - meno propagavimas ir kultūrinės veiklos organizavimas.					
Socialinės kompetencijos					
Pilietinis sąmoningumas					
Demokratinis sąmoningumas					
Visuomeninis aktyvumas					
Socialinis jautrumas					
Labdaros ir paramos organizavimas					
Pagalba neįgaliesiems ir socialiai pažeidžiamiesiems asmenims					
Sportinės kompetencijos					
Sporto ir nuolatinio fizinio aktyvumo propagavimas					
Sporto renginių organizavimas					
Dalykinės kompetencijos					
Mokomojo ir tai pačiai žinijos bei ugdymo sričiai (socialiniai, humanitariniai, gamtos mokslai, technologijos, menai, kūno kultūra ir sportas) priklausančių dalykų pagrindų bei naujovių išmanymas					
Didaktinės kompetencijos					
Psichologinės žinios ir jų taikymas					
Profesinės etikos išmanymas ir laikymasis					

5. Kokiomis vertybinėmis nuostatomis grindžiate savo pedagogines kompetencijas, kuriomis vadovaujatės savo profesinėje veikloje (kur 1 – labai svarbu, o 5 – nesvarbu)? (pažymėkite vieną tinkamą atsakymą kiekvienoje eilutėje):

Vertybinės nuostatos	Tikrai taip (1)	Lyg ir taip (2)	Lyg ir ne (3)	Tikrai ne (4)	Nežinau (5)
Pagarba žmogui					
Pareigingumu ir atsakingumu už savo veiklos rezultatus, jų poveikio bendražmogiškų vertybių, pilietinės visuomenės darnos, socialinės atsakomybės puoselėjimui					
Nuolatinis asmeniniu profesiniu tobulėjimu					
Demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimu					
Paramos ir pagalbos mokiniams paskatinant ir įtraukiant į mokymosi, savęs pažinimo, socializacijos, asmenybinės brandos, kūrybinės raiškos, pilietiškumo, technologinio ir profesinio pasirengimo veiklas					
Bendradarbiavimu ir solidarumu besimokančioje bendruomenėje					

6. Kuri kompetencijų įgijimo forma pagal kvalifikacijos tobulinimosi būdus Jums yra naudingiausia (kur 1 – labai naudinga, kur 5 – nenaudinga)? (pažymėkite vieną tinkantį atsakymą kiekvienoje eilutėje):

Kvalifikacijos tobulinimosi būdai	Tikrai taip (1)	Lyg ir taip (2)	Lyg ir ne (3)	Tikrai ne (4)	Nežinau (5)
Individualus tobulinimasis					
Mokslinė veikla					
Dalykinė raiška profesinėmis publikacijomis ir projektais					
Savišvieta					
Eksperimentavimas					
Savirefleksija					
Savo profesinės veiklos įsivertinimas					
Trumpalaikės stažuotės					
Ilgalaikės stažuotės					
Kolegialus dalijimasis patirtimi					
Metodinių grupių veikla					
Dalykinių asociacijų veikla					
Atviros pamokos					
Pedagoginės veiklos demonstravimas					
Bendradarbiavimas su kolegomis					
Specializuoti renginiai					
Kursai					
Konferencijos					
Seminarai					
Mokymai					
Praktikos					
Akademinis tobulinimasis					
Aukštesnės pakopos ar kitos krypties, gretutinės, laipsnio nesuteikiančios studijos					
Viešoji nedarbinė veikla					
Visuomeninė raiška					
Kultūrinė raiška					
Meninė raiška					
Veikla demokratiniuose valdymo organuose					
Veikla socialinėse akcijose ir programose					
Dalyvavimas meno kolektyvuose					
Sportinės veiklos organizavimas ir dalyvavimas joje					
Amatininkystė					
Kūrybiniai projektai					

7. Kurią profesinio augimo kompetenciją norėtumėte tobulinti artimiausiu metu (kur 1 – noriu, kur 5 – nenoriu)? (pažymėkite vieną tinkantį atsakymą kiekvienoje eilutėje):

Profesinio augimo kompetencijos	Tikrai taip (1)	Lyg ir taip (2)	Lyg ir ne (3)	Tikrai ne (4)	Nežinau (5)
Profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija					
Profesinės veiklos tyrimo kompetencija					

Kolegialaus mokymosi kompetencija					
-----------------------------------	--	--	--	--	--

8. Ar pritariate, kad profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškai yra svarbu (kur 1 – labai svarbu, kur 5 – nesvarbu)? (pažymėkite vieną tinkantį atsakymą kiekvienoje eilutėje):

Kompetencijos raiška	Tikrai taip (1)	Lyg ir taip (2)	Lyg ir ne (3)	Tikrai ne (4)	Nežinau (5)
Reflektuoti savo profesinę veiklą					
Savirefleksiją taikyti kompetencijoms įsivertinti					
Savirefleksiją taikyti stipriesiems ir tobulintiniems profesinės veiklos aspektams išskirti					
Profesinės veiklos įsivertinimą susieti su sistemingu, nuolatiniu mokymusi					
Įsivertinus profesinę veiklą tikslingai planuoti profesinio tobulėjimo kryptį ir priemones					
Nuosekliai ir sistemingai tobulinti savo profesinės veiklos gebėjimus					

9. Kokius reflektuojančiojo mąstymo įgūdžius, Jūsų manymu, Jūs jau turite (kur 1 – turiu, kur 5 – neturiu)? (pažymėkite vieną tinkantį atsakymą kiekvienoje eilutėje):

Įgūdžiai	Tikrai taip (1)	Lyg ir taip (2)	Lyg ir ne (3)	Tikrai ne (4)	Nežinau (5)
<i>Stebėjimo įgūdžiai</i> pasireiškia per mokytojų jausmus ir elgesį, kai atliekami pastebėjimai žymint, įrašant trumpas, bet ryškias detales, kurios leidžia mokytojams patiems atpažinti situaciją					
<i>Bendravimo įgūdžiai</i> atsiskleidžia per komunikacijos priemones, susijusias su reflektvyvia praktika, ir jas galima plėtoti įvairiais būdais: vedant asmeninį mokymosi žurnalą ar dienoraštį arba per formalesnį profesinį aplanką					
<i>Sprendimo įgūdis</i> susijęs su mokytojų siekiu išanalizuoti klasę, įvykį ar situaciją, stengiantis visiškai suprasti, kas yra tas įvykis ar situacija.					
<i>Sprendimų priėmimo įgūdis</i> apibrėžiamas kaip veiksmų krypties pasirinkimas norimam tikslui pasiekti ir tam svarbu naudoti įvairių tipų reflektvyvios praktikos strategijas, kurios leidžia mokytojams pamatyti ir geriau susidoroti su mokymo sudėtingumu, priimti sprendimus dėl tolesnių veiksmų, giliau iširti pamokos stiprybę ir silpnumą per dialogą ir kritiškai apmąstant praktiką.					
Bendras mokymas, bendradarbiaujančių praktikų apklausa ir veiksmų tyrimas yra įrankiai, kurie					

formuoja <i>komandinio darbo įgūdžius</i> , kai mokytojas nuo pat savo mokytojo karjeros pradžios dirba įvairiose komandose.					
--	--	--	--	--	--

10. Kokius reflektuojančiojo mąstymo įgūdžius Jūs norėtumėte lavinti (kur 1 – labai noriu, kur 5 – nenoriu)? (pažymėkite vieną tinkantį atsakymą kiekvienoje eilutėje):

Įgūdžiai	Tikrai taip (1)	Lyg ir taip (2)	Lyg ir ne (3)	Tikrai ne (4)	Nežinau (5)
<i>Stebėjimo įgūdžiai</i> pasireiškia per mokytojų jausmus ir elgesį, kai atliekami pastebėjimai žymint, įrašant trumpas, bet ryškias detales, kurios leidžia mokytojams patiems atpažinti situaciją					
<i>Bendravimo įgūdžiai</i> atsiskleidžia per komunikacijos priemones, susijusias su reflektvyvia praktika, ir jas galima plėtoti įvairiais būdais: vedant asmeninį mokymosi žurnalą ar dienoraštį arba per formalesnį profesinį aplanką					
<i>Sprendimo įgūdis</i> susijęs su mokytojų siekiu išanalizuoti klasę, įvykį ar situaciją, stengiantis visiškai suprasti, kas yra tas įvykis ar situacija.					
<i>Sprendimų priėmimo įgūdis</i> apibrėžiamas kaip veiksmų krypties pasirinkimas norimam tikslui pasiekti ir tam svarbu naudoti įvairių tipų reflektvyvios praktikos strategijas, kurios leidžia mokytojams pamatyti ir geriau susidoroti su mokymo sudėtingumu, priimti sprendimus dėl tolesnių veiksmų, giliau iširti pamokos stiprybę ir silpnumą per dialogą ir kritiškai apmąstant praktiką.					
Bendras mokymas, bendradarbiaujančių praktikų apklausa ir veiksmų tyrimas yra įrankiai, kurie formuoja <i>komandinio darbo įgūdžius</i> , kai mokytojas nuo pat savo mokytojo karjeros pradžios dirba įvairiose komandose.					

11. Kokios sąlygos, Jūsų manymu, padeda plėtoti pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją (kur 1 – labai padeda, kur 5 – nepadeda)? (pažymėkite vieną tinkantį atsakymą kiekvienoje eilutėje):

Sąlygos	Tikrai taip (1)	Lyg ir taip (2)	Lyg ir ne (3)	Tikrai ne (4)	Nežinau (5)
Požiūris į save kaip į profesionalą					
Naujų iššūkių priėmimas: atviras naujovėms, kūrybiškas, kantrus, drąsus, rizikuojantis, empatiškas, komunikabilus, pasiryžęs mokytis visą gyvenimą.					
Pastangos ir atitinkami gebėjimai, kurie skatina tapti aukštos kompetencijos „mokymosi konsultantais“					
Mokėjimas taikyti modernias mokymosi technologijas					
Mokėjimas taikyti mokymosi visą gyvenimą priemones ir technikas					
Lyderio gebėjimų ugdymas					
Nuolatinis domėjimasis mokymo naujovėmis ir mokymusi					
Savo veiklos tyrinėjimas					

Savo teorijų kūrimas, kaip tobulinti veiklą klasėje, mokymo procesą, keisti mokyklą					
Pedagogas – kompetentingas dalyko, kurį jis dėsto, bendravimo, vadovavimo srityse					
Naujų funkcijų prisiėmimas					
Nuolatinis dalyvavimas profesionalizacijos procese					
Mokymasis iš patirties					
Patirties reflektavimas					
Kompetencijų tobulinimas					
Kryptingas ir nuoseklus profesinis tobulėjimas					
Profesinio kapitalo kaupimas					
Kompetencijų vertinimas ir įsivertinimas					
Vadovas – lyderis					
Mentorystės sistema					
Lyderystės sklaida					
Konsultavimas					
Bendradarbiavimas					

12. Kaip profesinis augimas Jums padeda tobulinti pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją? (kur 1 – labai padeda, kur 5 – nepadeda)? (pažymėkite vieną tinkantį atsakymą kiekvienoje eilutėje):

Būdai	Tikrai taip (1)	Lyg ir taip (2)	Lyg ir ne (3)	Tikrai ne (4)	Nežinau (5)
Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytus reikalavimus atitinkančių centrų ir kitų subjektų organizuojama tikslinga pedagogų ugdymo veikla					
Dalyvavimas profesinio tobulinimo institucijų ir subjektų siūlomose formaliose programose, veiklose, savišvieta, saviugda					
Įgūdžių, nuostatų, požiūrių, mokymo ir ugdymo veiklos pozityvi kaita					

13. Pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija suprantama, kaip siekis patobulinti savo profesinę veiklą, kai turi permąstyti ją reflektuodamas, ieškoti stipriųjų veiklos dimensijų, taip pat išskirti silpnąsias veiklos sritis, o savirefleksiją taikyti kompetencijai įsivertinti ir mokymosi alternatyvoms numatyti.

Pateikite refleksiją, kokios Jūsų kaip pedagogo patirtys, Jūsų profesinėje veikloje, susiję su profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiška? Išryškinkite savo kaip pedagogo, profesinio augimo procesuose įgytų kompetencijų naudingiausias būdus. Apmąstykite, kaip įgyti gebėjimai, įgūdžiai, požiūriai, vertybės ar žinios, kaip nauja patirtis, darė įtaką pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijai, kai Jūs reflektuodami savo profesinę veiklą ir savirefleksiją taikydami kompetencijai įsivertinti, išskyrėte stipresnius bei tobulintinus profesinės veiklos aspektus. Kaip įsivertinus profesinę veiklą (ne)pavyko tikslingai planuoti profesinio tobulėjimo kryptį ir priemones, ką darytumėte kitaip?

Ačiū už Jūsų kantrybę dalyvaujant apklausoje ir atsakant į klausimus.

Koreliaciniai ryšiai tarp bendrųjų kompetencijų ir demografinių kintamųjų

			Correlations									
			Etiketo_pagrindų išmanymas	Teisinis_raštingumas	Technologijų_taikymas_ir_informacijos_valdymo_jgdžiai	Kritinis_mąstymas	Komunikaciniai_gėbėjimai	Valstybinės_ir_užsienio_kalbų_mokėjimas	Mokymo_kalbos_tinkama_vartoseną	Kvalifikacinė_kategorija	Pedagoginio_darbo_stažas	
Spearman's rho	Etiketo_pagrindų išmanymas	Correlation Coefficient	1,000	,461**	,489**	,565**	,559**	,385**	,487**	-,033	-,033	
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001	,772	,772
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
Teisinis_raštingumas	Teisinis_raštingumas	Correlation Coefficient	,461**	1,000	,378**	,430**	,248*	,342**	,249*	-,115	-,112	
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	<,001	<,001	,029	,002	,028	,318	,331	
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	
Technologijų_taikymas_ir_informacijos_valdymo_jgdžiai	Technologijų_taikymas_ir_informacijos_valdymo_jgdžiai	Correlation Coefficient	,489**	,378**	1,000	,485**	,436**	,312**	,262*	,211	,195	
		Sig. (2-tailed)	<,001	<,001	.	<,001	<,001	,005	,020	,064	,087	
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	
Kritinis_mąstymas	Kritinis_mąstymas	Correlation Coefficient	,565**	,430**	,485**	1,000	,449**	,282*	,517**	-,177	-,249*	
		Sig. (2-tailed)	<,001	<,001	<,001	.	<,001	,012	<,001	,121	,028	
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	
Komunikaciniai_gėbėjimai	Komunikaciniai_gėbėjimai	Correlation Coefficient	,559**	,248*	,436**	,449**	1,000	,255*	,312**	,020	-,081	
		Sig. (2-tailed)	<,001	,029	<,001	<,001	.	,024	,005	,859	,483	
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	
Valstybinės_ir_užsienio_kalbų_mokėjimas	Valstybinės_ir_užsienio_kalbų_mokėjimas	Correlation Coefficient	,385**	,342**	,312**	,282*	,255*	1,000	,377**	-,013	-,099	
		Sig. (2-tailed)	<,001	,002	,005	,012	,024	.	<,001	,912	,388	
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	
Mokymo_kalbos_tinkama_vartoseną	Mokymo_kalbos_tinkama_vartoseną	Correlation Coefficient	,487**	,249*	,262*	,517**	,312**	,377**	1,000	-,250*	-,229*	
		Sig. (2-tailed)	<,001	,028	,020	<,001	,005	<,001	.	,027	,044	
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	
Kvalifikacinė_kategorija	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	-,033	-,115	,211	-,177	,020	-,013	-,250*	1,000	,667**	
		Sig. (2-tailed)	,772	,318	,064	,121	,859	,912	,027	.	<,001	
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	
Pedagoginio_darbo_stažas	Pedagoginio_darbo_stažas	Correlation Coefficient	-,033	-,112	,195	-,249*	-,081	-,099	-,229*	,667**	1,000	
		Sig. (2-tailed)	,772	,331	,087	,028	,483	,388	,044	<,001	.	
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp vadybinių organizacinių kompetencijų ir demografinių kintamųjų

		Correlations				
			Finansinis_răștingumas	Ekonominis_răștingumas	Kvalifikacinė_kategorija	Pedagoginio_darbo_stažas
Spearman's rho	Finansinis_răștingumas	Correlation Coefficient	1,000	,851**	,004	-,145
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,969	,205
		N	78	78	78	78
	Ekonominis_răștingumas	Correlation Coefficient	,851**	1,000	-,039	-,129
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,732	,259
		N	78	78	78	78
	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	,004	-,039	1,000	,667**
		Sig. (2-tailed)	,969	,732	.	<,001
		N	78	78	78	78
	Pedagoginio_darbo_stažas	Correlation Coefficient	-,145	-,129	,667**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,205	,259	<,001	.
		N	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp kultūrinių kompetencijų ir demografinių kintamųjų

Correlations

			Meninė_raiška	Kultūrinis_aktyvumas	Kvalifikacinė_kategorija	Pedagoginio_darbo_stažas
Spearman's rho	Meninė_raiška	Correlation Coefficient	1,000	,759**	,037	-,039
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,746	,732
		N	78	78	78	78
	Kultūrinis_aktyvumas	Correlation Coefficient	,759**	1,000	,040	-,030
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,728	,793
		N	78	78	78	78
	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	,037	,040	1,000	,667**
		Sig. (2-tailed)	,746	,728	.	<,001
		N	78	78	78	78
	Pedagoginio_darbo_stažas	Correlation Coefficient	-,039	-,030	,667**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,732	,793	<,001	.
		N	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp socialinių kompetencijų ir demografinių kintamųjų

			Correlations							
			Pagalba	Parama	Kvalifikacinė_kategorija	Pedagoginio_darbo_stažas	Socialinis_jautrumas	Visuomeninis_aktyvumas	Demokratinis_sąmoningumas	Pilietinis_sąmoningumas
Spearman's rho	Pagalba	Correlation Coefficient	1,000	,666**	,139	,175	,438**	,479**	,163	,229*
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,224	,125	<,001	<,001	,153	,043
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
	Parama	Correlation Coefficient	,666**	1,000	,019	-,004	,446**	,501**	,270*	,256*
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,867	,973	<,001	<,001	,017	,023
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	,139	,019	1,000	,667**	,016	,041	-,166	-,151
		Sig. (2-tailed)	,224	,867	.	<,001	,887	,723	,145	,187
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
	Pedagoginio_darbo_stažas	Correlation Coefficient	,175	-,004	,667**	1,000	-,106	-,012	-,256*	-,303**
		Sig. (2-tailed)	,125	,973	<,001	.	,355	,919	,024	,007
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
	Socialinis_jautrumas	Correlation Coefficient	,438**	,446**	,016	-,106	1,000	,447**	,519**	,522**
		Sig. (2-tailed)	<,001	<,001	,887	,355	.	<,001	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
	Visuomeninis_aktyvumas	Correlation Coefficient	,479**	,501**	,041	-,012	,447**	1,000	,486**	,517**
		Sig. (2-tailed)	<,001	<,001	,723	,919	<,001	.	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
	Demokratinis_sąmoningumas	Correlation Coefficient	,163	,270*	-,166	-,256*	,519**	,486**	1,000	,710**
		Sig. (2-tailed)	,153	,017	,145	,024	<,001	<,001	.	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Pilietinis_sąmoningumas	Correlation Coefficient	,229*	,256*	-,151	-,303**	,522**	,517**	,710**	1,000	
	Sig. (2-tailed)	,043	,023	,187	,007	<,001	<,001	<,001	.	
	N	78	78	78	78	78	78	78	78	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp sportinių kompetencijų ir demografinių kintamųjų

Correlations

			Kvalifikacinė_k ategorija	Pedagoginis_s tažas	Sporto_propag avimas	Sporto_organiz avimas
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	,070	,017
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,542	,881
		N	78	78	78	78
	Pedagoginis_stažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	-,003	,044
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,979	,700
		N	78	78	78	78
	Sporto_propagavimas	Correlation Coefficient	,070	-,003	1,000	,682**
		Sig. (2-tailed)	,542	,979	.	<,001
		N	78	78	78	78
	Sporto_organizavimas	Correlation Coefficient	,017	,044	,682**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,881	,700	<,001	.
		N	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp dalykinių kompetencijų ir demografinių kintamųjų

Correlations

			Kvalifikacinė_k ategorija	Pedagoginis_s tažas	Dalykinė
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	-,141
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,219
		N	78	78	78
	Pedagoginis_stažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	-,092
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,424
		N	78	78	78
	Dalykinė	Correlation Coefficient	-,141	-,092	1,000
		Sig. (2-tailed)	,219	,424	.
		N	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp didaktinių kompetencijų ir demografinių kintamųjų

Correlations

			Kvalifikacinė_k ategorija	Pedagoginis_s tažas	Profesinė_etik a	Psichologinės _žinios
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	,030	,006
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,795	,956
		N	78	78	78	78
	Pedagoginis_stažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	-,036	-,043
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,754	,706
		N	78	78	78	78
	Profesinė_etika	Correlation Coefficient	,030	-,036	1,000	,485**
		Sig. (2-tailed)	,795	,754	.	<,001
		N	78	78	78	78
	Psichologinės_žinios	Correlation Coefficient	,006	-,043	,485**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,956	,706	<,001	.
		N	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp pedagogų vertybinių nuostatų ir demografinių kintamųjų

			Correlations							
			Kvalifikacinė_kategorija	Pedagoginis_s tažas	Bendradarbiavimas	Parama_pagalba	Demokratinė_humanistinė	Pagarba_žmogui	Pareigingumas_atsakingumas	Profesinis_tobulėjimas
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	-,019	,044	-,197	-,006	-,191	,002
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,871	,702	,084	,956	,094	,986
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Pedagoginis_s tažas	Pedagoginis_s tažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	-,065	-,015	-,255*	-,146	-,259*	-,107
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,573	,898	,024	,203	,022	,350
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Bendradarbiavimas	Bendradarbiavimas	Correlation Coefficient	-,019	-,065	1,000	,516**	,507**	,235*	,239*	,298**
		Sig. (2-tailed)	,871	,573	.	<,001	<,001	,038	,035	,008
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Parama_pagalba	Parama_pagalba	Correlation Coefficient	,044	-,015	,516**	1,000	,405**	,262*	,190	,536**
		Sig. (2-tailed)	,702	,898	<,001	.	<,001	,021	,096	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Demokratinė_humanistinė	Demokratinė_humanistinė	Correlation Coefficient	-,197	-,255*	,507**	,405**	1,000	,175	,456**	,478**
		Sig. (2-tailed)	,084	,024	<,001	<,001	.	,125	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Pagarba_žmogui	Pagarba_žmogui	Correlation Coefficient	-,006	-,146	,235*	,262*	,175	1,000	,281*	,352**
		Sig. (2-tailed)	,956	,203	,038	,021	,125	.	,013	,002
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Pareigingumas_atsakingumas	Pareigingumas_atsakingumas	Correlation Coefficient	-,191	-,259*	,239*	,190	,456**	,281*	1,000	,304**
		Sig. (2-tailed)	,094	,022	,035	,096	<,001	,013	.	,007
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Profesinis_tobulėjimas	Profesinis_tobulėjimas	Correlation Coefficient	,002	-,107	,298**	,536**	,478**	,352**	,304**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,986	,350	,008	<,001	<,001	,002	,007	.
		N	78	78	78	78	78	78	78	78

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp pedagogų kompetencijų įgijimo formų individualiu būdu ir demografinių kintamųjų

		Correlations										
		Kvalifikacinė_kategorija	Pedagoginis_stažas	Mokslinė_veikla	Dalykinė_raiška	Savišvieta	Ekspirementavimas	Savirefleksija	Veiklos_jsivertinimas	Trumpalaikės_stažuotės	Ilgalaikės_stažuotės	
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	-,157	-,283*	,017	,069	,103	,081	,021	,190
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,170	,012	,881	,547	,372	,482	,854	,096
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
Pedagoginis_stažas		Correlation Coefficient	,667**	1,000	-,098	-,185	-,097	,015	,008	-,025	-,143	,125
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,393	,104	,396	,898	,942	,829	,212	,276
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
Mokslinė_veikla		Correlation Coefficient	-,157	-,098	1,000	,509**	-,079	,198	,148	,193	,270*	,280*
		Sig. (2-tailed)	,170	,393	.	<,001	,489	,082	,197	,090	,017	,013
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
Dalykinė_raiška		Correlation Coefficient	-,283*	-,185	,509**	1,000	,127	,258*	-,031	,032	,132	,137
		Sig. (2-tailed)	,012	,104	<,001	.	,270	,023	,791	,783	,248	,231
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
Savišvieta		Correlation Coefficient	,017	-,097	-,079	,127	1,000	,330**	,310**	,241*	,189	,074
		Sig. (2-tailed)	,881	,396	,489	,270	.	,003	,006	,034	,097	,517
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
Ekspirementavimas		Correlation Coefficient	,069	,015	,198	,258*	,330**	1,000	,429**	,266*	,205	,216
		Sig. (2-tailed)	,547	,898	,082	,023	,003	.	<,001	,019	,071	,058
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
Savirefleksija		Correlation Coefficient	,103	,008	,148	-,031	,310**	,429**	1,000	,671**	,058	,069
		Sig. (2-tailed)	,372	,942	,197	,791	,006	<,001	.	<,001	,615	,549
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
Veiklos_jsivertinimas		Correlation Coefficient	,081	-,025	,193	,032	,241*	,266*	,671**	1,000	,099	,023
		Sig. (2-tailed)	,482	,829	,090	,783	,034	,019	<,001	.	,389	,839
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
Trumpalaikės_stažuotės		Correlation Coefficient	,021	-,143	,270*	,132	,189	,205	,058	,099	1,000	,678**
		Sig. (2-tailed)	,854	,212	,017	,248	,097	,071	,615	,389	.	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
Ilgalaikės_stažuotės		Correlation Coefficient	,190	,125	,280*	,137	,074	,216	,069	,023	,678**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,096	,276	,013	,231	,517	,058	,549	,839	<,001	.
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp pedagogų kompetencijų įgijimo formų kolegialaus dalijimosi patirtimi būdų ir demografinių kintamųjų

			Correlations						
			Kvalifikacinė_kategorija	Pedagoginis_stažas	Metodinių_gruپیų_veikla	Dalykinių_asociacijų_veikla	Atviros_pamokos	Pedagoginės_veiklos_demonstravimas	Bendradarbiavimas_su_kolegomis
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	,008	-,278*	,005	-,006	,165
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,947	,014	,966	,961	,149
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Pedagoginis_stažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	-,033	-,216	-,025	-,035	-,020
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,777	,057	,829	,759	,859
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Metodinių_gruپیų_veikla	Correlation Coefficient	,008	-,033	1,000	,278*	,409**	,259*	,371**
		Sig. (2-tailed)	,947	,777	.	,014	<,001	,022	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Dalykinių_asociacijų_veikla	Correlation Coefficient	-,278*	-,216	,278*	1,000	,040	,092	,112
		Sig. (2-tailed)	,014	,057	,014	.	,729	,422	,327
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Atviros_pamokos	Correlation Coefficient	,005	-,025	,409**	,040	1,000	,641**	,282*
		Sig. (2-tailed)	,966	,829	<,001	,729	.	<,001	,012
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Pedagoginės_veiklos_demonstravimas	Correlation Coefficient	-,006	-,035	,259*	,092	,641**	1,000	,328**
		Sig. (2-tailed)	,961	,759	,022	,422	<,001	.	,003
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Bendradarbiavimas_su_kolegomis	Correlation Coefficient	,165	-,020	,371**	,112	,282*	,328**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,149	,859	<,001	,327	,012	,003	.
		N	78	78	78	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp pedagogų kompetencijų įgijimo formų specializuotų renginių būdų ir demografinių kintamųjų

		Correlations							
		Kvalifikacinė_kategorija	Pedagoginis_s tažas	Kursai	Konferencijos	Seminarai	Mokymai	Praktikos	
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	,094	,056	,004	,034	,125
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,414	,627	,974	,770	,276
		N	78	78	78	78	78	78	78
Pedagoginis_stažas		Correlation Coefficient	,667**	1,000	,203	,118	,049	,102	,095
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,074	,303	,668	,374	,407
		N	78	78	78	78	78	78	78
Kursai		Correlation Coefficient	,094	,203	1,000	,688**	,774**	,719**	,475**
		Sig. (2-tailed)	,414	,074	.	<,001	<,001	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
Konferencijos		Correlation Coefficient	,056	,118	,688**	1,000	,708**	,555**	,395**
		Sig. (2-tailed)	,627	,303	<,001	.	<,001	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
Seminarai		Correlation Coefficient	,004	,049	,774**	,708**	1,000	,839**	,497**
		Sig. (2-tailed)	,974	,668	<,001	<,001	.	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
Mokymai		Correlation Coefficient	,034	,102	,719**	,555**	,839**	1,000	,520**
		Sig. (2-tailed)	,770	,374	<,001	<,001	<,001	.	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
Praktikos		Correlation Coefficient	,125	,095	,475**	,395**	,497**	,520**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,276	,407	<,001	<,001	<,001	<,001	.
		N	78	78	78	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp pedagogų kompetencijų įgijimo formų viešosios nedarbinės veiklos būdų ir demografinių kintamųjų

			Correlations										
			Kvalifikacinė_kategorija	Pedagoginis_s tažas	Visuomeninė_r aiška	Kultūrinė_raiška	Meninė_raiška	Veikla_demokratiniuose_valdymo_organuose	Veikla_socialinėse_akcijose	Dalyvavimas_meno_kolektyvuose	Sportinės_veiklos	Amatininkystė	Kūrybiniai_projektai
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	,095	,088	-,009	-,045	,102	,195	,150	,178	,086
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,406	,444	,940	,693	,374	,088	,189	,120	,454
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
	Pedagoginis_s tažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	,160	,031	-,066	-,079	,096	,137	,140	,157	,068
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,163	,788	,566	,494	,401	,231	,220	,170	,556
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
	Visuomeninė_raiška	Correlation Coefficient	,095	,160	1,000	,629**	,527**	,461**	,434**	,404**	,419**	,315**	,321**
		Sig. (2-tailed)	,406	,163	.	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001	,005
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
	Kultūrinė_raiška	Correlation Coefficient	,088	,031	,629**	1,000	,799**	,273*	,255*	,424**	,158	,303**	,415**
		Sig. (2-tailed)	,444	,788	<,001	.	<,001	,016	,024	<,001	,167	,007	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
	Meninė_raiška	Correlation Coefficient	-,009	-,066	,527**	,799**	1,000	,315**	,374**	,545**	,320**	,322**	,412**
		Sig. (2-tailed)	,940	,566	<,001	<,001	.	,005	<,001	<,001	,004	,004	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
	Veikla_demokratiniuose_valdymo_organuose	Correlation Coefficient	-,045	-,079	,461**	,273*	,315**	1,000	,523**	,486**	,586**	,378**	,168
		Sig. (2-tailed)	,693	,494	<,001	,016	,005	.	<,001	<,001	<,001	<,001	,142
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
	Veikla_socialinėse_akcijose	Correlation Coefficient	,102	,096	,434**	,255*	,374**	,523**	1,000	,478**	,555**	,363**	,334**
		Sig. (2-tailed)	,374	,401	<,001	,024	<,001	<,001	.	<,001	<,001	,001	,003
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
	Dalyvavimas_meno_kolektyvuose	Correlation Coefficient	,195	,137	,404**	,424**	,545**	,486**	,478**	1,000	,591**	,565**	,291**
		Sig. (2-tailed)	,088	,231	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001	<,001	.	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
	Sportinės_veiklos	Correlation Coefficient	,150	,140	,419**	,158	,320**	,586**	,555**	,591**	1,000	,630**	,280*
		Sig. (2-tailed)	,189	,220	<,001	,167	,004	<,001	<,001	<,001	<,001	.	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
	Amatininkystė	Correlation Coefficient	,178	,157	,315**	,303**	,322**	,378**	,363**	,565**	,630**	1,000	,349**
		Sig. (2-tailed)	,120	,170	,005	,007	,004	<,001	,001	<,001	<,001	<,001	.
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78
	Kūrybiniai_projektai	Correlation Coefficient	,086	,068	,321**	,415**	,412**	,168	,334**	,291**	,280*	,349**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,454	,556	,004	<,001	<,001	,142	,003	,010	,013	,002	.
		N	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp pedagogų profesinio augimo kompetencijų tobulinimosi poreikio demografinių kintamųjų

Correlations

		Kvalifikacinė_k ategorija	Pedagoginis_s tažas	Profesinės_vei klos_vertinimo _tobulinimo	Profesinės_vei klos_tyrimo	Kolegialaus_m okymosi	
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	,062	-,200	-,132
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,589	,079	,251
		N	78	78	78	78	78
	Pedagoginis_stažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	,124	-,142	-,048
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,280	,215	,679
		N	78	78	78	78	78
	Profesinės_veiklos_vertini mo_tobulinimo	Correlation Coefficient	,062	,124	1,000	,435**	,218
		Sig. (2-tailed)	,589	,280	.	<,001	,055
		N	78	78	78	78	78
	Profesinės_veiklos_tyrimo	Correlation Coefficient	-,200	-,142	,435**	1,000	,434**
		Sig. (2-tailed)	,079	,215	<,001	.	<,001
		N	78	78	78	78	78
	Kolegialaus_mokymosi	Correlation Coefficient	-,132	-,048	,218	,434**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,251	,679	,055	<,001	.
		N	78	78	78	78	78

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

20 priedas

Koreliaciniai ryšiai tarp pedagogų profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencijos raiškos ir demografinių kintamųjų

			Correlations							
			Kvalifikacinė_kategorija	Pedagoginis_s tažas	Reflektuoti	Savirefleksija_t aikyti_įsivertini mui	Savirefleksija_t aikyti_aspekta ms	Susieti_su_nu olatinu_moky musi	Įsivertinus_tiks lingai_planuoti	Nuoseklai_tob ulinti_gebėjim u
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	,044	-,077	,113	-,083	,068	,126
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,699	,502	,326	,470	,552	,270
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Pedagoginis_stažas		Correlation Coefficient	,667**	1,000	,086	,023	,044	,041	,078	-,032
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,453	,841	,704	,722	,500	,780
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Reflektuoti		Correlation Coefficient	,044	,086	1,000	,789**	,749**	,596**	,466**	,173
		Sig. (2-tailed)	,699	,453	.	<,001	<,001	<,001	<,001	,131
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Savirefleksija_taikyti_įsivertinimui		Correlation Coefficient	-,077	,023	,789**	1,000	,710**	,615**	,568**	,178
		Sig. (2-tailed)	,502	,841	<,001	.	<,001	<,001	<,001	,119
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Savirefleksija_taikyti_aspektams		Correlation Coefficient	,113	,044	,749**	,710**	1,000	,675**	,541**	,280*
		Sig. (2-tailed)	,326	,704	<,001	<,001	.	<,001	<,001	,013
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Susieti_su_nuolatinu_mokykymusi		Correlation Coefficient	-,083	,041	,596**	,615**	,675**	1,000	,708**	,398**
		Sig. (2-tailed)	,470	,722	<,001	<,001	<,001	.	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Įsivertinus_tikslingai_planuoti		Correlation Coefficient	,068	,078	,466**	,568**	,541**	,708**	1,000	,446**
		Sig. (2-tailed)	,552	,500	<,001	<,001	<,001	<,001	.	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78	78
Nuoseklai_tobulinti_gebėjimu		Correlation Coefficient	,126	-,032	,173	,178	,280*	,398**	,446**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,270	,780	,131	,119	,013	<,001	<,001	.
		N	78	78	78	78	78	78	78	78

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp pedagogų turimų reflektuojančiojo mąstymo įgūdžių ir demografinių kintamųjų

			Correlations						
			Kvalifikacinė_kategorija	Pedagginis_s tažas	Stebėjimo_jgūdžiai	Bendravimo_jgūdžiai	Srendimo_jgūdžiai	Sprendimo_priėmimo_jgūdžiai	Komandinio_darbo_jgūdžiai
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	-,038	,116	-,182	,010	,016
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,740	,312	,111	,932	,887
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Pedagginis_s tažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	-,038	,038	-,216	-,122	-,010
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,741	,740	,057	,287	,930
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Stebėjimo_jgūdžiai	Correlation Coefficient	-,038	-,038	1,000	,474**	,311**	,328**	,487**
		Sig. (2-tailed)	,740	,741	.	<,001	,006	,003	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Bendravimo_jgūdžiai	Correlation Coefficient	,116	,038	,474**	1,000	,468**	,369**	,386**
		Sig. (2-tailed)	,312	,740	<,001	.	<,001	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Srendimo_jgūdžiai	Correlation Coefficient	-,182	-,216	,311**	,468**	1,000	,473**	,358**
		Sig. (2-tailed)	,111	,057	,006	<,001	.	<,001	,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Sprendimo_priėmimo_jgūdžiai	Correlation Coefficient	,010	-,122	,328**	,369**	,473**	1,000	,481**
		Sig. (2-tailed)	,932	,287	,003	<,001	<,001	.	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Komandinio_darbo_jgūdžiai	Correlation Coefficient	,016	-,010	,487**	,386**	,358**	,481**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,887	,930	<,001	<,001	,001	<,001	.
		N	78	78	78	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp pedagogų poreikio tobulinti reflektuojančiojo mąstymo įgūdžių ir demografinių kintamųjų

			Correlations						
			Kvalifikacinė_kategorija	Pedagginis_stažas	Stebėjimo_įgūdžiai	Bendravimo_įgūdžiai	Srendimo_įgūdžiai	Sprendimo_priėmimo_įgūdžiai	Komandinio_darbo_įgūdžiai
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	,026	,188	,142	,237*	,138
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,822	,099	,213	,036	,229
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Pedagginis_stažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	,074	,129	,058	,138	,091
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,518	,260	,614	,228	,427
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Stebėjimo_įgūdžiai	Correlation Coefficient	,026	,074	1,000	,441**	,579**	,401**	,637**
		Sig. (2-tailed)	,822	,518	.	<,001	<,001	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Bendravimo_įgūdžiai	Correlation Coefficient	,188	,129	,441**	1,000	,484**	,444**	,507**
		Sig. (2-tailed)	,099	,260	<,001	.	<,001	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Srendimo_įgūdžiai	Correlation Coefficient	,142	,058	,579**	,484**	1,000	,420**	,604**
		Sig. (2-tailed)	,213	,614	<,001	<,001	.	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Sprendimo_priėmimo_įgūdžiai	Correlation Coefficient	,237*	,138	,401**	,444**	,420**	1,000	,567**
		Sig. (2-tailed)	,036	,228	<,001	<,001	<,001	.	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
	Komandinio_darbo_įgūdžiai	Correlation Coefficient	,138	,091	,637**	,507**	,604**	,567**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,229	,427	<,001	<,001	<,001	<,001	.
		N	78	78	78	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Vidiniai veiksniai padedantys plėtoti pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetenciją

Individuali iniciatyva	Požiūris į save kaip į profesionalą
	Naujų idėjų priėmimas: atviras naujovėms, kūrybiškas, kantrus, drąsus, rizikuojantis, empatiškas, komunikabilus, pasiryžęs mokytis visą gyvenimą
	Pastangos ir atitinkami gebėjimai, kurie skatina tapti sukūtos kompetencijos „mokymosi konsultantais“
	Pedagogas – kompetentingas dalyko, kurį jis dėsto, bendravimo, vadovavimo srityse
Mokymasis iš patirties	
Mokymasis visą gyvenimą	Lyderio gebėjimų ugdymas
	Nuolatinis domėjimasis mokymo naujovėmis ir mokymusi
	Nuolatinis dalyvavimas profesionalizacijos procese
Profesinis augimas	Kompetencijų tobulinimas
	Kryptingas ir nuoseklus profesinis tobulėjimas
	Profesinio kapitalo kaupimas
Praktika	Mokėjimas taikyti modernias mokymosi technologijas
	Mokėjimas taikyti mokymosi visą gyvenimą priemones ir technikas
	Naujų funkcijų prisiėmimas
Patirties analizė	Savo veiklos tyrinėjimas
	Savo teorijų kūrimas, kaip tobulinti veiklą klasėje, mokymo procesą, keisti mokyklą
	Patirties reflektavimas
	Kompetencijų vertinimas ir įsivertinimas

Koreliaciniai ryšiai tarp individualios iniciatyvos sąlygų ir demografinių kintamųjų

			Correlations						
			Kvalifikacinė_kategorija	Pedagginis_stažas	Požiūris_j_sav_e_profesionalą	Naujų_iššūkių_priėmimas	Pastangos_ir_gebėjimai	Pedagogas_kompetetingas	Mokymasis_iš_patirties
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	-,169	,149	-,016	-,125	,177
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,140	,194	,892	,274	,121
		N	78	78	78	78	78	78	78
Pedagginis_stažas	Pedagginis_stažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	-,187	-,004	,058	-,006	-,023
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,102	,974	,612	,962	,842
		N	78	78	78	78	78	78	78
Požiūris_j_sav_e_profesionalą	Požiūris_j_sav_e_profesionalą	Correlation Coefficient	-,169	-,187	1,000	,272*	,467**	,404**	,294**
		Sig. (2-tailed)	,140	,102	.	,016	<,001	<,001	,009
		N	78	78	78	78	78	78	78
Naujų_iššūkių_priėmimas	Naujų_iššūkių_priėmimas	Correlation Coefficient	,149	-,004	,272*	1,000	,358**	,334**	,500**
		Sig. (2-tailed)	,194	,974	,016	.	,001	,003	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
Pastangos_ir_gebėjimai	Pastangos_ir_gebėjimai	Correlation Coefficient	-,016	,058	,467**	,358**	1,000	,545**	,182
		Sig. (2-tailed)	,892	,612	<,001	,001	.	<,001	,110
		N	78	78	78	78	78	78	78
Pedagogas_kompetetingas	Pedagogas_kompetetingas	Correlation Coefficient	-,125	-,006	,404**	,334**	,545**	1,000	,225*
		Sig. (2-tailed)	,274	,962	<,001	,003	<,001	.	,048
		N	78	78	78	78	78	78	78
Mokymasis_iš_patirties	Mokymasis_iš_patirties	Correlation Coefficient	,177	-,023	,294**	,500**	,182	,225*	1,000
		Sig. (2-tailed)	,121	,842	,009	<,001	,110	,048	.
		N	78	78	78	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp patirties analizės sąlygų ir demografinių kintamųjų

			Correlations					
			Kvalifikacinė_k ategorija	Pedagpginis_s tažas	Vertinimas	Reflektavimas	Kūrimas	Tyrinėjimas
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	,221	,134	-,225*	-,007
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,052	,242	,048	,949
		N	78	78	78	78	78	78
	Pedagpginis_stažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	,124	-,085	-,179	-,098
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,280	,457	,116	,394
		N	78	78	78	78	78	78
	Vertinimas	Correlation Coefficient	,221	,124	1,000	,525**	,112	,381**
		Sig. (2-tailed)	,052	,280	.	<,001	,329	<,001
		N	78	78	78	78	78	78
	Reflektavimas	Correlation Coefficient	,134	-,085	,525**	1,000	,219	,404**
		Sig. (2-tailed)	,242	,457	<,001	.	,054	<,001
		N	78	78	78	78	78	78
	Kūrimas	Correlation Coefficient	-,225*	-,179	,112	,219	1,000	,497**
		Sig. (2-tailed)	,048	,116	,329	,054	.	<,001
		N	78	78	78	78	78	78
	Tyrinėjimas	Correlation Coefficient	-,007	-,098	,381**	,404**	,497**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,949	,394	<,001	<,001	<,001	.
		N	78	78	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp praktikos sąlygų ir demografinių kintamųjų

			Correlations				
			Kvalifikacinė_k ategorija	Pedagpginis_s tažas	Naujos_funkcij os	Taikymas_tech nologijų	Taikymas_tech nikų
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	,104	,147	-,035
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,366	,198	,762
		N	78	78	78	78	78
	Pedagpginis_stažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	-,007	,005	-,065
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,949	,967	,572
		N	78	78	78	78	78
	Naujos_funkcijos	Correlation Coefficient	,104	-,007	1,000	,343**	,471**
		Sig. (2-tailed)	,366	,949	.	,002	<,001
		N	78	78	78	78	78
	Taikymas_tehnologijų	Correlation Coefficient	,147	,005	,343**	1,000	,521**
		Sig. (2-tailed)	,198	,967	,002	.	<,001
		N	78	78	78	78	78
	Taikymas_tehnikų	Correlation Coefficient	-,035	-,065	,471**	,521**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,762	,572	<,001	<,001	.
		N	78	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp profesinio augimo sąlygų ir demografinių kintamųjų

Correlations

			Kvalifikacinė_k ategorija	Pedagpginis_s tažas	Profesinis_kap italas	Kryptingas_tob ulėjimas	Kompetencijų_ tobulinimas
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	-,061	-,197	-,056
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,594	,084	,626
		N	78	78	78	78	78
	Pedagpginis_stažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	-,061	-,224*	-,104
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,595	,049	,363
		N	78	78	78	78	78
	Profesinis_kapitalas	Correlation Coefficient	-,061	-,061	1,000	,683**	,717**
		Sig. (2-tailed)	,594	,595	.	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78
	Kryptingas_tobulėjimas	Correlation Coefficient	-,197	-,224*	,683**	1,000	,767**
		Sig. (2-tailed)	,084	,049	<,001	.	<,001
		N	78	78	78	78	78
	Kompetencijų_tobulinimas	Correlation Coefficient	-,056	-,104	,717**	,767**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,626	,363	<,001	<,001	.
		N	78	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp mokymosi visą gyvenimą sąlygų ir demografinių kintamųjų

Correlations

		Kvalifikacinė_k ategorija	Pedagpginis_s tažas	Lyderystės_ug dymas	Domėjimasis	Dalyvavimas	
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	-,048	,045	,072
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,676	,698	,529
		N	78	78	78	78	78
Pedagpginis_stažas		Correlation Coefficient	,667**	1,000	,049	-,115	-,109
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,671	,317	,342
		N	78	78	78	78	78
Lyderystės_ugdymas		Correlation Coefficient	-,048	,049	1,000	,335**	,340**
		Sig. (2-tailed)	,676	,671	.	,003	,002
		N	78	78	78	78	78
Domėjimasis		Correlation Coefficient	,045	-,115	,335**	1,000	,318**
		Sig. (2-tailed)	,698	,317	,003	.	,005
		N	78	78	78	78	78
Dalyvavimas		Correlation Coefficient	,072	-,109	,340**	,318**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,529	,342	,002	,005	.
		N	78	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp išorinių sąlygų ir demografinių kintamųjų

			Correlations						
			Kvalifikacinė_kategorija	Pedagginis_stažas	Bendradarbiavimas	Konsultavimas	Lyderystės_sklaida	Mentorystės_sistema	Vadovas_lyderis
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	,066	-,109	,060	-,005	-,028
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,564	,341	,602	,963	,810
		N	78	78	78	78	78	78	78
Pedagginis_stažas	Pedagginis_stažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	-,034	,001	,043	,074	-,010
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,768	,995	,709	,519	,929
		N	78	78	78	78	78	78	78
Bendradarbiavimas	Bendradarbiavimas	Correlation Coefficient	,066	-,034	1,000	,507**	,432**	,440**	,309**
		Sig. (2-tailed)	,564	,768	.	<,001	<,001	<,001	,006
		N	78	78	78	78	78	78	78
Konsultavimas	Konsultavimas	Correlation Coefficient	-,109	,001	,507**	1,000	,690**	,746**	,575**
		Sig. (2-tailed)	,341	,995	<,001	.	<,001	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
Lyderystės_sklaida	Lyderystės_sklaida	Correlation Coefficient	,060	,043	,432**	,690**	1,000	,694**	,667**
		Sig. (2-tailed)	,602	,709	<,001	<,001	.	<,001	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
Mentorystės_sistema	Mentorystės_sistema	Correlation Coefficient	-,005	,074	,440**	,746**	,694**	1,000	,721**
		Sig. (2-tailed)	,963	,519	<,001	<,001	<,001	.	<,001
		N	78	78	78	78	78	78	78
Vadovas_lyderis	Vadovas_lyderis	Correlation Coefficient	-,028	-,010	,309**	,575**	,667**	,721**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,810	,929	,006	<,001	<,001	<,001	.
		N	78	78	78	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Koreliaciniai ryšiai tarp profesinio augimo ir pedagogo profesinės veiklos vertinimo ir tobulinimo kompetencija sąveikos ir demografinių kintamųjų

Correlations

			Kvalifikacinė_k ategorija	Pedagpginis_s tažas	Pozytivi_kaita	Formalios_pro gramos	Tikslinga_ŠMS M_ugdymo_vei kla
Spearman's rho	Kvalifikacinė_kategorija	Correlation Coefficient	1,000	,667**	-,057	,227*	,009
		Sig. (2-tailed)	.	<,001	,621	,045	,938
		N	78	78	78	78	78
	Pedagpginis_stažas	Correlation Coefficient	,667**	1,000	,000	,061	-,005
		Sig. (2-tailed)	<,001	.	,999	,595	,964
		N	78	78	78	78	78
	Pozytivi_kaita	Correlation Coefficient	-,057	,000	1,000	,355**	,515**
		Sig. (2-tailed)	,621	,999	.	,001	<,001
		N	78	78	78	78	78
	Formalios_programos	Correlation Coefficient	,227*	,061	,355**	1,000	,521**
		Sig. (2-tailed)	,045	,595	,001	.	<,001
		N	78	78	78	78	78
	Tikslinga_ŠMSM_ugdymo_veikla	Correlation Coefficient	,009	-,005	,515**	,521**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,938	,964	<,001	<,001	.
		N	78	78	78	78	78

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Koreliacinių ryšių tarp bendrųjų kompetencijų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Etiketo pagrindų išmanymo ir teisinis raštingumo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,461$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant teisiniam raštingumui, didės ir etiketo pagrindų išmanymas. Tai leidžia manyti, kad etiketo pagrindų išmanymas ir teisinis raštingumas tarpusavyje sąveikauja ir gali turėti bendrą poveikį tiriamųjų suvokimui ir elgesiui įvairiose situacijose.
- *Etiketo pagrindų išmanymo ir technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžių ryšys tarp kintamųjų* yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,489$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžiams, didės ir etiketo pagrindų išmanymas. Tai rodo, jog tiriamieji, kurie gerai supranta etiketo pagrindus, dažniausiai pasižymi ir geresniais technologijų taikymo bei informacijos valdymo įgūdžiais. Galbūt tai atspindi jų sugebėjime tinkamai naudoti technologijas ir tvarkingai valdyti informaciją, laikantis etikos principų.
- *Etiketo pagrindų išmanymo ir kritinio mąstymo ryšys tarp kintamųjų* yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,565$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant kritiniam mąstymui, didės ir etiketo pagrindų išmanymas. Tai gali reikšti, jog supratimas apie etikos principus ir socialinius normas gali skatinti kritinį mąstymą ir sąmoningumą.
- *Etiketo pagrindų išmanymo ir komunikacinių gebėjimų ryšys tarp kintamųjų* yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,559$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant komunikaciniams gebėjimas, didės ir etiketo pagrindų išmanymas. Tai leidžia teigti, jog etiketo pagrindų išmanymas ir komunikacijos gebėjimai tarpusavyje turi tam tikrą sąveiką ir gali turėti įtakos individo gebėjimams efektyviai komunikuoti. Ši sąsaja gali būti svarbi socialinėje ir profesinėje aplinkoje, kur bendravimas ir sąveika su kitais žmonėmis yra svarbūs.
- *Etiketo pagrindų išmanymo ir valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimo ryšys* yra teigiamas ir silpnas ($r=0,385$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Šiek tiek didėjant valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimui, šiek tiek didės ir etiketo pagrindų išmanymas. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie geriau supranta etiketo pagrindus, gali būti linkę taip pat turėti tam tikrą kalbų mokėjimo lygį.
- *Etiketo pagrindų išmanymo ir mokymo kalbos tinkamos vartosenos ryšys tarp kintamųjų* yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,487$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant mokymo kalbos tinkamos vartosenos gebėjimams, didės ir etiketo pagrindų išmanymas. Galbūt tai rodo, jog etiketas ir elgesio taisyklės gali turėti įtakos tam, kaip kalbama ir kaip kalba yra tinkamai vartojama mokymo procese.

Koreliacinių ryšių tarp bendrųjų kompetencijų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Teisinio raštingumo ir technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžių* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,378$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Šiek tiek didėjant technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžiams, šiek tiek didės ir teisinio raštingumas. Tai leidžia manyti, jog tarp teisinio raštingumo ir technologijų taikymo bei informacijos valdymo įgūdžių egzistuoja tam tikras ryšys, nors jis yra silpnas. Tai gali turėti svarbą šiuolaikinėje visuomenėje, kur teisinė ir etinė informacijos valdymo kompetencija tampa vis svarbesnė.
- *Teisinio raštingumo ir kritinio mąstymo ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis* ($r=0,430$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant kritiniam mąstymui, didės ir teisinio raštingumo gebėjimai. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie geriau supranta teisės principus ir taisykles, dažniausiai pasižymi ir geresniu kritinio mąstymo lygiu. Galbūt ši sąsaja rodo, jog teisinis raštingumas gali padėti žmonėms analizuoti, vertinti ir kritiškai mąstyti apie teisės aktus, institucijas arba įvykius.
- *Teisinio raštingumo ir komunikacinių gebėjimų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,248$), statistiškai reikšmingas ($p<0,029$). Šiek tiek didėjant komunikaciniams gebėjimas, šiek tiek didės ir teisinio raštingumo gebėjimai. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie geriau supranta teisės principus ir taisykles, gali turėti tam tikrą lygį komunikacinių gebėjimų. Galbūt tai reiškia, jog teisinis raštingumas gali padėti žmonėms aiškiau ir tinkamiau išreikšti savo mintis, argumentuoti, arba interpretuoti teisės aktus ir procedūras.
- *Teisinio raštingumo ir valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimo ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas* ($r=0,342$), statistiškai reikšmingas ($p<0,002$). Šiek tiek didėjant valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimui, šiek tiek didės ir teisinio raštingumo gebėjimai. Galbūt tai rodo, jog teisinis raštingumas gali padėti geriau suprasti ir išreikšti teisinius aspektus, kurie gali būti susiję su kalba.
- *Teisinio raštingumo ir mokymo kalbos tinkamos vartosenos ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas* ($r=0,249$), statistiškai reikšmingas ($p<0,028$). Didėjant mokymo kalbos tinkamos vartosenos gebėjimams, didės ir teisinis raštingumas.
- *Technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžių ir kritinio mąstymo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,485$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant kritinio mąstymo gebėjimams, didės ir technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžiai. Tai rodo, jog ši sąsaja gali būti svarbi šiuolaikinėje visuomenėje, kur technologijų ir informacijos gausa reikalauja kritinio mąstymo, gebėjimo atpažinti ir vertinti tinkamą informaciją bei efektyviai naudoti technologijas.

Koreliacinių ryšių tarp bendrųjų kompetencijų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžių ir komunikacinių gebėjimų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,436$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant komunikaciniams gebėjimams, didės ir technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžiai. Tai rodo, jog efektyvus technologijų taikymas ir informacijos valdymas gali padėti pagerinti komunikacijos procesus ir sklandų informacijos mainus.
- *Technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžių ir valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,312$), statistiškai reikšmingas ($p<0,005$). Šiek tiek didėjant ir valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimo gebėjimas, šiek tiek didės ir technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžiai. Ši sąsaja gali rodyti, jog technologijų taikymas ir informacijos valdymo įgūdžiai gali teigiamai paveikti kalbų mokymosi procesą ir padėti tiriamiesiems geriau išmokti naudotis su kalbų mokymusi susijusia informacija.
- *Technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžių ir mokymo kalbos tinkama vartosenos* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,262$), statistiškai reikšmingas ($p<0,020$). Šiek tiek didėjant mokymo kalbos tinkamos vartosenos gebėjimams, šiek tiek didės ir technologijų taikymo ir informacijos valdymo įgūdžiai. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie geriau valdo technologijas ir informaciją, gali demonstruoti didesnę gebėjimą tinkamai naudoti kalbą mokymo procese arba su kalbomis susijusiose užduotyse.
- *Kritinio mąstymo ir komunikacinių gebėjimų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,449$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant komunikaciniams gebėjimams, didės ir kritinio mąstymo gebėjimai. Ši sąsaja gali rodyti, jog aukštas kritinio mąstymo lygis gali būti svarbus veiksnys gerinant komunikacinius gebėjimus, padedant žmonėms efektyviau ir aiškiau bendrauti, analizuoti informaciją bei išreikšti savo mintis ir idėjas.
- *Kritinio mąstymo ir valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,282$), statistiškai reikšmingas ($p<0,012$). Šiek tiek didėjant valstybinės ir užsienio kalbos mokėjimo įgūdžiams, šiek tiek didės ir kritinio mąstymo gebėjimai. Ši sąsaja gali rodyti, jog aukštas kritinio mąstymo lygis gali būti svarbus veiksnys gerinant valstybinių ir užsienio kalbų mokėjimą, padedant žmonėms efektyviau suprasti, išmokti ir taikyti kalbą įvairiose situacijose bei bendravimo kontekstuose.

Koreliacinių ryšių tarp bendrųjų kompetencijų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Kritinio mąstymo ir mokymo kalbos tinkamos vartosenos* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,517$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant mokymo kalbos tinkamos vartosenos gebėjimams, didės ir kritinio mąstymo gebėjimai. Ši sąsaja gali rodyti, jog aukštas kritinio mąstymo lygis gali būti svarbus veiksnys gerinant mokymo kalbos vartoseną, padedant žmonėms efektyviau ir adekvačiau naudoti kalbą mokymo ir komunikavimo situacijose.
- *Kritinio mąstymo ir pedagoginio darbo stažo* ryšys tarp kintamųjų yra neigiamas ir silpnas ($r= - 0,249$), statistiškai reikšmingas ($p<0,028$). Didėjant pedagoginio darbo stažui, mažėja kritinio mąstymo gebėjimai. Ši sąsaja gali rodyti, jog ilgesnis pedagoginis darbo stažas gali turėti įtakos kritiniam mąstymui, tačiau būtina atkreipti dėmesį, kad šis ryšys yra silpnas.
- *Komunikacinių gebėjimų ir valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,255$), statistiškai reikšmingas ($p<0,024$). Šiek tiek didėjant valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimo įgūdžiams, šiek tiek didės ir komunikacinių gebėjimai. Tai rodo, kad tiriamieji su geresniais komunikacijos įgūdžiais gali pasižymėti didesniu valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimo lygiu.
- *Komunikacinių gebėjimų ir mokymo kalbos tinkamos vartosenos* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,312$, statistiškai reikšmingas ($p<0,005$)). Šiek tiek didėjant mokymo kalbos tinkamos vartosenos gebėjimams, šiek tiek didės ir komunikaciniai gebėjimai. Tai reiškia, kad tiriamieji su geresniais komunikacijos įgūdžiais gali labiau pasižymėti gebėjimu tinkamai naudoti ir taikyti kalbą mokymo procese.
- *Valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimo ir mokymo kalbos tinkamos vartosenos* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r= 0,377$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Šiek tiek didėjant mokymo kalbos tinkamos vartosenos gebėjimams, šiek tiek didės ir valstybinės ir užsienio kalbų mokėjimo gebėjimai. Tai reiškia, kad tiriamieji su geresniu kalbų mokėjimu gali geriau pasižymėti gebėjimu tinkamai ir veiksmingai naudoti kalbą mokymo procese.

Koreliacinių ryšių tarp socialinių kompetencijų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Pagalbos neįgaliems ir socialiai pažeistiems asmenims ir labdaros ir paramos organizavimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,666$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant pagalbos neįgaliems ir socialiai pažeistiems asmenims, didės ir labdaros bei paramos organizavimas. Tai gali rodyti, kad tiriamieji turintys stipresnius pagalbos įgūdžius dažniau dalyvauja ir aktyviau prisideda prie labdaros ir paramos veiklų, siekdami padėti neįgaliesiems ir socialiai pažeistiesiems asmenims.
- *Pagalbos neįgaliems ir socialiai pažeistiems asmenims ir socialinio jautrumo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,438$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant pagalbos neįgaliems ir socialiai pažeistiems asmenims gebėjimams, taip pat didėja socialinio jautrumo gebėjimai. Tai rodo, kad tiriamieji, turintys didesnius gebėjimus padėti ir rūpintis neįgalių ar socialiai pažeistų asmenų gerove, taip pat pasižymi didesniu socialiniu jautrumu ir supratimu apie šių asmenų poreikius bei iššūkius.
- *Pagalbos neįgaliems ir socialiai pažeistiems asmenims ir pilietinio sąmoningumo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,223$), statistiškai reikšmingas ($p<0,043$). Didėjant pagalbos neįgaliems ir socialiai pažeistiems asmenims, taip pat didėja pilietinis sąmoningumas, nors šis ryšys yra silpnas. Tai gali rodyti, kad tiriamieji, kurie teikia pagalbą neįgaliesiems ir socialiai pažeistiesiems asmenims, turi šiek tiek didesnę suvokimą apie savo pilietines pareigas ir atsakomybę visuomenėje.
- *Labdaros ir paramos organizavimo ir socialinio jautrumo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,446$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tarp labdaros ir paramos organizavimo bei socialinio jautrumo yra tam tikra stabilumo ir kartotinio pasireiškimo tendencija.
- *Labdaros ir paramos organizavimo ir visuomeninio aktyvumo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,501$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant labdaros ir paramos organizavimui, taip pat didėja visuomeninis aktyvumas. Tai rodo, kad kurie, kurie turi didesnius labdaros ir paramos organizavimo gebėjimus, taip pat pasižymi aukštesniu visuomeninio aktyvumo lygiu. Jie gali būti linkę dalyvauti ir įsitraukti į įvairias visuomenines veiklas, tokias kaip labdaros renginiai, paramos organizavimas, savanoriškas darbas arba veikla bendruomenėje.

Koreliacinių ryšių tarp socialinių kompetencijų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Labdaros ir paramos organizavimo ir demokratinio sąmoningumo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,270$), statistiškai reikšmingas ($p<0,017$). Tai rodo, jog šie gebėjimai gali apimti sąmoningumą dėl visuomeninių reikmių, intereso dalyvauti demokratinėse veiklose ir įsitraukti į viešąjį gyvenimą, taip pat sugebėjimą reaguoti į socialines problemas ir siekti teisingumo bei lygybės.
- *Labdaros ir paramos organizavimo ir pilietinio sąmoningumo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,256$), statistiškai reikšmingas ($p<0,023$). Tai rodo, kad tiriamieji linkę būti sąmoningi piliečiai, suvokiantys savo vaidmenį ir įsipareigojimus visuomenėje.
- *Socialinio jautrumo ir visuomeninis aktyvumo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,447$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad, turint geresnius socialinio jautrumo įgūdžius, tiriamieji yra linkę aktyviau dalyvauti visuomeninėje veikloje, siekti socialinio teisingumo ir gerovės, bei prisidėti prie bendruomenės gerovės ir pokyčių.
- *Socialinio jautrumo ir demokratinio sąmoningumo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,519$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad yra tam tikra sąsaja tarp žmonių sugebėjimo suvokti ir atsižvelgti į kitų žmonių emocijas, poreikius ir socialines problemas bei jų gebėjimo suprasti ir vertinti demokratinis principus, dalyvauti demokratinėje veikloje ir siekti socialinės teisingumo.
- *Socialinio jautrumo ir pilietinio sąmoningumo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinis ($r=0,522$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad yra tam tikra sąsaja tarp žmonių sugebėjimo atsižvelgti į kitų žmonių emocijas, poreikius ir socialines problemas ir jų gebėjimo suprasti ir vertinti pilietines teises, pareigas bei dalyvauti pilietinėje veikloje.
- *Demokratinio sąmoningumo ir pilietinio sąmoningumo* ryšys yra teigiamas ir labai stiprus ($r=0,710$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tiriamieji, turintys aukštą demokratinį sąmoningumą, yra linkę turėti ir aukštą pilietinį sąmoningumą. Jie supranta demokratinės visuomenės principus, yra įsipareigoję pilietiniam aktyvumui ir dalyvauja veikloje, siekiant stiprinti demokratinės vertybes ir proceso dalyvius.

Koreliacinių ryšių tarp vertybinių nuostatų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Pagarbos žmogui ir nuolatinio asmeninio profesinio tobulėjimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas bet silpnas ($r=0,352$), statistiškai reikšmingas ($p<0,002$). Didesnė pagarbos žmogui reikšmė yra susijusi su tam tikru nuolatinio asmeninio profesinio tobulėjimo lygiu, tačiau ši sąsaja nėra labai stipri. Tai gali reikšti, kad tiriamieji, kurie labiau vertina žmogaus orumą ir sąžiningumą, dažniau siekia ir įsipareigoja nuolat tobulėti savo profesinėje srityje, bet šis ryšys nėra itin ryškus.
- *Pagarbos žmogui ir pareigingumo ir atsakingumo už savo veiklos rezultatus, jų poveikio bendražmogiškų vertybių, pilietinės visuomenės darnos, socialinės atsakomybės puoselėjimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas bet silpnas ($r=0,281$), statistiškai reikšmingas ($p<0,013$). Tai rodo, kad didesnė pagarbos žmogui reikšmė yra susijusi su tam tikru pareigingumo ir atsakingumo lygiu bei suvokimu apie jų poveikį bendražmogiškoms vertybėms, pilietinės visuomenės darnai ir socialinei atsakomybei, tačiau ši sąsaja nėra labai stipri.
- *Pagarbos žmogui ir paramos ir pagalbos mokiniams paskatinant ir įtraukiant į mokymosi, savęs pažinimo, socializacijos, asmenybės brandos, kūrybinės raiškos, pilietiškumo, technologinio* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas bet silpnas ($r=0,265$), statistiškai reikšmingas ($p<0,021$). Didesnė pagarbos žmogui reikšmė yra susijusi su tam tikru paramos ir pagalbos mokiniams lygiu bei jų įtraukimu į įvairias mokymosi ir asmenybės plėtros sritis, tačiau ši sąsaja nėra labai stipri. Tai gali rodyti, kad asmenys, kurie labiau vertina žmogaus orumą, yra linkę teikti daugiau paramos ir pagalbos mokiniams siekiant skatinti jų įsitraukimą ir plėtoti įvairias sritis.
- *Pagarbos žmogui ir paramos ir bendradarbiavimo ir solidarumo besimokančioje bendruomenėje* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas bet silpnas ($r=0,235$), statistiškai reikšmingas ($p<0,038$). Nors ši sąsaja nėra labai stipri, tačiau tai gali rodyti, kad tiriamieji, kurie labiau vertina žmogaus orumą, yra linkę aktyviau dalyvauti ir bendradarbiauti su kitais besimokančioje bendruomenėje siekiant bendro tikslo ar gerovės.

Koreliacinių ryšių tarp vertybinių nuostatų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Pareigingumo ir atsakingumo už savo veiklos rezultatus, jų poveikio bendražmogiškų vertybių, pilietinės visuomenės darnos, socialinės atsakomybės puoselėjimo ir demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,456$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didesnis pareigingumo ir atsakingumo lygis yra siejamas su didesniu bendražmogiškų vertybių puoselėjimu, pilietinės visuomenės darnos užtikrinimu, socialine atsakomybe, taip pat demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimu. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie yra pareigingi ir atsakingi už savo veiklos rezultatus, linkę puoselėti bendražmogiškas vertybes, rūpintis pilietinės visuomenės darnos užtikrinimu, imasi socialinės atsakomybės ir svarbiausia, vertina demokratinės ir humanistinės vertybes mokyklos aplinkoje.
- *Pareigingumo ir atsakingumo už savo veiklos rezultatus, jų poveikio bendražmogiškų vertybių, pilietinės visuomenės darnos, socialinės atsakomybės puoselėjimo ir bendradarbiavimo ir solidarumo besimokančioje bendruomenėje* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,239$), statistiškai reikšmingas ($p<0,035$). Didesnis pareigingumo ir atsakingumo lygis yra susijęs su tam tikru bendražmogiškų vertybių puoselėjimu, pilietinės visuomenės darnos užtikrinimu, socialine atsakomybe, taip pat bendradarbiavimu ir solidarumu besimokančioje bendruomenėje. Nors šis ryšys yra silpnas, jis vis tiek rodo tam tikrą svarbią tendenciją tarp pareigingumo, atsakingumo ir minėtų vertybių bei veiklų. Tai gali rodyti, kad net mažesnis pareigingumo ir atsakingumo lygis gali turėti teigiamą įtaką bendražmogiškumui, pilietinei visuomenės darna, socialinei atsakomybei ir bendradarbiavimui besimokančioje bendruomenėje.
- *Nuolatinio asmeninio profesinio tobulėjimo ir demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,478$), statistiškai reikšmingas $p<0,001$). Didesnis nuolatinio asmeninio profesinio tobulėjimo lygis yra susijęs su didesniu demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimo lygiu. Tai rodo, kad tiriamieji siekia nuolatinio savo profesinio tobulėjimo kontekste įgyti demokratinius ir humanistinius principus, taikyti juos savo profesinėje veikloje, ir dalyvauti kuriant ir puoselėjant tokią mokyklos kultūrą.

Koreliacinių ryšių tarp vertybinių nuostatų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Nuolatinio asmeninio profesinio tobulėjimo ir paramos ir pagalbos mokiniams paskatinant ir įtraukiant į mokymosi, savęs pažinimo, socializacijos, asmenybės brandos, kūrybinės raiškos, pilietiškumo, technologinio ir profesinio pasirengimo veiklas* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ($r=0,536$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didesnis nuolatinio asmeninio profesinio tobulėjimo lygis yra susijęs su didesne parama ir pagalba mokiniams šių įvairių veiklų kontekste. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie ypatingą dėmesį skiria savo nuolatiniam asmeniniam profesiniam tobulėjimui, vertina mokinių vystymąsi ir suteikia jiems pagalbą, paskatinimą bei įtraukimą siekiant skatinti jų mokymąsi ir asmeninę plėtrą.
- *Nuolatinio asmeninio profesinio tobulėjimo ir bendradarbiavimo ir solidarumo besimokančioje bendruomenėje* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,298$), statistiškai reikšmingas ($p<0,008$). Didesnis nuolatinio asmeninio profesinio tobulėjimo lygis yra susijęs su šiek tiek didesniu bendradarbiavimo ir solidarumo lygiu besimokančioje bendruomenėje. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie daugiau skiria dėmesio savo nuolatiniam asmeniniam profesiniam tobulėjimui, yra pasirengę bendradarbiauti su kitais kolegomis, dalintis žiniomis ir patirtimi, remti ir bendradarbiauti su kitais besimokančiais asmenimis, siekiant skatinti bendrą mokymąsi ir plėtrą.
- *Nuolatinio asmeninio profesinio tobulėjimo ir pareigingumo ir atsakingumo už savo veiklos rezultatus, jų poveikio bendražmogiškų vertybių, pilietinės visuomenės darnos, socialinės atsakomybės puoselėjimo* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,304$), statistiškai reikšmingas ($p<0,007$). Didesnis nuolatinio asmeninio profesinio tobulėjimo lygis susijęs su šiek tiek didesniu pareigingumu, atsakingumu ir jų poveikio bendražmogiškoms vertybėms, pilietinės visuomenės darnai ir socialinei atsakomybei lygiu. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie skiria daugiau dėmesio savo nuolatiniam asmeniniam profesiniam tobulėjimui, taip pat dažniau pasirengę atlikti savo pareigas atsakingai ir sąžiningai, bei siekti bendražmogiškų vertybių, pilietinės visuomenės darnos ir socialinės atsakomybės.
- *Demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimo ir bendradarbiavimo ir solidarumo besimokančioje bendruomenėje* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,507$), statistiškai reikšmingas $p<0,001$). Didesnis demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimo lygis susijęs su šiek tiek didesniu bendradarbiavimu bei solidarumu besimokančioje bendruomenėje. Tai gali rodyti, kad mokykloje, kurioje puoselėjami demokratijos ir humanistinės vertybės, bendruomenės nariai dažniau bendradarbiauja ir jaučia solidarumą vienas kitam.

Koreliacinių ryšių tarp vertybinių nuostatų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimo ir paramos ir pagalbos mokiniams paskatinant ir įtraukiant į mokymosi, savęs pažinimo, socializacijos, asmenybinės brandos, kūrybinės raiškos, pilietiškumo, technologinio ir profesinio pasirengimo veiklas* ryšys tarp kintamųjų yra teigimas ir vidutinio stiprumo ($r=0,405$), statistiškai reikšmingas $p<0,001$). Didesnis demokratinės ir humanistinės mokyklos puoselėjimo lygis susijęs su šiek tiek didesne parama ir pagalba mokiniams. Tai gali rodyti, kad mokykloje, kurioje puoselėjamos demokratijos ir humanistinės vertybės, yra didesnis dėmesys paramai ir pagalbai mokiniams siekiant jų įtraukimo ir aktyvaus dalyvavimo įvairiose veiklose.
- *Paramos ir pagalbos mokiniams paskatinant ir įtraukiant į mokymosi, savęs pažinimo, socializacijos, asmenybinės brandos, kūrybinės raiškos, pilietiškumo, technologinio ir profesinio pasirengimo veiklas ir bendradarbiavimo ir solidarumo besimokančioje bendruomenėje* ryšys tarp kintamųjų yra teigimas ir vidutinio stiprumo ($r=0,516$), statistiškai reikšmingas $p<0,001$). Didesnis paramos ir pagalbos lygis mokiniams yra susijęs su šiek tiek didesniu bendradarbiavimo ir solidarumo lygiu besimokančioje bendruomenėje. Tai gali rodyti, kad stipri parama ir pagalba mokiniams skatina aktyvų bendradarbiavimą ir solidarumą tarp visų bendruomenės narių.

Koreliacinių ryšių tarp viešos nedarbinės veiklos būdų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Visuomeninės raiškos ir kultūrinės raiškos* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,629$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienos kintamosios reikšmei, didėja ir kitos kintamosios reikšmė, o sumažėjant vienos kintamosios reikšmei, sumažėja ir kitos kintamosios reikšmė. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie labiau akcentuoja ir dėmesį skiria visuomeninei raiškai, taip pat dažniau remiasi ir naudojami kultūrine raiška, o tie, kurie mažiau vertina arba dėmesį skiria visuomeninei raiškai, taip pat mažiau naudojami kultūrine raiška.
- *Visuomeninės raiškos ir meninės raiškos* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,527$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienos kintamosios reikšmei, didėja ir kitos kintamosios reikšmė, o sumažėjant vienos kintamosios reikšmei, sumažėja ir kitos kintamosios reikšmė. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie labiau akcentuoja ir dėmesį skiria visuomeninei raiškai, taip pat dažniau remiasi ir naudojami menine raiška, o tie, kurie mažiau vertina arba dėmesį skiria visuomeninei raiškai, taip pat mažiau naudojami menine raiška.
- *Visuomeninės raiškos ir veiklos demokratiniuose valdymo organuose* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,461$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Kuo aukštesnis visuomeninės raiškos lygis, tuo didesnė tikimybė, jog individai aktyviai dalyvaus ir įsitrauks į demokratinius valdymo organus. Aukštas visuomeninės raiškos lygis gali rodyti, kad tiriamieji pasitiki savo gebėjimais, įsitikinimais, aktyviai išreiškia savo nuomonę ir veikia siekdami socialinės ir politinės įtakos, o didėjant visuomeninei raiškai, padidėja galimybė įtraukti įvairias perspektyvas ir įžvalgas sprendimų priėmimo procese.
- *Visuomeninės raiškos ir veikla socialinėse akcijose ir programose* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,434$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didesnė visuomeninė raiška yra susijusi su didesniu dalyvavimu socialinėse akcijose ir programose. Tai rodo, kad tiriamieji, kurie aktyviai išreiškia savo nuomonę ir įsitikinimus, taip pat yra linkę veikti ir įsitraukti į veiklą, skirtą socialinėms problemoms spręsti. Šis rezultatas atspindi teigiamą ryšį tarp visuomeninės raiškos ir socialinės aktyvumo bei įsipareigojimo siekti pozityvios socialinės permainos.

Koreliacinių ryšių tarp viešos nedarbinės veiklos būdų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Visuomeninės raiškos ir dalyvavimo meno kolektyvuose* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,404$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didesnė visuomeninė raiška yra susijusi su didesniu dalyvavimu meno kolektyvuose. Tai rodo, kad visuomeninė raiška gali būti svarbi skatinant dalyvavimą meninėje veikloje ir kūrybinį bendradarbiavimą.
- *Visuomeninės raiškos ir sportinės veiklos organizavimo ir dalyvavimo joje* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,419$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didesnė visuomeninė raiška yra susijusi su didesniu dalyvavimu ir aktyvumu sportinėje veikloje bei jos organizavime. Tai gali reikšti, kad visuomeninė raiška skatina tiriamuosius įsitraukti į sportą, parodyti savo gebėjimus ir pomėgius, taip pat prisidėti prie sporto renginių organizavimo, tokiu būdu didinant bendruomenės aktyvumą.
- *Visuomeninės raiškos ir amatininkystės* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,315$), statistiškai reikšmingas ($p<0,005$). Tai rodo, kad tiriamieji, kurie aktyviai ir kūrybiškai reiškia savo idėjas, įgūdžius ir talentus visuomenei, gali būti linkę į amatininkystę ir siekti įgūdžių ir puikių rezultatų savo amato srityje. Visuomeninė raiška gali padėti jiems išreikšti savo kūrybiškumą, dalintis savo darbais su kitais žmonėmis ir gauti atgalinį ryšį bei palaikymą iš visuomenės.
- *Visuomeninės raiškos ir kūrybinių projektų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,321$), statistiškai reikšmingas ($p<0,004$). Tai rodo, kad tiriamieji, kurie aktyviai ir kūrybiškai išreiškia savo idėjas, įgūdžius ir talentus visuomenei, gali būti linkę dalyvauti kūrybiniuose projektuose. Visuomeninė raiška gali padėti jiems išreikšti savo kūrybinius potyrius, dalintis savo projektų idėjomis ir įgyvendinti savo kūrybines vizijas.
- *Kultūrinės raiškos ir meninės raiškos* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir stiprus ($r=0,799$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad kultūrinė raiška ir meninė raiška turi ryšį ir gali paveikti viena kitą. Stiprus ryšys rodo, kad tiriamieji, kurie yra aktyvūs kultūrinėje raiškoje, dažniau pasitelkia meninę raišką ir kūrybiškumą.

Koreliacinių ryšių tarp viešos nedarbinės veiklos būdų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Kultūrinės raiškos ir veiklos demokratinuose valdymo organuose* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,273$), statistiškai reikšmingas ($p<0,016$). Tai rodo, kad nors yra tam tikras sąryšis tarp šių kintamųjų, jis yra mažiau pastebimas arba intensyvus. Galima manyti, kad kultūrinė raiška gali turėti tam tikrą poveikį demokratinės veiklos procesams, tačiau kitos veiksnių grupės gali turėti didesnę įtaką šiame kontekste.
- *Kultūrinės raiškos ir veiklos socialinėse akcijose ir programose* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,255$), statistiškai reikšmingas ($p<0,024$). Tai rodo, kad nors yra tam tikras sąryšis tarp šių kintamųjų, jis yra mažiau pastebimas arba intensyvus.
- *Kultūrinės raiškos ir dalyvavimo meno kolektyvuose* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,424$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didesnė kultūrinė raiška susijusi su didesniu dalyvavimu meno kolektyvuose. Tai gali reikšti, kad tiriamieji, kurie labiau išreiškia savo kultūrinį identitetą, yra linkę aktyviai dalyvauti meno kolektyvuose, bendradarbiauti su kitais meno kūrėjais ir pasireikšti savo kūrybiškumu.
- *Kultūrinės raiškos ir amatininkystės* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,303$), statistiškai reikšmingas ($p<0,007$). Yra tam tikras ryšys tarp kultūrinės raiškos ir amatininkystės, bet jis nėra labai ryškus. Tai gali reikšti, kad tiriamieji, kurie daugiau išreiškia savo kultūrinį identitetą, gali būti šiek tiek linkę dalyvauti amatininkystės veikloje, tobulinti savo įgūdžius ir kurti įvairius meninius darbus ar produktus.
- *Kultūrinės raiškos ir kūrybinių projektų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,415$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tiriamieji, kurie daugiau išreiškia savo kultūrinį identitetą, yra linkę dalyvauti kūrybinėse projektuose ir aktyviai kurti bei inicijuoti naujus kūrybinius veiksmus.
- *Meninės raiškos ir veiklos demokratinuose valdymo organuose* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,319$), statistiškai reikšmingas ($p<0,005$). Tai rodo, kad tiriamieji, kurie išreiškia save meninėmis formomis, gali būti linkę aktyviau dalyvauti demokratiname valdyme. Nors ryšys yra silpnas, jis vis tiek rodo tam tikrą teigiamą tendenciją.

Koreliacinių ryšių tarp viešos nedarbinės veiklos būdų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Meninės raiškos ir veiklos socialinėse akcijose ir programose* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,374$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai gali rodyti, kad tiriamieji, kurie pasižymi menine raiška, dažniau dalyvauja socialinėse akcijose ir programose. Galima numanyti, kad meninės raiškos elementai ir veikla gali būti naudingi siekiant socialinės teisingumo, pokyčių ir bendruomenės vystymo.
- *Meninės raiškos ir dalyvavimo meno kolektyvuose* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,545$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tiriamieji, kurie daugiau įsitraukia į meninę veiklą ir išreiškia save meniniais būdais, yra linkę dalyvauti meno kolektyvuose. Dalyvavimas meno kolektyvuose gali suteikti galimybę įgyvendinti savo meninius įgūdžius, tobulinti savo meno techniką ir puoselėti kūrybinę bendruomenę.
- *Meninės raiškos ir sportinės veiklos organizavimo ir dalyvavimo joje* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,320$), statistiškai reikšmingas ($p<0,004$). Tai gali rodyti, kad meninė raiška ir sportinė veikla, nors skirtingos veiklos sritys, gali turėti tam tikrą bendrąją įtaką. Meninė raiška, tokia kaip kūrybinis mąstymas, estetika ar vizualinis išraiškos būdas, gali turėti tam tikrą poveikį sportinės veiklos organizavimui ir dalyvavimui.
- *Meninės raiškos ir amatininkystės* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,322$), statistiškai reikšmingas ($p<0,004$). Tai gali rodyti, kad meninė raiška ir amatininkystė, nors skirtingos veiklos sritys, gali turėti tam tikrą sąveiką ar poveikį viena kitai. Meninė raiška gali skatinti kūrybiškumą ir inovacijas amatininkystėje, taip pat prisidėti prie meno ir dizaino elementų įtraukimo į amatininkystės veiklą.
- *Meninės raiškos ir kūrybinių projektų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,412$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai gali rodyti, kad meninė raiška gali turėti tam tikrą įtaką kūrybinių projektų formavimui ir rezultatams. Meninė raiška gali skatinti kūrybiškumą, inovacijas ir unikalumo siekimą kūrybiniuose projektuose.

Koreliacinių ryšių tarp viešos nedarbinės veiklos būdų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Veiklos demokratiniuose valdymo organuose ir veiklos socialinėse akcijose ir programose* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,523$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai gali rodyti, kad dalyvavimas demokratiniuose valdymo organuose gali turėti įtakos dalyvių veiklai socialinėse akcijose ir programose. Dalyvavimas demokratinėje veikloje, kai reiškiamą nuomonę ir priimami sprendimai, gali skatinti aktyvumą ir įsipareigojimą veikti socialinėje sferoje.
- *Veiklos demokratiniuose valdymo organuose ir dalyvavimo meno kolektyvuose* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,486$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai gali rodyti, kad dalyvavimas demokratiniuose valdymo organuose gali būti susijęs su dalyvavimu meno kolektyvuose. Toks dalyvavimas gali suteikti galimybę prisidėti prie meno kūrimo, bendradarbiauti su kitais menininkais ir įgyvendinti savo kūrybines idėjas.
- *Veiklos demokratiniuose valdymo organuose ir sportinės veiklos organizavimo ir dalyvavimo joje* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,586$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai gali rodyti, kad dalyvavimas demokratiniuose valdymo organuose gali turėti įtakos organizuojant ir dalyvaujant sportinėse veiklose, kurti naujas sporto programas ir inicijuoti įvairias sportines veiklas.
- *Veiklos demokratiniuose valdymo organuose ir amatininkystės* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,378$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai gali rodyti, kad dalyvavimas demokratiniuose valdymo organuose gali turėti įtakos amatininkystei, nes gali skatinti ir palaikyti amatininkystės praktiką.
- *Veiklos socialinėse akcijose ir programose ir dalyvavimo meno kolektyvuose* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,478$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tiriamieji, aktyviai dalyvaujantys socialinėse akcijose ir programose, yra linkę dalyvauti meno kolektyvuose, kai gali išreikšti save kūrybiškai ir prisidėti prie bendrosios kultūros kūrimo.

Koreliacinių ryšių tarp viešos nedarbinės veiklos būdų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Veiklos socialinėse akcijose ir programose ir sportinės veiklos organizavimo ir dalyvavimo joje* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,555$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad tiriamieji, aktyviai dalyvaujantys socialinėse akcijose ir programose, yra linkę ir dalyvauti sporto veikloje bei organizuoti sporto renginius. Veikla socialinėse akcijose ir programose gali skatinti tiriamuosius dalyvauti sporte, kuris gali būti vertinamas kaip svarbus aspektas sveikatos palaikymui ir bendruomenės vienybei.
- *Veiklos socialinėse akcijose ir programose ir amatininkystės* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,363$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad didėjant veiklai socialinėse akcijose ir programose, taip pat didėja ir amatininkystės veikla, arba atvirkščiai - sumažėjant veiklai socialinėse akcijose ir programose, sumažėja ir amatininkystės veikla.
- *Veiklos socialinėse akcijose ir programose ir kūrybinių projektų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,334$), statistiškai reikšmingas ($p<0,003$). Tai rodo, kad didėjant veiklai socialinėse akcijose ir programose, taip pat didėja ir kūrybinių projektų veikla, arba atvirkščiai - sumažėjant veiklai socialinėse akcijose ir programose, sumažėja ir kūrybinių projektų veikla.
- *Dalyvavimo meno kolektyvuose ir sportinės veiklos organizavimo ir dalyvavimo joje* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,591$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Tai rodo, kad didėjant dalyvavimui meno kolektyvuose, taip pat didėja ir sportinės veiklos organizavimas bei dalyvavimas joje, arba atvirkščiai - sumažėjant dalyvavimui meno kolektyvuose, sumažėja ir sportinės veiklos organizavimas bei dalyvavimas joje. Galima numanyti, kad dalyvavimas veiklose, kurios skatina bendravimą ir bendradarbiavimą, gali skatinti aktyvumą tiek meninėje, tiek sportinėje veikloje.
- *Dalyvavimo meno kolektyvuose ir amatininkystės* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,565$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Kuo labiau tiriamieji dalyvauja meno kolektyvuose, tuo labiau jie linkę užsiimti ir aktyviai užsiimti amatininkyste.
- *Dalyvavimo meno kolektyvuose ir kūrybinių projektų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,291$), statistiškai reikšmingas ($p<0,010$). Kuo labiau tiriamieji dalyvauja meno kolektyvuose, tuo didesnė tikimybė, kad jie taip pat aktyviai dalyvaus kūrybiniuose projektuose.

Koreliacinių ryšių tarp viešos nedarbinės veiklos būdų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Sportinės veiklos organizavimo ir dalyvavimo joje ir amatininkystės* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,630$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai gali rodyti, kad dalyvavimas sportinėje veikloje ir įgūdžiai amatininkystėje gali turėti tam tikrą bendrą įtaką ar sąveiką.
- *Sportinės veiklos organizavimo ir dalyvavimo joje ir kūrybinių projektų* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,280$), statistiškai reikšmingas ($p<0,013$). Didėjant vienam kintamajam, paprastai didėja ir kitas kintamasis, o mažėjant vienam, mažėja ir kitas. Tai rodo, kad sportinės veiklos organizavimas ir dalyvavimas joje tik šiek tiek susiję su kūrybiniais projektais.
- *Kūrybinių projektų ir amatininkystės* ryšys tarp kintamųjų yra teigiamas ir silpnas ($r=0,349$), statistiškai reikšmingas ($p<0,002$). Tai rodo tam tikrą tendenciją, kad kūrybiniai projektai ir amatininkystė yra susiję ir gali kartu augti ar mažėti.

Koreliacinių ryšių tarp individualios iniciatyvos sąlygų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Požiūrio į save kaip profesionalą ir naujų iššūkių priėmimo* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,272$), statistiškai reikšmingas ($p<0,016$). Šiek tiek didėjant vienam kintamajam, šiek tiek didės ir kitas. Tai rodo, kad požiūris į save kaip į profesionalą gali turėti tam tikrą įtaką pedagogų gebėjimui priimti ir įgyvendinti naujus iššūkius savo profesinėje veikloje.
- *Požiūrio į save kaip profesionalą ir pastangos ir atitinkami gebėjimai* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,467$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji gali būti motyvuoti siekti savo profesinio tobulėjimo ir pasiekti geresnių rezultatų savo darbe, o asmeninis požiūris į save kaip į profesionalą gali turėti įtakos jų pasiryžimui ir atsidavimui profesiniam augimui.
- *Požiūrio į save kaip profesionalą ir kompetentingas pedagogas* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,404$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji gali turėti didesnę pasitikėjimą savo žiniomis, įgūdžiais ir sugebėjimais, o asmeninis požiūris į save kaip į profesionalą gali turėti įtakos jų suvokimui apie savo kompetenciją.
- *Požiūrio į save kaip profesionalą ir mokymosi iš patirties* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,294$), statistiškai reikšmingas ($p<0,009$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad asmeninis požiūris į save kaip į profesionalą gali paskatinti tiriamuosius vertinti savo patirtį kaip vertingą mokymosi šaltinį.
- *Naujų iššūkių priėmimo ir pastangos ir atitinkami gebėjimai* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,358$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Šiek tiek didėjant vienam kintamajam, šiek tiek didės ir kitas. Tai rodo, kad tiriamieji kurie yra linkę priimti naujus iššūkius, dažniau deda pastangas ir plėtoja atitinkamus gebėjimus, jie yra pasiryžę ir motyvuoti išbandyti naujus dalykus, mokytis ir tobulėti savo profesinėje veikloje.
- *Naujų iššūkių priėmimo ir kompetentingas pedagogas* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,334$), statistiškai reikšmingas ($p<0,003$). Šiek tiek didėjant vienam kintamajam, šiek tiek didės ir kitas. Tai rodo, kad gebėjimas priimti naujus iššūkius gali būti svarbus elementas pedagogų profesiniame augime ir gebėjime efektyviai įgyvendinti savo darbą.

Koreliacinių ryšių tarp individualios iniciatyvos sąlygų kintamųjų reikšmingumo analizės aprašymai

- *Naujų iššūkių priėmimo ir mokymosi iš patirties* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,500$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad naujų iššūkių priėmimas gali skatinti tiriamuosius mokytis iš savo patirties ir taikyti gautas žinias tolimesnėje veikloje.
- *Pastangos ir atitinkami gebėjimai ir kompetentingas pedagogas* ryšys yra teigiamas ir vidutinio stiprumo ($r=0,545$), statistiškai reikšmingas ($p<0,001$). Didėjant vienam kintamajam, didės ir kitas. Tai rodo, kad dėl pastangų, įdėtų į tobulinimąsi ir gebėjimų plėtrą, tiriamieji gali būti efektyvesni savo darbe ir siekti aukštesnio profesinio lygio.
- *Kompetentingas pedagogas ir mokymosi iš patirties* ryšys yra teigiamas ir silpnas ($r=0,225$), statistiškai reikšmingas ($p<0,048$). Šiek tiek didėjant vienam kintamajam, šiek tiek didės ir kitas. Tai rodo, kad kompetentingi tiriamieji gali būti linkę mokytis iš savo patirties, o tai gali padėti jiems tobulinti savo profesinį darbą, gerinti savo mokymo strategijas ir pasiekti geresnių rezultatų mokymo procese.
- Koreliacinė analizė parodė, kad ryšio tarp individualios iniciatyvos sąlygų ir demografinių kintamųjų nėra.

Tyrimo dalyvių informantų refleksijų teiginiai

P1 Galimybių tobulėti savo profesinėje srytyje yra labai daug. Svarbu atsirinkti, nes tiek iš mokymų, konferencijų ar seminarų norisi kokybės, informacijos, kurią realiai galėčiau pritaikyti savo darbe. Labai dažnai, išitraukus į veiklas mokykloje, dalyvaujant ir organizuojant užsiėmimus, nelieta laiko įsivertinti save. Dažniausiai tai įvyksta mokslo metų pabaigoje, sužiūrėjus nuveiktus darbus. Tuomet ir kyla minčių apie tobulintinus dalykus, perplanavimą ir pan. Žinoma, tam tikri pakeitimai organizuojant pamokas ar kitas veiklas vyksta čia ir dabar. Tačiau dažnai aplanko beprasmybės jausmas, kuomet vykdomos švietimo reformos, pertvarkos ir kyla per daug neaiškumų.

P2 Reflektavimui dažniausiai nepakanka laiko. Įvairius gebėjimus tobulinu ar įgyju ne iš anksto suplanavus, o spontaniškai atsižvelgiant į poreikį, kuris kyla konkrečiose situacijose. Nors skambūs ir traukiantys seminarų pavadinimai dažniausiai nuvilia, nes tikimasi visai ko kito, bet nuolat ieškau būtų atrasti kažką naujo.

P3 Dalyvaujant ilgalaikėje (5 metų) programoje kuriant dalyko turinio kryptį labai pakilo kompetencijos. Buvo teorinis pagrindas, bendradarbiaujant turinio išdėstymas ir praktinis jo išbandymas. Refleksijų metu paaiškėjo turinio ir metodų klaidos, tendencijos, būtinumas tobulinti, keisti ir pačiam keistis.

P4 Profesiniam tobulėjimui didžiausią įtaką daro dalykinės ir metodinės kompetencijos tobulinimas. Valstybinė švietimo sistema niekaip neskatina tobulėjimo ir vienodai atlygina tiek už puikų, tiek už blogą darbą, tačiau ištobulinus dalykines ir metodines kompetencijas galima pereiti į privatų sektorių. Privačiame sektoriuje nėra metodinių būrelių, metodinių tarybų ir visokiausių bendro darbo komandų, todėl visa atsakomybė už labai aukštas kompetencijas ir su tuo susijusius rezultatus tenka tik pačiam mokytojui. Tiesa, tai tikrai neskatina savo atradimais dalintis su kitais, bet taip išlaikomas konkurencingumas mokykloje. Tuo tarpu konkurencija privačiame sektoriuje, apimančiame visos šalies rinką, skatina nuolat tobulėti, reflektuoti rezultatus, ieškoti naujovių tiek dalyko perteikime, tiek jo įsisavinime (neuromokslų pritaikymas).

P5 Dažniausiai kompetencijas tobulinu seminaruose, įvairiuose kursuose. Informacinių technologijų panaudojimas yra gana platus, todėl seminaruose kai kiti dalinasi savo gerosiomis patirtimis, pavyksta išsamiai susipažinti su naudingomis programėlėmis, kurios paįvairina mano dėstomo dalyko veiklą. Dar nedrįstu išbandyti pati naujas programėles, nes jos būna nelietuviškos, kartais nepasitikiu, jaučiuosi nesaugiai, kai reikia registruotis nežinomose užsienio svetainėse, todėl labai patogiu pasinaudoti jau išbandytais kitų pedagogų patirtimis. Išmokusi kurti QR kodus, panaudojau šią patirtį ir savo pamokoje, ir pastebėjau, kad mokiniai su malonumu imasi užduočių, kurios susiję su informacinėmis technologijomis. Planuoju ir ateityje ieškoti informacinių technologijų panaudojimo galimybių, kad mano pamokos būtų kuo įvairesnės ir atlieptų šiuolaikinių mokinių mokymosi poreikius.

P6 Savirefleksija tai aktyvus mąstymas apie savo patirtis, kritinis savęs ir savo veiksmų analizavimas. Savo profesinėje veikloje labai naudinga sustoti ir permastyti kritiškai, tai ką tu darai ir kaip darai. Profesinėje veikloje dabar ypač skatinama savirefleksija, kuri neabejotinai padeda tobulėti įsivertinti trūkumus, bei pajusti darbo prasmę. Man asmeniškai savirefleksija labai padeda planuojant ateities veiklas bei modeliuojant savo darbo procesą.